

IOAN CRĂCIUN

NOI AM FOST ZEH ZILEI

Povestea unui fost ofițer de Securitate,
ajuns victima aparatului pe care l-a slujit
Ediția a II-a completă

EUBEEA, 2000

Prefață la ediția a II-a

Cât adevăr emană existența unui om cuprinsă între două coperti de carte? Câtă minciună și câtă disperare? Cât, este, în realitate, suferință și cât mistificare? Și ce te faci atunci când, la un pas de fericire, constăți că totul se năruie și te prăbușești de pe soclu, în noroi? Că în loc de a primi certificat de zeu, ți se aruncă în față un statut de paria?

Victor Mitran a trăit, în scurta sa carieră de ofițer de securitate, între extaz și agonie,

Pe mine, de atunci de când l-am cunoscut – prin toamna lui '91, m-a impresionat profund drama acestui om. Mai puțin latura de spectaculos din cariera sa. Nu am avut și nu am vreun sentiment agreabil pentru ceea ce a însemnat aparatul de Securitate. De aceea, în loc să continui cu volumul al II-lea, așa cum promisesem la finalul primului, am preferat să reiau și să completez tot materialul în volumul de față, extinzând paralela dintre instituția Securității deceniului al optulea și aceea din deceniile al cincilea și al șaselea. Din același motiv fac referiri la evenimente pe care le-am trăit direct sau indirect eu însumi în deceniile al optulea și al noulea. De aceea am venit cu unele documente până la zi, pentru că nu e de neglijat prelungirea unor mentalități – recte ale unor politicieni – cea mai gravă fiind ciopârțirea celebrei legi „Ticu Dumitrescu”, al cărei conținut se află în Anexe.

Dar am încercat să pun accentul în acest volum pe traiectul lui Victor Mitran. Un om este un univers complex, indiferent de profesie sau ce convingeri are.

În toți acești ani s-au spus fel de fel de lucruri despre el. Cred însă că puțini dintre cei care i-au urmărit drumul – adesea mediatizat – s-au întrebat câte alte cazuri, atât de spectaculoase există în istoria pro și postdecembristă a fostei Securități? Câți ofițeri din aparat au avut curajul ori nebunia să facă jocul pe care l-a făcut Mitran? Mai mult. Câți din aceștia – dacă, repet, au existat, au urmărit cu înverșunare să intre și să reentre în lumea din care au fost goși?

Cred că și acum, în anul 2000, Mitran refuză să accepte că nu mai există pentru el cale de întoarcere ACOLO.

Chiar și un novice și-ar da seama că, pentru serviciile secrete românești, dar și pentru cele străine, Mitran nu mai prezintă nici un interes. Visul lui de a fi un celebru agent dublu a rămas doar un vis. Dar înverșunarea lui, în a dovedi că nu este terminat ca ofițer de profil, este impresionantă, măcar pentru un ziarist și cred, și pentru tine, cititorule.

La sfârșitul aceste cărși, ne vom despărți de Victor Mitran. Doar Dumnezeu știe dacă va izbândi în demersurile sale. Și dacă nu va reuși, va avea mereu unde să se întoarcă și să-și reîncarce bateriile: la Vera și la Edi.

Adică la familia sa.

Cu bine, Victor!

PROLOG

Când l-am cunoscut pe Victor Mitran și i-am ascultat povestea vieții, am gândit, inițial, să scriu o carte care urma să surprindă latura de spectaculos a perioadei cât a activat în aparatul de Securitate. Tentația era direct proporțională cu gradul de ocultare în care ni se înfățișase nouă, muritorilor de rând, acest aparat.

Până în 1989, doar gândul că ai putea avea de-a face cu această instituție crea fiori și teroriza marea parte a populației.

Personal, nu avusesem nici un contact direct cu Securitatea Statului și nici nu avusesem „onoarea” să cunosc vreun reprezentat al acesteia. Doar că – și asta am aflat-o mai târziu –, numele meu și cele afirmate de mine în varii ocazii au fost vehiculate în timpul unei anchete, desfășurate, cred, în 1992. Ce se întâmplase?

Un grup de literați timișoreni avuseseră, inițiativa înființării unei publicații, al cărei titlu urma să fie „Libertatea”. printre ei se aflau Nicolae Stoia^{*}, Gheorghe Pruncuț, Teodor

* Nicu Stoia, astăzi cadru universitar în Germania, un erudit, a fost extrem de marcat de ancheta aceea. L-am cunoscut prin 1976 și, cu timpul, am ajuns foarte buni prieteni. Era muzeograf și student la Filologie. Aveam, așadar, ce discuta, ore în șir.

Eu am lipsit, apoi, doi ani. În 1983, când am revenit în Timișoara, printre primii prieteni pe care i-am sunat, a fost Nicu Stoia. L-am întâlnit, într-o după-amiază mohorâtă de noiembrie, în fața Bisericii Piaristilor, cum este cunoscută de timișoreni. Numai că Nicu era atât de schimbat, încât am avut un șoc. Îi dispăruse acea volubilitate, privirile îi erau speriate. Efuziunii mele i-a răspuns cu răceală, în vreme ce ochii iscodeau în jur,

Purice și un oarecare Traian Pascu, devenit după 1990 un fel de leader sindical și apoi arestat. Aceștia se întâlneau la Cătălin Isman, unde își citeau propriile creații, discutau pe teme culturale și, din discuții a rezultat probabil ideea înființării „Libertății”. Cineva „a turnat” și a început ancheta. În timpul cercetărilor, Traian Pascu, pe care eu nu îl cunoscusem, – întrebat, firește dacă existaseră și alți „dizidenți”, a pronunțat numele Crăciun, spunând că, prin 1979, la o masă pe terasa unui restaurant timișorean, eu aș fi persiflat activitatea științifică a Elenei Ceaușescu, numind-o în gura mare CODOI.

Cert este însă că nu am fost deranjat niciodată de vreun *zeu al zilei*, și nici n-am avut curiozitatea, în anii aceștia din urmă, să văd ce conține dosarul meu.

Dar să revenim la Mitran: transcriind casetele înregistrate, mi-am dat seama că, dincolo de elementele de senzațional, de nume care odinioară ne produceau în suflete spaimă și teroare – prezente în acest volum în cantitate deloc neglijabilă –, dincolo, deci, de toate acestea, viața acestui – de-acum – personaj este extrem de convulsionată, extrem de complexă, un amestec de eșecuri și – mai puțin – de izbânzi – este, la urma urmelor, destinul unui om devenit victimă nu doar a sistemului, ci și a propriilor sale imagini eronate despre sistemul comunist.

încercând să descopere o amenințare ascunsă. I-am spus că auzisem de anchetă și i-am cerut detalii. Mi-a răspuns că ar fi bine să nu ne mai vedem...

A fost o întâlnire tristă, ca și cea zi posomorâtă de noiembrie...

Capitolul I

EXTERMINÂND POPORUL, ÎI APĂRĂM CUCERIRILE REVOLUȚIONARE !

Anul 1948 înseamnă în istoria României încheierea unui ciclu, și anume acela al suprimării tuturor elementelor care constituie fundamentul unui stat de drept și instaurarea regimului totalitar; din punctul de vedere care ne interesează, până atunci fuseseră desființate Poliția, Jandarmeria și Siguranța, locul lor fiind luat de Miliție și, mai apoi, de Securitate, ambele după model sovietic și ambele cu scopul declarat „de a apăra cuceririle revoluționare ale poporului, de a contracara acțiunile serviciilor străine, de spionaj ale imperialismului occidental”.

În numele construirii noii societăți – comunismul* – și al creării omului nou, au fost exterminați zeci de mii de români, începând cu liderii partidelor istorice și terminând cu țărani care s-au opus cu înverșunare procesului colectivizării forțate. N-au scăpat de teroare capi ai bisericii, oameni de știință, cărturari, militari de carieră, studenți etc. „Cine nu e cu noi e împotriva noastră!” iată principiul care funcționa implacabil și care a condus, prin zelul lucrătorilor aparatelor de represiune, la crime abominabile, la acte de teroare inimaginabile ce, din nefericire, pot concura monstrozitățile comise în lagărele naziste de exterminare. „Deseori hazardul încearcă popoarele, așezând la cârmă conducători nedemni... Important e să-i descoperim la timp, spre a-i așeza la stâlpul infamiei, pentru ca mai târziu, să nu fim obligați, să folosim drept altare buturugi.

Uimirea că prin satele românești, locuite de <oameni-memorie>, țărani simpli... trecea trenul ororii, din care erau

* Iată ce gândea, la data de 19 februarie, 1948, Alice Voinescu, despre această **molimă**: „Comunismul s-a născut din indignare, din răzvrătire, o acțiune a sclavului înlănțuit plin de resentimente acumulate și când acționează – **lovește** – (nu poate construi ceva nou decât material) – cultural, spiritual nici nu a ajuns să trăiască încă pentru ca spiritul începe de la creație”, de la <act> liber – tot ce e reacțiune e încă lume fizică, **iresponsabilă**... Comunismul propagă o cultură întemeiată pe ură. Ura de clasă e fundamentul ei. Dacă desființarea diferențelor de clase e o idee pozitivă a democrației, comunismul a preschimbat-o într-una negativă: desființarea oamenilor din anumite clase... de ce comunismul nu poate crea o cultură nouă? Numai aparent răsare o lume nouă... Politicul e un mijloc, Creșterea unui om nou - omul colectiv. Dar mai ales **proletarul**. Aici e buba și se trădează ne-umanismul. Nu îl interesează Omul, nici chiar Omul colectiv, ci proletariatul – adică o clasă de oameni. Lupta de clasă nu are caracter constructiv decât în scopuri adaoase, ca o justificare în fața propriei lor conștiințe. Oare nu sînt așa toate revoluțiile...”

(Alice Voinescu, *Jurnal*, caiet XXI, apud. Stilian Tănase, *Anatomia mistificării*, 1944-1989, București, Ed. Humanitas, 1998, p.16).

azvârlite cadavre de copii și femei înghețate, este imensă și gravă. Această realitate nu poate fi interzisă.

Halucinantele imagini în care haite de câini sfârtecau trupuri, sunt de neînchipuit... Închisorile erau pline, țara gemea, în timp ce undeva, în lume, soarta națiunii era deja pecetluită...” (*Emil Constantinescu*). Imitarea modelului stalinist devenise în acei ani o obligație, altfel „marele prieten de la Răsărit” îți putea întoarce spatele. Generalul Pacepa consideră că „Fenomenul secolului 20, ce a fost cunoscut sub denumirea de comunism, a fost atât de ambiguu și nedefinit, încât a putut fi mulat ca o plastilină, după bunul plac al promotorilor săi. Dacă sistemul comunist ar fi ajuns la Putere în Franța sau Germania, el ar fi luat, fără îndoială, forma unei Comune din Paris, sau a unui stat militar de tip neoprusac. Dar comunismul a învins într-o țară feudală, cu o istorie multiseculară ca stat polițist, și a generat o societate feudalo-polițistă. În autocratica Rusie țaristă, comunismul – care a debutat ca o mișcare ideologică de mase – s-a transformat treptat într-o dictatură totalitară a unui singur om care, ca și țarii de dinaintea lui, a condus țara cu ajutorul poliției secrete și a serviciilor de spionaj.” (*Moștenirea Kremlinului*, p.23.24).

Vor trece mulți ani până se va putea găsi un răspuns întrebării care a condus și la scrierea acesti cărți: *cum a fost posibilă nașterea acestui aparat monstruos într-o țară ca România, al cărei popor este cunoscut prin bunătate, toleranță, generozitate, prin iubirea de semeni?*” Chiar dacă, la început, șefii Securității au fost importați din URSS (P. Bodnarenko, A. Nicolski); chiar dacă la sfârșitul deceniului V și la începutul anilor ‘50 au fost introduși în aparat evrei, maghiari, ba și țigani – indivizi care nu simțeau românește: chiar dacă, tot în acei ani, din nevoia de cadre, au fost făcuți peste noapte ofițeri de securitate oameni fără școală, luați din sate, așa-ziși *expoatați* – în realitate indivizi (majoritatea) fără căpătâi, fără demnitate, care s-au trezit că poziția lor socială s-a

modificat cu 180 de grade; ei bine, în ciuda acestor posibile scuze, rămâne o acuză fundamentală: aparatul Securității a continuat să funcționeze și după perioada stalinistă și a continuat să facă victime! După 1965, când „dușmanii interni ai poporului” au fost anihilați ori pur și simplu exterminați, Securitatea și-a urmat, în linii generale, direcțiile de până atunci, e drept, cu mijloace perfecționate, unele diabolice prin rafinament și pentru că, după anii ‘70, „cuceririle revoluționare” nu mai erau atât de vulnerabile, obiectul de activitate al acestei instituții de represiune a devenit *apărarea conducătorului statului și camarilei sale: Ceaușescu!* În anii care s-au scurs până la Revoluția din Decembrie 1989, Ceaușescu, unul dintre ultimii *regi comuniști*, era identificat cu *Partidul Comunist*. Așadar, cine nu era de acord cu Ceaușescu, automat devenea dușmanul *partidului* care, în Constituție, era denumit *unica forță politică conducătoare* din România.

Începând cu mijlocul deceniului al optulea, teroarea Securității a devenit cvasioficială: oricine putea avea dosar, oricui îi puteau fi interceptate convorbirile telefonice, oricine putea avea în casă o „ploșniță”, orice imobil putea fi violat; plecarea peste granițele țării nu era apanajul oricui, pentru asta trebuia să ai dosar „curat”; unele facultăți, precum cea de științe juridice, își recrutau studenții tot pe bază de dosar; susținerea unui doctorat trebuia să aibă și semnătura securistului instituției unde îți desfășurai activitatea; totul, toată existența românului trecea și pe la Securitate!

După evenimentele din Decembrie 1989, soldate cu prăbușirea sistemului ceaușist, au apărut mai multe lucrări care tratează aspecte „picante” privind aparatul Securității. Unele au bază reală, altele sunt rodul risipei de imaginație, dar și al defulării: în timpul regimului ceaușist, în jurul acestei instituții s-a creat o aură de mister bine întreținută. În fond, ocultarea activității sale ținea tot de scenariul menținerii teoriei, cadrele Securității erau considerate – și se considerau – așa cum afirma

în titlul acestei lucrări un fost ofițer care a ajuns până în serviciul generalului Ion Pacepa – Zeii zilei! Lor le era permis totul, lor li se deschideau toate ușile, ei erau, în realitate, stăpâni pe destinul poporului român!

Paginile care urmează sunt realizate pe baza mărturiilor unui fost ofițer al Securității Statului, a cărui carieră, sfârșită la fel de spectaculos precum a început, poate releva câteva aspecte esențiale și, în același timp, inedite, pentru conturarea profilului acestei instituții: mai mult, ele încearcă să contureze psihologia unui individ, fascinat la început de ideea muncii în acest aparat, fiindcă ea are multe elemente comune cu aventura, cu temeritatea, care fac șarmul romanelor polițiste.

Că, în realitate, lucrurile sunt mai complicate, că activitatea de ofițer în Securitate angajează o complexitate de factori, cu consecințe de cele mai multe ori dramatice, dacă nu tragice, pentru personajele care au nefericirea de a intra în raza de acțiune a acestuia – iată situații care vor face obiectul acestei cărți.

Și dacă la sfârșitul lecturii, cititorul a înțeles că scopul lucrării noastre nu este neapărat unul senzațional, ci acela de a atrage atenția asupra necesității ca niciodată, în nici o țară, să nu se mai nască asemenea aparat monstruos, atunci vom avea mulțumirea că munca noastră nu a fost în zadar!

Capitolul al II-lea

UN FOST SECURIST CU FIGURĂ DE ACTOR

Prin luna septembrie a anului 1991, în redacția cotidianului „Timișoara” și-a făcut apariția un bărbat aflat în plină maturitate. Semăna – și asta m-a izbit de la bun început – foarte bine cu actorul Vladimir Găitan. Părea să aibă în jur de patruzeci de ani, era bine făcut, înalt de aproximativ 1,85 metri. Era îmbrăcat într-un hanorac albastru, destul de uzat. Avea alură mai degrabă de funcționar. Prezența lui era destul de discretă, vorbea extrem de încet, parcă se temea de cineva. Privire de om hăituit. Încruntat tot timpul. Când stătea pe scaun, parcă se simțea descoperit, fără apărare, așa că avea o

poziție oarecum ghemuită. și când mergea, mergea puțin aplesat, cu mâinile în buzunare și cu umerii aduși în față.

Peste câteva zile aveam să aflu cine este, fapt care m-a blocat, fiindcă nu mai avusesem ocazia să mă aflu în preajma unui asemenea personaj, sau cel puțin n-o știusem: am aflat, deci, că este un fost ofițer de Securitate, că a lucrat în Direcția de Informații a generalului Ion Pacea și că este dispus să ne dea anumite informații privind activitatea Serviciului Român de Informații (SRI) în scopul discreditării Societății „Timișoara”. Dealtfel, Societatea „Timișoara” s-a aflat în atenția SRI încă de la înființarea acesteia, în martie, 1990. Impactul *Proclamației de la Timișoara* a fost atât de puternic asupra populației țării, mai ales celebrul *punct 8*, încât întreg sistemul de propagandă al puterii de atunci și-a concentrat tirul asupra discreditării documentului. O sintagmă – „autonomia Banatului” – folosită de Lucian Vasile-Szabo cu sens *economic*, de descentralizare, a fost interpretată *voit* ca o propunere de *secesiune*.

Rănită în sentimentul național, mare parte a populației, neinformată corect, a avut o reacție de respingere. S-au scris mii și mii de articole în care *Proclamația* și membrii Societății „Timișoara” au fost împroșcați cu noroi, culpabilizați.

Mare parte dintre cei care au aderat la ideile *Proclamației* au revenit asupra hotărârii lor de la început, anunțându-și desolidarizarea de aceasta. Ca o replică la documentul timișorean, CFSN-ul a lansat, în disperare, *Proclamația de la Podul Înalt*, dar care a avut un ecou insignifiant, în Moldova. Mai mult, sosit în țară să participe, în aprilie, la Alianța Națională pentru „Proclamația de la Timișoara”, lui Doru Braia nu i se permite de către autoritățile române, trecerea punctului de frontieră de la Stamora Moravița.

În perioada Mineriei din 13-15 iunie, toate punctele de frontieră din vestul țării au primit lista cu membrii Societății

„Timișoara” și ordin precis de a nu i se permite niciunui să părăsească țara. Venirea și în Timișoara a minerilor părea iminentă, iar membrii Societății „Timișoara” urmau să-și primească, după modelul Pieței Universității din București, pedeapsa binemeritată pentru că au destabilizat țara și au arătat, cu o clipă mai repede, înspre pericolul *neocomunist* care, așa cum s-a putut constata în anii care au urmat, a reușit să înfunde România în marasm.

Dar despre perioada cât Mitran s-a aflat între membrii Societății, ambiguitățile și semnele de întrebare constatate ulterior plecării sale de acolo, vom vorbi într-un capitol separat. De altfel, aceste date aveau să apară peste câteva zile în cotidianul „Timișoara”, într-un interviu alcătuit din mai multe episoade. (vezi *Anexa I*).

Nu fără un soi de repulsie, am făcut cunoștință cu acest om. De fapt, sentimentele mele oscilau între respingere și curiozitate: nu e puțin lucru să stai de vorbă cu un ofițer de Securitate, chiar dacă în acel moment nu mai era activ. Dar el făcuse parte din casta cea mai ocultată, el era unul dintre aceia despre care știam cu toții că există, dar pe care soarta a vrut să nu-i întâlnesc până atunci. Mi-am luat inima-n dinți și l-am invitat la o cafea. Am încercat să aflu câte ceva despre el și am aflat că suferea: dorise cu orice preț, după evenimentele din Decembrie '89, să fie reîncadrat în noile structuri ale serviciilor de informații, că s-ar fi mulțumit și cu un loc în Poliție, dar cererea sa fusese respinsă deocamdată, că i s-ar fi cerut anumite compromisuri pentru a fi reîncadrat și că el nu le accepta. Spunea că, din păcate, deși Ceaușescu a fost lichidat, situația nu s-a schimbat în România. Era nemulțumit că multe din fostele cadre ale Securității au rămas pe posturi, deși erau compromise. Iar lui, care iubește munca pentru care s-a format, nu i se dădea șansa de a activa efectiv. Într-un cuvânt, mă aflam în fața unui dezamăgit, a unui învins al soartei. După câteva întâlniri, am început să simt un fel de compasiune și,

chiar, înțelegere, pentru acest personaj. Românul este tolerant, este răbdător. Îmi părea rău că nu are slujbă, că nu are mijloace de existență. Soția lui nu lucra nici ea. Aveau un copil de nici trei ani, care, oricum, nu era vinovat de nimic fiindcă se născuse dintr-un tată securist.

Brusc, mi-a venit ideea de a iniția un șir de discuții cu acest ex-ofițer, al căror subiect să fie Securitatea, și care, ulterior să devină o carte. Nu e puțin lucru să afli detalii despre acest aparat de la un cadru care a activat în el, care s-a aflat șapte ani în miezul evenimentelor și care a parcurs toate treptele meseriei, de la ofițer de filaj-investigații până la cea de spion (alias agent extern), care a fost pe punctul de a fi condamnat la moarte pentru crimă de înaltă trădare față de statul socialist; care din *zeul zilei* avea să devină hamal; pe care l-a părăsit prima nevastă; care a făcut joc dublu în spionaj: care a fost obligat să-și schimbe identitatea și să ducă, ani de zile, o existență dublă. Și câte altele!

I-am comunicat propunerea mea și a acceptat-o fără ezitare.

Am luat hotărârea să înregistrăm dialogul nostru.

Trei luni de zile ne-am întâlnit aproape regulat. Din aceste întâlniri s-au născut înregistrările pe baza cărora este alcătuită această carte.

Apoi, brusc, drumurile noastre s-au despărțit. Pentru o neînțelegere provocată de el – mult mai târziu am ajuns la presupunerea că prezența lui printre noi a fost un scenariu al unor forțe oculte, în prelungirea acțiunii de discreditare a Societății „Timișoara”, ex-ofițerul și ex-partenerul meu de dialog a trecut de partea celor care susțineau puterea de atunci a României. A acordat interviuri în presa Puterii, în care, făcând multe afirmații fără acoperire, lovea la rândul său în corpul redacțional al ziarului „Timișoara”. Și, la fel de brusc cum a apărut în existența mea, a dispărut. Din informațiile pe care le dețin, actualmente trăiește într-un orașel de munte. Este

posibil să fi răspuns propunerilor Partidului Socialist al Muncii – noua titulatură a Partidului Comunist – de a lucra pentru el, cu gradul de general. În ianuarie 1992, a și cerut o audiență la București, la leaderul PSM, fost prim-ministru în timpul lui Ceaușescu, Ilie Verdeț.

Cu două săptămâni înainte de a ne despărți, am simțit că urmează ceva. Poate intuiția mea de ziarist mi-a spus-o. I-am cerut atunci o declarație prin care să stipuleze că, orice s-ar întâmpla, oricare vor fi relațiile dintre noi, nu se va împotrivi la apariția acestei cărți. Declarația a fost scrisă atunci, pe loc și ea poate fi citită în anexa acestei cărți. Am dorit acest lucru în ideea pe care o enunțam mai sus, aceea ca oamenii, indiferent de naționalitate, indiferent de convingeri politice, indiferent de țara în care trăiesc, să cunoască monstruozițiile aparatelor de represiune din fostele țări comuniste, între care Securitatea Română a deținut un trist loc I – și, cunoscând adevărul, să facă în așa fel încât ca aceste orori să nu se mai repete niciodată.

Așadar, să pornim la drum!

Capitolul al III-lea

SECURITATEA STATULUI – O SINTAGMĂ ELECTRIZANTĂ

Se numește **Victor Mitran** și s-a născut în data de 18 aprilie 1949, în București, într-un cartier mărginaș, cunoscut sunb numele de **Mandravela**, pe strada Stânei. La distanță de trei străzi, pe celebra **Mărșișor**, locuia marele poet Tudor Arghezi, în grădina căruia Victor și prietenii săi descindeau adeseori la furat cireșe și căpșuni. Nu pentru că părinții nu ar fi avut bani să-i cumpere fructe, deși erau o familie modestă, în care, până târziu, a muncit doar tatăl. Dimpotrivă, viitorul

ofițer de Securitate considera că există în toate o predestinare și că el a fost predestinat riscului. Așadar, dintr-un sentiment al riscului, al aventurii, pătrundea el în grădina poetului. Argezi simțea o deosebită plăcere de a sta ore în șir, ascuns în boscheți și de a vâna. Avea o pușcă încărcată cu sare și, într-o bună zi – fapt necunoscut până acum – unul dintre copiii „agresori” a fost atins în picior de „muniția” poetului. A rămas infirm pentru toată viața...

În familia Mitran, Victor este mijlociul dintre cei trei frați. Părinții se numesc Mircea Mitran și Georgeta Mitran. Până la intrarea rușilor în România, în 1944, tatăl a lucrat ca strungar la patron. Apoi a făcut războiul, pe care l-a terminat cu gradul de sergent. A luptat la antiaeriană. A fost solicitat să între în Securitate, după obiceiul vremii, în anul 1950. Spre deosebire de alții, care s-au ridicat până la gradul de general, Mircea Mitran a refuzat să devină cadru în acest aparat. Mult mai târziu avea să declare că ideea de a face parte din Securitate îi producea și teamă, dar și repulsie. Își iubea meseria de strungar. După naționalizare, au vrut să-l facă secretarul comitetului de partid, în fabrica unde lucra. A refuzat și de astă dată.

Când Victor a împlinit zece ani, mama sa, Georgeta, a fost nevoită să se angajeze la Fabrica de Țigarete din București, fiindcă salariul tatălui nu mai ajungea.

Fratele mai mare al lui Victor, Alexandru, este contabil în București. Sora lui, mai tânără cu șase ani, a lucrat în proiectare. La data când realizăm înregistrările, devenise șomeră.

Iată, pe scurt, datele copilăriei lui Victor Mitran. După școala primară, devine elev al Liceului nr.130 din București. Este un școlar bun. Nu excelează, dar nici nu este printre ultimii. Face sport, mai ales fotbal.

În clasa a XI-a, Victor Mitran se pregătea, aidoma colegilor săi, pentru susținerea examenului de bacalaureat și

pentru admiterea într-un institut de învățământ superior. Nu-și pierduse gustul pentru aventură, citise între timp multe cărți polițiste, era fascinat de acest domeniu care, din nefericire, părea intangibil. Și iată că, atunci când se aștepta mai puțin, minunea s-a produs!

Capitolul al IV-lea

MAIORUL MARIN INTRĂ ÎN SCENĂ

La câteva zile după începerea cursurilor clasei a XI-a, mai precis în septembrie 1967, trei elevi, printre care și Victor Mitran, sunt chemați la cabinetul directorului liceului. Nu știau atunci cei trei că ei erau *aleșii*, după multe și extrem de severe verificări: rezultate la învățătură, familie „fără pată”, rude „curate” până la gradul IV. Sunt detalii pe care Victor le va afla mai târziu.

Intrând în biroul direcțiunii, Mitran, colegul său de clasă, Meianu, un elev sclipitor, și încă un băiat, al cărui nume

Victor nu și-l mai amintește, văd în locul directorului un individ de circa 1,50 metri, fără un ochi și care s-a recomandat „maiorul Marin”, ofițer de cadre în Securitatea Statului*. A accentuat pe ultimele două cuvinte. A mizat pe efectul lor și pe tinerețea celor trei. Și a mizat bine, fiindcă Mitran s-a simțit ca paralizat. De plăcere. Electrizat. Mai ales în momentul următor, când mr. Marin a scos de sub veston un pistol Makarov, l-a pus pe birou, apoi, după câteva clipe de tăcere, timp în care i-a studiat pe cei trei, i-a întrebat: „Vă place?” și continuă: „Ei bine, și voi puteți avea unul la fel!” Apoi le comunică faptul că el personal s-a ocupat de selecție și că doar ei trei au fost aleși. Că doar de ei depinde să intre în Securitate. „Este o muncă extraordinară, veți putea fi agenți, spioni, veți putea anihila dușmanii României, interesele țării voi le veți apăra...” Este lesne de înțeles ce importanți s-au simțit cei trei.

* Mitran a prins învățământul preuniversitar cu 11 clase.

Activitatea de recrutare de cadre se desfășura și la alte nivele. Eu însumi am fost ținta unui astfel de demers: eram student în anul al IV-lea. Într-o dimineață, în pauza de ora 9, secretara facultății îmi spune să mă prezint în biroul decanului. Au mai fost convocați alți trei colegi. Ajuns acolo, nu mică mi-a fost mirarea să văd pe scaunul decanului un individ necunoscut, de aproximativ 40 de ani, destul de corpulent, chel și cu ochi iscoditori: „Tovarășul Crăciun?” „Da”, zic. Fără a-și declina identitatea, mi-a spus că a venit din București, de la UASCR și că dorește să afle ce vreau să fac după absolvire. I-am spus că m-am îndrăgostit de meseria de ziarist, că eram colaborator de trei ani la postul de Radio Timișoara și că mi-ar place să rămân acolo, dar că asta nu e posibil fiindcă, așa este legea, trebuie să funcționez trei ani ca profesor. „Și dacă ar fi posibil?”, a replicat el. În Timișoara sau altundeva”, a continuat el. „În Timișoara, fiindcă sunt singurul copil al părinților mei, iar un elementar bun simț, îmi spune că va veni vremea să-i întrețin eu!” „Vă rog să vorbiți mai încet, a zis el, apoi a continuat: la urma urmelor, i-ați putea întreține din oricare punct al Pământului!” Atunci am priceput: „Din câte înțeleg, dumneavoastră, domnule, nu sunteți de la UASCR!” Nu mi-a răspuns. I-am mai pus că îi mulțumesc pentru ofertă, dar nu mă interesează. „Vă salut!” „La revedere!” mi-a răspuns pe un ton neutru...

În clipa aceea erau convingși că destinele României vor depinde, în mare măsură, de ei. A lovit cu precizie mr. Marin! „Cine dintre voi dorește, a continuat el, să-mi spună acum, fiindcă trebuie completată o fișă de cadre”. Această fișă era o nouă verificare, la sânge, gen verificările care se făceau la Comitetul Central al PCR. Bineînțeles, tinerii nu posedau în clipa aceea atâtea date despre bunici, unchi și mătuși, cumnați etc.

Dintre toți, doar Victor Mitran a spus Da. Ceilalți doi au refuzat. Mr. Marin l-a invitat a doua zi la Direcția de Cadre a Securității Statului, al cărei sediu se afla pe Calea Rahovei, spunându-i să aducă toate datele pentru completarea fișei.

Ceea ce s-a și întâmplat. După ce a intrat în posesia datelor, mr. Marin i-a spus lui Mitran: „Stai liniștit, până termini liceul: Eu te voi anunța când să vii la vizita medicală. Apoi, în iulie, te prezinți la examenul de la Facultatea de Drept. Dacă reușești, imediat vei da restul de examene la Școala de Ofițeri de la Băneasa.”

Dar toate acestea se vor întâmpla abia în 1969. În acest interval, Mitran, jucând fotbal, are un accident, soldat cu o fractură gravă, care îl va ține la pat mult timp.

Capitolul al V-lea

ELEV ÎN ȘCOALA DE OFIȚERI DE SECURITATE

În tot acest timp, Mitran nu a mai avut nici o legătură cu mr. Marin. L-a căutat abia prin aprilie-mai 1968, știind că s-ar putea să fie respins și simțindu-se vinovat că nu mai dăduse nici un semn de viață. L-a găsit pe maior, care i-a spus că-l înțelege, dar nu prea știe ce să facă, deoarece sectorul de partid al serviciului cadre nu mai are încredere în Victor; ori, fără acceptul partidului, este exclusă intrarea la Școala de Ofițeri. „Dar, mai spune mr. Marin, lasă-mă pe mine să mă ocup de cazul tău, eu te înțeleg, îmi ești chiar simpatic și voi încerca să-ți *strecor* dosarul.” Și maiorul a reușit să facă acest lucru.

În februarie '69, Victor este chemat pentru vizita medicală, pe care o trece cu bine. În iulie susține examene la Facultatea de Drept și reușește. Imediat este chemat la Școala de la Băneasa, unde, împreună cu ceilalți candidați, este încartiruit. Încep testele psihologice – unul din examene a fost mărturia sub stare de hipnoză! – apoi urmează cele sportive. Regimul este absolut cazon. În fond, și aceasta este o probă, candidații având posibilitatea să vadă dacă se acomodează sau nu cu viața militară. Este interesant de menționat că în anul acela, concurența la Școala de Ofițeri a fost mai mare (12 candidați pe un loc) decât la Facultatea de Drept, celebră prin numărul mare de candidații (doar 9 candidași pe loc).

A fost un singur incident demn de semnalat: Mitran avea cu aproximativ 20 de kg sub limită, raportat la înălțimea sa. Motivul era suficient pentru a fi respins. În ciuda acestui fapt, a obținut rezultate foarte bune la probele sportive. Într-o atare situație se mai aflau câțiva candidați. S-a format o nouă comisie. Tinerii au fost puși să se dezbrace, pentru a fi văzuți cum arată. Din fericire pentru ei, în anul acela, comandant al școlii a fost numit colonelul, devenit imediat general, Ion Budișteanu, care până atunci activase ca șef de rețea în Franța și căruia tocmai în *căzuse* rețeaua. Conform uzanțelor, numirea lui ca șef al școlii însemna trecerea pe linie moartă. Am spus „din fericire”, fiindcă, venit cu idei de afară, din Occident, generalul Budișteanu, un foarte bun profesionist, eludează regulamentul și dă dispoziție să se teacă peste acest handicap al greutății, așa încât cei cinci sunt declarați admiși. De acum, nu mai era nici un obstacol.

Pe data de 1 septembrie, Victor Mitran se prezintă la sediul din Băneasa, alături de viitori săi colegi. Primesc haine militare, cele civile sunt puse în saci și trimise familiei. Li se explică regulamentul interior. Fiecare an de studiu era organizat sub forma unei companii: anul III – compania I, anul II – compania a II-a și anul I – compania a III-a. Comandantul

companiei a III-a este numit un militar de carieră, venit chiar în acel an în școală: căpitanul Jean Chelariu. După primele ore de instrucție cu acest ofițer, mitul Școlii de ofițeri de Securitate se pulverizează. Tinerii elevi își imaginaseră că **altfel** va fi pregătirea pentru munca de informații” Printre altele, cpt. Chaleriu cerea ca „barba, să, fie zilnic, rasă *cu doi milimetri sub piele!*” Orice putea deveni pretext pentru a li se refuza elevilor plecarea în oraș: dacă boneta, spre exemplu, nu stătea corect. patru săptămâni nu se ieșea din cameră. Dacă un nasture nu era încheiat, se mai adăugau patru săptămâni.

După o lună de școală, Mitran, asemenea colegului și prietenului său cel mai bun, George Berbecaru, se simte deprimat. Alături de milităria la sânge, cele mai chinuitoare sunt orele de pregătire politică. „Dar noi n-am venit aici ca să devenim secretari de partid!”, exclamau ei consternați. Îndoctrinarea ideologică avea să rămână disciplina cea mai importantă de-a lungul celor trei ani de școală.

Acum, la peste douăzeci de ani de la absolvire, Mitran consideră că regimul aspru la care au fost supuși avea un scop bine precizat, în sensul că un ofițer de contrainformații trebuie să fie pregătit să îndure chiar și cele mai cumplite frustrări, cele mai dificile situații. Ceea ce părea illogic atunci, acum are explicații. Circula o glumă: „De ce trebuie păzită Școala de Ofițeri?” și răspunsul era: „Trebuie păzită ca nu cumva să pătrundă logica!”

Școala de Ofițeri Băneasa este plasată cam la jumătatea distanței între aeroporturile Otopeni și Băneasa. În anul 1969, corpurile de clădire aveau aspectul unor cazarme, cu două nivele. Peste doar un an, s-a construit un bazin olimpic, foarte modern, realizat de italieni, cu dotări de ultimă oră.

Până în 1972, Școala de Ofițeri de la Băneasa nu pregătea decât cadre de Securitate. De la acea dată au fost școlarizați și tineri.

Efectivul școlii era relativ redus, numărul elevilor din cei trei ani de studii oscilnd în jurul cifrei de 200. Numărul cadrelor era cam tot de 200, deci, în total, aproximativ 400.

Dormitoarele erau alcătuite din douăsprezece paturi, cu rare excepții, când erau și camere cu paturi suprapuse.

Mâncarea era adaptată normelor speciale, în jur de 4500 calorii/persoană/zi. Iată, de pildă, meniul pe o zi: dimineața – ceai cu unt, dulceață, brânză, salam sau alte preparate din carne (de menționat că ceaiul conținea bromură); la ora 10 – brânză topită cu preparat de carne; la prânz – ciorbă cu carne, șnițel sau friptură cu piure de cartofi, tórturi sau prăjituri foarte consistente. Seara: mâncare gătită, ceai. Ofițerii mâncau aceleași feluri. Situația aceasta s-a dereglat la începutul anului al III-lea, când, într-un context național mai larg, în locul cărnii de vită sau porc, a fost introdusă în meniu cea de oaie, adusă din țara lui Mao. La două zile după introducerea ei în rația de masă, toată școala mirosea a carne de oaie. Cursurile nu se puteau ține din cauza mirosului care devenea insuportabil pe măsură ce se apropia ora prânzului. Protestelor pașnice ale elevilor, cadrele le răspundeau dur, atrăgându-le atenția că este regim de armată și că nu e bucătăria de acasă. După care urmau amenințările. Câțiva elevi din anul al III-lea au hotărât atunci să organizeze un soi de grevă de protest. Ei se numeau: Victor Mitran, Mihai Uță, Ionel Popteanu, George Berbecaru. Lucrurile s-au întâmplat astfel: în ziua cu pricina, conform programului, după cursurile de dimineață, urma apelul în careu, apoi elevii se îndreptau spre sala de mese. Numai că, în ziua aceea, când au ajuns în dreptul sălii de mese, viitorii ofițeri au făcut un mic ocol, în cea mai deplină ordine, fără nici o vorbă, și s-au îndreptat către dormitor. Eu au gândit că, la urma urmelor, nimeni nu poate fi obligat să mănânce dacă nu dorește și, în consecință, nu poate fi pedepsit. Ceea ce nu prevăzuseră cei din anul III a fost că exemplul lor va fi urmat de colegii lor din anii I și II.

E de nedescris ce proporții a luat întâmplarea. Imediat, cei aflați în dormitor au fost izolați. Generalul Budișteanu fiind plecat în acel moment din unitate, adjuncții său nu știau ce măsuri punitive să ia. Amenințările curgeau. Cazul era fără precedent! Unde s-a mai pomenit ca tocmai cei care se pregăteau pentru a apăra securitatea statului, adică cei mai fideli apărători ai regimului, să comită o asemenea rebeliune? În nici un caz în România ceaușistă!

A doua zi, a venit comandantul Budișteanu. Greviștii au format o delegație care a cerut să fie scoasă la raport la general. Au fost refuzați, dar li s-a promis că la masa de prânz va veni comandantul în persoană, la sala de mese. Ceea ce s-a și întâmplat. Fin psiholog, Budișteanu s-a adresat statului major care îl înconjură, în prezența elevilor: „Dacă vă prind că dați copiilor mei asemenea mizerie de mâncare, vă zbor pe toți afară!” Apoi a promis că va face o anchetă, pentru a depista cine este vinovat de introducerea cărnii de oaie. Ambele tabere au rămas stupefiate! Din ziua următoare s-a revenit la meniul normal.

În ceea ce privește procesul de învățământ ca atare, trebuie menționat că, în paralel, se făcea pregătirea pentru munca de informații, dar și specializarea în științe juridice. profesorii de la Facultatea de Drept erau aduși să predea în cadrul școlii.

În ceea ce privește specializarea pentru cariera de ofițer, iată, în mare, structura celor trei ani de studiu:

– În anul I se făcea o pregătire generală, care consta în prezentarea ansamblului aparatului de Securitate, a direcțiilor de activitate, a obiectivelor muncii, a mijloacelor de îndeplinire. Erau prezentate **Directiile și obiectul lor**. Se mai făcea instrucție militară cu aplicație în teren, bazată pe principiile activității de comando. Un loc important îl ocupa procesul de însușire a artelor marțiale, condus de un colonel

posesor al centurii negre 3 dan, obținută în Japonia. Orele de box erau foarte dure.

– Anul al II-lea însemna începutul pregătirii pe specialități. În anul I, cadrele au început studiarea elevilor în parte, pentru a le testa aptitudinile, în scopul specializării pe diferite tipuri de activitate. Anul doi începea cu o compartimentare strictă a pregătirii. Strictă și, în același timp, secretă. Dacă un elev începea specializarea pe contraspionaj, acestuia îi era interzis să discute problema de specialitate cu un coleg care se pregătea pe linia de filaj-investigație. Intră acum în scenă cadrele specializate care țin cursuri, urmărite cu răsuflarea tăiată de către viitorii ofițeri. Sunt cadre superioare, cu multă experiență, foarte bine pregătite, ași în domeniul lor. O dată pe lună se făceau așa-numitele *informări*, cu durata între două-trei ore. Excela și aici generalul Budișteanu, care prezenta teme de contraspionaj. Cazurile prezentate erau concrete, erau analizate succesele, erau analizate eșecurile.

Victor Mitran este repartizat pe domeniul filaj-investigație. Începe activitatea „pe viu”. La început, elevii ajută echipele de ofițeri din serviciul respectiv. Munca de investigație este extrem de grea, pentru că ea reclamă culegerea de informații diverse, implică situații diferite, uneori neașteptate, și lucrul acoperit, adică fără să-ți declini calitatea.

– Anul al III-lea însemna începutul muncii pe cont propriu și cu obiective reale. Prima acțiune „pe viu” la care Victor Mitran participă, are darul să-l uluiască. Era prima dată când înțelege putere fantastică a acestui aparat în care, nu peste mult timp, va intra.

În 1972, toată grupa de filaj-investigație este convocată și i se comunică că va primi o misiune foarte importantă la Casa Scriitorilor din București. Ce se întâmplase? Un grup de tineri scriitori au înaintat o notă de protest conducerii Uniunii, după care și-au adus corturi, s-au instalat în curtea instituției și au declarat greva foamei. (Pe doi dintre acești scriitori i-am

depistat: ei se numesc Gabriel Iuga și Grișa Gherghei și poate află acum, citind această carte, se ce întâmpla atunci în jurul gestului lor, ce mișcări de securitate au declanșat!). Cum locul grevei se afla în preajma ambasadei URSS, indicația clară era să se lucreze cu multă discreție și fără incidente. Toate grupele de filaj-investigație din București erau masate în preajma obiectivului. La acțiune participa și Miliția, care avea misiunea de a-i scoate pe scriitori, fără acte de violență, din parcul Uniunii și de a-i arunca în stradă. După aceasta, greviștii trebuiau, în mod firesc, să plece fiecare pe unde dorea. În acest moment intrau în acțiune trupele de filaj-investigație care îi „luau în primire”, trebuind să-i urmărească nu numai pe scriitori, dar și toate *persoanele* contactate de aceștia în drumul lor. Acestea aveau să fie urmărite de alte echipe, așa încât, în scurt timp să fie depistați toți cei care ar fi avut legătură cu actul dezidenților. Totul era atât de bine pus la punct, încât nu putea scăpa nimeni. Puteau să se ivească tot felul de situații. De exemplu, obiectivul urmărit nu avea de gând să meargă acasă și își „plimba coada” ore în șir. Atunci se apela la un milițian întâlnit pe stradă, căruia i se cerea – și trebuia să se execute – să găsească o modalitate de a-l legitima pe cel urmărit, ca să-i afle domiciliul.

Mitran primește misiunea să urmărească o femeie care a schimat câteva cuvinte cu unul dintre greviști. O „duce” până în cartierul Balta Albă. Întră în bloc cu ea, o ajunge în vreme ce deschide ușa apartamentului și merge un nivel mai sus, ca și cum ar fi mers în vizită la cineva din acel imobil. Apoi, odată reținut numărul apartamentului, coboară și identifică persoana după tabelul cu numele locatarilor, aflat în holul blocului. Pentru a fi sigur că persoana locuiește acolo, se duce la administratorul blocului, care avea cartea de imobil. *Victor Mitran declară că fiecare administrator era informator al Securității, cu angajament scris.* Era, deci, din acest punct de vedere, o persoană de încredere. A confruntat datele și i s-a

confirmat că persoana urmărită locuiește acolo. După care a făcut raportul de urmărire și l-a înaintat superiorilor.

În 1972, după susținerea lucrării de diplomă, având ca subiect **Metode de filaj-investigație în cartierele mărginașe** (conducător de lucrare fiindu-i generalul Grigore, șeful disciplinei Filaj-Investigație), Mitran devine absolvent al Școlii de Ofițeri Băneasa și, în cadrul ceremoniei de încheiere, este avansat la gradul de locotenent. Din acel moment, el și colegii lui devin cadre active în aparatul Securității Statului Român. O noua generație de ZEI ai ZILEI își ia zborul!

Capitolul al VI-lea

PE CINE SLUJIM : PATRIA SAU CONDUCĂTORUL ?

Ce poate gândi un tânăr de 23 de ani, proaspăt ieșit de pe băncile Școlii de Ofițeri, cu gradul de locotenent, posesor al unei legitimații în fața căreia nici o ușă nu rezistă, convins că el este unul din acei aleși de care depinde securitatea și (în ultimă instanță) soarta țării. Ce simte un tânăr care, cu puțini ani în urmă, considera că un ofițer de Securitate este un lucru atât de grozav, încât nici nu îndrăznește să spere că într-o bună zi el va fi unul dintre aceștia, deși era convins de chemarea lui pentru această carieră?

În clipa când a pășit în meserie, Victor Mitran nu era conștient doar de valoarea lui profesională ridicată. El trăia cu iluzia că, în ciuda procesului intens de îndoctrinare politică la care a fost supus în școală, generația din care face parte este hotărâtă să o rupă atât cât se poate cu amestecul politicului în munca operativă propriu-zisă; că el și colegii lui sunt, întâi și întâi, *profesioniști*, politicul fiind mai puțin important; el și colegii lui par a fi convinși că rolul unui ofițer de Securitate este acela de a apăra țara de pericole posibile, nu de a fi niște roboți care execută orbește ordine al căror scop este menținerea puterii ceaușiste.*

De aceea, amintirile sale despre cadrele din Școala de Ofițeri" se împart tranșant: el vorbește cu silă despre o aripă dură, ai cărei reprezentanți au fost comandantul de companie cpt. Chelariu și comandantul batalionului, mr. Răbăcel (ajuns înainte de revoluție șeful adjunct al școlii, mâna dreaptă a lui Andruța Ceaușescu, fratele dictatorului).

Ceilalți, cadrele de specialitate, erau total diferiți. ținuta lor profesională impunea. Aveau avantajul că lucrau direct în

* Din nefericire pentru această țată, lucrurile au „evoluat” exact invers. După vizita în China, Ceaușescu a realizat, probabil, ce armă teribilă este îndoctrinarea, ce mijloc eficace de a conduce România este *politicul*. Totul, în anii care au urmat, s-a subordonat ideologiei. Așa încât, nici cadrele din Securitate nu puteau fi exceptate.

Problema este însă că unii securiști au fost extrem de zeloși în a conjuga munca de specialitate cu politicul. Iar când statul a ajuns să se confunde cu Ceaușescu, paranoia, megalomania și sentimentul îmbătător al puterii i-au transformat pe mulți în slujitori fanatici ai cuplului ceaușist, mai puțin a Camarilei. S-a ajuns astfel, paradoxal, după o „relaxare” de aproximativ un deceniu (1965-1975) la reinstaurarea, cu mijloace, evident, mai rafinate, a psihozei anilor ‘46- ‘60. Încetul cu încetul, spaima, teroarea au pus din nou stăpânire pe România.

Dintr-o instituție care, în mod normal avea ca scop apărarea națiunii, Securitatea a ajuns să lupte împotriva propriului popor. Cel puțin aceasta a fost și probabil, va rămâne, percepția românilor despre acest aparat.

aparatul de Securitate, așadar nu erau doar niște teoreticieni. Nu lipsesc numele: col. Gheorghe Petrof – șeful Serviciului Investigații, generalul Grigore – șeful Direcției de Filaj-Investigații. Erau captivanți în expunerile lor, erau și buni psihologi.

Mai era, totuși, o a treia categorie, de profesori fără personalitate, care țineau cursuri destul de plictisitoare, pe care elevii trebuiau să le tocească.

Iată care era fondul, încărcătura sufletească pe care Victor o avea atunci când intra efectiv în munca operativă.

Din punct de vedere psihic, tânărul ofițer era convins – fiindcă așa fusese *dirijat* în școală – că el, casta lui, *erau o anumită parte a baricadei*, că tot ce intra în obiectivul **Direcției** în care va lucra este automat împotriva regimului, împotriva „cuceririlor revoluționare ale poporului”. Din start, în aceste categorii intrau *membrii fostelor partide politice, foști legionari sau simpatizanți ai mișcării legionare*, chiar dacă ei erau de-acum în majoritate bătrâni și inofensivi; absolut tot ce venea din Occident, intra automat în atenția Securității, pe baza principiului repetat mereu că „tot răul din Occident ni se trage”, fiindcă cei din afara lui ar încerca, prin orice mijloace, să atenueze la marile cuceriri ale poporului român etc. Și mai era ceva: intervenția lui Ceaușescu împotriva invadării Cehoslovaciei de către trupele Pactului de la Varșovia își prelungește ecourile până în 1972. Persista încă un sentiment de admirație față de curajul aporoape nebunesc al lui Ceaușescu de a înfrunța Moscova în fulminantul discurs din august '68. Tinerii ofițeri de atunci erau gata să se angajeze într-un război al întregului popor, fiindcă circulau zvonuri că URSS este pe punctul de a pedepsi printr-o invazie și România!

În concluzie; *țara este plină de dușmani, la granițe pândeau ungurii și rușii gata să ne invadeze, imperialiștii fac tot posibilul să submineze România. Psihopza pericolului*

iminent funcționa din plin. Iar Victor Mitran era convins că țara e în pericol. Și că el este unul dintre aceia în puterea cărora stă salvarea neamului. Cum își pune în aplicare metodele de „contracurare” a acțiunilor așa-zișilor dușmani ai poporului, vom vedea în continuare.

Capitolul al VII-lea

PRIMA MISIUNE LA „FILAJ-INVESTIGAȚII”

Printre ideile care li se inoculaseră insistent în școală era și aceea că posesorul legitimației pe care scria **Securitatea Statului** era, în raporturile cu oricine, de la simplul cetățean până la ministru, un privilegiat. Actul acela îi conferea tânărului ofițer puteri nelimitate. Dacă, spre exemplu, un director de întreprindere refuza să servească un cadru de securitate, a doua zi, fără nici un fel de probleme, putea fi destituit. Singura instituție căreia aparatul de Securitate i se subordona era partidul, prin Comitetul Central.

În vremea aceea, șeful Consiliului Securității Statului era Ion Stănescu, despre care tinerii ofițeri aflaseră că este în profesionist de super clasă, un fel de erou. Când apărea în Școala de la Băneasa, elevii îl priveau ca pe un zeu! Legendele în jurul șefilor Securității se țeseau insistent și eficient. Ei erau prezentați ca niște ființe cu putere de muncă ieșită din comun, care acționează 24 de ore din 24, care noaptea, când lumea se odihnește, construiesc fel de fel de capcane în jurul spionilor care ar fi invadat România.

În repartizarea proaspeților ofițeri la diferite compartimente s-a ținut cont, în primul rând, de lucrarea de diplomă. Obținând nota maximă –10 –, lt. Victor Mitran este repartizat la Direcția de Filaj-Investigație, condusă de generalul Grigore, cel care, dacă ne amintim, îi fusese și conducătorul lucrării de diplomă.

Imediat după prezentarea la Direcție, generalul Grigore îi spune lui Mitran: „Vei intra de îndată în luptă. Avem o lucrare extrem de grea la ambasada Marii Britanii!” Se ținuse cont în repartizarea misiunii că Victor cunoștea bine limba engleză.

Odată cu începerea misiunii la ambasada Marii Britanii, Victor a trecut, de-a lungul a mai bine de șase luni, foarte rar pe acasă, deși în 26 octombrie 1972 se căsătorise cu o tânără pe care o cunoștea din copilărie. Uneori, ajungea acasă după o săptămână!

Acțiunea de filaj de la ambasada britanică avea la bază informații clare că un membru al acesteia desfășoară, cu ajutorul unei rețele bine puse la punct, acțiuni precise și eficiente de spionaj. Supravegherea era permanentă: mergea diplomatul englez într-un alt oraș, trebuia urmărit. Urmărirea era dificilă, fiindcă mașina sa, era net superioară celor aflate în dotarea Securității.

Dar merita efortul, dacă ne gândim că atunci, în 1972, retribuția pe care o primea Mitran era de 2700 lei, în vreme ce

salariul mediu pe economie era în jur de 1200 lei, În plus, beneficia și de anumite avantaje: mașină la dispoziție (garajul se afla pe str. Brâncoveanu), posibilitate de aprovizionare cu alimente de la magazine speciale etc.

Cazul diplomatului englez era de resortul Direcției de contraspionaj. Dar, în rezolvarea lui erau angrenate și alte servicii. Rolul filajului era acela de a raporta toate mișcările în teren ale *obiectivului*, toate contactele cu alte persoane cât și identificarea acestora. *Tehnica operativă* – celebrul serviciu – avea misiunea de interceptare a convorbirilor telefonice și de înregistrare a discuțiilor din ambasadă, cu ajutorul microfoanelor instalate acolo.

Deci Mitran avea misiunea de a-l urmări pe diplomat, de a fotografia toate persoanele contactate. Fotografirea se făcea cu ajutorul unui aparat **Pentacon**, amplasat într-o servieta tip Diplomat, prevăzută cu o porțiune transparentă în dreptul obiectivului aparatului și cu un sistem declanșator plasat în partea de sus, lângă mâner. Prin exerciții îndelungate, se ajungea la „prinderea” obiectivului din mers.

După șase luni de activitate susținută, lui Mitran i se comunică faptul că misiunea sa s-a încheiat, deoarece diplomatul englez a fost preluat de alte servicii.

„Baza”, adică unitatea unde se retrăgea Victor se afla pe str. Cihoski, în spatele Academiei de Studii Economice. Acolo se afla celebra Direcție de Filaj-Investigații. Și aici funcționa compartimentarea muncii: nu era permis ca echipele să cunoască altceva decât obiective specifice. Principiul **strict secret** funcționa din plin. Mitran activa în echipa repartizată pe spațiul englez. Sediul operativ se afla la etajul I al Teatrului „Ion Creangă”, din Piața Cosmonauților, situat foarte aproape de ambasada Marii Britanii. Servicii speciale mai funcționau pentru ambasadele Germaniei, Franței și SUA. Aceste baze se numeau în limbaj cifrat „prăvălii”. Ele erau fixate de așa natură încât ofițerul să se poată deplasa imediat pe urmele

obiectivului, când acesta părăsea clădirea ambasadei. În orice moment, în perimetrul bazei se aflau obligatoriu minim patru ofițeri. În camera de filaj se afla permanent un ofițer, dotat cu stație de emisie-recepție **Storn**, de producție suedeză, și cu două aparate, unul fotografic, folosit la orice mișcare a obiectivelor și unul de filmat, care funcționa întruna. Toate persoanele care au avut contact cât de mic cu ambasada respectivă își aveau fotografia în fototecă. Nu scăpa nimeni și nimic.

Fiecare echipă dispunea, de regulă, de două autoturisme. Dacă se constata că unul e deconspirat, obiectivul era preluat de celălalt. În situații deosebite, se puteau schimba numerele. Pentru aceste autoturisme, criza de carburant, care a afectat atât de dureros populația României, nu exista. Dacă obiectivul era extrem de important, se forma o echipă de patru autoturisme. Nimic nu era precupețit.

În ciuda acestor dotări, uneori apăreau insuccesele. Așa, de pildă, s-a întâmplat în 1972, când „obiectivul” nu era altul decât celebrul tenisman Ion Țiriac, venit în țară, după ce începuse să trăiască mai mult în Occident. Cu toate eforturile disperate ale ofițerilor de la filaj, Țiriac a fost *pierdut* deoarece autoturismul lui, tip Sport, avea performanțe net superioare. Se întâmpla astfel: după ce demara, Țiriac era ținut sub observație până la ieșirea din Băneasa. În stații se auzea: „În avem, îl avem!”, și asta până în zona Otopeni, când brusc vocea devenea impacientată, apoi dezumflată: „Nu-l mai avem!” și dus era!

Munca aceasta de filaj nu este deloc simplă, nu doar datorită aspectului de uzură fizică, datorată zecilor, poate sutelor de ore de stat la pândă, ori de deplasare pe post de „remorcă” după obiectiv. Filajul, zice Mitran, este un război al inteligenței, al nervilor, între minimum doi adversari – urmărit și urmăritor – care cunosc foarte bine regulile jocului.

Câștigă cel care dovedește mai multă stăpânire de sine, care are nervii mai tari.

Unul din principiile acestei munci este acela de a urmări cât mai mult un obiectiv, fără ca acesta să observe, nu pentru a vedea doar ce face el, cum acționează, ci, mai ales, pentru a-i descoperi, acolo unde ea există, rețeaua, complicitățile. Sunt puse la bătaie, de-o parte și de alta, mijloace extrem de diverse.

Iată unul dintre ele: depunerea materialului în secret sau legătura impersonală. Este un procedeu care folosește anumite acuzători naturale sau provocate: o gaură într-un zid la un colț de stradă, o groapă în asfalt, o scorbura de copac etc. Obiectivul trece pe lângă această ascunzătoare și „scapă” în ea un container sau un alt obiect, de dimensiuni foarte mici. Dacă ofițerul de filaj nu prinde acest moment, al „depunerii”, acțiunea riscă să fie compromisă. El continuă să-și urmărească obiectivul și, deși are date precise, constată mirat că acesta nu ia contact direct cu nimeni. În schimb, la un anumit interval „legătura” ajunge la locul cu pricina, ridică obiectul, și își vede liniștit de treburi. Și mai era ceva: în clipa când cel care este „obiectiv filat” își dă seama că are „coadă”, când îl depistează pe următor, el este un om fericit! Situațiile cele mai grele sunt cele inverse, când știe că este urmărit, dar nu depistează persoana care îl urmărește. Asta îl poate enerva, îl poate face să comită greșeli.

Se poate întâmpla și invers: obiectivul să depisteze „coada”, ofițerul respectiv să sesizeze că a fost descoperit și, din orgoliul sau din teamă, să nu raporteze superiorilor. Este o altă variantă care poate duce la compromiterea acțiunii. Erau și situații comice: urmăritul se putea întoarce, așa, de-al naibii, și îl întreba ceva pe ofițerul desconspirat, orice, dar care îl făcea pe ultimul să-și dea seama că adversarul își bate, pur și simplu joc de el.

O altă etapă a muncii de filaj, după ce ofițerul ieșea din schimb, era alcătuirea *raportului de filaj*. El trebuia să conțină datele constatate de acesta minut cu minut. Asta dura, după încheierea misiunii multe ore și făcea ca ziua de muncă să se prelungească, adesea, după miezul nopții.

În cazul diplomatului de la ambasada Marii Britanii, de fapt agent al Intelligence-Service-ului pentru România, s-a aplicat metoda, relativ modernă, a *filajului de așteptare*. Lui „Peter” – acesta era indicativul de urmărire – i se cunoșteau destul de bine traseele. În această situație, echipele nu se mai plimbau după el, ci îl așteptau în diferite puncte. După mai multe săptămâni de folosire a acestui tip de filaj, s-a ajuns la concluzia că „Peter” nu avea contacte în București, ci acționa în zona Prahovei, cu centru la Ploiești. Englezul acționa pe linie economică, obiectivul lui fiind industria petroliferă din acea zonă. Dintre persoanele pe care le-a contactat, nici una nu era pretabilă la a fi considerată „legătură”; contactele sale se desfășurau absolut pe linie de servicii. Lipsa aceasta de probe a dus la iritarea Serviciului Român de Contraspionaj, care avea date certe că englezul face spionaj. S-a ajuns la concluzia că practică *legăturile indirecte*, folosind acele CPI „căsuțe poștale impersonale” – despre care am vorbit mai sus.

S-a bănuțit că mesajele erau plasate de către „Peter” în timpul week-end-ului, când acesta manifesta o *plăcere deosebită* de a se plimba prin pădurea din jurul cabanei diplomaților englezi din Predeal. Au scotocit securiști români toată pădurea, au luat la cercetat fiecare copac, dar le-a fost imposibil să găsească acea probabilă „căsuță poștală”. Roșcatul englez era un profesionist.

Filajul – activitatea cu care Mitrăn și-a început cariera este o acțiune de urmărire în secret a unei persoane bănuțite că desfășoară o activitate al cărei scop este aducerea de prejudicii unor instituții sau unui stat. El are niște reguli de bază foarte precise: *conspirativitatea, înregistrarea vizuală sau auditivă a*

oricărei acțiuni a persoanei urmărite, și care devine probă incriminatorie, *descoperirea și identificarea tuturor persoanelor contactate* de către cel vizat și, foarte rar, intrarea în acțiune în caz de flagrant delict. De obicei, această ultimă etapă ținea de competențele altor servicii.

Primul moment al unei activități de filaj este prezentarea fotografiei *obiectivului*, pe care ofițerul trebuia să o studieze cu mare atenție, pentru a-și fixa toate detaliile fizionomice. Urma *adresa* celui vizat, unde se deplasa de obicei, pentru a nota detaliile topografice în scopul așezării cât mai eficace a echipei în perimetrul respectiv. În aceste situații se uza de informatorii cunoscuți, care erau obligați să pună la dispoziție o încăpăre de unde se ținea în observație ieșirea imobilului în care locuia obiectivul. Uneori mai exista o ieșire de serviciu, care trebuia pusă și ea sub observație. Etapa următoare cerea înregistrarea tuturor persoanelor care erau în legătură cu cel vizat, cât și a dreselor acestora. Trebuie precizat că aceste adrese erau luate de pe computer de la Direcția de Informare și Documentare unde, după cum declară Mitran, „toți aveam fișă”. Se luau apoi detalii despre locul de muncă al persoanei vizate. Totul trebuia pregătit atât de bine, încât obiectivul să nu aibă nici o posibilitate să se sustragă urmăririi.

Urma apoi declanșarea acțiunii. Șeful echipei hotăra: „Măine dimineață, la ora 6, îl preluăm!” Din acel moment, cel vizat devenea obiectiv biped, a cărui existență era înregistrată secundă cu secundă, în cele mai mici detalii. Urmărirea se făcea pe jos, cu mijloace de transport în comun, cu mașinile Securității. Pentru a nu fi depistați, ofițerii aveau fixate zone de acțiune cu punctele de preluare și punctele terminus. Când ofițerul simțea că a fost descoperit, cerea, de regulă, schimbarea, oriunde se afla. Era un apel codificat prin stația „Storn”, aflată asupra lui, în genul: „Sunt 1, vine 2!” Apelul, cât mai scurt posibil, era însoțit de o tuse, de un strănut, pentru a nu atrage atenția persoanelor dimprejur.

În cadrul operațiunilor din filaj de mai lungă durată, alături de aparatura din tehnica propriu-zisă, ofițerii apelau și la alte mijloace : mai multe schimburi de haine și de pantofi, perucă, mustață, trusă de machiaj. Așa se face că la nevoie, în maximum cinci minute ofițerul în cauză devenea absolut o altă persoană. Mare atenție se acorda pantofilor, care puteau duce deconspirare. Se mai practica și deghizatul mașinii, care consta în schimbarea numerelor, aplicarea unor abțibilduri sau a unor firme gen **Taxi**.

Așadar, după șase luni de muncă de filaj, Victor Mitran este chemat de șeful Direcției, generalul Grigore, care îi comunică hotărârea sa ca tânărul ofițer să lucreze la serviciul de *investigații*, al cărei șef ea col. Gheorghe Petrof.

Obiectivul acestui serviciu era acela de a supraveghea întreaga capitală, din toate punctele de vedere. Serviciul era împărțit în *opt birouri*, fiecare birou corespunzând unui sector al Bucureștiului. Victor este repartizat la Biroul 8, al cărui șef era lt. col. Gheorghe Grigorescu.

Serviciul de Investigații era unul din acele compartimente ale Securității Statului care teroriza prin strângerea de informații din cele mai diverse despre fiecare, sau aproape fiecare cetățean. Aceste date erau obținute, în mare măsură, cu ajutorul vastei rețele de informatori. Vastă și, cum vom vedea în continuare, extrem de bine pusă la punct și de puternică. De altfel, una din obligațiile de serviciu ale ofițerilor din această direcție consta în îmbogățirea rețelei pe care o conduceau.

Până la evenimentele din decembrie '89, sediul Investigațiilor se afla în clădirea Direcției a V-a, clădire care a fost distrusă în timpul Revoluției.

Unul din principiile acestui Serviciu era păstrarea ofițerilor cât mai mult aici, pentru cunoașterea amănunțită a rețelei de informatori și, implicit a sectorului de care răspundeau. Mitran a întâlnit aici ofițeri care lucrau de mai

bine de douăzeci de ani în același birou și care erau atât de acomodati cu munca lor, încât făceau tot posibilul să amâne data pensionării.

La subsolul serviciului se afla o arhivă extrem de vastă, care cuprindea date complexe despre toate rețelele, ordonate pe sectoare. De asemenea, aici se aflau fișele tuturor persoanelor care au avut de-a face cu Securitatea, din diverse motive.

Dosarele erau atât de complete, încât într-o jumătate de oră se putea afla totul despre o persoană. Dacă ofițerul voia să recruteze un nou informator, apela tot la această arhivă pentru a verifica dacă persoana vizată nu a fost deja recrutată.

În obiectivele acestui serviciu intrau: sectele religioase, cu accent pe cele interzise, partidele politice istorice, legionari, persoane care după instalarea comunismului au fost considerate de acest sistem drept indezirabile, foștii deținuți politici, personalități dizidente precum și cei bănuți că desfășoară acțiuni contra statului român.

Persoanele din aceste categorii erau urmărite toată viața și aveau dosarul *la zi*. Datele despre ele erau completate lunar, sub forma unor informări.

În situația când o persoană aflată în „parohia” unui ofițer trebuia să plece în străinătate, fie pe linie de servicii, fie pur și simplu ca turist, Serviciul de Pașapoarte cerea informații despre respectivul de la Investigații. În funcție de aceste informații cetățeanul primea sau nu pașaport”

Momentul când Mitran vine în Biroul 8, „parohia” Bucureștii Noi-Chitila era fără stăpân, fiindcă ofițerul care s-a ocupat de ea ieșise la pensie de patru luni. Sectorul fusese preluat de un ofițer care la rândul său avea deja „parohie”. De la acesta va prelua Mitran zona, de la cpt. Teodorescu. Acest ofițer, spre deosebire de alții, care manifestau o plăcere diabolică de a da cât mai multe informații negative despre persoanele aflate în obiectiv, manifestau discernământ în aprecieri. Era mai uman, după spusele lui Mitran. la polul opus,

se afla adjunctul șefului Biroului 8, mr. Arghir Ungureanu, un individ devenit securist peste noapte, în anii '50. Acest ofițer, incult și ranchiunos, era ținta ironiilor colegilor. Dincolo de aceste trăsături, dovedea și incompetență profesională: în dorința de a se evidenția, încărca dosarele unor persoane cu date pur imaginare. Așa s-a ajuns la situația ridicolă că, fiind bolnav și preluându-i colegii munca în perioada cât acesta a lipsit, ce-au constatat? Trei persoane care figurau în fișele maiorului ca fiind *foarte active* în manifestările antiromânești (fișele fiind la zi), decedaseră în urmă cu trei-patru ani! Iată un exemplu: despre unul din cei decedați se spunea în fișă că în urmă cu două săptămâni se deplasase la o anumită adresă, unde contactase o anumită persoană și că întreprinde acțiuni de regrupare a forțelor antinaționale! Mitran și colegul său Teodorescu, rămân stupefiați! Așadar, acest Ungureanu, care se lăuda mereu cu meritele sale de luptător în munți împotriva legionarilor, lupte în timpul cărora fusese și rănit, el care, deși în vârstă, ia zilnic contactul cu rețeaua, lucrează până noaptea, urmărindu-și persoanele vizate, spre deosebire de cei tineri, care nu fac nimic, care nu-și fac nici informarea lunară obligatorie – ei bine, tocmai el era cel care mistifica datele, creând informații din imaginație! Mai trebuie spus că aceste informații erau încărcate de ură la adresa foștilor membri ai partidelor istorice!*

* Se cuvine să punctăm aici două aspecte, destul de frecvent întâlnite nu doar în cadrul acestei instituții.

a) zelul – o formă de exces, invită din obsesia multor români, cu scopul clar de a-și păstra locul călduț dobândit, indiferent că actele, gesturile lor ar putea afecta statutul social al altora, poate chiar viața. Este o formă gregară a luptei pentru supraviețuire, care și-a pus și va continua să-și pună amprenta asupra civilizației noastre.

b) superficialitatea, pris-ul a la légère, munca de mântuială. „Nu contează realitatea, contează rezultatele *scriptice*, să avem acoperire în hârtii.” Mult vehiculata idee – din interior – cum că Securitatea a contribuit la căderea sistemului ceaușist, poate fi susținută din acest punct de vedere.

Cei doi ofițeri îl informează pe șeful biroului, col. Petrof care, la rândul său rămâne stupefiat. La reîntoarcerea din concediul medical, mr. Ungureanu este pus în discuție. În mod surprinzător, în apărare col. Popa, secretarul organizației de partid. Col. Popa era un alt *vechi*, din linia conservatoare, care, dacă ajungea să te ia în obiectiv, nu se lăsa până nu te desființa. Era tipul politrucului, de o duritate extremă. Ulterior, Mitran și Teodorescu au aflat în ce încurcătură intraseră, deoarece Popa și Ungureanu erau camarazi vechi, luptaseră împreună în anii '50 împotriva grupurilor de rezistență anticomunistă. Efectele gestului nesăbuit al celor doi se văd imediat: peste două zile, lui Mitran i se face o verificare la sânge privind munca desfășurată în sectorul său. Acțiunea este luată pe cont propriu de însuși mr. Ungureanu, care intră în rețeaua lui Mitran și constată că doi informatori de bază nu fuseseră contactați de multă vreme, de mai bine de trei luni.

A fost suficient pentru ca Ungureanu să facă un tapaj enorm, să-l acuze pe Mitran că nu se achită de sarcinile de servicii – uitând să menționeze că informatorii nu au fost contactați fiindcă fuseseră plecați din București – și, în consecință, să ceară saționarea acestuia.

Lt. Mitran este chemat imediat la col. Popa, care îi spune: „Ai noroc că nu ești membru de partid, altfel luai o sancțiune să-ți ajungă multă vreme!” Degeaba a încercat Mitran să-i spună adevărul! A fost dat afară din birou! Nu înainte de a i se comunica sancțiunea administrivă: trei zile de arest cu prestare de serviciu.

Sectorul de care răspundea Mitran, fiind mărginaș, predominând muncitorii, nu a avut ceea ce astăzi numim

Dealtfel, și în anii de după 1990, cadrelor din sistemul de interne, li se cer rapoarte la sânge: dacă cifrele la zi nu sunt superioare celor din perioada anului anterior, există riscul sancționării: altfel spus, cadrele *ar trebui să provoace actele infracționale, în loc să lupte pentru diminuarea lor!*

personalități dizidente. Stăpânea, în schimb, o rețea de informatori bine pusă la punct.

A avut un caz ceva mai deosebit. Un student la Filologie, pe nume Ion Mîrț, zis Nelu, domiciliat pe strada Laminorului, la nr. 164. Mitran primește de la Direcția I o notă, prin care i se aduce la cunoștință că acest Ion Mîrț scrie literatură cu tentă anticomunistă.

În consecință, hotărăște să-l cunoască direct. Studentul îi face o impresie bună și ofițerul se decide să-l racoleze. Nu se prezintă de la început ca locotenent de securitate, ci ca ofițer de miliție.

După mai multe întâlniri, care s-au întins de-a lungul a două luni de zile, Mitran, încalcând regula conspirativității, își declină adevărata identitate, fapt care îl impresionează evident pe tânăr. Între timp s-au împrietenit, o metodă sigură de a câștiga încrederea celui alt. I-a spus chiar că sunt în facultate anumiți „prieteni” care l-au turnat și că este în atenția aparatului de Securitate. Chipurile, Mitran îi face un serviciu comunicându-i lucrurile acestea, dar dacă se află, riscă să fie dat afară din aparat. Șantaj sentimental! „Merită să risc, îi spune ofițerul, însă îmi pare rău, fiindcă mi-am dat seama că ești un tânăr inteligent și de calitate!” și îi avansează propunerea sub forma contraserviciului: „Dacă accepți să faci parte din rețeaua mea de informatori, cazul tău va fi uitat.” Mîrț îi cere timp de gândire. Mitran este de acord, cu condiția ca studentul să gândească *singur*, adică fără a se consulta cu alte persoane.

Mitran a mizat pe împrejurarea că el apărea în fața studentului ca un salvator.

În paranteză fie spus, cei tineri aplicau metode mai rafinate de recrutare a informatorilor. Stilul celor bătrâni era mult mai dur. Mergeau la persoana vizată, puneau legitimația pe masă și îi comunicau că dacă nu semnează angajamentul, refuzul poate avea repercursiuni asupra familiei, asupra

situației la servicii etc. Bineînțeles, i se aduceau la cunoștință și avantajele care decurgeau dacă accepta: o posibilă avansare, șansa de a primi o locuință mai bună, de a putea pleca peste hotare etc. Totul, însă, se petrecea fără eleganță, fără a ține cont de psihicul celuilalt. În cele din urmă, omul semna angajamentul, numai ca să scape de amenințări. Și mai exista un risc: nefiind informator din convingere, persoana „încărca” de obicei informațiile cu date fabricate de el, fără temeii real, ceea ce îngreuna munca ofițerului.

Generația celor mai tineri aplica o tactică mai subtilă: se umbla la suflet, se umbla chiar la sentimentele naționale fără a se neglija, firește, și viitoarele avantaje. Erau puse la bătaie cunoștințe de psihologie dobândite în școală, se uza de un anume nivel de cultură în funcție de cea a partenerului. Se conferea calității de informator o tentă ocultă.

Recent venită din Moldova, familia studentului Mîrț a întâmpinat greutăți în încheierea contractului pe locuință. Aflând aceasta, Mitran le obține contractul peste numai două zile. Cine spunea *nu* în fața unui ofițer de Securitate?! Probabil și această demonstrație de putere a cântărit în hotărârea lui Mîrț de a semna angajamentul de informator. Mai târziu a fost răsplătit, în sensul că, având sprijinul Securității, fostul student ajunsese să ocupe o funcție destul de mare în cadrul aparatului propagandei de partid. Mitran l-a reîntâlnit în vara lui '89, când fostul ofițer rămăsese fără servicii fiindcă devenise, la rândul său din urmăritor – urmărit de aparatul de represiune. Mîrț avea în acel moment o poziție foarte bună, după spusele lui o relație foarte puternică la Comitetul Central și s-a oferit să-l ajute pe Mitran. Serviciu contra serviciu...

Intrat în rolul de informator, Mîrț a dat dovadă de mult zel. Chiar când era în joc familia lui. Când a fost pe punctul să se căsătorească, a aflat că tatăl fetei, preot din Ploiești, fusese legionar. Mai mult, constată că el, Nelu Mîrț, nu era singura iubire a fetei, dimpotrivă, domnișoara cocheta și cu alții. În

aceste condiții, se produce ruptura între cei doi. Nu fără consecințe pentru fată. Astfel Mîrț îl informează pe Mitran că fratele tinerei este căsătorit cu o crainică din Televiziunea Română. Plin de elan patriotic, dar și de răzbunare, îi cere ofițerului să facă demersuri pentru ca tânăra crainică să fie dată afară, lucru care nu s-a întîmplat, ea fiind și acum pe același post. Mitran îi sugerează, cazul nefiind de competența sa, să ia legătura cu securistul televiziunii. Mîrț procedează în consecință și se alege, după absolvire, cu un post în TV, post care era de fapt pentru munca de supraveghere a ex-cumnotei. Din acel moment el a fost transferat din rețeaua lui Mitran în cea din TVR. Așa a început ascensiunea lui. N-a mai ajuns scriitor – visul său din studenție –, în schimb a devenit un tovarăș onorabil în aparatul de propagandă. E de presupus că după evenimentele din decembrie s-a transformat în democrat și promovează principiile statului de drept...

Și fiindcă am prezentat mai sus cazul informatorului Ion Mîrț, să trecem în revistă în continuare ierarhia civilă a unei rețele de informatori.

Sursele de informație sunt inerente muncii aparatului de securitate, lucru care se învață încă din primul an de școală.

Sursa de informație este persoana contactată prin diferite mijloace. Să presupunem că trebuia contactată o persoană dintr-un imobil oarecare. Ofițerul de securitate își făcea planul de acțiune, care începea prin cunoașterea detaliată a topografiei, a biografiei persoanei respective, a profesiei și a locului de muncă etc. Firește, era contactat administratorul imobilului, care oferea detalii pe baza cărții de imobil și a datelor cunoscute de el.

La rîndul său, ofițerul de securitate trebuia să-și confecționeze propria legendă. De obicei, se prezenta ca lucrător în Miliție. Pretexte de a suna la ușa apartamentului cu pricina erau nenumărate.

Se producea primul contact, urmat de o discuție, în care ofițerul pomenea mai multe nume de persoane care locuiau în imobil, pentru a vedea care este reacția persoanei vizate față de vecini. Conta mult dacă persoana contactată era vorbăreață, dacă avea posibilități informative. Unii au o adevărată înclinație în a afla cât mai multe detalii despre vecini și acest element era speculat de securist.

Urmau și alte întâlniri, în care ofițerul se convingea dacă persoana putea deveni informator sau nu.

Ca tipologii sociale și de vârstă, erau preferați pensionarii, cunoscută fiind înclinația lor spre a afla cât mai mult, dar și disponibilitatea lor de a circula mult, pe la diferite cozi, ușurința de a intra în dialog cu alții. Ei, precum și femeile casnice, aveau avantajul timpului liber.

Deci, aceste prime obstacole fiind trecute, sursa putea deveni colaborator. Prin diferite mijloace, ofițerul trebuia să-i creeze certitudinea că organele de stat apreciază în mod deosebit persoana respectivă prin calitățile dovedite până atunci. Trebuia vorbit foarte frumos, cu multă convingere, pentru ca partenerul să „descopere” atunci ce multe calități (pe care, eventual, nu și le cunoștea) posedă. Orgoliul său era excitat în cel mai înalt grad. Apoi ofițerul cerea permisiunea (dacă firește, nu deranja) de a reveni și cu alte ocazii. Sigur că nu deranja, cum să deranjeze un om atât de politicos, atât de manierat!

Și ofițerul revenea în vizită, o dată, încă o dată, până când avea convingerea că se putea discuta mai tranșant cu persoana.

Atunci erau etalate meritele, dar și exprimată convingerea că un asemenea cetățean, cu atâtea calități, cu un așa spirit de observație etc., ar putea fi mai *util* societății, deci țării, mai ales în condițiile în care atâția dușmani din afară încearcă prin orice mijloace să ne facă rău, să saboteze economia, să compromită tot ce este mai valoros în România!

Gargară, cu alte cuvinte, dar care „prindea”. Colaboratorul era cuprins de mândrie patriotică, se trezeau în el sentimente de revoltă față de dușmanii poporului și, inevitabil, dorința de a face și el ceva în lupta aceasta împotriva răului care ne pândește pe la toate colțurile!

Și urma întrebarea: „Nu sunteți de acord să începeți și dumneavoastră să sprijiniți munca de anihilare a răului?”

Nu era nevoie de mult timp de gândire: omul spunea *da*. În cazul acesta, era rugat ca, în situația când ar afla date în legătură cu cele de mai sus, să sune la un anumit număr de telefon care îi era scris pe un petec de hârtie. Dar, atenție, acest număr era strict secret: era un număr de telefon de la – și acum urma bomba finală! – Securitatea Statului. Efectul era, de cele mai multe ori, cel scontat. Proaspătul colaborator se angaja că va păstra în cel mai mare secret numărul.

Urma apoi așteptarea, așa-numita perioadă de studiu. De cele mai multe ori, colaboratorul suna el, nu era nevoie ca ofițerul să se deplaseze la domiciliul aceluia.

După cinci-șase luni, timp în care colaboratorul oferise clar dovezi de fidelitate, fie că ele erau infomații orale, fie că erau note scrise, ofițerul care l-a racolat se prezenta, cu dosarul persoanei la șeful de birou, propunând „avansarea la înaltul grad de *informator*.”

În general, *avansarea* avea o aură de festivitate. Pentru a încărca afectiv momentul acesta, ofițerul mergea însoțit de șeful de birou, om mai în vârstă, îmbrăcat la costum și cravată. Pe un ton reținut, dar cu atât mai de efect, se făceau prezentările: „Tov. colonel Grigorescu, șeful nostru!” Gazda aducea imediat cafele, uneori o gustare, însoțite de un coniac. Atmosfera devenea deosebită, se creau premisele pregătirii ultimului act: pe un ton sobru, calculat, șeful explica importanța activității desfășurate de colaborator până în acel moment pentru statul român care, prin cei doi ofițeri, îi este recunoscător. De aceea, dacă persoana are vreo problemă, este

rugată să o comunice, ea va fi rezolvată imediat, deoarece statul român știe să îi răsplătească pe cei mai devotați cetățeni. Atmosfera devenea din ce în ce mai solemnă, deși totul era spus cu vocea blândă, afectuoasă. Chiar când se vorbea despre legionari, apăreau în glas înflexiuni de milă, în nici un caz de ură. Firește, nu era doar un monolog al șefului, era o discuție ca de la om la om, părerea „obiectivului” conta extrem de mult pentru cei doi securiști. Ei se „mirau” din când în când de maturitatea și originalitatea ideilor partenerului.

După cum se poate deduce, regia era fără cusur. O oră de spectacol profesionist, la care puțini rezistau.

Era prevăzută și scena în care interlocutorul își spunea necazurile: ba că șeful lui îl persecuta, ba că gunoiul din jurul imobilului nu este luat cu săptămânile, ba că vecinul de deasupra nu-l lasă să se odihnească fiindcă ascultă noaptea radio „Europa Liberă” etc. Ce doi ofereau pe loc soluții sau promiteau că a doua zi problema va fi soluționată.

Urma actul propriu-zis, al *angajamentului scris*. „Este doar o formalitate, n-aveți de ce vă teme, nimeni nu va ști de acest angajament, în afară de noi trei: și de fapt, acest angajament scris vi se cere în ideea păstrării în cel mai strict secret al colaborării dumneavoastră cu aparatul nostru...” Ofițerii încercau pe cât posibil să prezinte acest acord nu ca pe un pact cu Diavolul – cum era, de fapt –, ci ca pe o banală acceptare scrisă. Iacă cum suna un astfel de angajament: „*Subsemnatul (...) domiciliat în localitatea, str. nr. născut la data de... mă angajez să colaborez în secret cu aparatul Securității Statului în vederea depistării persoanelor care atentează la cuceririle revoluționare ale poporului, etc. etc....*”

Imediat, i se făcea *botezul*, adică i se dădea numele de cod, numele pe care-l va folosi atunci când îi va căuta la telefon pe cei doi ofițeri, în situația când avea de făcut comunicări urgente. În mod curent, întâlnirile periodice urmau să aibă loc la domiciliul informatorului, în intervale când

acesta era sigur, fiindcă, în ideea de secret, era de preferat ca ofițerul *paroh* să nu fie văzut de ceilalți membri ai familiei, aceste întâlniri putând naște tot felul de întrebări nedorite.

Dacă întâlnirile la domiciliu nu erau posibile, i se comunica adresa *casei de întâlniri secrete*, zilele și orele când ofițerul putea fi găsit acolo. În fiecare „parohie” existau două-trei asemenea case de întâlnire.

În încheiere, i se ura succes în munca nobilă pe care din acel moment, o va desfășura conștient în slujba poporului român!

În ceea ce privește sistemul de recompensare, iată cum stau lucrurile: informatorilor foarte buni, care dădeau note eficiente pentru munca serviciului de investigație, care făceau muncă de *calitate*, la erau afectate, odată sau de două ori pe an *premierii* în bani, în valoare de aproximativ 500 de lei, fiecare. Apăreau și aici situații hilare: unii dintre informatori se simțeau jigniți, refuzând banii, pe motiv că ei desfășoară activitatea aceasta din convingere și nu așteaptă asemenea recompense.

Recompensa consistentă nu era însă cea bănească; ea consta în ajutorul pe care cadrele de securitate îl ofereau acestor informatori pentru rezolvarea anumitor probleme personale sau familiale, probleme de nerezolvat pe cale oficială.

În clipa când Mitran a preluat rețeaua de informatori din zona sa de acțiune, această rețea număra circa *60 de informatori și aproximativ 500 de colaboratori!* Numărul este incredibil și justifică ironia amară cuprinsă în expresia. „*De ce să nu moară și capra vecinului, dacă a mea e moartă!*” Fără a încerca să culpabilizăm, nu putem să nu observăm ușurința manifestată de atâția indivizi în a-și vinde propria conștiință. Sigur, unii au făcut-o forțat – zic ei –, unii au făcut-o în situații limită; dar, în general, cel mai mulți au făcut-o în cunoștință de cauză, devenind astfel complicitii actelor de violență și de teroare îndreptate împotriva propriilor rude, prieteni,

conașionali. Să mai facem o mențiune: membrii de partid nu puteau fi racolați de către aparatul de Securitate. Multă vreme a persistat ambiguitatea în legătură cu această dispoziție. Să fi fost la mijloc „puritatea morală” a posesorului carnetului roșu? Nici vorbă de așa ceva și Mitran explică situația: „Nu aveam voie să racolăm membri de partid fiindcă, prin însuși statutul partidului, *un membru de-al său avea obligația oficială* de a furniza astfel de date organelor de Securitate!” Altfel spus, calitatea de membru de partid o implica și pe aceea de colaborator sau informator. Furnizarea de informații la solicitarea organelor Securității era *sarcină de partid!* Nu degeaba repeta Ceaușescu la fiecare cuvântare că Partidul Comunist este cea mai avansată forță politică conducătoare din lume!

Deci, având în vedere situația aceasta, fostul „paroh șef” al cartierelor Bucureștii Noi și Chitila, Victor Mitran, apreciază că mai mult de jumătate din locuitorii perimetrului său de activitate colaborau, direct sau indirect, cu Securitatea, *raportul informatori-populație pasivă era de 1/1!*

După o lungă perioadă de observare a muncii informatorilor, ofițerul de Securitate trebuia să aleagă pe câțiva, cei mai buni (a se citi cei mai zeloși), dintre cei mai buni, iar dintre aceștia să numească un rezident.

Rezidentul este gradul cel mai mare dintr-o rețea de informații și care se obține după o îndelungată muncă în rețea. Din punct de vedere al cunoștințelor, al metodelor de lucru, al eficienței și al competenței, un rezident ajungea aproape la valoarea unui ofițer de Securitate. El efectua o muncă super calificată. După câte sarcini executase, pătrunsese aproape toate tainele meseriei,

Ținând cont de toate acestea, ofițerul avea dreptul să-i predea rezidentului o parte din rețea. Asta înseamnă că facilita întâlnirea câtorva informatori – conform regulii conspirativității, – întâlnirile se organizau pentru fiecare în

parte – care îi prelua și cărora le devenea șef nemijlocit. El coordona partea de rețea preluată, el aduna informațiile la sfârșitul lunii și le preda personal „parohului șef”.

Am încercat să facem un top al informatorilor, ținând cont de nivelul lor de școlarizare. A rezultat că procentul cel mai mare îl reprezentau cei cu studii medii, deci absolvenți de liceu. Cel mai mic procent era reprezentat de intelectuali. În majoritate, aceștia reacționau la tentativele de racolare cu repulsie, lucru pe care ofițerii îl observau și, de regulă, renunțau. Vom prezenta, în continuare, un caz de recrutare a unui intelectual, cu mențiunea că, așa cum se va putea observa, acceptul acestuia a avut la bază un anume interes.

Încă de la preluarea rețelei, printre informatorii cu angajament se afla o femeie mai în vârstă, casnică, domiciliată în str. Cotești. Acest informator, care se dovedise util prin procurarea de informații extrem de diverse, se numea Ioana Popescu, avea fiică și aceasta era căsătorită cu un arhitect. Printr-o coincidență, ginerele se numea tot Popescu și lucra, împreună cu soția, la un institut de proiectări de București.

La recrutarea lui, Mitran a făcut o derogare de la indicațiile generale, care nu permiteau recrutarea mai multor membri ai aceleiași familii, fiindcă exista pericolul încălcării principiului conspirativității. Însă ofițerul de investigații avea dreptul, atunci când considera util acest lucru, să se abată de la regulă. Constatase el, Mitran, în timpul câtorva întâlniri, că acest arhitect era o persoană foarte interesantă, știe multe lucruri și este și foarte inteligent. Nici nu visa la început că îl va avea ca informator și, poate acesta ar fi fost cursul firesc, dacă Serviciul Pașapoarte ar fi avizat cererea soților Popescu prin care aceștia solicitau aprobarea pentru efectuarea unei excursii în Elveția.

După mai multe răspunsuri negative, arhitectul și soția sunt extrem de nemulțumiți, sunt consternați, cu atât mai mult cu cât aveau un copil de vreo șapte ani, care urma să rămână în

țară, ceea ce pentru regimul ceaușist însemna un fel de garanție a reîntoarcerii părinților acasă.

În timpul unei discuții, fără ca acest Popescu să știe ce hram poartă oaspetele întâlnit la ei în casă, îi spune lui Mitran of-ul său și al soției sale. De cealaltă parte, ofițerul rămâne și el consternat, fiindcă cei de la Pașapoarte, nu-i ceruseră relații, conform uzanțelor, despre soții Popescu.

Situația aceasta se transformă într-o mană cerească pentru Mitran, care îl luase mai de mult în studiu pe arhitect, dar nu găsisese metoda optimă de a-l aborda. Ofițerul îi sugerează să mai facă o cerere la Pașapoarte mai mult, îi spune că el l-ar putea ajuta dacă Popescu ar fi dispus că-l ajute la rândul lui. „Cum?”, întreabă acesta? „Foarte simplu”, zice ‘parohul’ acceptând o colaborare cu el! Prins în situația dată, Popescu acceptă și, la a doua întâlnire, semnează angajamentul. În nici o lună, soții Popescu aveau pașaportul pentru Elveția!

Cu trei zile înainte de a pleca, Popescu este căutat de Mitran. Discret, acesta îi sugerează să nu se mai întoarcă în țară, fapt care îl consternează pe arhitect. Credea că e o provocare! De fapt nu era vorba despre asta! Victor Mitran, la rândul său, era în perioada de teste pentru trecerea la serviciul generalului Pacepa. Știa că peste puțin timp va fi unul din norocoșii căruia destinul îi hărăzise să lucreze la cea mai râvnită **Direcție** din Securitatea Statului: **Direcția de Informații Externe**, care avea regim de stat în stat! Prevăzător, Mitran se gândea că, lucrând ca agent extern va avea „afară” nevoie de oameni pe care să se poată baza. și, în virtutea serviciului făcut lui Popescu, acesta putea fi unul dintre acei oameni!

Un alt caz, relevant pentru puterea de care dispunea un ofițer de Securitatea Statului, este și următorul: Berta Stănciulescu, domiciliată în strada Oastei, unul din oamenii de bază ai rețelei, care excela prin cantitatea și diversitatea informațiilor, avea un fiu, Jean Stănciulescu, barman. Prins în

flagrant delict – lipsă la gramaj și băuturi diluate – Jean este arestat de Miliția Capitalei, secția economică. Disperată, mama, Berta, îl sună pe Mitran la servicii și îi cere să-i salveze fiul. În anii aceia – facem mențiunea aceasta – serviciul economic al Miliției Capitalei era vestit pentru duritate și inflexibilitate: odată intrat acolo, șansele de a fi „scos” erau minime! Șeful serviciului era col. Niculescu, despre care circula zvonul că era atât de dur, încât dacă și-ar fi prins mama în culpă, ar fi arestat-o fără să clipească.

Mitran urcă în mașină și în cinci minute se afla în biroul colonelului. „De ce n-ați verificat pe cine arestați?”, i se adresează Mitran acestuia. „Credeam că relațiile dintre noi sunt de înțelegere și colaborare”, iar dumneavoastră arestați oamenii

* Care *colaborare și înțelegere*, când este știut faptul că între majoritatea cadrelor din Securitate și cele din fosta Miliție existau sentimente de neagreere, chiar de ură. Cele dintâi aveau privilegiul de care celelalte nu beneficiau. Securității reprezentau o castă privilegiată: salarii mai mari, facilități materiale, tehnică din dotare superioară, neobligativitatea uniforme, etc.

„Discreția” de care dădeau dovadă, îi expunea, pe de o parte, mai puțin vederii populației; pe de altă parte acțiunile lor, din umbră, însă cu atât mai înspăimântătoare, aveau un efect zdrobitor asupra oamenilor. Ce poate fi mai cumplit decât conștiința faptului că ești permanent în vizor, că trebuie să fii atent la ce spui, cu cine vorbești, ce gesturi faci; orice putea fi interpretat ca un atac direct la adresa sistemului, a cuplului dictatorial. Securității aveau puteri discreționare.

Dealtfel, titlul cărții, s-a născut în timpul discuțiilor și înregistrărilor, când Mitran a exclamat: „Ce vorbești, dom’le, noi eram niște zei!”

Iată și confirmarea grl. Pacea: „Pentru a menține loialitatea acestei armate secrete, Ceaușescu le-a acordat privilegiul material mult mai mari decât cele primite de ofițerii din armată și de activiștii de partid. În 1978, ultimul an petrecut în România, salariul meu total a fost mai mare decât cel al ministrului Apărării sau al unui secretar al Comitetului Central, și numai cu puțin mai mic decât al primului ministru.”

(I.M.Pacea, *Moștenirea Kremlinului*).

noștri de bază?” Era o minciună sfruntată, Jean nu era colaborator, era mama lui, dar Mitran mințea cu aprobarea șefului său! Discuția nu a durat un sfert de oră în urma căreia Jean a fost pus în libertate, iar notele de constatare a delictelor comise de el au fost luate de Mitran. Se ștergea, astfel, orice urmă a vinovăției unuia din miile de barmani corupți și hoți. Dar ce mai contează când la mijloc sunt interesele Securității Statului?!

Capitolul al VIII-lea

SECURITATEA: STRUCTURĂ, OBIECTIVE, LUPTE INTESTINE

În capitolul care urmează ne vom ocupa mai detaliat de structura Departamentului Securității Statului. Facem aceasta,

deoarece cititorii vor observa mai bine elementele de forță care au stat la baza acestui aparat extrem de complex (situație specifică unui stat condus de un regim totalitar) pe de o parte, dar și pentru a observa luptele pentru putere din interior, lupte ale căror victorii depindeau în bună măsură nu de argumentele logice, ci de modul în care părțile reușeau să-l câștige de partea lor pe Ceaușescu. Pentru dictatorul român, eficacitatea aparatului acestuia a ajuns în final după 1975, în a se măsura prin toate metodele (și nu de orice fel) eficace de protecție a lui și a camarilei din jurul său. Cei care doreau să-l aibă de partea lor puteau obține supremația manifestând mult zel organizatoric și investind cele mai sofisticate metode de apărare a sistemului. Într-o țară în care, în ciuda unor principii mereu arborate, dar false, unde partidul se suprapunea perfect satului, unde partidul era forța conducătoare unică în stat, iar partidul – recte statul – însemna secretarul general – recte președintele republicii – totul a sfârșit prin a raporta persoana dictatotului. Cultul personalității era principiul forte, dar, paradoxal, și călcâiul lui Ahile.

Să nu se înțeleagă de aici că reprezentanții de frunte ai direcțiilor Securității erau niște indivizi limitați, orbiți, asemenea conducătorului suprem, de setea de putere. Dimpotrivă: mulți dintre ei erau indivizi dotați, capabili, excelenți profesioniști, cu succese notabile în palmares. Poate de aceea erau și mai periculoși: aveau în mână un aparat atât de bine pus la punct, poate cel mai bine organizat și dotat, pentru care nu se făcea economie la nimic. Ne putem face așadar cât de cât o părere despre acuitatea confruntărilor din interior. Una dintre confruntările care au zdruncinat puternic aparatul în discuție a fost cea dintre serviciile care aveau ca obiectiv spionajul extern.

Departamentul Securității Statului era împărțit în celebrele, de acum – Direcții. Despre ele s-a scris mult în literatura apărută după evenimentele din decembrie 1989. S-ar

putea spune că despre ele se știe totul, mai ales despre Direcțiile I și a II-a. De aceea nu vom începe prezentarea noastră cu acestea două, ci ne vom opri direct la Direcția a III-a, și iată de ce:

În 1976, personajul acestei cărți, tânărul ofițer de Securitate Victor Mitran era obiectul unui complex proces de recrutare pentru a fi trecut în rândurile cadrelor celebrei DIE ‘Direcția de Informații Externe’ condusă de – la fel de celebrul – general Ion Pacepa. Și pentru a fi cât mai la obiect, vom folosi în continuare reproduceri exacte ale afirmațiilor lui Victor Mitran, cel care a cunoscut din interior evenimentele. „În 1976, generalul Pacepa, deranjat de succesele aparatului de contrainformații, care obținuse câteva succese în spionajul din exterior și, implicit, punea în umbră **Direcția** pe care o conducea el, dar și datorită faptului că aflase că generalul Neagu Cosma, fără să-i comunice lui Ceaușescu, intrase pe o filieră și adunase probe care îi cristalizaseră bănuiala că *Pacepa face joc dublu*, el Pacepa, hotărăște să dea lovitura: astfel pune la cale căderea în lanț a rețelei românești de spionaj extern. Mai trebuie spus că începând cu acel an, Pacepa era omul nr. 1 al lui Ceaușescu, așa încât generalul Cosma dovedise curaj nebun angajându-se în dărâmarea celuilalt. Pacepa nu avea de ales^{*}, așa încât hotărăște sacrificarea

* „... când am cerut azil politic în Statele Unite, scrie Pacepa, DIE avea 560 de ofițeri legali, ilegali și deplin conspirați, și 1100 colaboratori numai în sistemul comerțului exterior. Aproximativ 70% din salariații agențiilor și birourilor comerciale ale României din țările capitaliste și ale lumii a treia erau ofițeri acoperiți de informații iar restul, cu puține excepții erau colaboratori ai DIE sau DIA. În Ministerul Comerțului Exterior propriu-zis, cinci miniștri adjuncți și unsprezece directori erau ofițeri acoperiți ai DIE; direcția de personal a ministrului și Institutul de Conjunctură erau încadrate în totalitate cu ofițeri DIE, Direcția Generală a Vămirilor, condusă de un ofițer acoperit, era sub totalul control al DIE; 38 din cei 41 directori ai întreprinderilor de comerț exterior, eram ofițeri acoperiți sau colaboratori ai DIE; iar Terra, o întreprindere de comerț exterior pentru ‘export de mărfuri’ devenise o filială a DIE, folosită pentru trafic de arme și droguri.

agenților români din străinătate. Dezastrul se produce la scurt timp și avea să afecteze foarte serios interesele țării. Mulți din agenții români, serviți pe tavă, sunt arestați fără să aibă timp să se dezmeticească. Apoi, într-una din discuțiile cu Ceaușescu, Pacepa i-a insuflat acestuia convingerea că principalul vinovat pentru dezastrul produs nu poate fi decât generalul Cosma, fiindcă numai el cunoștea rețeaua. Convins că acesta e adevărul, Ceușescu dispune demiterea generalului Cosma, degradarea la gradul de soldat și declanșarea acțiunii de cercetare penală în stare de arest. A fost cercetat sub acuzația de înaltă trădare și toată lumea se aștepta să urmeze condamnarea la moarte. După patru luni de cercetare, când s-a ajuns la concluzia că nu există probe împotriva lui, a fost pus în libertate, dar bănuielile au rămas. A fost trecut, cum se spune, pe liber. Avea să fie reabilitat abia după plecarea lui Pacepa, în 1978, în sensul că i se propune de către Ceaușescu să preia din nou conducerea Direcției Generale de Informații Externe, dar refuză. Va fi numit vicepreședinte al Automobil Club Român (ACR). De menționat că în perioada aceea, președinte onorific al ACR era... soția dictatorului, Elena! (Sic!).

Sintetizând, să punctăm că Direcția a III-a avea ca obiective: supravegherea ambasadelor și a întregului personal al acestora, cât și supravegherea întregii activități de turism, cu multele forme pe care acesta le implica. După scandalul cu Neagu Cosma, la conducerea Direcției va veni Iulian Vlad, generalul pe care Revoluția din Decembrie '89 îl găsește în funcția de șef al Departamentului Securității Statului.

Toate aceste armate acoperite de ofițeri de informații, răspândite peste cele cinci continente, erau remunerate de DIE cu dolari *cash* sau cu salarii în lei depuse pe cecuri secrete, cu posturi în țări vestice și promovări în funcții.”

(Ion Mihai Pacepa, *Moștenirea Kremlinului*)

La capitolul profesioniști, trebuie amintit și generalul Doicaru, cel care, până în 1977 a fost șeful direct al lui Pacepa. În atribuțiile Direcției a III-a intra, într-un cuvânt, supravegherea tuturor persoanelor străine care călcau spațiul românesc.

Ce mai rău văzută de Direcție, chiar și din interiorul aparatului, era **Direcția a IV-a** – Contrainformații Militare. Era și cea mai temută! Avea ca obiective supravegherea Ministerului de Interne – deci, inclusiv Securitatea! – și a Ministerului Apărării Naționale. În atenția Direcției se afla întreg personalul din cele două ministere, indiferent că erau cadre militare sau civile.

Fiecare persoană avea dosar. Printr-un soi de ironie, cei mai supravegheați erau cei care lucrau în Securitate, pentru supravegherea lor se foloseau mijloace tehnice sofisticate. Toate aceste acțiuni aveau ca scop contracararea tentativelor serviciilor străine de a recruta cadre din aparat.

De altfel, Direcția a IV-a avea câte un reprezentant în fiecare unitate, cunoscut de toată lumea și urât de toată lumea: era CI-stul unității. El avea putere mai mare chiar decât comandantul respectivei unități. Purta uniforma unității pe care o deservea. Dacă era unitate de marină, de exemplu, acest securist purta uniformă de marină. Atâta timp cât Mitran a fost ofițer activ, el a simțit urmărirea discretă – asemeni tuturor cadrelor – dar abia când a depus actele pentru a emigra în Anglia i-a simțit forța și duritatea, prin reprezentantul ei, col. Radu Nicolae. Dar să nu anticipăm.

Direcția a V-a – Direcție de pază și gardă a demnitarilor. Șeful acestei direcții și implicit, aghiotant personal al lui Ceaușescu, era generalul Marinescu.

Această direcție avea ca obiective paza Comitetului Central, a tuturor sediilor partidului cât și paza caselor de oaspeți. Paza era efectuată numai de ofițeri, recrutați în majoritatea dintre absolvenții Școlii de la Băneasa, grupele

destinate trupelor de securitate. Acești ofițeri fuseseră pregătiți în școală pentru intervenții operative speciale, cu un grad înalt de dificultate.

Mai trebuie făcută aici precizarea că Direcția a V-a nu era același lucru cu **USLA** – unitatea specială de luptă antiteroristă, așa cum multă lume mai crede și în prezent.

Aceeași direcție asigura protecția demnitarilor pe timpul vizitelor oficiale cât și a ceremoniilor de sosire-plecare.

În anii de după plecarea lui Pacepa, când obsesia atentatelor pusesse stăpânire pe Ceaușescu, acesta lărgise atribuțiile Direcției a V-a, dispunând ca toate persoanele din jurul lui să fie supravegheate la sânge, de la primul ministru până la ultimul consilier. Curios, această supraveghere se făcea „pe față”: fiecare demnitar avea permanent cu el un ofițer din direcție, inclusiv la domiciliu, cu scopul „declarat” de asigurare a protecției persoanei respective. În realitate, prezența lor avea un cu totul alt scop, cunoscut de toată lumea, dar toți se complăceau în acest joc de-a șoarecele și pisica. Iată un exemplu:

Un fost coleg de grupă cu Mitran, pe nume Gheorghe Udrea – personaj despre care interlocutorul meu își amintește cu silă, deoarece, încă din școala militară, acceptase să fie recrutat de către Direcția a IV-a și să furnizeze informații despre colegii lui, culmea, viitori ofițeri de informații. Așadar, acest Udrea primise în sarcină supravegherea fostului ministru Gheorghe Oprea, pe care îl însoțea peste tot, și în țară și în străinătate. „Bodyguard”-ul Udrea, foarte zelos, a început să strângă tot soiul de observații „negre” despre persoana demnitarului: că îi place să bea, că în țara cutare a participat la un chef mai deșuchiat, că îi plac femeile ș.a.m.d. Din fericire pentru el, ministrul era prieten cu fostul ministru de interne, Tudor Postelnicu, care îi comunica faptul că dosarul lui se îngroașă într-un ritm accelerat cu informații de la Udrea. Furios și speriat, Udrea îl cheamă pe ofițer, îi scuipe și apoi face

demersurile spre a se debarasa de el. Udrea a sfârșit prin a face de pază pe culoarele Comitetului Central.

După anii '80, paza clădirii Comitetului Central se făcea la vedere: cei care treceau pe lângă această clădire, puteau vedea că de jur-împrejurul acesteia, la distanță de aproximativ 30 de metri unul de celălalt, erau așezați băieții tineri, ce păreau trași la indigo: tunși scurt, îmbrăcați în costume negre, cămăși albe, cravate asortate, bine făcuți. Stăteau acolo și, văzuți separat, cei mai mulți, relativ tineri, păreau că își așteaptă prietena ori logodnica. Erau „băieții” Direcției a V-a...

Viața lor nu era deloc lejeră. Din mărturiile unui ofițer care până în 1987 a fost șeful pazei la intrarea B a Comitetului Central, aflăm că pregătirea ofițerilor era destul de dură și ea se făcea sub conducerea unor foste glorii ale sportului românesc: box cu celebrul Vasile Monea, lupte cu o altă stea – campionul Ion Țăranu etc. Să nu mai amintim de antrenamentul de tir cu pistolul sau cu pistoul automat; un asemenea ofițer, trebuia să poată acționa fulgerător, să tragă din orice poziție. Deși când se aflau în post, acești „îngeri păzitori” erau blindați cu armament, ordinele precizau ca acesta să nu fie ținut „la vedere”, probabil în spiritul ideii de ocultare, când se știe că orice formațiuni similare din lume poartă armamentul „pe față”, lucru, de altfel, absolut normal.

În ultimii ani, Direcția a V-a a folosit Serviciul Special Antiterorist a cărui prezență îi dădea dictatorului un coeficient în plus de siguranță. Comandantul acestui serviciu nu era altul decât fostul coleg de grupă cu Mitran, Zaharia Enciu, zis Harry. Pregătirea acestora era competitivă la nivel mondial. Au avut succese deosebite în rezolvarea actelor de terorism comise împotriva ambasadelor Israelului și Irakului. Din momentul trecerii în preajma lui Ceaușescu, acești băieți aveau sentimentul clar că pierd timpul de pomană; doar în mintea bolnavă a dictatorului exista pericolul ca el să fie ținta unor

atentate venite din partea rușilor, cel puțin până spre anii '88, '89, și ungarilor. Dar prezența serviciului condus de Enciu îl mai liniștea.

Un serviciu cu statut aparte în cadrul Direcției a V-a era cel informativ, al cărui obiectiv de bază era pregătirea vizitelor lui Ceaușescu în străinătate.

Ofițeri din cadrul acestui serviciu se deplasau cu aproximativ două săptămâni înainte în țara care făcea obiectul vizitei dictatorului. Aveau asupra lor un set de informații obținute în timp de la agenții români care activau în zona respectivă. Ceea ce vizau, însă, în primul rând ofițerii serviciului informativ erau anumite grupuri de români care, la venirea lui Ceaușescu și de-a lungul desfășurării vizitei, era posibil să comită o serie de acte care să îi lezeze personalitatea și să compromită imaginea lui în fața opiniei publice din statul respectiv.

În consecință, contactau polițiile din orașele cuprinse în itinerar și le cereau colaborarea în sensul prevenirii evenimentelor de mai sus. Nu numai atât: ofițerii români, care cunoșteau în general persoanele apte de a crea evenimente, le puneau numele pe tapet, rugând poliția să ia măsuri în scopul evitării apariției lor pe traseu. În situația când poliția respectivă refuza reținerea persoanelor indicate de români, era posibilă chiar contramandarea vizitei, lucru care nu s-a întâmplat de multe ori. În general se ajungea la un anumit nivel de colaborare, și era firesc să fie așa, atâta vreme cât erau în joc și interesele țării-gază.

Se întâmplau și evenimente nedorite. Unul dintre acestea s-a produs cu ocazia vizitei lui Ceaușescu, prin 1972, în Germania. Un grup de foști legionari, care locuiau în acel moment pe teritoriul Spaniei, au pregătit din timp un atentat al cărui scop era asasinarea dictatorului. Întâmplător, serviciul nostru de informații captează informația și le-o prezintă colegilor germani care, în ciuda faimei serviciilor lor de

informații, habar nu aveau de ceea ce urma să se întâmple! A fost unul din momentele când Pacea a lovit în plin: s-a prezentat la șeful poliției din München și i-a prezentat toate datele problemei: cartier, nume de persoane, chiar două din adresele unde se aflau câțiva atentatori. S-a analizat imediat riscul acestei tactici și – fiindcă poliția germană căuta dovezi – imediat au fost rechemati la bază trei agenți români, extrem de activi în Germania, care furnizaseră informațiile respective.

În cele din urmă, după multe tratative și garanții, poliția müncheneză, deplasându-se la una din adresele indicate de general, i-a luat pe atentatori, în cadrul unei acțiuni-fulger – ca din oală. Erau acolo indivizi dotați cu arme cu lunetă și cu provizii. Se întâmpla cu două zile înainte de sosirea lui Ceaușescu în Germania.

Nu mai insistăm asupra reacției de uluire pe care a afișat-o șeful poliției müncheneze, obligat să recunoască superioritatea românilor. Ca să nu mai vorbim de faptul că acțiunile lui Pacea la Ceaușescu au înregistrat o creștere uluitoare!

Direcția a VI-a – Cercetări penale, își avea sediul pe Calea Rahovei. Avea ca obiectiv tot ceea ce era dovedit penal că lezează securitatea statului: dizidenți, opozanți de diferite culori, spioni, trădători de țară. După opinia lui Mitran, această direcție era o anomalie, pentru că existența ei, specializată pe ceea ce era infracțiune prevăzută de Codul Penal, însemna o încălcare flagrantă a ideii separației puterilor în stat. Era o sfidare adusă ideii de *magistratură*. „Dacă intru în mâna aparatului represiv și mă cercetează tot el, e normal că, prin metodele deloc ortodoxe, acesta mă face să recunosc tot ce vrea el. Mai ales că, rezistența unui ‘individ’ cercetat în cadrul acestei Direcții, cu metodele ‘specifice’, are o limită...”

Direcția a VI-a era alcătuită, în majoritate, din magistrați care terminaseră Facultatea de Drept cu rezultate

excepționale, care aveau un doctorat, alții chiar două; deci oameni capabili, profesioniști de prima mână.

Se cere în acest punct al lucrării noastre o mică paranteză.

Începând cu anii '70, Partidul Comunist, la dorința lui Ceaușescu, a dus o politică fermă de recrutare pentru Învățământul superior cu profil militar a cadrelor celor mai valoroase din toate domeniile de activitate: medicină, științe juridice, cibernetică, inginerie, sociologie, chiar domenii care țineau de para-știință. Nici o instituție din România ceaușistă nu putea concura în ceea ce privește sumele alocate de la bugetul statului cu instituțiile militare. Unii cercetători ai fenomenului au remarcat discrepanța dintre ceea ce se vehicula și ceea ce se întâmpla în realitate: lupta pentru pace prin întărirea capacității de apărare, deci prin continua dezvoltare a instituțiilor militare!

Așa încât nu ne surprinde că Direcția a VI-a era alcătuită din absolvenți de elită ai institutelor de profil. Ei reprezentau însă o categorie conștientă că de rezultatele muncii lor depinde, în mod absolut, soarta țării! Diferența între acești magistrați și cei civili, era că militarii acționau *numai la ordin*, în vremea ce categoria cealaltă își mai permitea *luxul*, din timp în timp, de a respecta legea.

„Dacă aveau ordin să te distrugă, zice Mitran, te distrugeau! Adunau date cu atâta râvnă și profesionalism, încât atunci când și le puneau în față, ajungeai să te îndoiești de tine, chiar dacă știai că nu ești vinovat.” Nu cu multe pagini în urmă am prezentat cazul generalului Neagu Cosma, victimă a mașinațiilor lui Pacepa.

Trebuia să se demonstreeze că ești trădător al statului socialist? Nici o problemă, se demonstra! Devenai indezirabil și trebuia să se demonstreze înalta ta trădare față de România? Era și acest lucru posibil! Nimic nu era imposibil!

În fond, cu toată adierea de „liberalism” de după moartea lui Dej, anchetatorii deceniilor opt și nouă erau urmașii – e drept, mai stilați, mai rafinați – ai acelor care în anii ‘50, ‘60 au avut o contribuție esențială la decapitarea elitei intelectuale. Iată ce își amintește, din perioada anchetelor, Al. Paleologu:

„[...] era unul Onea Mircea... mai era un maior evreu, nu știu dacă nu Simon... Era un imbecil, și aici a fost marea mea dezamăgire. Crezusem – după ce citisem prin cărți – că a avea anchetatori înseamnă a discuta cu ei chestiuni de ideologie, de filosofie... Am avut de-a face cu un anchetator de o criminalitate totală... Era complet tâmpit, care te găsea vinovat cu orice mijloace.” (Stelian Tănase, *op.cit.*, p.274-275). Iată declarația Siminei Mezincescu, anchetată în aceeași perioadă:

„Anchetatorul era tânăr. Se purta variat. Avea diferite faze. Întâi o ironie insultătoare; și jignitoare foarte des. Încerca să mă scoată din sărite. Câteodată era patetic. Amenința. M-a brutalizat o singură dată. Dar ce a făcut la sfârșit, e de neiertat... Cuprins de furie, m-a luat și m-a dat cu capul de pereți, până a căzut tencuiala și s-au văzut cărămizile.” (Stelian Tănase, *op.cit.*, p.275).

Alături de aceste Direcții, de la I la VI, mai erau câteva pe „nedrept” numite auxiliare: Direcția de Filaj-Investigație, care le deservea pe toate și despre care am vorbit când am prezentat perioada 1973-1976 petrecută de Mitran aici.

Mai exista și Direcția de Tehnică Operativă, alcătuită, în general, din persoane recrutate după absolvirea institutelor tehnice, trecute șase luni prin cursuri de specializare, și încadrate imediat aici. Deși era tot o direcție auxiliară rolul ei era, în multe situații, de primă mână. Ne-am referit și la această Direcție, cu ajutorul căreia erau interceptate convorbirile telefonice, ai cărei lucrători ne instalau în locuințe celebrele microfoane-ploșniță despre care unii din noi habar nu aveau:

mai mult, odată cu perfecționarea tehnicii, se foloseau aparate care captau discuțiile noastre din vibrația geamurilor. Ca să nu mai pomenim perfecțiunea la care ajunsese înregistrarea video.

Însă, cea mai teribilă Direcție, era Direcția de Dezinformare! Când se va cerceta de-o manieră amplă – și asta se va întâmpla peste cine știe câți ani – întregul aparat de Securitate – se va afla, poate, întreg adevărul despre cea mai misterioasă și cea despre existența căreia nu au știut decât cei implicați solid în Securitate. Suntem în situația de a afirma că nici o Direcție din cadrul Departamentului Securității Statului nu a făcut atâta rău poporului român cât a făcut acesta. De aceea, existența ei a fost atât de bine ascunsă! Inclusiv faptul că totul se punea pe seama celorlalte direcții – era semnul că dezinformarea există! Zvonurile lansate aveau scopul de a deruta populația, de a o zăpăci! Și ce zvonuri!

În ultimii ani, când până și Ceaușescu avea semnale că populația e nemulțumită, erau lansate tot felul de informații, de la cele mai domestice și „pro dictator”, de genul „Ceaușescu se trezește la ora 6 a dimineții, face sport, are un regim de viață super auster”, până la cele „pe dos” de genul luării în răspăr a persoanei dictatorului, a cuvântărilor sale, a documentelor de partid, batjocorirea camarilei sale.

Aceste zvonuri „pe dos” culminau cu bancurile împotriva regimului, lansate tot de Direcția în discuție, al căror scop era ca cetățenii de rând să vadă totuși că în România exista dreptul la opinie, chiar dacă asta era antiprezidențială. Culmea, dintre civili, mulți profesori universitari, lectori ai Comitetului Central făceau acest joc. Este celebră persoana fostului conferențiar de la universitatea din Timișoara, William Marin, care, la orele de curs (*Istoria patriei și a partidului*) lansa atacuri vehemente ori ironii foarte dure la adresa rudelor lui Ceaușescu și a camarilei sale, atacuri care trezeau admirația studenților față de „curajosul” profesor. Abia mai târziu, unii dintre ei au aflat că distinsul profesor era lector

al Comitetului Central și că diatribele sale împotriva regimului țineau de un scenariu extrem de precis.

CID-ul – centru de Informare și Documentare nu era propriu-zis o Direcție, deși ca dimensiune, era mult mai mare. Aici era înmagazinată toată munca organelor de Securitate, începând cu 1945. Deci cu trei ani înainte ca acest aparat să se fi înființat oficial. Acolo, un ofițer de securitate găsea tot ce îl interesa. Dacă voiai să „lucrezi” pe cineva, acolo aflai dacă fusese sau nu vreodată în obiectivul aparatului.

O parte din această arhivă a ars – intenționat sau nu – în timpul evenimentelor din decembrie, '89. Altă parte a fost îngropată în localitatea Berevoiești de aparatul care a urmat Securității, actualul Serviciu Român de Informații. S-a încercat astfel pierderea urmelor unor foști informatori din Securitate.

Sediile Direcțiilor erau: Direcțiile I, a II-a, a III-a și a IV-a pe strada Beldiman. Direcția a V-a își avea sediul în actuala Piață a Victoriei, vizavi de fostul sediu al Comitetului Central, iar Direcția de Cercetări Penale pe Calea Rahovei. Cea de Tehnică Operativă se află împreună cu Centrul de Informare și Documentare, într-o clădire aflată în spatele CC-ului.

Capitolul al IX-lea

DRUMUL SPRE „ÎNALTA SOCIETATE”

În anul 1975, în biroul în care lucra Mitran, Biroul 8 al Direcției de Investigații, este adusă o femeie, cu grad de locotenent major. Prezența acestei femei, cu înfățișare modestă, a trezit îndoieli printre ofițerii din birou, toți ajungând la concluzia că ea era o „pilă” a generalului Grigore. Se numea Rodica Pop. Întrunea toate calitățile unui „om la locul lui”, în sensul că-și vedea de treabă conștiincios, cu discreție și fără să deranjeze pe nimeni. Au mai fost niște semne de întrebare, când s-a aflat că femeia, deși avea grad de lt. major, ca studii nu avea decât bacalaureatul, în vreme ce restul de ofițeri erau absolvenți ai unei facultăți, de regulă – ai celei de Drept.

Venirea femeii în Biroul 8 le pica bine ofițerilor, în sensul că acesteia i se repartizează o „parohie” alcătuită din „bucăți” rupte din „parohiile” celorlalți, care erau destul de întinse și reclamau un volum mare de muncă în teren.

Această activitate de predare avea să deschidă calea unor raporturi mai apropiate între Mitran și Rodica Pop, lucru care inițial l-a mirat pe acesta. Mult mai târziu avea să afle scopul prezenței femeii în Biroul 8.

Timp de o lună nu s-a întâmplat nimic. Până într-o zi, când, împins de curiozitate, Mitran încearcă să afle chiar de la femeie motivele prezenței ei la acest serviciu. Femeia îi răspunde cu dezinvoltură că, într-adevăr, a venit pe bază de „pile” mai precis că tatăl ei ar fi prieten bun cu generalul Grigore. Imediat, Rodica Pop aruncă „momeala”: „Tatăl meu lucrează în cadrul Direcției de Informații Externe, în subordinea lui Pacea”. Declarația aceasta l-a răscolit pe Mitran, al cărui vis, mărturisit doar lui însuși, era să devină lucrător acolo. Visul oricărui ofițer de Securitate era să ajungă în acel „top”, treapta supremă a muncii lor.

Paradoxal este că femeia îi oferea cu multă larghețe date despre activitatea în DIE. Încetul cu încetul, Mitran începe să priceapă adevărul: „se prinde” că femeia este

introdusă acolo cu scopul de a-l recruta. Așa încât ofițerul hotărăște să intre și el în joc.

Prin luna aprilie, 1975, ca din întâmplare, femeia îi spune lui Mitran că, de fapt, nu tatăl ei lucrează în direcția lui Pacepa ci soțul ei, că acesta este mai mult plecat în străinătate, că are o meserie extrem de periculoasă căreia nu-i pot face față decât oameni deosebiți și ea considera că Victor este unul din acești oameni. Îi mai promite că va face tot ce-i stă în putință pentru ca el să ajungă să lucreze acolo, mai ales că-și dă seama ce fascinație exercită acea Direcție asupra lui,

Din acest moment lucrurile sunt clare, iar anumite bănuieli, cum că femeia s-ar fi agățat de Mitran cu alte scopuri, cad. Făcând o analiză a întâlnirilor cu Rodica Pop, Mitran ajunge la concluzia că toate informațiile pe care aceasta i le dăduse, fuseseră coordonate de cineva. Scopul lor fusese verificarea modului în care ofițerul va reacționa. Așa încât, la rândul său, începe și el să dirijeze anumite informații către „sursa” pe care, deocamdată, nu o cunoștea.

În acest context, survine o întâmplare; o tânără aflată în „parohia” lui Mitran urmează să se căsătorească cu un diplomat de la ambasada Germaniei. Conform uzanțelor, Direcția a III-a îi cere lui Victor relații despre Monica Georgescu. Profitând de acest caz, ofițerul aruncă și el un „cârlig” în ciuda regulii conspirativității. Chiar face pe nemulțumitul că este obligat să facă această muncă de rutină, când el simte că dacă ar lucra dincolo ar putea avea și rezultate și satisfacții mai mari. Iată o situație când s-ar putea lucra profesionist, în sensul recrutării Monicăi Georgescu și de ce nu, a viitorului ei soț, diplomatul german. Este momentul în care Rodica Pop „mușcă”, arătându-se extrem de interesată de ceea ce aude.

După aproximativ după săptămâni, Rodica Pop îi spune lui Mitran: „Măine avem și noi o petrecere în familie și dacă nu ai altceva în program, te invităm cu soția la noi. Și bărbatul

meu dorește să te cunoască, mai ales că noi nu prea avem prieteni!”

Mitran simte că se apropie momentul pe care-l visa de ani de zile. Avea impresia că până a doua zi este o veșnicie. S-a dus acasă, i-a spus soției despre invitație și i-a atras atenția că este un moment dozebit, rugând-o să păstreze totul în cel mai strict secret.

A venit și a doua zi. Familia Pop locuia undeva în apropiere de locul unde a copilărit Mitran. Ulterior avea să se mute în cartierul Balta Albă.

Contactul cu colonelul Pop a avut un impact deosebit asupra lui Victor: Era un individ de aproximativ 1,70 m, blond, cu un început de chelie, bine legat. Imediat, tânărul ofițer înțelege că are în fața sa un tip excepțional, extrem de inteligent, calculat, stăpân pe sine, dar în același timp și foarte modest. Întrunea toate trăsăturile care alcătuiau portretul agentului extern, așa cum și-l construise Mitran în mintea sa. Vorbea la perfecție german, engleza și franceza. Mihai Pop era un timp bonom – nu umbla niciodată la cravată, preferând ținuta sport – avea numeroși prieteni printre artiști, dintre care îl menționăm aici pe Dumitru Fărcaș.

După o perioadă de tatonare reciprocă – nici unul dintre cei doi nu atacă în conversație alte subiect decât cele curente – Victor își ia inima în dinți și îi spune colonelului că visul lui este să lucreze la celebra Direcție a lui Pacepa. Pop îl aprobă, și chiar se arată interesat când Mitran îi afirmă că are cazuri în sectorul lui care ar putea interesa DIE-ul. Chiar i le prezintă în linii generale: cazul arhitectului Popescu pe care l-am discutat mai sus și cazul Monicăi Georgescu. Pop Mihai îi răspunde: „Dacă reușești să-l recrutezi pe diplomatul de la ambasada Germaniei, ai asigurată trecerea la Direcția noastră.” Cazul era pentru Pop cu atât mai interesant cu cât, lucru pe care Mitran l-a aflat ulterior, acesta era specializat pe spațiul german. Ca un detaliu trebuie menționat faptul că în deplasările pe care le

efectua în Germania, Pop se folosea de un pașaport italian – vorbea și italiana perfect – din care rezulta că are domiciliul în Bologna.

S-au despărțit cu promisiunea colonelului că îl va căuta pe Mitran la telefon, după ce se va întorce de la München unde urma să plece chiar a doua zi. Acesta era un amănunt care pe moment l-a frapat pe Mitran, dar care în același timp îl încuraja în speranțele sale gândind că iată, ditamai „spionul” nu se ferește a-i comunica asemenea date.

Peste aproximativ o lună, Pop Mihai îl sună pe Mitran și îi dă întâlnire la restaurantul Doina din București. Îi spune că a prezentat acest caz Direcției care, după ce a luat relațiile de rutină, i-a transmis că sunt șanse foarte mari de rezolvare favorabilă. I-a mai spus că verificarea în sine va dura, din acel moment, aproximativ 6 luni deoarece trecerea în cadrul Direcției respective se constituie ca o nouă angajare. Totodată, i-a recomandat ca în perioada următoare să nu facă nici un fel de greșeli. Mitran mai află în cadrul acestei întâlniri că Direcția preluase, pe baza informațiilor de la el, cazul Monica Georgescu și acesta se afla deja în lucru.

În săptămânile imediat următoare, Mitran trebuie să intre în partid, condiție inerentă muncii în DIE. În consecință, face cerere și în cca 4 luni intră în posesia carnetului roșu. Nimic de-acum înainte nu părea să poată întrerupe ascensiunea lui înspre „Înalta societate!” Cel puțin așa credea în acel moment!

Capitolul al X-lea

ÎNCEPE DELIRUL !

Ceremonia investirii cu înalta calitate de membru al partidului a fost o simplă formalitate, cu elemente de operetă, nu numai datorită prețioaselor indicații pe care le-a primit la *început de drum* ci, mai ales datorită persoanei care conducea acest circ, și anume generalul Geică cu figura sa de țigan, care avea la bază, în cel mai bun caz, meseria de lăcătuș. Iată un fragment din discursul lui: „Dumneata ești un element tânăr, bine pregătit în care noi ne punem toate speranțele și bazele că vei fi devotat partidului și că vei executa toate sarcinile pe care le vei primi etc...” Tot ceea ce a făcut Mitran atunci a fost să dea din cap și să spună repetat „Da, să trăiți”, fiindcă fusese prevenit că generalul Geică nu suportă păreri personale și, cu atât mai puțin, întrebări, deoarece nu știa să dea răspuns la ele. Era și normal să fie așa, fiindcă, asemeni maiorului Ungureanu și a colonelului Popa, Geică se remarcase în luptele din munți împotriva legionarilor; aceasta fiind „școala” pe care el o absolvise.

În luna august are loc o nouă întâlnire între Mitran și Pop Mihai, tot la restaurantul Doina. Ultimul îl aștepta el pe Mitran, în fața unei mese încărcate regește; nici nu se așează bine tânărul la masă, că Pop ridică paharul cu whisky și îi spune: „Te felicit, dosarul tău a fost aprobat și mâine te vei întâlni cu șeful cel mare, colonelul Marinescu, pe adevăratul său nume Mateescu”.

A doua zi, tot la restaurantul Doina, are loc întâlnirea în trei. După servirea mesei, se deplasează la *casa de întâlnire*. Această situație este nouă pentru Mitran, deoarece, așa cum avea să afle ulterior, DIE nu avea un sediu propriu-zis sau, dacă exista, foarte puțini știau unde se află.

Casa de întâlnire a lui Mihai Pop se afla pe Splaiul Independenței într-un bloc obișnuit, locuința ca atare fiind o garsonieră, mobilată cu tot ce era necesar. I se comunică acum că se discutase cu generalul Grigore, șeful Biroului 8, acesta era singurul care știa unde va lucra Mitran. În decursul unei săptămâni, Victor urma să predea altui ofițer „parohia” Bucureștii Noi-Chitila. Pentru eventualii curioși interesați de plecarea lui Mitran acesta trebuia să se eschiveze de la un răspuns precis, urmând să spună că și-a găsit o „pilă” care îi aranjase un post mai bun. Până și colonelul Grigorescu, șeful direct al lui Mitran, știa doar că acesta urma să lucreze undeva, într-un birou al Departamentului Securității Statului. Era intrigat doar de faptul că primise ordin să-l ajute pe Mitran să predea rețeaua cât mai repede, adică într-o săptămână, când era știut faptul că o asemenea acțiune durează de la o lună în sus. Ca amănunt mai deosebit, să reținem că Mitran a predat rețeaua colegei sale, Rodica Pop.

Și ca totul să fie în ordine, în data de 23 august 1975, Mitran este avansat, în cadrul unei festivități la gradul de locotenent major.

Începând cu data de 1 septembrie, se declanșează procesul de construire propriu-zisă a viitorului agent. Până urma să i se amenajeze o casă de întâlnire nouă, Victor avea să lucreze în garsonieza lui Mihai Pop. De altfel, Pop fusese numit „profesorul” lui Victor, în sensul că urma să-l introducă în tainele muncii de informații externe, care este total diferit de ceea ce făcuse până atunci proaspătul locotenent major.

Primul lucru care i se comunică lui Mitran este legat de calitatea sa, și anume acea de agent de legătură, ceea ce presupunea că el va prelua o parte din rețea aflată pe teritoriul altui stat, de preferință unul din spațiul englez. Odată preluată rețeaua, sarcina ofițerului era de a mări și de a o îmbunătăți calitativ. Firește, rolul esențial al lui era de a coordona această rețea.

A fi ofițer de legătură era o muncă și periculoasă și în același timp foarte importantă, fiindcă dacă această persoană era capturată, automat cădea rețeaua sau partea de rețea respectivă.

Primul lucru pe care trebuia să pună accentul în cadrul procesului de pregătire era să-și însușească la perfecție limba teritoriului pe care urma să acționeze, în cazul său, limba engleză. În consecință acesta a găsit o profesoară pensionară, foarte bine pregătită. I s-a spus să accepte orice preț, deoarece banii nu reprezentau o problemă pentru Direcție. Prețul unei ore cu această profesoară era de 60 de lei, o sumă destul de mare pentru 1976.

Paralel cu aceste cursuri intensive, Mitran a trebuit să studieze structura societății engleze din toate punctele de vedere: civilizație, cultură, economie, politică, geografie etc. Se accentua mult pe obiceiuri, pe elemente de tradiție, specifice zonelor celor mai importante din țara respectivă. Trebuia să cunoască până și specificul bucătăriei anumitor regiuni. În pregătirea aceasta, Mitran a beneficiat de un material extrem de vast, începând cu tratate de politică, economie, și terminând cu înregistrări audio și pliante. Nu erau scăpate din vedere nici cele mai mici detalii: de exemplu, în clipa când agentul s-ar fi aflat în Germania, nu era recomandabil să sune la ușa unui neamț în ziua de sâmbătă. Se mergea până acolo încât se încerca identificarea cu psihologia specifică etniilor respective.

Un rol important îl avea cunoașterea topografiei locurilor, a amplasării diferitelor instituții: de exemplu; un agent trebuia să știe să evite așa numitele zone-capcană; el trebuia să ocolească bunăoară, locurile caselor de toleranță sau pe cele unde circulau prostituatele, deoarece aceste perimetre sunt, de regulă, încadrate de cordoane de poliție, așa încât riscul de a intra în obiectivul adversarilor era, evident, mai mare. O posibilă legitimare implica riscul de a fi descoperită falsa identitate.

Următoarea etapă a pregătirii viza deprinderea metodelor specifice muncii în exterior: Pop Mihai a început prin a-l învăța pe Mitran cum să-și creeze și să-și folosească căsuțele poștale impersonale, unde se depune și de unde se ridică materialul obținut. Aceste căsuțe sunt puncte vitale, din cauza cărora poate să cadă o rețea. Acum Mitran se afla în situația inversă celei în care fusese atunci când lucrase la Serviciul Filaj; de acum înainte el avea să fie cel urmărit. De aceea, Pop Mihai nu s-a mulțumit doar cu pregătirea teoretică, ci i-a cerut lui Mitran să execute asemenea căsuțe poștale în București, să depună materialul ori să-l ia de acolo și să demonstreze cu fotografiile locurile alese.

S-a perfecționat în tehnica descoperirii filajului. Dificultatea consta în faptul că nu era o acțiune programată la anumite ore, așa cum se făcuse în școala de ofițeri, ci avea un caracter permanent. Victor era, cum se spune, tot timpul în priză; știa că filajul este continuu, iar a nu aduce probe în acest sens putea duce la descalificarea lui. De aceea, există câteva ‘legi’ care trebuie respectate cu sfințenie: a) să nu intri niciodată într-un loc, fără a-ți asigura și ieșirea; b) adversarul aflat în spate e de trei ori mai periculos. Ca atare, trebuie să ai permanent „ceafa” vizibilă; c) să evite spațiile mici, cu vedere limitată. Ceea ce ochiul nu ‘filmează’, poate să-ți fie fatal.” El era obligat să prezinte periodic rapoarte de activitate în care, printre altele, urma să specifice că în data cutare, în orele cutare și cutare, pe o anumită porțiune a traseului, fusese urmărit, trebuind să dea și detalii despre ținuta și fizionomiile celor care îl filau. La sfârșitul pregătirii a constatat că de-a lungul acestei perioade a fost de zece ori luat în obiectiv de către urmăritori. Nu este exclus ca numărul acestor acțiuni de filaj să fi fost mai mare.

După mai bine de 6 luni de pregătire intensă și după ce Pop Mihai a considerat că „elevul” trecuse cu bine o primă etapă, a urmat o alta, al cărei țel era construirea unei noi

identității a lui Victor Mitran și deprinderea cu cele mai sofisticate tehnici specifice muncii în spionaj.

În munca unui agent extern, o pondere deosebită o are cunoașterea amănunțită a tehnicii și a mijloacelor care îi sunt indispensabile. Bunăoară, în problema microfilmelor existau anumite tehnici care trebuiau să micșoreze până la eliminare riscul deconspirării. Odată filmul preluat, agentul apela la o serie de substanțe care desprindeau de pe celuloid pelicula de gelatină, așa încât, presupunând că materialul ar fi fost descoperit, el nu conținea nici un element compromițător. Pelicula de gelatină – ne referim aici la așa numitele *filme moi* – era redusă la dimensiunea unui bob de fasole și plasată de așa manieră încât să nu poată fi detectată. La revenirea în țară, agentul introduce „boaba de fasole” în substanțe specifice, și aceasta își redobândește forma și proprietățile inițiale.

„Profesorul” lui Mitran din această perioadă se numea Ioan Roman fratele colonelului Răbăcel, cel despre care am vorbit în alt capitol.

Între timp a fost gata și noul domiciliu – casa de întâlnire a lui Mitran. Acesta se afla într-o vilă, pe strada Arhitect Radu Boianu nr.17, et. II. Odată ajunși aici ne vedem obligați să ne despărțim de numele Victor Mitran și să operăm cu cel care legitima noua identitate a personajului: Mircea Mirea. Acesta era numele trecut în actul de identitate pe care Ioan Roman, alias Răbăcel, i l-a dat viitorului agent. În mod firesc, va apărea și o nouă profesiune: așadar Mircea Mirea *este economist, diplomat, lucrează în Ministerul Comerțului Exterior* și are toate atu-urile pentru a poseda pașaport de serviciu care-i dă dreptul să efectueze dese vizite în străinătate. Despre noul său profesor, Mitran consideră că, vizavi de această nouă și complexă etapă de pregătire, era mai slab din toate punctele de vedere decât predecesorul său, Mihai Pop.

De acum, Mitran, alias Mirea va începe să ducă o viață dublă. Sunt luate în calcul toate elementele care ar putea periclita această existență. Trebuie să-și creeze meticulos și cu grijă *legenda*. Deoarece seara mergea de-acasă, trebuia ca noi săi vecini să nu se mire de absența locatarului noaptea. Așa încât Mirea a avut grijă să prevină aceste întrebări lansând ideea că lipsește de acasă, fiindcă lucrează la servicii mai ales atunci când este liniște, adică noaptea. În timpul zilei, el stătea înăuntru continuându-și pregătirea teoretică. Nu se punea problema banilor, atât a celor românești, cât și a valutei, fiindcă la instalare, Roman îi dăduse niște sume frumoase, care urmau să-i asigure o existență confortabilă. Firește, aceste sume erau în afară de salariul propriu-zis, care în acel moment se ridica la 4.500 de lei.

Paralel cu activitatea de pregătire, Mirea avea și sarcini concrete. De exemplu, trebuia să caute persoane – de regulă din sfera tehnicului – care erau ași pentru a putea fi recrutați de DIE și, în consecință, de a fi lansați în exterior pentru a face spionaj economic. Pentru contactarea acestora nu se precupețea nimic. Presupunând că Mitran a întâlnit un asemenea personaj, el îl putea invita pentru testare, pentru discuții, la un restaurant unde tot el achita consumația. Nu era obligat să prezinte nota de plată, ci, în rapoartele pe care le făcea, spunea doar cât a costat consumația, banii fiindu-i aduși imediat.

A sosit și vremea ultimului și celui mai important examen. În luna august a aceluiași an lui Mirea i se comunică să se pregătească pentru ca în scurt timp va fi lansat. Spre deosebire de o misiune reală, această misiune școală avea scopul de a testa absolut toate reacțiile ofițerului aflat pentru prima dată pe teren străin și cu acte care, la o privire foarte atentă, se observă că sunt false.

Peste o săptămână, Roman vine în casa de lucru a lui Mirea și îi comunică țara în care va fi lansat și misiunea pe care o va avea de îndeplinit. Va fi trimis în Iugoslavia, cu acte false,

iar ca misiune avea de realizat în orașele Blegrad, Zagreb și Ljubliana căsuțe poștale impersonale. Aceste căsuțe trebuiau apoi fotografiate, urmând a fi folosite de spionii români care activau în spațiul iugoslav. Firește, cele care vor rezista analizei specialiștilor din aparat

Iată-l, așadar, pe tânărul agent român în rapidul de Belgrad, într-o seară a lunii octombrie, 1976. Avea asupra lui un pașaport turistic și era îmbrăcat ca orice om care pleacă într-o excursie. În cușeta în care avea loc se afla doar un iugoslav, iar pe drum avea să constate un lucru care nu-l avantaja deloc, și anume că tot vagonul era populat numai cu străini. N-a dormit toată noaptea fiindcă nu știa dacă vecinul de cușetă era un simplu călător sau altceva.

Singurul bagaj al lui Victor era o geantă turistică cu fund dublu, primită de la Roman. În acel fund dublu se aflau 10.000 de mărci și câțva sute de dolari. Această ascunzătoare era prevăzută cu pereți dintr-un metal special pe care numai detectoare sofisticate le puteau sesiza.

Cu gândul la vecinul lui și la comoara din geantă a ajuns dimineața în punctul de frontieră de la Stamura Moravița unde, în mod cu totul neprevăzut, a trebuit să facă față unei situații aparent hazlii, dar care putea să compromită misiunea chiar de la început. Ce s-a întâmplat? În momentul în care Mitran iese din cușetă să vadă cum se desfășoară controlul vameșilor, constată că tocmai șeful acestora, un locotenent major, era un fost coleg de-al său din Școala de Ofițeri. Prima reacție a fost de panică; apoi Mitran intră în cușetă, se întinde și simulează că doarme, așteptând întâlnirea. Se gândea intens la „legenda” pe care trebuia să și-o fabrice pe moment și pe care s-o folosească în situația când celălalt ar fi intrat la bănuiele.

Se deschide ușa, vameșul îl vede pe Mitran are un moment de scormonire în memorie și îi spune „Domnule, eu te cunosc. De unde ești!”, continuă el cu întrebările. „Din

București”, răspunde Mitran, fără a schița vreun gest că l-ar cunoaște la rândul lui pe vameș. Mirarea acestuia crește când Victor îi spune că lucrează la Ministerul Comerțului Exterior. „Imposibil, zice el, te cunosc de undeva și încă foarte bine!” Știind că trebuie să câștige partida, Mitran plusează întrebându-l pe vameș, chipurile, unde a făcut școala. Normal, acesta îi răspunde: „Băneasa”. Mitran își amintește fulgerător că în timpul școlii erau organizate întâlniri și seri distractive cu studenți de la alte facultăți. „Sigur că mă cunoașteți, răspunde Mitran, eu sunt acela care aduceam la voi, la Școala de Ofițeri, multe colege de-ale mele de la Studii Economice la serile de dans”. Vameșul înghite nu fără rezerve, explicația lui Mitran, dar mai face o observație de profesionist: „Ceea ce mi se pare ciudat este faptul că sunteți singurul român din tot vagonul!” Și când totul părea rezolvat, vameșul revine și îi cere lui Mitran pașaportul, pentru a-l verifica. După o jumătate de oră s-a întors mai mirat de cum plecase: Mitran știa că pașaportul lui este unui eliberat de DIE și ca atare nu figurează la Direcția Generală a Pașapoartelor. Ca atare, cuvintele vameșului explică într-un fel situația: „Domnule, mie tot nu mi-e clar, dar trebuie să vă las să treceți!”

Trecerea vamei iugoslave nu a prezentat nici un obstacol pentru Victor Mitran în pașaportul căruia funcționarul nu au pus nici măcar viza.

Sosit în capitala Iugoslaviei, ofițerul român încearcă să găsească o cameră într-un hotel, dar nu reușește, fiindcă tocmai în acele zile Belgradul găzduia Conferința Europeană pentru Securitate Post-Helsinki. Menționând faptul că, după îndelungi căutări, hotărăște să-și înceapă misiunea oficială în orașul Zagreb, scop în care se deplasează la agenția de voiaj și își cumpără bilet de tren pentru acel oraș, vom opri pentru moment derularea evenimentelor și vom încerca în cele ce urmează să pătrundem în interiorul personajului nostru,

marcând punctele esențiale ale stării lui de spirit din acel moment.

Capitoul al XI-lea

CÂTĂ DEGRADARE MORALĂ POATE ÎNDURA UN OM!

Constatăm, trecând în revistă anii de formație în Școala de Ofițeri de la Băneasa, că Victor Mitran și colegii lui fuseseră ținta unui proces extrem de intens și sistematic de îndoctrinare politică. Erau conștienți că de modul în care ei își vor îndeplini misiunile încredințate va depinde în ultimă instanță, soarta țării. Este adevărat că numele lui Ceaușescu și ideologia partidului în fruntea căruia acesta se afla, ocupau un loc de bază în cadrul orelor de pregătire politică, dar viitorii ofițeri erau convinși, încă, de importanța covârșitoare a laturii profesionale.

Din nefericire, odată ajunși la locurile de muncă, constată că toate acțiunile aparatului de Securitate aveau ca scop apărarea sistemului de dictatură. În consecință, mulți din ei, după o anumită perioadă, încep să se scârbească de ceea ce erau obligați să facă și, în consecință, să realizeze că lucrează într-un semieșec. Perioada aceasta, de modificare a conștiinței, în rândul majorității cadrelor este apreciată de către Mitran, în medie, la 2 ani de la absolvirea școlii.

În cazul personajului de care ne ocupăm, această „iluminare” s-a produs la vreo patru ani după ce a trecut în

cadrul Biroului 8, de investigații. E drept că până atunci, prin misiunile pe care le-a îndeplinit în cadrul Serviciului de Filaj, unde avusese ca obiectiv diplomatul de la Ambasada Marii Britanii, nu-i creaseră lui Mitran o imagine globală asupra dedesubturilor aparatului pe care-l servea. Abia când a trecut „paroh-șef”, în sectorul Bucureștii Noi-Chitila, când a constatat că individul uman este redus la un simplu robot a cărui viață personală nu contează, când a sesizat că mai mult de jumătate din populația peste care „stăpânea” era dispusă și colabora efectiv cu acest aparat odios, abia atunci a înțeles mizeria muncii pe care o desfășura. Abia atunci a înțeles că risca să devină, la rândul lui, un automat obligat să execute orbește ordinele superiorilor, obligat să-și reprime propria-i personalitate. Inteligența și inventivitatea meseriei nu funcționau așa cum era normal, în plan profesional, ci în cadrul unui proces diabolic de transformare a populației într-o turmă lipsită de viață proprie aflată la cheremul unei mâini de oameni.

Este, așadar, explicabil, având în vedere cele de mai înainte, de ce Mitran dorea cu atâta înverșunare să treacă la Direcția de Informații Externe: nu numai pentru tenta de aventură și de risc, ci, poate, pentru a încerca să se salveze de la o inerentă prăbușire în plan moral. La urma urmelor, ca agent de legătură avea contact doar cu forțele din exterior care atentau la securitatea statului român.

Pe acest fond s-a mai întâmplat ceva în timpul perioadei de pregătire conduse de maiorul Pop Mihai.

Printre temele ce alcătuiau procesul formării sale ca agent extern, lui Mitran i s-a vorbit și despre ceea ce, în limbaj specific, se numește *tehnica infiltrării și jocul dublu*. Din cele ce-i spunea instructorul său, elevul a dedus că acestea reprezintă nivelul maxim de competență profesională spre care tinde orice agent din lume.

Infiltrarea, a aflat Mitran, se poate *pe față*, cu toate datele pe masă, tehnică ce presupune o sinceritate totală, deoarece este limpede că, într-o atare situație, serviciul de spionaj căruia i s-a făcut oferta va face verificări extrem de riguroase. Datele false sunt excluse. Așadar, ofițerul care aplică această variantă trebuia să-și decline identitatea reală și toate datele privind locul de muncă, șefi, obiective, într-un cuvânt, toate secretele în posesia cărora se află. Sigur că ofițerul nu dădea – în ideea că nu era dispus să facă joc dublu – decât secretele de mai mică importanță și pe care, se presupunea, le cunoaște și serviciul advers. Esențial era ca datele furnizate să fie reale și, deci, verificabile.

A doua modalitate de infiltrare era aceea a *tehnicii ascunse*, ceea ce presupunea inventarea tuturor elementelor, începând de la cele biografice și terminând cu informațiile furnizate. Metoda aceasta era mult mai riscantă, deoarece e greu de conceput că un individ își poate construi atât de bine o identitate nouă, o nouă biografie, încât serviciile precum CIA-ul sau Intelligence Service să nu descopere în cele din urmă cacealmaua. Dificultatea acestei metode ținea, în primul rând, de lipsa posibilităților materiale, fiindcă a crea un agent nou, era o chestiune extrem de costisitoare și care presupunea o perioadă de aproximativ 7 ani. Și asta, chiar în condițiile în care, pentru îndeplinirea unei misiuni, acest serviciu nu se zgârcea.

Rezulta deci, că prima metodă era mai eficientă și, firește, mult mai rapidă.

Exista riscul, în situația infiltrării pe față, ca agentul să fie respins sau chiar să se reîntoarcă – în cazul nostru, în România – plutind pe Dunăree cu burta în sus, deci să fie suprimat. Un alt risc, în cazul unui eșec, era deconspirarea agentului care pentru serviciul de spionaj din țara lui devenea ineficace și ca atare era trecut într-un birou, adică pe linie moartă.

Să revenim la maiorul Mihai Pop. Mitran a fost surprins de insistențele cu care instructorul său vorbea despre acest joc dublu. E drept, aceste discuții nu aveau niciodată loc în casa de întâlnire, ci numai în mașina maiorului, unde pericolul de a fi interceptat dialogul lor era minim. Așadar, Pop spunea adesea că cel mai important lucru în cadrul misiunilor cu obiective bine precizate de la bază era încercarea agentului de a se infiltra în rândurile serviciilor străine. Și nu numai. Este un lucru cunoscut de acum că ani de zile, ținta predilectă a spionajului românesc era infiltrarea în rândurile personalului postului de radio „Europa Liberă”. Sunt cunoscute agresiunile ale căror victime au fost unii redactori de la acest post, așa încât nu mai insistăm.* Ceea ce aflase Mitran atunci, în 1976, de la Pop Mihai, era faptul că nu se reușise infiltrarea agenților acolo, deoarece, nu este un secret pentru nimeni, „Europa Liberă” era apărată de agenții CIA-ului. Nu este exclusă nici varianta ca Pop Mihai să fi vrut să-i spună lui Mitran adevărul, știut fiind faptul că în munca aceasta legea compartimentării activității acționa intransigent.

Tentat de sugestiile lui Pop, Mitran începe să pună întrebări. Prima: dacă acest lucru este permis. Mihai Pop îi răspunde că în nici un caz șefii nu vor aproba acest lucru, dar că orice agent care se respectă face o asemenea încercare pe cont propriu. Doar că în situația unei infiltrări reușite, agentul urma să comunice ierarhiei superioare acțiunea sa, urmând ca aceasta să decidă asupra continuării sau nu a *jocului*.

* Iată și confirmarea lui Pacea: „...Gheorghe Șerbănescu, un ofițer DIE de tristă amintire, care funcționase ca agent de legătură cu grupele teoretice ale Organizației de Eliberare a Palestinei [...] a instruit personal echipa de teroriști OEP care – conform ordinului lui Ceaușescu – avea sarcina să o bată pe Monica Lovinescu în așa hal încât „să nu mai fie în stare să scrie și să vorbească pentru tot restul zilelor ei.” Operația a avut loc... în apartamentul Monicăi Lovinescu din Paris, unde făptașii au intrat cu ajutorul unui alt terorist palestinian, deghizat ca poștaș francez.”

(I.M.Pacea, *op.cit.*, p.493)

A intra într-un asemenea joc dublu presupunea, după spusele lui Pop, să joci corect numai pentru una din părți. Și, cum în obiectivul Serviciului Român de Spionaj era CIA-ul, spre uluirea lui Mitran care începe să înțeleagă realitatea, Pop Mihai face afirmația în doi peri că dacă el ar fi în situația de a juca dublu, ar lucra corect pe partea americană. Afirmația aceasta nu este deloc hazardată, fiindcă de nenumărate ori maiorul își exprimase nemulțumirea și dezacordul față de politica regimului Ceaușescu. O făcea, repetăm, atunci când erau numai ei doi, în afara riscului de a fi ascultați și fără ocolișuri. La început, Mitran a crezut că este un fel de testare a convingerilor sale politice, dar a înțeles destul de repede că maiorul vorbea cinstit.

Trebuie să nuanțăm în acest moment puțin lucrurile. Pop Mihai făcea de fapt un joc obșnuit de aproape toată Direcția lui Pacepa. El delimita clar între interesele țării și interesele clanului dictatorial.

După nenumărate asemenea schimburi de păreri, lui Mitran i se cristalizează clar convingerea că o mare parte din cadrele DIE fac joc dublu pentru partea americană. Pop Mihai era, cert, unul dintre ei. Ținând cont de faptul că aceasta se întâmpla nu cu mult timp înainte de plecarea lui Pacepa, pare veridică împrejurarea că agenții români care lucrau în serviciile străine, nu lucrau împotriva țării, ci împotriva sistemului comunist al lui Ceaușescu. Această realitate este argumentată și de evenimentele care au survenit fugii lui Ioan Mihai Pacepa, când, o mare parte din agenții români nu s-au reîntors în țară ci, după cum afirmă Mitran „s-au dus la ei acasă”.

Fără a dezvolta acum subiectul Pacepa, am reținut una din afirmațiile lui Mitran, și anume că personalul Direcției al cărei șef era generalul a adus o contribuție extraordinară la dezvoltarea economică a României, în condițiile în care fondurile alocate acestei Direcții, deși mari, erau cu mult sub necesar. Informațiile obținute de Pacepa erau mai mult pe bază

de simpatie reciprocă decât bazate, efectiv, pe activitatea de spionaj. Trebuie ținut cont că a introduce, de exemplu, un agent în concernul Siemens, implica niște cheltuieli la care bugetul Direcției nu se putea preta. Cât privește racolarea unui agent neamț de către serviciile noastre, aceasta era exclusă. Așa încât, inevitabil se ajunge la concluzia că *datorită demersurilor lui Pacea*, a relațiilor complexe și deocamdată doar parțial cunoscute nouă, pe care le avea cu serviciile străine, s-au putut obține aceste avantaje.

În discuțiile pe care le-am avut, Mitran a reluat insistent subiectul Pacea și întrebarea care a frământat ani de zile conștiința românească: „A fost sau nu Pacea un trădător?”. „Ca unul care am lucrat în preajma lui, consider că nu a fost un trădător, iar dacă a trădat pe cineva, l-a trădat pe Ceaușescu, iar nu țara!”, afirmă tranșant Mitran. Așadar, în schimbul trădării dictatorului, s-a ajuns de acord asupra unui soi de troc: noi îl trădăm pe Ceaușescu, iar voi, serviciile străine de spionaj, închideți ochii și mai ciupim și noi câteva secrete economice.

În acei ani, multe cadre din acest aparat ajunseseră la concluzia că Ceaușescu nu este România. Sigur, afirmația nu este valabilă pentru toți, fiindcă o mare parte dintre ofițerii de securitate au acceptat să își cultive un soi de fanatism, de care nu erau întotdeauna ei înșiși convinși, dar care, pus în practică, le asigura o poziție confortabilă, venituri direct proporționale cu gradul de supunere oarbă și, în timp, ascensiunea în aparat. Aceștia au rămas fideli dictatorului până la evenimentele din Decembrie, 1989, și poate și în continuare.

Revenind la maiorul Pop Mihai, luând în considerare concluzia că acesta lucra pentru serviciul american și ținând seama de faptul că el este cel care l-a recrutat pe Mitran, în mod clar se conturează ultima parte a silogismului că Victor Mitran a fost premeditat recrutat pentru a face la rândul său joc dublu, activitatea corectă vizând CIA-ul. Personajul nostru face chiar afirmația îndrăzneată că această premeditare s-a făcut cu

avizul lui Pacepa care dorea să întărească tabăra fidelă lui cu elemente tinere și bine pregătite.

Cu trei zile înainte de a pleca spre Belgrad, Mitran se întâlnește cu Mihai Pop și îi comunică acstuia hotărârea lui de a contacta în capitala Iugoslaviei ambasada americană, spre a încerca să-și ofere serviciile CIA-lui. Pop Mihai îi încurajază; mai mult îi spune și cum să procedeze, optând pentru metoda infiltrării pe față. Îi *dă undă verde* să comunice tot ce ține de meseria lui, inclusiv date privind casa de întâlnire, familie etc.

Se despart cu promisiunea din partea maiorului că va păstra secretă hotărârea fostului său elev.

L-am întrebat pe Mitran în timpul înregistrărilor care este, după opinia sa, gradul de credibilitate pe care un agent, aflat în situația de a-și oferi serviciile altei țări, îl prezintă. A răspuns că este o problemă extrem de complexă, deoarece niciodată vreun serviciu de spionaj nu poate afla, cu toate verificările pe care le face, întreg adevărul despre un agent, cu atât mai puțin ceea ce gândește el. Oricum, metoda cea mai întrebuințată este cea verificărilor permanente. Principiul de bază este acela că „odată și odată, în situația jocului dublu, agentul respectiv va greși, iar serviciile de spionaj au, în general, multă răbdare. Așteaptă. Întind tot soiul de capcane. Oferă informații false care, dacă se află, se presupune că nu pot proveni decât de la persoana vizată. Intervin de asemenea uzura, oboseala; oricât ar fi de stăpân pe sine, este imposibil ca într-o bună, zi agentul să nu greșească.

Capitolul al XII-lea

EXCITAȚIA JOCULUI DUBLU

Să ne reîntoarcem în Belgrad, primul obiectiv al misiunii-școală a lui Mitran. Să recapitulăm: agentul român avea ca obiective trecerea graniței cu acte false, organizarea de căsuțe poștale impersonale, depunerea și preluarea de material compromițător și fotografierea acestor căsuțe.

Ne dăm seama, în același timp, că Mitran, alias Mirea, avea gândul ascuns, dar care pusese stăpânire pe el, de a încerca prima mare lovitură a carierei sale.

Chiar dacă el nu și-a putut începe misiunea oficială în Belgrad așa cum era programat, am văzut că și-a cumpărat bilet de tren pentru Zagreb, urmând ca a doua zi să se deplaseze acolo și să-și înceapă misiunea din acel punct.

Să ni-l imaginăm pe Victor Mitran în acea zi de septembrie a anului 1977, plimbându-se aparent dezinvolt pe Bulevardul Tito din centrul metropolei iugoslave, apropiindu-se de clădirile care adăposteau Consulatul și Ambasada Statelor Unite ale Americii. Ce gândea el în acele clipe? Era emoționat, era indecis, sau dădea dovadă de nonșalanța marilor

agenți, alături de care visa să fie pus într-o zi. A primat această din urmă dorință care i-a dat lui Mitran impulsul necesar de a se opri la ghereta în care se afla un militar iugoslav, comunicându-i acestuia că dorește o audiență la consul. După câteva minute tensionate – foarte aproape se afla și Ambasada României – la poartă se prezintă un oficial american care îl conduce în biroul viceconsulului. Este invitat să ia loc și să spună care este scopul prezenței lui acolo. Mitran își declină identitatea, *ofițer român de informații*, moment în care viceconsulul îi face semn, ducând arătătorul în dreptul buzelor să tacă: îl roagă să aștepte câteva minute, cheamă un soldat din Marina Americană, care îi va ține companie lui Mitran cât timp el va fi plecat, apoi dispare. După aproximativ cinci minute revine însoțit de o altă persoană. Totul se derulează ca în filmele mute: la rândul ei, aceasta a doua persoană îi face semn lui Mitran să nu scoată un cuvânt și să-l urmeze. Își ia la revedere de la viceconsul și pornește străbătând o serie de culoare spre biroul celuilalt, aflat în clădirea Ambasadei. Tot prin gesturi îi face semn să ia loc, scoate dintr-un dulap un magnetofon, îl așează pe birou, pune o bandă pe el și îl declanșează. Mitran, după primele clipe, a avut sentimentul că se află în sediul bursei din Tokio, fiindcă din difuzor se auzeau foarte multe voci care vorbeau deodată și care produceau o impresie de vacarm. Era clar că oficialul american recurge la acest procedeu pentru a anula interceptarea convorbirii dintre ei. Apoi a început confesiunea.

Mitran nu se îndoia că omul din fața sa, un bărbat înalt, blond și cu barbă era reprezentatul serviciului pe care îl viza. Toată „spovedania” românului a durat aproximativ 40 de minute, timp în care americanul nu a scos un cuvânt, mulțumindu-se doar să noteze din când în când anumite lucruri. Pe baza celor notate a început să-i pună lui Mitran un șir lung de întrebări al căror scop vădit era de a face o primă

confruntare între cele declarate mai înainte și cele repetate acum de către Mitran.

În mod inevitabil, oficialul american a pus și întrebarea „De ce”? Mitran a răspuns: „Suntem mai mulți ofițeri care nu mai acceptăm să servim regimul comunist al lui Ceaușescu, împotriva căruia suntem hotărâți să luptăm prin orice mijloace; în consecință ne-am gândit că, un mijloc eficace al luptei noastre ar putea fi cooperarea cu serviciul american de informații, în scopul grăbirii schimbării regimului din România!”

Pe fața diplomatului american nu se citea nici mirare, nici surpriză, chiar și atunci când a aflat că Mitran lucrează la Direcția lui Pacea. Nu i-a tresărit nici un mușchi atunci când Mitran i-a prezentat întreaga structură a aparatului și a nominalizat toți șefii. S-a mulțimit să pună întrebări și să noteze răspunsurile.

În încheierea întâlnirii, americanul i-a spus clar că va verifica toate informațiile primite. L-a întrebat cât stă în Iugoslavia și i-a dat întâlnire peste exact o săptămână, la ora 17 în fața intrării B a ambasadei.

Misiunea lui Mitran la Zagreb, Ljubljana și Belgrad a decurs fără nici un fel de incidente, conform indicațiilor primite.

În zilele care au urmat, ofițerul român a încercat să-și clarifice sieși ceea ce simțea față de gestul de a contacta Ambasada Americană. Era hotărât să joace corect de partea serviciului american. „Dacă mi-ar fi spus: în clipa asta ieși avionul, pleci la Washington și începi acolo lupta, aș fi făcut-o fără ezitare!” Lui Mitran i-ar fi plăcut ca imediat să primească o misiune, deoarece, după spusele sale, este omul care atunci când „a schimbat macazul” este gata să înceapă imediat acțiunea în sensul respectiv.

Din păcate, pentru setea lui de aventură, lucrurile n-aveau să urmeze cursul dorit.

Exact peste o săptămână, la ora 17, Mitran s-a prezentat la intrarea indicată unde, într-adevăr, îl aștepta oficialul american. Au urcat în același birou, s-a repetat scena cu magnetofonul, după care americanul i-a comunicat că au fost verificate toate datele și că a fost programat să lucreze în România. Mitran încearcă să plusese și afirmă că dacă e nevoie, e pregătit să înceapă lupta și din afară, adică să activeze într-un spațiu occidental. Opțiunea lui n-a avut nici un ecou, americanul i-a repetat că va lucra în țară și că prima regulă de care trebuia să țină cont era aceea prin care i se interzicea orice fel de contact cu Ambasada Americană din București sau dintr-o altă țară socialistă. În momentul în care va primi misiune în Occident, va lua legătura după următorul sistem: în situația când se va afla în Europa, în orice țară în afară de Anglia, va da telefon în orașul Frankfurt pe Main la nr. 559920 și, când i se va răspunde, va spune următoarele: „I'm Pierre, for mister Phillips”, după care urma să se comunice un nume de oraș, o dată și o oră. Presupunând că s-ar afla în Anglia, urma să sune la Londra, la nr. 6294503, lăsând același mesaj. Numele orașului, data și ora pe care trebuia să le comunice, însemnau că la data respectivă și la ora propusă se va afla în fața poștei centrale din orașul respectiv.

Instrucțiunile au continuat astfel: în clipa când Mitran ajungea în țară, la ora pe care o stabilea el pe loc, urma să parcurgă un traseu. Pe fondul acestor explicații, americanul scoate din birou o șapcă în carouri și două fulare, unul cu culorile alb-roșu și altul cu culorile alb-negru. Mitran este invitat să aleagă unul dintre cele trei obiecte și el alege fularul alb-roșu. Echipat cu acest fular, a doua zi după sosirea în țară, el avea de realizat următorul traseu: să pornească din fața Academiei de Științe Economice, să intre pe str. M. Eminescu și să circule pe partea stângă, apoi să facă dreapta, spre strada pe care se afla Consulatul Iugoslaviei. Asta în situația în care la revenirea în țară nu ar fi fost descoperit de colegii săi români.

Dacă nu putea în ziua respectivă, întreg scenariul cu itinerariul aferent urma să se repete exact peste o săptămână și exact la ora 12.

Apoi i se oferă lui Mitran o coală de hârtie și i se cere să treacă pe ea un nume și o adresă din București. Ce înseamnă aceasta? În situația când CIA-ul avea să-i comunice ceva extrem de important, Mitran urma să primească o scrisoare semnată cu numele trecut pe foaia de hârtie – numele ales a fost Mihai Nicolescu, un prieten din copilărie – la adresa pe care a propus-o el, aceasta fiind str. Lăstarului nr. 27, o zonă liniștită, unde locuia o mătușă a soției lui. În clipa când va primi această scrisoare, care avea să conțină un mesaj totalmente banal, trebuia să introducă hârtia respectivă într-un vas cu apă rece. După câteva minute, pe acea hârtie avea să se releveze conținutul mesajului destinat lui.

Ultima întrebare pe care i-a pus-o americanul a fost dacă are sau nu nevoie de bani, ei fiind dispuși să-i ofere o sumă oarecare. Mitran a refuzat oferta, spunând că are suficienți. Asta a fost tot, americanul i-a urat succes și s-au despărțit în termeni favorabili. Impresia pe care a dus-o Mitran cu sine a fost aceea că manifestă încredere față de el, firește în măsura în care există încredere în relații de asemenea tip.

Dimineața, Victor Mitran avea să ia de pe aeroportul din Belgrad avionul care îl va duce în București. Pe aeroportul Otopeni îl aștepta Ion Roman, alias Răbăgel, care, după ce observă nonșalanța cu care Mitran trece prin filtrul verificărilor vameșilor români, îl felicită pentru modul cum și-a îndeplinit misiunea.

Capitolul al XIII-lea

MĂRIREA ȘI DECĂDEREA SPIONAJULUI ROMÂNESC

Am promis, în capitolele anterioare, că vom detalia cazul generalului Ioan Mihai Pacepa și vom face acest lucru referindu-ne la luptele care s-au născut în interiorul Direcției Generale de Informații Externe prin acțiunea de cucerire a supremației de către acest *stat în stat* care era Direcția de Informații Externe, condusă pe hârtie de către generalul Nicolae Doicaru, dar, *de facto*, de către adjunctul său Ioan Mihai Pacepa.

Puține personaje din istoria contemporană a României au beneficiat de o asemenea atenție precum celebrul Pacepa. Și chiar mai puțini au reușit să creeze în jurul lor scandaluri de proporția celui declanșat de plecarea lui.

Atâtea legende s-au construit în jurul acestui personaj încât nici chiar cărțile pe care el le-a publicat, „*Orizonturi roșii*” și „*Moștenirea Kremlinului*” nu reușesc să clarifice lucrurile. Ca în cazul marilor spioni, este indubitabil că însuși Pacepa a contribuit la țesătura de legendă al cărei scop ultim era acoperirea perfectă prin pierderea urmelor originii lui. Varianta că el s-ar fi născut într-un sat din Nord care ar fi fost completamente distrus de germani la finele celui de-al doilea război mondial, că întreaga populație a acelei așezări a fost rasă de pe fața pământului și că el a scăpat ca printr-o minune, aflat în ziua aceea undeva în împrejurimi, nu rezistă la o analiză mai atentă. Altfel spus, suntem în fața a ceea ce numeam într-un capitol anterior schimbarea totală a biografiei și identității personajului.

Persoane care au lucrat în preajma lui Pacepa, printre care și Victor Mitran, susțin că el ar fi fost parașutat de către CIA în România la sfârșitul deceniului V, prin anii 1948-1949. Suntem în fața unei situații mai puțin obișnuite, care implică multă răbdare, mult timp și, bineînțeles, multe resurse materiale. Scopul final, cum e lesne de dedus, era acela al formării unui agent care să reziste la toate tipurile de verificare și care să fie cât mai puternic și cât mai la vârf infiltrat în serviciul român de spionaj.

Se pune o întrebare firească: ce interese aveau Statele Unite să întreprindă o acțiune de o asemenea anvergură pe teritoriul unui stat mic și care nu prezenta aproape din nici un punct de vedere un interes pentru colosul de peste ocean. După cel de-al doilea război mondial, România s-a trezit și cu bruma de potențial economic avut în perioada interbelică distrus. În plus, împrejurarea că România nu a fost considerat stat beligerant, după ce dăduse atâtea jertfe umane pe fronturile războiului, e o lovitură de pe urma căreia avea să-și revină în foarte mult timp. Alături de situația economică, și celelalte laturi deveniseră dezastruoase. Viața politică tindea să devină

apanajul unui singur partid, instalat de forțele de ocupație sovietice, cele care au ucis sistemul democratic pluripartid din România interbelică.

Țara aceasta care a sucombat economic, a sfârșit, la câțiva ani după terminarea războiului, prin a deveni un umil și sărac satelit al URSS-ului.

Acesta este raționamentul pe care cei ce acceptă versiunea plasării lui Pacepa în deceniul V pe teritoriul României îl folosesc în argumentarea poziției lor. Așadar, rolul lui Pacepa nu era de a furniza neapărat informații de pe teritoriul românesc, ci acela de a pătrunde, via România, în interiorul colosului rus de la răsărit. Versiunea poate dobândi o notă în plus de autenticitate, dacă ne gândim că Pacepa a ajuns la începutul deceniului VII nu doar șeful neîncoronat al spionajului românesc, ci omul de bază al României în cadrul Pactului Militar de la Varșovia.

De la un anumit punct, în special după vizita din 1971 în China a lui Ceaușescu și importarea forțată a modelului revoluției culturale de acolo, atenția lui Pacepa începe să vizeze tot mai insistent persoana Dictatorului. În această acțiune de sabotare a politicii ceaușiste, era necesar ca Pacepa să ajungă cât mai aproape de persoana tiranului. Și, așa cum vom vedea, uneori întâmplarea joacă un rol esențial.

S-a întâmplat în timpul vizitei lui Ceaușescu în Japonia, mai precis la întâlnirea cu directorul general al celei mai mari corporații nipone de produse electronice. La un moment dat, cei din jurul dictatorului văd că acesta devine iritat, dă semne de nervozitate. Care era cauza? De mai bine de un sfert de oră, Pacepa conversa lejer în japoneză cu directorul general al firmei, care la un moment dat, apelând la translator, i se adresează lui Ceaușescu și îi spune: „Domnule președinte, constat cu uimire că în România este cunoscută tehnologia de ultimă oră în materie de electronică!” Mânia dictatorului se stinge brusc, el își umflă pieptul cu mândrie. Nu contează acum

ce stupizenie o fi conținut răspunsul său, contează faptul că din acel moment a început ascensiunea lui Pacepa înspre cucerirea ultimei redute: încrederea totală a lui Ceaușescu, nu doar pe linia asigurării securității acestuia, dar și într-o largă arie de subiecte. Mai mult, Pacepa devine omul nr.1 al casei, intrând în grațiile Elenei Ceaușescu. Nu vom insista asupra detaliilor privind această relație în trei, deoarece cele mai multe fac obiectul cărților ex-generalului român.

Din punctul de vedere care ne interesează, ne vom opri asupra războiului, uneori fâțiș, dintre Direcția pe care o conducea generalul Neagu Cosma și Direcția rivală al cărei șef, cum spuneam mai sus, de fapt, era Pacepa.

De la bun început trebuie spus că Pacepa a fost – lucru recunoscut și de detractori și de admiratori – un superprofesionist. Cunoștea întregul personal al tuturor rețelelor românești de spionaj din străinătate. Cunoștea fiecare obiectiv în parte și detaliat. Era unicul care aproba intrarea unui nou cadru în DIE și cel care dădea vize pentru plecarea agenților în străinătate. În plus, manifesta o corectitudine excepțională în raporturile cu subordonații săi. Pleca de la principiul că în această muncă extrem de de complexă nu trebuie să conteze decât valoarea individului, pregătirea sa și nu sentimentele personale. În acest context trebuie, anticipând puțin, să marcăm câteva din momentele imediat următoare fugii lui în America.

Plecarea generalului Pacepa a avut consecințe din cele mai neașteptate. La început, datorită unicității situației, nimeni nu a știut cum să reacționeze. Pacepa luase cu el toate fotocopiile documentelor aflate sub semnul *strict secret*. În acel moment, lucrul cel mai grav care se putea întâmpla era arestarea agenților române din străinătate. În consecință, la două luni după eveniment, când capii DGE își mai reveniseră din damblageala care-i paralizase, au fost chemați toți agenții de legătură și li s-a spus să plece afară și să încerce să

recupereze ceea ce a mai rămas din rețele respective. Există aproape certitudinea că Pacepa, odată plecat, avea să deconspire aceste rețele.

Nu a fost nimic precupețit pentru acțiunea de recuperare a agenților din străinătate: s-au pus la dispoziție pașapoarte false, bani și alte documente considerate utile.

Printre agenții de legătură care urmau să se deplaseze în străinătate se afla și colonelul Sălăjan, adjunctul șefului Direcției de linie din DGE, generalul Manea. Rețeaua colonelului Sălăjan era formată din cca. șapte agenți de bază care activau în Germania. Ajuns acolo, colonelul Sălăjan reușește să-și contracteze oamenii, le dă actele necesare și se îndreaptă împreună către România. Au trecut cu bine granița dintre Germania și Austria, dar la punctul de frontieră dintre Austria și Ungaria s-a întâmplat o scenă din care cei opt au tras câteva concluzii: au trecut primii șapte, cu formalitățile de rigoare, a venit și rândul colonelului Sălăjan care, firește, avea cu el și acte false. Ajungând în fața vameșului, i-a întins pașaportul. Acesta l-a luat, l-a introdus în computer, apoi a început să-și plimbe privirile, de la colonel la computer și invers. Îl privea pe Sălăjan cu disprețul cu care privești un infractor de ultima speță. Toată scena a durat vreo două minute, timp în care ofițerul român a făcut eforturi fantastice să nu se deconspire. deși era clar că vameșul știa cu cine are de-a face. Și pentru ca să nu mai rămână nici o urmă de îndoială, în clipa când i-a întins pașaportul, vameșul austriac i-a spus într-o engleză perfectă „Vă doresc drum bun, domnule colonel!”.

S-a tras atunci pe moment concluzia că generalul Pacepa a aranjat lucrurile de așa natură încât foștii lui subordonați să nu fie arestați. Era și acesta un argument în favoarea celor de mai sus, că generalul lovise în sistemul ceaușist, nu în statul român.

Dintre consecințele locale, plecarea lui Pacepa a dus la căderea câtorva capete: ca urmare a „lucrăturii” ex-generalului,

în 1971, șeful acestuia, generalul Doicaru, a fost trecut temporar la pensie și apoi făcut ministru al turismului. După fuga mult discutată, Doicaru este imediat destituit și arestat considerându-se că el nu este străin de activitatea antiromânească a fostului său subaltern. După câteva săptămâni, în clădirea Direcției a VI-a, de cercetări penale, s-a ajuns la concluzia că Doicaru nu știe nimic și ca atare a fost socotit nevinovat.

Spuneam la începutul acestei cărți că vom reveni asupra modului în care, datorită rivalității care se crease între cele două Direcții, generalul Pacea l-a lucrat pe șeful Direcției a III-a, generalul Neagu Cosma. Dincolo de inteligență și de o anume valoare profesională, este clar că Neagu Cosma a fost un produs al sistemului comunist pe care l-a servit cu mult zel și din convingere și pe care-l servește chiar și în prezent, în calitate de director al ziarului „Spionaj contra spionaj”, făcând jocul neocomuniștilor, prin publicarea unor dosare furnizate de aparatul în discuție având scopul prim de apărare a sistemului comunist și a fruntașilor lui

În acest moment al discuțiilor, Victor Mitran acreditează ideea care, după părerea lui, scuză acțiunea lui Pacea, și anume că Direcția condusă de Neagu Cosma apăra efectiv comunismul, în vreme ce rivala ei apăra interesele economice ale statului.

Picătura care a umplut paharul a fost Neagu Cosma, având informații despre jocul lui Pacea, începuse să îl lucreze pe acesta. Deconspirarea lui Pacea însemna prăbușirea întregului plan pe care el și-l construise meticulos de-a lungul a aproape trei decenii. În aceste condiții nu exista decât o singură variantă, dură, e adevărat, dar care îl putea salva pe Pacea și ducea la scoaterea definitivă din scenă a lui Neagu Cosma. Așa s-a ajuns la împrejurarea că Pacea a deconspirat toată rețeaua română din afară, fapt care a condus la căderea ei și arestarea unui mare număr de agenți. Bineînțeles – și la arestarea și

cercetarea lui Neagu Cosma și apoi la degradarea sa de la general la gradul de soldat. După aceste evenimente, Pacea a devenit șeful absolut al Serviciilor Române de Spionaj, Direcția cealaltă fiind obligată să lucreze numai pe teritoriul românesc și să se ocupe de persoanele străine care activau aici. Abia după fuga lui Pacea, din iulie 1978, Neagu Cosma a fost reabilitat.

Dar despre consecințele fugii generalului Pacea asupra întregului sistem și, implicit asupra destinului lui Victor Mitran vom vorbi în capitolul următor.

Capitolul al XIV-lea

O DIRECȚIE DESFIINȚATĂ CU UN SINGUR AGENT NEDECONSPIRAT

Misiunea-școală pe care Mitran a avut-o de îndeplinit în Iugoslavia era ultima încercare dinaintea examenului propriu-zis, examen care se susținea individual, în fața generalului Pacea.

Aceasta însemna confirmarea sau infirmarea înaltului titlu de agent în spionajul românesc. Din fericire (sau din nefericire) pentru el, Mitran n-a mai avut posibilitatea să susțină acest examen, deși cum s-a văzut până în acest capitol, el începuse să lucreze efectiv în rețeaua serviciului românesc de spionaj; mai mult, el a încercat – printr-o lovitură riscantă – să facă joc dublu, în favoarea serviciilor similare americane.

Mitran nu a avut nici o vină că nu a fost confirmat la nivelul cel mai înalt, deoarece, așa cum am arătat, Pacepa avea să fugă, adică să se reîntoarcă la „bază”.

Despre această încercare prin care trecuseră toți agenții români care activau deja, se crease o altă legendă, născută, fără îndoială, din realitate.

S-a aflat că Pacepa introdusese o manieră, originală pentru noi, dar firească dacă ne gândim la specificul activității unui agent: candidatul intra prima oară – și în cele mai dese cazuri ultima – în biroul generalului care, extrem de amabil, îl invita să ia loc, apoi îi oferea o băutură – whisky sau coniac Napoleon – în funcție de preferințele celui alt. Nu este nici o îndoială că, la ora aceluși examen, Pacepa știa totul despre candidat. Așa încât, cele ce urmau păreau niște banale discuții între doi indivizi care – trebuie menționat acest lucru – conversau *lejer* într-o limbă precum engleza, germana, franceza, italiana sau rusa. E lesne a deduce că însăși această conversație era pentru Pacepa semnificativă, fiindcă ea demonstra nivelul la care viitorul agent a ajuns în cunoașterea respectivei limbi. Dacă Mitran ar fi raportat în septembrie '77 despre contactarea CIA-ului, este de presupus că întâlnirea cu Pacepa ar fi avut loc imediat. Însă, viitorul agent ținea să păstreze, deocamdată, secretul acestui contact, fiindcă nu știa în ce mod vor evolua relațiile lui cu cei care urmau să-l contacteze în București. În același timp, presupunând că Mitran ar fi raportat lui Pacepa această situație, neștiindu-se încă atunci cu certitudine că generalul este omul spionajului american, exista riscul ca, odată intrat în interogatoriile CIA-ului, acesta să deconspire și cazul Mitran. Or, generalul neștiind nimic în această direcție, nu avea cum să o facă, ceea ce însemna un coeficient de credibilitate mare pentru Mitran.

Spuneam că, din clipa în care s-a constatat fuga lui Pacepa, DIE a trăit efectiv o stare de paralizie. Mulți refuzau să creadă ceea ce s-a întâmplat, dar cu toții se simțeau anulați,

în imposibilitatea de a lua vreo decizie. La rândul său, Ceaușescu, aflat în stare de demență, a dat ordin ca imediat această Direcție să fie desființată, lucru inutil, de altfel, ținând cont de faptul că Pacea știa absolut totul despre fiecare și că luase cu el documentele cele mai importante. Era de la sine înțeleasă ideea acestei autodesființări.

Paradoxal, din întreaga Direcție, singurul care nu era deconspirat era Victor Mitran. Îl avantaja sau nu această situație? Este întrebarea pe care și-a pus-o și el atunci și, nefiind în stare să găsească răspunsul, s-a adresat din nou primului său „Profesor”, maiorul Mihai Pop. I-a povestit acestuia tot ceea ce întreprinsese pe cont propriu în capitala iugoslavă. Maiorul îi propune să meargă la generalul Manea – facem mențiunea că acesta a activat ca agent sub numele Maxim – și să-i prezinte situația. Argumentele lui Pop sunt următoarele: de vreme ce cazul nu era cunoscut de Pacea, era clar că serviciul american nu se îndoia de loialitatea lui Mitran. Așa încât, acesta era singurul agent român nedeconspirat, care își putea duce planul mai departe. Se pare că în acest punct, Mitran a păstrat totuși o marjă de secret, nocomunicându-i lui Pop intenția sa reală. În plus, acest caz era un argument în favoarea celor doi de a rămâne în aparat în condițiile în care aproape tuturor cadrelor și se pusese în vedere ca în termen de șase luni să-și caute alte slujbe.

Prin intermediul lui Pop este organizată o întâlnire între generalul Manea și Mitran, care îi prezintă situația. Manea îi cere un răgaz de două zile. După acest termen, se reîntâlnesc și Manea îi cere lui Mitran planul după care consideră acesta din urmă că ar fi bine să acționeze. Planul prezentat era următorul: Mitran cerea un pașapoort diplomatic cu ajutorul căruia să plece în orice țară ar dori Manea, să contacteze CIA-ul – numerele de telefon și codul le-am prezentat mai sus – urmând „să înceapă lupta de acolo”, chipurile pentru români. Răspunsul lui Manea a fost următorul: „Din acest moment nu te mai duci

la casa conspirativă, locuiești numai la tine acasă, unde vei primi și salariul și aștepți semnalul meu".

Din august și până în decembrie Mitran a stat și a tot așteptat vreun semnal de la general. Lunar, Ion Roman, alias Răbăgel, venea și îi aducea plicul cu cei 4500 de lei, cât era salariul lui. În luna decembrie, același Roman, aducându-i salariul, îi comunică vestea dezastrului: **D.G.I.E. nu mai exista!** Degeaba încearcă Mitran să-i spună că vorbise cu generalul Manea, că exista un plan etc. Roman îi răspunde sec că nu mai exista nici un general Manea și că e de dorit ca Mitran să facă demersurile pentru a-și găsi un serviciu. Până atunci va fi plătit în continuare. Problema rămânerii lui Mitran în aparat era și mai dificilă în condițiile în care – lucru cunoscut de toată lumea – în 1978 s-au produs restructurări masive la nivelul întregii țări. La aceasta se adăuga și furia ceaușistă față de elementele Direcției recent desființate și căreia, în consecință, Dictatorul îi suprimase fondurile. Roman îi mai comunică lui Mitran că singura favoare de care beneficiază fostele cadre este aceea de a li se da transfer la locul de muncă pe care îl vor găsi ele însele.

La nici treizeci de ani, Mitran este un om ambițios. El nu concepe ca exact în clipa când își văzuse visul realizat acesta să se risipească. Pune mâna pe telefon și sună la fostul său coleg și bun prieten, Uță Mihai, ofițer de contraspionaj, care urcase fulgerător în ierarhia Direcției a III-a, fiind un individ extrem de capabil. În demersul lui Mitran exista un risc foarte mare, acela ca Direcția de contraspionaj să-i facă dosar dacă s-ar fi aflat că el contactase Ambasada Americană, ceea ce însemna automat spionaj contra României, dar Mitran își asuma acest risc și, în acest punct al relatării noastre, trebuie să facem precizarea că el nu renunțase la gândul ascuns, acela de a intra în serviciile americane. Și, cum scopul scuza mijloacele, el a considerat că și-ar putea atinge țelul chiar prin intermediul activității sale în contraspionajul românesc.

Tot ceea ce știe cititorul până acum, îi comunică Mitran și lui Uță Mihai, care rămâne uluit. Firește, acesta nu află și de intenția de joc dublu a prietenului său. Întâlnirea avusese loc la Hanul lui Manuc, acolo unde Mitran considerase că nu se află pe urma lui vreo „coadă”. Uță îi promite că imediat se va prezenta la directorul adjunct al Serviciului unde lucra și va relata cazul. I-a spus lui Mitran să-l aștepte la masă. S-a reîntors după mai bine de o oră, l-a luat pe prietenul său și au plecat împreună să se întâlnească cu înaltul personaj, în fața sediului fostului Centru de Informare și Documentare al Departamentului Securității Statului. Este o secvență ca în filme. Cei doi s-au întâlnit în fața clădirii; la un moment dat a apărut personajul, un colonel, a trecut pe lângă ei, a revenit după câteva minute și i-a făcut, din mers, un semn lui Uță Mihai, care l-a urmat imediat. După trei minute, acesta revine și îi comunică lui Mitran că șeful lui nu dorește să stea de vorbă cu el. Era clar că respectivul colonel îl cunoștea de undeva și sfatul lui Uță de a merge acasă și de a aștepta un semn în ideea că el va încerca să-l ajute, nu l-a prea încântat pe Mitran, care a avut în acel moment premoniția eșecului.

Întâmplarea aceasta nu putea să-l lase indiferent și, după o serie de deducții, de conexiuni, ajunge la concluzia clară că este „lucrat” de Serviciul de Contraspionaj. Aceasta se confirmă după două zile când, părăsind imobilul în care locuia și căutând, dintr-un reflex format deja, vreo „coadă”, constată că este filat. Mașinile echipei de urmărire erau așezate după un tipic pe care îl folosise și el în activitatea de la începutul carierei. Probabil că se plictisiseră în cele două zile de când îl așteptau să iasă din bloc, încât păreau că „au pus-o de mămăligă”, ceea ce în limbajul lor însemna că erau deconspirați. Mitran urcă în autobuz și îi vede cum se agită în mașinile lor, cum comunică prin stațiile „Storn”. Amuzat de diletantismul urmăriturilor, simțindu-se brusc superior lor, Mitran își propune să se distreze, așa că începe să-i plimbe prin

tot orașul. Pe tot traseul s-au schimbat vreo șase băieți, le-a înregistrat îmbrăcămintea, pantofii, numerele de mașini. În zona bifurcației de metrou de la Unirii, după un traseu în care i se pierde urma, Mitran iese pe o altă stradă și ajunge lângă băieți în clipa când aceștia își schimbau numerele de mașină. Și, ca distracția să fie completă, a doua zi Mitran face un raport după toate regulile filajului, cu toate datele pe care le înregistrase, inclusiv numerele noi de mașini și îl duce prietenului său Uță Mihai, rugându-l să-l predea directorului său, cu mențiunea că „e păcat să se facă atâta risipă de bani și de timp pentru urmărirea unei persoane neimportante ca el”. A mai comunicat că nu are de gând să contacteze nici un agent străin.

Dar lucrurile nu puteau continua astfel. Mitran era pe punctul de a claca psihic. Începea să realizeze că tocmai aparatul pe care îl slujise îl avea în vizor și i se cristaliza convingerea că intrase în „moara” din care nu se putea ieși decât într-un fel: **distrus**.

Erau două metode. Una, directă, suprimarea fizică, Alta, diabolică, profesionistă; și care produce un impact dezastruos asupra „țintei”: „lucrarea” dosarului personal; Parte din biografia individului este întoarsă la 180°. Aceasta declanșează procesul lent, dar sigur, al distrugerii personalității.

După sărbătorile de iarnă, la începutul lui ianuarie '79, întocmește două memorii ample, unul adresat secretarului general al PCR, iar altul președintelui republicii, deci pe linie de partid, respectiv pe linie de stat. Asta – în condițiile în care, cum bine se știe, cele două funcții erau cumulate de același Ceaușescu. Memoriile acestea conțineau protestul lui Mitran față de faptul că un profesionist, așa cum se considera el, este înlăturat din activitatea pe care visa să o facă, precum o măsea stricată după ce s-a investit de către statul român atât de mult în pregătirea sa ca specialist. În final, era formulată afirmația

următoare: „În condițiile în care nu se mai poate conta pe mine, solicit, împreună cu întreaga familie, să fiu expulzat din țară, să mi se dea pașaport, fiindcă eu doresc să emigrez”.

A așteptat vreun semn până în luna aprilie '79, dar în zadar. Așa încât, obosit și hărțuit, Mitran ia hotărârea să se prezinte la Ambasada Marii Britanii și să solicite formulare de plecare în această țară. Se săturase să mai apeleze la mila partidului și guvernului, relațiile familiale au început să se altereze datorită stării de stres în care trăia, deși problema materială nu se punea încă, fiindcă avea să primească salariul până în luna iunie a aceluiași an.

După o perioadă lungă de așteptare, Mitran își găsește de lucru pe un post la serviciul personal, la Stația de Utilaj Greu și Transport din strada Robescu din capitală. Director era un inginer tânăr, cumsecade, pe nume Grigoraș. Mitran îi prezintă situația lui și este angajat imediat de acest Grigoraș care îi și spune: „Dumneata ești omul de care aveam nevoie”. Îi explică câte ceva despre specificul acestei munci de șantier și își exprimă convingerea că prezența lui Mitran ar putea contribui la diminuarea debandadei existente acolo. Mitran nu se mai ostenește să-i spună că el nu avusese în activitatea lui de-a face cu astfel de situații care țin de competența organelor de miliție, nu de securitate. Important era că, iată, avea un post destul de comod, care îi oferea perspectiva de a-și asigura existența.

În atribuțiile postului de șef serviciu personal-retribuție-învățământ intra și una specifică activității desfășurate de această instituție, și anume colaborarea în domeniul construcțiilor cu țările arabe. Ca atare, Mitran urma să se ocupe și de verificarea muncitorilor care urmau să se deplaseze la muncă pe șantierele din aceste țări. În acest sens urma să alcătuiască dosarele respectivelor persoane și să le înainteze spre aprobare securistului unității, unul din cadrele celebrei Direcției a II-a.

După trei luni de activitate, Mitran reușește să se evidențieze chiar, dovadă că în septembrie primește un premiu de 3000 de lei, ceea ce însemna atunci destul de mult.

Dar nici de data asta norocul nu ține cu fostul agent, la patru luni de la angajare, în urma unificării instituției cu o alta, postul lui se reduce. Stânjenit, Grigoraș îi comunică faptul că superiorul lui, un anume director general Dumitriu, îi impune aducerea pe postul de șef serviciu personal a altcuiva. Nu ar fi fost ceva ieșit din comun, dacă tot în cadrul aceleiași discuții, Grigoraș nu i-ar fi spus că ideea aceasta, a „tregerii pe tușă” a lui Mitran îi fusese sugerată lui Dumitriu de un anume Radu Nicolae, „cineva de pe acolo, de la voi de la Securitate”.

Când a auzit acest nume Mitran nu a reacționat; nu știa cine este și nici nu bănuia ce rol avea să joace acest personaj în existența lui ulterioară.

Capitoul al XV-lea

APROAPE DE CONDAMNAREA LA MOARTE

În această situație, Mitran cere audiență la generalul Ion Stănescu, șeful DSS care în timpul școlii îi păruse un om de calitate și la care, spera, va găsi înțelegere. Este primit. Alături de general se afla și șeful personalului din Ministerul de Interne, care, desigur, îl informase în legătură cu dosarul Mitran, deoarece Stănescu a dat dovadă de multă răceală, dorind vizibil să pună cât mai repede capăt întrevederii. Așadar – din nou un eșec!

Neprimind nici un răspuns de pe urma memoriilor depuse la cele mai înalte organe de partid și de stat, Mitran hotărăște, în aprilie 1980, să ceară Ambasadei Marii Britanii documente pentru a emigra împreună cu familia. Este important de menționat că înainte de a fi primit de oficialul de la această ambasadă, pe formularele care se completează la intrare, în dreptul rubricii „motivul dorinței de emigrare” Mitran a scris „angajare la Interpol”. De bună seamă că aceste cuvinte au avut efect și asupra funcționarului, așa încât discuția a durat mai bine de o oră, fără translator. Din nou, Mitran își face – a câta oară, Doamne? – un curriculum vitae, menționând în final că este un ofițer român dezamăgit de actualul sistem, pe care nu dorește să-l servească, deoarece el vrea să-și facă meseria. A primit imediat spre completare formularele, după care i s-a comunicat că în termen de 30 de zile va sosi răspunsul.

Încă de la ieșirea din Ambasadă, Mitran este preluat de doi băieți, invitat să urce într-o mașină și condus pe Calea Rahovei. Este invitat într-un birou și după câteva minute apare căpitanul Pîrvulescu, procuror-anchetator în cadrul Direcției a VI-a Cercetări Penale. După ce a comandat cafele, așa ca între colegi, procurorul i-a spus: „Tovarășe Mitran, deoarece trebuie să lămurim mai multe probleme, veți rămâne aici mai mult timp.” Întrebat dacă s-a emis vreun mandat de arestare, Pîrvulescu îi sugerează lui Mitran să nu interpreteze astfel prezența sa acolo și să judece ca un profesionist, care trebuie să lămurească împreună cu un alt profesionist anumite probleme care par a afecta interesele aparatului Securității Statului, implicit, ale țării. A început ancheta. Nu i-a permis lui Mitran să anunțe familia de-a lungul celor trei zile cât a stat acolo, dar el a dedus că au făcut-o cei care îl interogau.

Interogatoriile urmau un tipic clar: Pîrvulescu le începea citindu-i lui Mitran partea specială a Codului Penal în care se vorbește despre trădarea de patrie, apoi îi repeta: „Din

cele ce cunoaștem până în prezent, se pare că dumneata te încadrezi la acest articol". La început, Mitran punea întrebări, cerea dovezi, dar asta nu a durat mult pentru că Pârvulescu și-a pierdut din amabilitate și i-a atras atenția că el este cel care pune întrebări și Victor cel care răspunde.

Ancheta s-a orientat în special asupra perioadei cât Mitran a lucrat la Direcția lui Pacea. S-a insistat asupra momentului Belgrad, încercându-se acreditarea ideii că Mitran ar fi avut complici în țară și că actul lui de a contacta CIA-ul fusese premeditat. Mitran a negat sistematic afirmând adevărul, că totul fusese o acțiune luată pe cont propriu. Tactica folosită de căpitanul procuror, consta în prelungirea peste limită a timpului de interogatoriu, fapt care îl obosea pe Mitran, dar el știa că scopul urmărit este acela de a-l conduce spre concluziile dinainte stabilite. Lupta era foarte dură, iar miza extrem de mare, fiindcă, la urma urmelor, după toată această poveste, el risca să fie condamnat la moarte pentru infracțiunea de înaltă trădare. Mai mult, i se sugera să accepte varianta că inițiativa lui fusese în realitate dirijată de Pacea: concluzia ce urma era, deci, că Mitran ar fi fost lăsat aici ca să facă jocul generalului pentru serviciile americane. Mitran știa, i se comunicase în decembrie '79, că raționamentul pentru care a fost dizolvată DIE – sau unul din raționamentele principale – a fost bănuiala că Pacea lăsase „un urmaș” și acesta era imposibil de descoperit. Iată că, fără să vrea, Victor fusese „botezat” de către Direcția a VI-a drept urmașul generalului. Și mai era ceva: organele Direcției de Cercetări Penale aveau de aproape doi ani în lucru dosarul Pacea, dar nici o probă în afară de cele pe care deliberat acesta le lăsase la plecare. Deci, descoperirea presupusului urmaș ar fi însemnat o izbândă pentru cercetări penale, izbândă care ar mai fi potolit și furia (ce nu se stinsese încă) lui Ceaușescu.

Din 24 de ore, Mitran dormea aproximativ 4, în rest era ținta atacurilor anchetatorului.

După trei zile, Pîrvulescu îi permite lui Mitran să sune acasă spre a-i confirma soției faptul că nu i s-a întâmplat nimic, „că a avut treabă, că nu a putut să-i dea telefon și că, în după-amiaza aceleiași zile va ajunge acasă". Acestea sunt cuvintele pe care i le-a dictat Pîrvulescu.

Așadar, după-amiaza celei de-a treia zi, ancheta ia sfârșit. Mitran, înainte de plecare, îl întreabă pe Pîrvulescu cum să procedeze în problema Ambasadei Engleze. Spre surprinderea lui, procurorul îi oferă toată libertatea de acțiune, lucru extraordinar și care îl surprinde pe celălalt. Mai mult, îl face să creadă că i se întinde o cursă, în condițiile în care ancheta, încheiată brusc, nu a părut să releve concluzii privind vinovăția sau nevinovăția lui, ori, poate, anchetatorul nu a vrut să i le comunice. Un singur lucru i-a spus Pîrvulescu la despărțire: „Ai grijă să nu încalci legile țării, fiindcă altfel intri din nou pe mâna noastră și atunci nu știu cum va fi. Ba chiar te sfătuiesc ca după ce ieși de la Ambasada Marii Britanii să treci pe la mine și să-mi spui ce rezultat ți-au dat." Asta a fost tot.

Pe data de 4 iunie 1980, Mitran intră în ambasadă, împreună cu soția și fiul . Sunt primiți de consul care le comunică: „Guvernul majestății sale a apreciat cu simpatie cererea dvs. de plecare și aveți acordul. Dar pe moment nu veți lucra în Marea Britanie, ci într-una din țările Comonwealth-ului, unde este o mare nevoie de cadre: Australia, Noua Zeelandă, Canada etc. Așadar, aveți viza de intrare, dvs, urmează să vă prezentați cu pașaportul..." Apoi consulul a vorbit într-un fel anume. Știa el ce știa.

Știa și Mitran că de la acest pașaport va începe tot balamucul?

Abia a pășit pragul apartamentului, că telefonul a și sunat. Era căpitanul Pîrvulescu, care se interesa de rezultatul convorbirii. Nu i-a venit să creadă atunci când Mitran i-a comunicat acceptul de emigrare al Guvernului englez.

A doua zi, firesc, Mitran împreună cu soția sa se deplasează la Miliția sectorului de care aparțineau și depun actele necesare obținerii pașaportului. Nu se stinsese încă euforia zilei precedente și, ca atare, nu-și dădea seama ce încurcate sunt căile de a obține aceste documente.

Au urmat zile și zile de așteptare, dar degeaba. Încetul cu încetul dispare și euforia. Nu dispare însă ambiția de a-și duce planul la capăt.

Cam la o lună de la depunerea actelor de pașapoarte, Mitran primește un telefon de la Radu Nicolae și este invitat la Direcția Securității Statului de pe strada Beldiman. Acest Radu Nicolae avea grad de locotenent colonel, era șeful Serviciului de Contrainformații și i-a comunicat lui Mitran că dosarul lui se află în lucru acolo. Radu Nicolae era un ofițer extrem de stăpân pe sine și pe situație, conștient de puterea pe care o are. Vom încerca, în cele ce urmează, să reproducem câteva din frazele pe care acesta i le-a adresat lui Mitran în cadrul primei întâlniri. Zicem „primei întâlniri”, deoarece o bună parte din anii care vor urma își va derula secvențele în funcție de persoana acestui ofițer. Începutul a fost ca așa: „Ai acte de emigrare în Anglia. Fă ceva și retrage-le. Tu chiar îți bați joc de noi! Ai produs deja o iritare fantastică la Secția Militară a Comitetului Central.” Mitran a încercat să explice că gestul său nu este decât consecința piedicilor ce i s-au pus în exercitarea meseriei și a indiferenței cu care memoriile sale au fost tratate. În aceste condiții, văzând că țara nu mai are nevoie de el, Mitran a considerat oportun demersul său către Ambasada Engleză. „Tu ești nebun? Tu nu-ți dai seama că ceea ce faci nu cadrează cu fosta ta calitate de ofițer de informații? Ia uitate, domnule, vor zice ei: până și un ofițer din Securitatea Statului se dezice de sistemul comunist! Nici să nu-ți treacă prin minte că vei primi vreodată aprobarea! Bă, tu ești un tip foarte încăpățânat, dar uiți faptul că ai un copil. Vreau să spun că te cunosc foarte bine, cam știu ce e în capul ăla al tău și nu

încerca să mă duci pe mine cu povestea asta cu Interpolul! Țin să-ți atrag atenția că dacă vei continua pe linia asta, intri pe laba noastră și te împușcăm!" Mitran îndrăznește să-i atragă atenția că, în confirmare cu Codul Penal *infracțiunea de trădare de patrie mărturisită înainte nu mai are valoare penală*. Colonelul Radu Nicolae a răspuns: „Bine mă, oi fi tu șmecher, dar de ce mă faci să-ți reamintesc anumite modalități de lucru ale noastre. Ce-ar fi să te trimit la șantierul de la Rîul Mare, ca să faci un baraj pentru victoria socialismului unde, cum bine știi, se mai întâmplă, accidente: mai cad unii în prăpastie, mai se defectează vreo direcție la mașină și câte, și cu câte alte accidente neprevăzute..." În timp ce spunea aceste lucruri, colonelul Radu Nicolae zâmbea, dar Mitran simțea că-i îngheață șira spinării. „Mi-e milă de tine, a mai zis Radu Nicolae, te văd băiat tânăr, ai un copil de crescut, de ce nu-ți vezi tu de treburile tale?!"

Culmea este, că în ciuda amenințărilor proferate, colonelul a reușit să se apropie de sufletul lui Mitran care, înțelegând ce putere teribilă dispune celălalt, și-a dat seama că ea ar putea fi folosită în direcția redresării situației lui. Așa că a încercat să pluseze: „Bine, domnule colonel, îmi retrag actele, dar cu condiția să-mi lăsați familia în pace. (Colonelul Nicolae avusese grijă să-l atenționeze pe Victor că o dă și pe soția lui afară din serviciu, așa că îi va lăsa muritori de foame dacă el nu se va potoli). În al doilea rând, vreau să muncesc!" „Nici o problemă, răspunde colonelul, îți dau imediat un serviciu, te numesc consilier juridic principal la Uzinele „23 August” pe problemele de China!" „Vă mulțumesc mult că vreți să-mi rupeți gâtul, răspunde Mitran. Sau să mă faceți să mi-l rup singur, să ajung să-mi semnez singur condamnarea la moarte. În calitate de aceasta, eu va trebui să avizez niște contracte economice despre care habar n-am și care pot fi catastrofale. Și veniți dumneavoastră după doi ani și îmi spuneți *tu ești pornit rău de tot împotriva noastră, după ce ai încercat să faci*

spionaj și nu ți-a reușit, acum subminezi economia națională! Ce simplu puteți dumneavoastră să-i rupeți gâtul unui om dându-i un post foarte important!" Colonelul Radu a început să râdă, apoi a spus: „Bine mă, văd că îți umblă mintea, așa că spune, unde vrei să-ți dau un post?" „Vreau să lucrez în comerț!" răspunde Mitran. Colonelul s-a încruntat. „Mai precis, vreau să mă fac cârciumar" a continuat Mitran. Reacția celuilalt a fost de stupeoare: „Bă, tu ești tâmpit? Cu hoții ăia vrei tu să lucrezi, vrei să înveți să furi și tu ca leprele alea?!?"

A urmat spovedania lui Mitran: „De ce nu, domnule colonel? Din clipa când mie mi s-a interzis să-mi fac meseria, în viața asta nu mai am nici un ideal!" Au urmat câteva clipe de tăcere, după care Nicolae s-a hotărât și a pus mâna pe telefon. Din ceea ce a urmat, Mitran își dă seama încă o dată ce putere fantastică are acest aparat, că atunci când sunt în joc interese de ordin superior, nici o barieră nu este insurmontabilă, nici o verigă a lanțului acestuia nu se mișcă..

„Da, tovarășe colonel!, a răspuns Mitran. Am ajuns la treizeci de ani și mie mi s-a prăbușit scara de sub picioare. Unii dintre colegii mei au înnebunit, eu mă mențin încă. În fiecare noapte mă gândesc că acum un an trebuia să plec la Copenhaga și acum trebuie să răm pământul prin București. Adică, brusc, nu-mi mi găsesc loc în țara mea. Puneți-vă în locul meu! Așa că, mai bine cu chelnerii. Bem, f... m. Familia mea a început să se destrame, nevastă-mea e hotărâtă să ne despărțim!" A pus, deci, mâna pe telefon și a cerut serviciul economic al Miliției Capitalei, pe șeful acestuia în persoană, colonelul Niculescu, un ofițer celebru prin intransigența sa, care ar fi fost în stare să-și aresteze și mama – așa cum afirmam într-un capitol anterior – dacă aceasta era vinovată. N-au trecut nici trei minute și marele Niculescu intră în biroul lui Radu Nicolae, ia poziția regulamentară și i se adresează ca de la inferior la superior, deși era mai mare în grad și avea funcția aceea atât de importantă. După cum i-a răspuns șeful Serviciului de

Informații, Mitran abia s-a stăpânit să nu izbucnească în râs, dat fiind comicul scenetei la care asista. „Fii atent, i-a spus lui Niculescu Radu Nicolae, am aici un prieten d-al meu, a lucrat și el la noi, dar și-a rupt săracul o mână și nu mai poate trage cu pistolul, așa că trebuie să-l ajutăm. Apoi către Mitran: Unde zici că vrei să lucrezi?" Situația devenise atât de ridicolă, încât Mitran și-a permis să se joace și el: „Domnule, știu un restaurant foarte frumos, unde îmi plăcea și mie să trag câte una mică. Este restaurantul „Primăverii", care ține de IAPL, sectorul I. Acolo aș dori să lucrez." Colonelul Nicolae către colonelul Niculescu: „Domnule, îl cunoști pe șeful de acolo?" „Permiteți să raportez, a răspuns precum un soldat instruit colonelul Niculescu, se numește Gavril Albiter." „Atunci ia-l pe prietenul meu, du-l acolo și rezolvă-i angajarea!" „Imediat, să trăiți, mă duc să comand o mașină și în cinci minute plecăm!", a mai spus Niculescu și a ieșit val-vârtej pe ușă.

În biroul directorului Albiter s-a jucat o altă scenetă de același grotesc nelimitat. Întâmplarea a făcut ca directorul să fie în ședință cu șefii de unități, lucru care nu l-a impresionat pe colonelul Niculescu, redevenit acum șeful cel mare, spaima birtașilor. A trecut de secretară ca și cum aceasta nu ar fi existat, și a deschis ușa de la direcțiune. Ceea ce a urmat a fost demn de o reprezentare scenică: când l-a văzut, directorul s-a ridicat de parcă avea resorturi sub el, i-a scos afară pe subalterni cât ai clipi, neconținând să-și ceară scuze, ca și când ar fi fost vinovat că își programase o ședință fără să anticipeze vizita colonelului.

Mitran nu a solicitat întâmplător o unitate care ținea de IAPL Amzei. Nu numai că avea mulți prieteni printre cei care lucrau acolo, deci nu intra într-o lume necunoscută. Văzând că are posibilitatea să „pulseze", el cere o slujbă în cadrul instituției conduse de Albiter, amintindu-și că în urmă cu niște luni fusese personal la acest director care, când a văzut ce scrie în cartea de muncă a lui Victor – „șapte ani lucrați în cadrul Ministerului

de Interne" – i-a spus de la obraz că nu are nici un post liber. „Cum adică, dumneata ai lucrat în Miliție și vrei să te angajezi la noi?!?” Era bine cunoscută „simpatia" dintre lucrătorii din comerț și organele de miliție!

De data aceasta, în prezența colonelului Niculescu, directorul Albiter era de nerecunoscut. A comandat imediat cafele, whisky, i-a invitat pe cei doi să ia loc, într-o stare de agitație deosebită. „Ce vă aduce pe la noi, tovarășe colonel, cu ce vă putem servi?” „Angajați-l pe băiatul ăsta, a lucrat la noi, a avut un accident de mașină și trebuie să trăiască și el. Știu că a mai fost pe la tine, l-ai refuzat, te-a speriat cartea lui de muncă. Fii liniștit, băiatul a lucrat la Securitate. Și dacă vrem noi să vă băgam unul de-ai noștri, știm cum s-o facem, nu așa pe față!” „Cum să nu-l angajăm, tovarășe colonel, nu e nici o problemă, se rezolvă imediat!”, răspunde Albiter, fericit că Niculescu n-a venit în urma vreunei sesizări. Pune mâna pe telefon și îl cheamă pe șeful serviciului personal. „Angajază-l!” îi spune directorul. Mitran merge în alt birou și, în jumătatea de oră, toate formele de angajare erau gata! O singură ezitare a avut șeful personalului, atunci când a auzit că este vorba de restaurantul „Primăvara”. În cele din urmă s-a aranjat și asta. Victor revine în biroul lui Albiter care, extrem de amabil, se oferă să-l ducă personal cu mașina și să-l prezinte colectivului.

Capitolul al XVI-lea

DIN AGENT, ȘEF DE BIRT

La „Primăvara”, șeful unității era Ilie Ionașiu, vechi în meserie și uns cu toate alifiile. Un adevărat rechin! Mîtuise tot, de la Comitetul Central până la lucrătorii de miliție. Era, pe vremea aceea, milionar. „Tovarășul Mitran va fi coleg cu dumneata, te rog să ai grijă de el, are o pregătire *mai multă ca mine!*” a spus directorul Albiter. În fond, Mitran nu avea studii economice, era absolvent de științe juridice și el însuși știa că angajarea pe acel post era o ilegalitate.

Primul contact cu Ionașiu a însemnat și primul conflict! Asta s-a întâmplat după ce Albiter discutase cu el în particular, informându-l desigur, pe șeful de unitate ce hram poartă Victor. Numai că Ionașiu nu s-a speriat. L-a chemat pe acesta în birou, i-a comunicat programul: Mitran lucra dimineața, Ionașiu după-amiaza! Primul refuză și propune ture zilnice alternative. Celălalt insistă să lucreze după-amiaza, știut fiind faptul că e perioada când se câștigă cel mai bine! În cele din urmă, discuția a rămas în coadă de pește, cel puțin aparent. În două-trei zile, Mitran și-a dat seama că personalul, instruit desigur de Ionașiu, îl tratează cu aversiune. Toți erau convinși că el fusese infiltrat spre a-i prinde cu nereguli. Așa că toți executau orbește ce li cerea, dar atât! Toată lumea se ferea, toată lumea îl ocolea. Salariul de șef de unitate era de 1500 lei. Se știa că personalul din acest domeniu își „completează” veniturile. Că la sfârșitul zilei fiecare depunea „cota” de șef. Că se mai putea lua pentru acasă o bucată de carne, o sticlă de băutură, o țigară bună. Lui Mitran nu i-a oferit nimeni nici o cafea! A discutat el cu alți colegi, șefi de unități asemănătoare, cărora nu le venea să creadă că el nu beneficiază de nici un fel de avantaj, că nu i se dădea „dreptul”. Regula Mafiei era clară: ai intrat în joc, de aici mănânci, de aici îți iei tainul!

Situația aceasta a durat cam două săptămâni, până când miliția a organizat o descindere la „Primăvara”. În restaurant au pătruns circa 20 de milițieni înarmați. Trebuia făcută aici precizarea că restaurantul se afla pe bulevardul „Dorobanți”, unul din traseele de rezervă ale lui Ceaușescu. De această porțiune răspundea un maior din cadrul Direcției al V-a pe nume Dăceanu, care îl contactase deja pe Mitran și îi solicitase să furnizeze informații în eventualitatea când vreunul din salariații de la acest restaurant ar fi avut manifestări anticeaușiste sau împotriva ordinii socialiste.

În clipa când milițienii au intrat în unitate, Mitran se afla în birou. Ușa s-a deschis brusc și un ospătar, alb ca varul,

îi spune: „Şefu', am dat de belea. Au năvălit miliţienii cu mitralierele în mână, au blocat toate căile de acces şi au început să legitimizeze lumea de la mese!" Mitran este şocat, cu atât mai mult cu cât „Primăvara" era un local de lux, în care nu aveau acces borfaşi, clientela sa fiind compusă din scriitori, ziarişti, artişti plastici, chiar de oficialităţi. Mitran merge în sală şi nu-şi crede ochilor: parcă toată unitatea era arestată, consumatorii priveau uluiţi la ceea ce se întâmplă! Unii nu aveau buletinul de identitate la ei şi urmau să fie duşi la miliţie. Mitran vede printre cei care au năvălit, pe un locotenent care venea destul de des în acel restaurant. Află de la el că operaţiunea este condusă de comandantul de la circa întâi de miliţie, colonelul Năstase. Acesta se afla la etajul I, unde funcţiona un snack-bar, Mitran urcă după colonel, se prezintă şi îl întreabă care este motivul acelei razii. Răspunsul vine scurt şi agresiv: „Nu te interesează pe dumneata!! În Mitran, acest răspuns trezeşte vechea aversiune pe care ofiţerii de Securitate o aveau faţă de cadrele din Miliţie: „Cum nu mă interesează, dacă sunt şeful unităţii?" zice el, văzând negru în faţa ochilor de nervi. În primul rând, conform legii, continuă el, dumneata trebuia să treci pe la mine înainte de a declanşa acţiunea!" Năstase i-a replicat : „Şterge-o de aici, că dacă nu, te iau şi pe tine!" Ceea ce a urmat, aminteşte de filmele cu gangsteri: Mitran l-a luat pe Năstase, un tip mic de statură, s-a îndreptat cu el pe sus către ferestrele glisante care erau deschise şi a strigat către ceilalţi: „Dacă nu ieşiţi, îl arunc pe ăsta în cap!" S-au executat în câteva secunde, iar Victor i-a cerut barmanului să închidă toate uşile. Ultima a fost intrarea de serviciu, prin care l-a azvârlit pe colonelul Năstase. Afară, miliţienii încadraseră toată zona şi aşteptau să iasă personalul cu şeful lor în frunte. Ceea ce ar fi urmat, era lesne de înţeles!

Mitran se duce în birou, pune mâna pe telefon şi îl sună pe Radu Nicolae: „Tovarăşe colonel, am pus-o de mămăligă!" „Ce-ai făcut, mă?", zice celălalt. „L-am dat afară pe colonelul

Năstase, care a venit cu o trupă de milițieni să legitimizeze oamenii de la mese, au creat agitație, lumea a început să strige 'Jos Ceaușescu!, Jos regimul!' – ultimele afirmații aparținându-i lui Mitran, știind că Nicolae era sensibil la asemenea evenimente nedorite –, și toate, a continuat el, din cauză că vagabonziiăștia de milițieni i-au amenințat cu mitralierele și cu arestul! Nu vă mai spun că acum ne pândesc la ieșiri, tot colectivul e terorizat, nu se mai poate lucra, doar știți foarte bine că unitatea se află pe traseul de rezervă al tovarășului etc..." „Stai cuminte până sosesc eu acolo", i-a răspuns colonelul Radu Nicolae. A sosit în zece minute. S-a legitimat și a cerut să se prezinte cel mai mare în grad. Colonelul Năstase a plecat, așa că plăcerea a căzut pe capl unui căpitan care a înlemnit când a auzit „Radu Nicolae, contrainformații"! Colonelul le-a ordonat să plece, apoi a mers în biroul lui Mitran, l-a sunat pe colonelul Năstase: „Ce faci, dom'le, cum îți permiți să intri cu mitralierele în restaurante, să agrezezi lumea?" „Să trăiți, dar ăla de acolo e nebun – se auzea în receptor – a vrut să mă arunce pe geam!" „Băi colonele, avem și noi un om pus aici și tocmai de el ți-ai găsit să te iei? Să provoci lumea să strige 'Jos Ceaușescu!'!" „Vă raportează că nimeni nu a strigat așa ceva, vă minte ăla..." „Gata, a mai spus Radu Nicolae, conflictul s-a închis, pe viitor nu mai dați pe aici!" Apoi întorcându-se către Mitran: „Bă, tu ești nebun? Dacă eram acum plecat, sau în spital cu un picior rupt, ce mă-ta faceai? Te băteauăștia de-ți săreau capacele! Fii atent, dacă te mai iei vreodată de milițieini, te chem din nou pe Calea Rahovei, lucru pe care nu ți-l doresc! Dacă-ți faceauăștia un dosar și te trimiteau în justiție? De acolo nu mai puteam să te scot..."

Mitran a închis unitatea în acea seară mai devreme și a stat de vorbă, la un whisky cu Radu Nicolae. „Tu ai fost ofițer de contrainformații, a început colonelul, așa că o să fiu clar. Chiar dacă ești în rezervă, asta nu te scutește de niște obligații

să semnaleză anumite probleme care pot face bine Securității Statului. Să-ți fie clar, pe mine nu mă interesează găinările. Pe mine mă interesează domeniul de care mă ocup cu cadrele din armată și miliție..." Mitran a acceptat, mai mult, avea să furnizeze informații despre ofițerii de miliție care veneau să bea bere și nu plăteau, dar a simțit că l-a deranjat pe colonel. Printre cei mai „activi” era un locotenent major Sîsu. „Ce prăpăd făcea asta, exclamă Mitran. Un șpăgar nenorocit, care pleca mereu cu plasa plină, dar, când trebuia să te ajute, nu te cunoștea!” Foarte mulți veneau, beau și mâncau pe gratis. Unii nici nu mai scoteau legitimația, fiind foarte cunoscuți”, adaugă el. Însă, cel mai frecvent și mai activ client era colonelul Iorgovan, pe care Mitran l-a 'depistat' după revoluția din Decembrie, ca fiind șeful de țevă al Direcției Economice din Poliție. Asta, când intra la 'Primăvara', striga de la ușă: „Pune, bă, sticla de whisky pe masă” „Ce, crezi că am venit să mă uit la tine?” Mitran l-a sesizat pe colonelul Radu Nicolae în legătură cu pretențiile lui Iorgovan. „Mi se pare exagerat ca un om atât de important să aibă pretenții atât de costisitoare, mai ales că, dată fiind funcția lui de atunci, era exclus să nu „mulgă” și de la alții. „Ascultă, băiețoș, i-a replicat Nicolae, nu ne-am înțeles. Ce vi tu să-mi spui mie de asta, care la urma urmelor, e băiat bun: ba chiar ar trebui să te bucuri că vine la tine, ceea ce înseamnă că nu are de gând 'să te calce!’”

Dar să revenim la seara când milițienii conduși de colonelul Năstase au efectuat razia extrem de dură și care s-a soldat cu darea lor afară din unitate.

Colonelul Radu Nicolae a plecat după vreo două ore. Abia după aceea a început dezmățul. Personalul restaurantului și-a schimbat atitudinea față de Mitran cu 180 grade. Nu mai știau cu ce să-l servească, nu mai știau cum să-i între în voie. Elogiile nu mai conteneau: „Șefu' ești mare, ne pare rău că ne-am purtat așa până acum cu dumneavoastră! ne-am purtat ca porcii! Dacă era Ionașiu, ne lăsa pe fâșie și el o tulea primu'!

Așa a făcut de fiecare dată! El ne mulge, și, când e să te prindă gaia, el o șterge cu puțin timp înainte de sosirea sticleților!" S-au interesat cine fusese personajul care băuse înainte cu Mitran. „Mare de tot”, a răspuns acesta, plusând 'acțiunile'. E din secția militară a Comitetului Central!"

Din ziua aceea, Ionașiu nu mai primea „partea” decât de la tura lui, fapt care l-a iritat foarte mult. A început să umble cu manevre pe la tot felul de șefi.

A venit toamna, a venit și iarna lui 1980, dar neînțelegerile cu Ionașiu persistau. Prin decembrie, un ofițer de la Miliția Economică îi semnaleză lui Mitran că pe masa șefului economicului Capitalei se află o sesizare, potrivit căreia, în tura lui se introduce masiv băutură cumpărată de la alimentară, pentru a fi revândută la preț de restaurant. Debarcarea unei echipe a miliției era iminentă! Mitran îi mulțumește ofițerului, dar îi spune că în tura lui nu se fac asemenea manevre. Discutase cu echipa, toată lumea fusese de acord că se putea „ciupi” la alte porduse, fără să fie necesară introducerea băuturilor cumpărate la un preț mai mic. În plus, ciubucurile erau destul de consistente, lumea era „bună”, așa că ar putea trăi fără complicații de acest gen.

Oricum, sesizat, Mitran cere personalului să verifice stocul de marfă și... stupoare. Barmanul găsește în plus zece navete de vin care urmau să fie introduse în vânzare, fără să apară în vreun act. Imediat, Mitran a înțeles: în tura de dimineață, Ionașiu le introdusese, urmând ca tura de după-amiază să fie prinsă în flagrant delict!

Marfa este scoasă imediat în unitate, apoi este sunat directorul Albiter, spre a convoca pentru a doua zi dimineață o ședință cu întreg personalul. Ședința s-a ținut abia peste o săptămână, pe motiv că, brusc, Ionașiu a anunțat că s-a îmbolnăvit, Mitran urmând să lucreze în ambele ture. Bine gândit! A fost anunțat din nou Radu Nicolae, Victor luându-și toate măsurile de prevedere! În săptămâna care a urmat, nu s-a

produs nici o „debarcare” a miliției, semn că ori a „transpirat” informația, ori colonelul Nicolae a blocat acțiunea.

Peste o săptămână, la ședință, Mitran a declarat: „Tovarășe director, colegul meu Ionașiu lucrează cu miliția!” Apoi a explicat toată povestea, acuzându-l pe celălalt de cele zece navețe de vin introduse premeditat în stoc, pentru compromiterea lui. Ionașiu a rămas paralizat! Mitran a continuat: „Din acest moment, eu nu mai lucrez ca șef de unitate la 'Primăvara'. Sunt la dispoziția conducerii și aștept să-mi găsiți dumneavoastră altceva de lucru!” S-a ridicat și a plecat!

A doua zi, în biroul directorului Albiter a avut loc o discuție între acesta și Victor. Primul a recunoscut că nu are ce să-i facă lui Ionașiu, date fiind relațiile pe care le cultivă. Mitran a rămas la hotărârea anterioară, Și-a exprimat dorința de a lucra într-un bar, eventual disco-bar, oricum o unitate unde să nu mai aibă probleme cu servitul mâncării. Așa a aflat că o mână de băieți s-au apucat să facă o discotecă într-un subsol din pasajul Victoria, un spațiu extrem de interesant, dar care la ora aceea era un loc de depozitare a gunoaielor. Băieții erau conduși de un tânăr energic, Valentin Ene, zis Valy Valone, barman cu calificare internațională.

Când a ajuns la locul cu pricina, lui Victor nu i-a venit să-și creadă ochilor. Pe moment, a gândit că din mizeria de acolo nu va ieși în veci un bar. Dar s-a împrietenit repede cu Valone și ai lui și s-a pus pe treabă. Între timp, au luat relații despre el. Printre cei care le-au furnizat, a fost și Jean Stănciulescu, cel pe care Mitran îl scosese din ghearele colonelului Niculescu. Era o carte de vizită bună!

Interesant a fost faptul că, dincolo de aprobarea pentru amenajare, dată de IAPL, sector I, tot ce s-a făcut în acel subsol s-a făcut cu banii grupului de băieți. Fiecare a pus la bătaie tot ce a avut.

Au muncit o lună întreagă, zi și noapte, dar a meritat! După ce a fost gata zugrăveala, Valy Valone – actualmente patron de restaurant în SUA – a decorat cu mâna lui barul. Avea o imaginație pe linie de comerț deosebită! În seara când s-au aprins luminile, echipa avea senzația că se află într-un bar din Occident. Au instalat aparatura video, jocuri de lumini, jocuri mecanice! Când au venit șefii, în frunte cu directorul general al IAPL București, Tănase, nu au conținut cu exclamațiile de mirare, cu laudele. Nu le venea să creadă! Li s-a promis imediat băieților că vor beneficia de marfă de import, pentru ca în felul acesta să-și poată recupera banii investiți. Acolo găseai whisky, vodcă rusească, alune, ciocolată și țigări din China, etc. Era perioada când în restul unităților aceste produse deveniseră niște amintiri frumoase!

Disco-barul era cu plată la intrare – 15 lei – și era frecventat de tineri de toate categoriile, inclusiv de străini, prioritatea deținând-o arabii. Și orarul de funcționare era special – de la 20 la 24 – în perioada în care se introdusese ora 22 ca limită maximă în toate unitățile din țară, ceea ce însemna că, la ora 21, chelnerii veneau și-ți luau fața de masă, strigându-ți obraznic: „Ora închiderii”!

Personalul era alcătuit din doi barmani. La poartă stătea Viorel Zamfir, fost boxer de categoria grea la clubul „Steaua”, după 1990 patron al barului „Mercur”, situat deasupra fostului disco-bar despre care este vorba aici. Măsura de a avea o „gorilă” nu era ceva neobișnuit pentru o discotecă în care se consuma și alcool. Cel mai adesea, conflictele se declanșeau pentru fete. Când apărea Zamfir, sentimentele belicoase ale tinerilor combatanți încetau.

Mitran și Valone se ocupau de partea de protocol. Situații au fost, Mitran își amintește că printre oaspeți s-a numărat și „Saragosa Band”. veneau ziariști, actori, sportivi. Dar dincolo de protocol, cei doi trebuiau să asigure fondul de marfă bună, deci vandabilă. Și aici era nevoie de relații, pe care

ei, în special Valone, le aveau. Așadar, lucrurile mergeau pe un făgaș cât de cât normal, în sensul că avea din nou o sursă de existență și că-i plăcea ce făcea.

Asta a fost în 1981, anul de pornire, a venit 1982, an în care Valone a plecat în SUA, an în care prima soție a lui Mitran a hotărât să intenteze acțiune de divorț. În scurt timp aveau să se despartă, ea păstrând copilul.

A mai avut Mitran contacte cu instituția de unde și-a luat zborul, visând să urce spectaculos în TOP, instituție care i-a întrerupt activitatea și, la fel de spectaculos, cariera?

S-a mai întâlnit cu Radu Nicolae, care locuia chiar lângă Disco-bar. Acesta venea și cumpăra de acolo tot felul de produse, și, în ciuda insistențelor lui Mitran, nu a acceptat nimic pe gratis! L-a sfătuit pe Mitran să nu se mai lege de milițieni – vechea lui antipatie! Deși aceștia continuau să ceară de băut fără să plătească; mai mult, la plecare luau și fete cu ei, mai convingându-le, mai cu forța, mai cu șantajul Dacă o tânără dansa cu un arab, după dans i se vâra o legitimație sub nas și I se spunea: dacă nu vii cu mine, te bag la Școala de corecție! Și tânăra, decât să ajungă acolo sau decât să mai afle și părinții, accepta „iertarea” milițianului.

Și cum barul era aproape de Inspectoratul Securității Municipiului București (de pe strada Beldiman), încetul cu încetul și-au făcut apariția și securiștii. Cel mai frecvent venea Petru Pavel Mircea, un ofițer, absolvent al Școlii de la Băneasa la vreo cinci ani după Mitran. Fusese boxer la clubul „Dinamo”. „În 1982, declară Mitran, aparatul de Securitate își deplasase obiectul de activitate vizibil de la scopul inițial înspre dominantă *represivă*. Devenise extraordinar de represiv! Începuseră să lucreze *pe față*. Te luau de pe stradă, dacă erau informați că ai făcut anumite afirmații. Erau tot mai des legitimările pe stradă, mai ales când intersectai anumite trasee din București. Dacă nu aveai la tine legitimația de servici, te luau pe sus, te duceau la prima secție de miliție și stăteau acolo

până când verificau dacă este adevărat că lucrezi la întreprinderea cutare. În același timp, admiterea la Băneasa nu mai era condiționată de admiterea la Facultatea de Drept, aparatul recrutând elemente cu înclinații belicioase, mai agresive și mai puțin cultivate. Genul acesta de ofițer de Securitate era perfect întruchipat de acest Petru Pavel Mircea..."

La primele vizite la Disco-barul lui Mitran, acest locotenent a fost destul de cuminte, mieros, „nu s-a dat mare” cum zice Victor. Cu toate acestea, întreg personalul avea sentimentul incomod al unei permanente supravegheri. Era clar că avea sarcina de a sta cu ochii pe Victor. Când ți-era lumea mai dragă, hop și Pavel Mircea la Disco. Stătea, stătea, apoi începea discuțiile cu Mitran. Aceste discuții, zice Victor, nu aveau nici un haz, vădite fiind intențiile celuilalt de a-l trage de limbă, dar și lipsa lui de experiență, dacă nu chiar de inteligență. Dar era incomodă prezența lui acolo.

În 1983 vizitele sunt tot mai dese și conversațiile tot mai insistente. Cu toate acestea, viața curge înainte, barul merge bine și poate ar fi funcționat și astăzi dacă...

... dacă nu ar fi venit ziua, mai precis seara, de 11 martie, 1984!

Capitolul al XVII-lea

REPRESIUNE PE FAȚĂ

În data de 11 martie, 1984, în jurul orei 22, fiindcă nu mai erau clienți în bar, Mitran și băieții lui se pregăteau să închidă unitatea și să meargă spre case. Atunci a apărut locotenentul Petre Pavel Mircea, însoțit de alți doi ofițeri, pe care acesta i-a prezentat ca fiind șefii lui – un maior și un căpitan. Firește, de Securitate. „Vrem să bem ceva, a zis Petre Pavel, am avut o acțiune și suntem obosiți!” „Bine”, le-a răspuns Mitran, invitându-i în salon. „Ce doriți să beți?” S-au

hotărât să consume rom „Havana Club”. Le-a pus sticla pe masă, le-a pus pahare, apoi și-a cerut scuze, dar trebuia să facă stocul barului, deoarece barmanul plecase mai devreme.

Zis și făcut. Mitran s-a apucat de treabă, cei trei au mai cerut o sticlă. Pe gratis, firește!

Pe la 22,30, Petru Pavel intră în birou și-i spune lui Mitran: „Scoate legitimația tovarășului maior!” Acesta a considerat că locotenentul face o glumă și a râs. „Ce legitimație?” Pavel a zis: „Bă, tu nu te juca cu mine. Scoate legitimația, că tu i-ai luat-o!” În momentul acela au apărut și ceilalți doi. „Vă rog să încetați cu înscenarea asta porcească!, a replicat Mitran. Ce legitimație vreți, eu am stat cu voi la băutură? Cum am putut eu să-ți iau legitimația, de aici, din birou?” „Deci nu vrei să scoți legitimația!”, a spus Petre Pavel și în momentul acela pumnul lui de fost boxer a pornit înspre capul lui Victor, care nici nu a avut timp să se ferească. O lovitură neanunțată, cum zice el. L-a prins în barbă, în plin! Lovitură de profesionist! Mitran a zburat efectiv pe spate și a căzut cu capul de calorifer. A auzit cum îi troznește cutia craniană. A încercat să se ridice, a reușit și a pus mâna pe o sticlă. Era, însă, prea năucit ca să mai aibă puterea și iuțea de a lovi. Cei trei au început să-l toace cu picioarele. Îl loveau în plex și în coaste. A gândit, fulgerător, că securiștii, fiind într-o avansată stare de beție, îl vor ucide. Simțea că nu mai poate respira. Avea o singură soluție. Să joace puțin teatru. Așa încât, s-a prăbușit pe parchet, moale, ca și cum și-ar fi dat duhul. Figura a prins, fiindcă cei trei s-au speriat. Maiorul a strigat: „Opriți-vă că l-am omorât. Am dat de belea! Hai, roiu' urgent!” Au luat-o pur și simplu la fugă.

Mitran a mai stat căzut vreo cinci minute; dacă fusese o stratagemă din partea lor și acum îl pândeau?! Iar dacă îl vedeau că se ridică, „distracția” putea să reînceapă!

S-a ridicat, în sfârșit, a pus mâna pe o bucată de fier, a mers în salon. Nu era nimeni. Ușa de la intrare era deschisă! S-

a privit în olgindă și nu s-a mai recunoscut. Sângele îi șiroia din cap, fața îi era tumefiată. Și în vreme ce își lingea rănila, după spusele lui, a apărut o patrulă de milițieni. Văzuseră ușa deschisă și li s-a părut ciudat. Șeful patrulei, un locotenent foarte tânăr, mai să leșine când l-a văzut pe Mitran în ce hal era. „Ce s-a întâmplat”, a întrebat el cu voce pierită. Victor i-a spus că este șeful unității, că au venit la el trei ofițeri de securitate care, după ce s-au îmbătat, l-au adus în starea în care se află. Foarte amabil, locotenentul îi dă lui Mitran numărul de telefon al ofițerului de serviciu pe Ministerul de interne. Acesta sună și, în câteva vorbe îi comunică aceleia ce se întâmplase. Apoi cere să se trimită un echipaj, care să constate la fața locului situația. Când ofițerul află că unul dintre agresori se numea Petre Pavel Mircea, exclamă „E o informație foarte bună!” Vechea ură dintre Securitate și Miliție lucra și de data aceasta din plin. Apoi îi cere lui Mitran să aștepte, promițând că îl va anunța și pe șeful Inspectoratului de Securitate al municipiului București, ceea ce a făcut.

Și tot așteptând așa, a venit și seara de Înviere, dinaintea Sfintelor Paști, adică data de 20 spre 21 aprilie 1984.

Ofițerul USLA care răspundea de acest disco-bar, colonelul Dragnea, îi comunică lui Victor dispoziția conform căreia, în seara aceea unitatea trebuia să se închidă la ora 22. I-a mai spus, ca unui ofițer de securitate, că există informații potrivit cărora, în seara aceea urmau să aibă loc niște dispute – nu verbale – între grupurile de iranieni și irakieni, aflați la studiu în București, pe fondul declanșării războiului dintre Iran și Irak. Ofițerul a precizat că nu se știe unde aveau să izbucnească aceste dispute, de aceea a luat hotărârea ca toate localurile să se închidă la ora aceea.

Unde-i ordin nu-i tocmeală – așa că pe la ora 21,30 clienții au fost anunțați că se apropie ora închiderii. Tinerii români s-au retras fără comentarii, îndreptându-se spre o biserică aflată în apropiere, pentru a participa la slujba

Învierii. Am spus „tinerii români”, fiindcă în bar se mai afla și un grup alcătuit din trei arabi. Ospătarii îi comunică lui Mitran că grupul refuză să părăsească unitatea, semnalându-i încă un detaliu ciudat: celor trei le sticleau ochii de-o manieră neobișnuită, deși personalul știa că ei nu consumă alcool. Unul dintre ospătari a presupus că arabii s-ar afla sub influența drogurilor.

Victor iese din birou pentru a-i convinge pe cei trei să părăsească localul. Ajunge la masa lor, începe să le explice cum stă situația. Un arab pune fulgerător mâna pe un scaun și vrea să-l lovească în cap. Mitran se ferește și, în clipa următoare, îi pocnește pe agresor, care se prăbușește. În apărarea lui au sărit ceilalți doi, dar au intrat în „ring” și ospătarii. Totul s-a desfășurat destul de repede, fără sânge, fără mese sparte. I-au luat pe sus, i-au scos în stradă, apoi au închis ușa. După care au început să facă ordine.

La circa un sfert de oră, Mitran, aflat în birou, unde încheia situația actelor din acea zi, aude o plesnitură, apoi un zgomot înfundat, urmat de vociferări care nu i-au creat dubii în privința limbii: araba. A înțeles că se va întâmpla ceva foarte grav. A dat să iese din birou, dar ospătarii nu l-au lăsat: „Șefu!, intră repede înapoi, că vor să te taie. Nu au nimic cu noi, întreabă numai de șef!” Toți aveau în mâini bisturie! Erau într-o stare de excitație maximă. Numărul se ridică la 15. „Șansa mea a fost aceea că am reținut în local cinci prieteni, toți sportivi la cluburile „Steaua” și „Dinamo”, declară Mitran.

Patru din aceștia, boxeri, împreună cu trei ospătari și doi disk-jockey au făcut cordon în fața arabilor încercând să-i respingă. Arabii au fost „tocați”. Dintre apărători – unul a fost rănit cu un bisturiu, dar superficial. Au capturat doi agresori, ceilalți au fugit. Cei doi au fost legați, iar un ospătar a plecat să-l aducă pe ofițerul USLA. Acesta a chemat un echipaj, i-a îmbarcat pe arabii care s-au îmblânzit brusc. Știau că riscă

expulzarea în țara lor, ceea ce echivala cu trimiterea lor pe front, în linia întâi.

Ușa de la intrare spartă, un sfert din local distrus după a doua încăierare: în consecință – nimeni nu a plecat în noaptea aceea acasă, au sărbătorit Învierea acolo. S-au așezat la mese și și-au deschis câte o bere. Credeau că măcar pentru câteva ore vor avea puțină liniște. Așa credea și Mitran. Numai că, odată începute, bebele se țin lanț.

N-a trecut nici jumătate de oră de la plecarea arabilor în duba miliției, că în bar și-a făcut apariția un timp îmbrăcat modest, de statură mijlocie, care părea că a nimerit întâmplător acolo. „Un tip șters”, zice Victor. S-a apropiat de un ospătar și l-a întrebat cine e șeful unității. Acesta l-a arătat pe Mitran.

Capitolul al XVIII-lea

ÎNCEPUTUL SFÂRȘITULUI

Dacă individul care tocmai a intrat în bar s-ar fi prezentat, ar fi urmat poate o discuție cât de cât civilizată. Acesta, însă, i s-a adresat lui Mitran arogant: „Auzi, bă, tu ești șeful unității?” Dădea impresia că se află sub influența alcoolului. Sau că nu e întreg la minte. Victor nu i-a răspuns, ci s-a adresat ospătarilor: „V-am rugat să asigurați intrarea, iar voi permiteți oricărui bețiv, oricărui golan să intre în unitate!” Reacția celui alt a fost explozivă, s-a înroșit, a avut un gest să

caute ceva sub haină, dar s-a abținut. A spus: „Mă faci tu bețiv pe mine, bă, nenorocitul? Ei las' că te aranjă eu, te fac eu om din neom!"

Asta a pus capac la toate. După încăierările de mai 'nainte, după ce barul a fost distrus, după ce fuseseră obligați să rămână acolo, în loc să fie cu familia de Paști, iată, vine un derbedeu care îl amenință pe Mitran. Acestuia i s-au întunecat mințile. S-a ridicat încet, cu acel calm care precede furtuna și s-a adresat celuiilalt: „Ia ascultă, mă, tu cine paștele mă-tii ești?" Răspunsul celuiilalt nu s-a lăsat așteptat: „Colonelul Năstase, de la circa I, Miliție, București." Apoi a dus mâna la buzunar și a scos legitimația.

„Eu sunt șeful unității de aici. Sper că ai auzit bine. Aici eu sunt comandant!" a răspuns Victor, după care l-a luat de umeri, l-a întors, a făcut un pas înapoi și i-a tras două șuturi în dos, l-a luat apoi de mână și l-a aruncat înspre scări. Este inutil să reproducem și înjurăturile care au pigmentat toată secvența. Mitran își pierduse controlul.

Celălalt n-a mai ripostat. A plecat fără să scoată un cuvânt.

După cele întâmplate cu nici o oră mai-nainte, asta mai lipsea.

Băieții din bar încep să realizeze, încetul cu încetul, dimensiunile catastrofei. Cu atât mai mult cu cât, circa I Miliție, unde funcționa Năstase, era aflată în zona specială de protecție a lui Ceaușescu.

Așteptau, tensionat, să vină patrula să-l ridice. Dar nu a venit nimeni. Au stat până dimineața, când doi ospătari au găsit un geamgiu care a pus la loc geamurile sparte. Apoi au plecat pe la casele lor. Urmau să se întâlnească seara, odată cu deschiderea barului.

Așa s-a și întâmplat. Mitran a venit, a deschis unitatea. Era mirat că nu-l căutase nimeni, că nu fusese arestat. Aproape

începuse să uite incidentul. Duminică noaptea totul a mers bine.

A doua zi, luni, Victor a ajuns la bar în jurul orelor 18. A găsit personalul în fața ușii. Întrarea era sigilată. „Ce s-a întâmplat?” „S-a închis unitatea șefu” a răspuns unul. „Ordinul a venit de la miliție, a completat altul, și directorul vă caută de azi-dimineață.”

Ce mai era de făcut la ora aceea târzie a după-amiezii? Mitran înțelegea situația în care se aflau băieții lui. Închiderea barului însemna, de fapt, pierderea slujbelor. I-a îndemnat să ducă acasă, urmând ca a doua zi, la prima oră, să meargă la directorul Albiter, să vadă ce se întâmplase, cine intrase pe fir, cât era de gravă situația?

Și situația era foarte gravă. Mitran a aflat a doua zi de la director că Năstase făcuse raport la primul secretar al sectorului 1, în care declara că fusese bătut în bar de mai mulți indivizi beți. „Cine-i teroristul ăla care-și permite să bată un ofițer superior de miliție?”, l-ar fi întrebat primul secretar pe Albiter, care era complet depășit de evenimente. I-a spus lui Victor că nu îl poate ajuta și că îl sfătuiește să apeleze la „zeul său protector” – Radu Nicolae. Degeaba a încercat Mitran să se disculpe, să-i povestească directorului cum s-au petrecut cu adevărat faptele. Albiter o ținea una și bună, că situația este foarte gravă, că a luat o turnură politică și că nu vrea să-și piardă slujba.

Mitran l-a căutat pe Radu Nicolae la telefon, dar i s-a răspuns că nu e la serviciu. L-a vizitat acasă, l-a găsit, dar lovitură de teatru: colonelul fusese trecut în rezervă. „Îmi pare rău, Victore, dar de data asta nu mai am cum să te ajut!”

A doua zi, la întreprindere, Mitran găsește invitația pentru circa I Miliție. S-a dus acolo și a fost primit chiar de colonelul Năstase, în biroul acestuia. Năstase afișa o politete ieșită din comun. Era de o amabilitate suspectă, după cele întâmplate în noaptea de Înviere. „Vă rog să luați loc în

fotoliu", zice el. Îl servește pe Victor cu o țigară, apoi îi pune în mână un proces verbal: „Vă rog să luați la cunoștință de amenda în valoare de 20.000 lei." Cu aceeași politețe desăvârșită. „De ce?", întrebă Victor, uluit de severitatea amenzi. „V-au găsit cu unitatea în funcțiune după ora închiderii", a răspuns colonelul. „Știți foarte bine că unitatea nu funcționa la ora aceea!", a ripostat celălalt. „Poți să contești ce scrie aici?", l-a întrebat Năstase. „Și sper că vezi că eu nu te bat în biroul meu!", a continuat el. „Dar nici eu n-am venit să vă spun că vă dau afară din biroul ăsta", a replicat Victor. „Și nici nu înțeleg de ce jucați toată comedia asta!" Năstase nu și-a pierdut amabilitatea: „Ei, o să înțelegi dumneata mai multe... Și nici de lucru nu o să mai ai". După care a încheiat scurt și brutal: „Și cu asta am terminat! La revedere!"

Nu mai era nimic de zis. Era ceva de făcut în situația aceea?

Lui Mitran i-a trecut prin minte să se ducă la Judecătoria și să încerce o contestație a amenzi. Dar nu cunoștea pe nimeni. Sau așa credea...

„Dar există totuși un Dumnezeu!", exclamă el povestindu-și viața, pentru că la Judecătoria îl întâlnește pe fostul său coleg de an la Școala de Ofițeri, Stelian Chiosa, despre care știuse că lucra în cadrul USLA, pe linie informativă. De puțin timp trecuse în avocatură...

Victor i-a povestit ce i s-a întâmplat și Chiosa s-a oferit să-i preia cazul, i-a întocmit pe loc toată documentația. „De acum înainte eu mă ocup de cazul tău, cu condiția să-mi aduci patru martori. Unul din personalul angajat și trei dintre consumatori".

Ce a urmat, nici Victor nu cunoaște în detaliu. Destul că amenda i-a fost anulată, dar și unitatea unde fusese șef era pierdută. Cu alte cuvinte era șomer.

Așadar, șomer și fără familie. Și fără nici o perspectivă. Civili se fereau de el pentru că lucrase în Securitate, iar

reintegrarea acolo nu mai era posibilă. Patria avea nevoie de ofițeri devotați ei și, mai ales, unicului conducător, cel mai...

Capitolul al XIX-lea

ANI DE CĂUTĂRI, ANI DE EȘECURI

Au urmat săptămâni și luni lipsite de perspective, iar ofertele de serviciu erau derizorii. Ce slujbă i se poate oferi unui fost ofițer de informații, care în viața civilă poate prezenta diploma de absolvire a Facultății de Drept? Mai ales în perioada '85-'90, când a găsi o slujbă era pentru un intelectual o himeră. Iar dacă găseai, obținerea ei se făcea la „licitații” la negru, pe care le câștigau cei care aveau și „decartau” nu doar bani, ci și țigări Kent, băuturi fine și cafea.

Lui Mitran i s-a oferit, în urma unei audiențe la Ministerul Muncii, post de muncitor necalificat la Combinatul Siderurgic Galați.

A urmat o audiență, intermediată de un fost coleg de Școală Militară care lucra la fostul Comitet Central și care se numește Iosif Câmpeanu, la ministrul adjunct al Turismului un anume Smeu, după spusele lui Mitran, „Un tip foarte cumsecade”. Numai că, ajuns la fostul director al ITHB, o celebritate pe atunci, pe nume Popa, acesta , văzând cartea de muncă, i-a spus-o la obraz: „Nu avem locuri de muncă pentru foștii lucrători din Ministerul de Interne! Și dacă te-a trimis ministrul Smeu să-ți dea el de lucru!”

Mitran s-a întors la Smeu. Acesta părea dezamăgit, dar nu avea pare-se nici o putere față de acel Popa, care lucra mână-n mână cu Elena Ceaușescu.

Așa s-a ajuns la varianta Băile-Herculane. Victor era dispus să lucreze oriunde, dar să lucreze. Smeu a pus mâna pe telefon și a vorbit cu directorul stațiunii, Cristescu. I l-a recomandat acestuia pe Mitran drept o rudă.

La Herculane nu erau posturi în acel moment, iar în aprilie, când a revenit, la sugestia aceluiași Cristescu, acesta i-a răspuns că nu are aprobarea ministrului pentru post de director.

A urmat un nou drum la adjunctul Smeu. De acolo, Mitran se întoarce cu documentul solicitat de Cristescu. Acesta îl angajează ca... barman la restaurantul „Șapte izvoare”. drept cazare, Cristescu i-a oferit o... baracă fără geamuri și uși.,

De acolo, ajunge șef de sală la restaurantul Hercules. Până în iarna lui '85. A revenit în primăvara lui '86, când i s-a repartizat un bufet din incinta unității „Service”... Mai rău nici că se putea...

La o lună, o cunoaște pe actuala lui soție, Vera. Peste încă o lună, aveau să se căsătorească. Vera lucra la „Shop”-ul de la hotelul Roman,

Prin relațiile Verei, Mitran obține un post de jurist-consult la UJCAP Domașnea-Bozovici. „O muncă, zice Victor, de unde luai banii degeaba... nu aveai nimic de făcut...”

În 1987, Cabinetul II – alias Elena Ceaușescu declanșează în stațiunea Herculane o operațiune „de curățire”. Operațiunea era îndreptată împotriva directorului Ilie Cristescu. Acesta, în dorința de a acapara puterea și de a-și crea relații cât mai putenice la nivel foarte înalt, îi facilita Zoei Ceaușescu toate capriciile, dezmăturile și orgiile în stațiune. Locul preferat al Zoei era hotelul „Diana”. Acolo își satisfacea toate poftele. Aceste „partide orgiastice” erau de notorietate în toată zona Herculanelor. Era, așadar, imposibil ca acest lucruri să nu ajungă la urechile Elenei Ceaușescu. Temându-se că Ilie Cristescu o compromite și o șantajează pe Zoe, Elena Ceaușescu a declanșat acțiunea de terminare a acestuia.

În 24 de ore este adus un nou procuror-șef adjunct la Caraș-Severin – un oarecare Rădulescu. Firește, din dispoziția Elenei.

Au început arestările în Băile Herculane. A fost o perioadă de teroare. Nu conta că era femeie sau bărbat, nu conta că aveau copii sau nu, că erau în vârstă sau tineri. Pedepsele propuse de Procuratură erau incredibile. A fost arestată și soția lui Victor. A fost și ea una din victimele acestui uragan. Dar probe împotriva ei nu existau...

Capitolul al XX-lea

ȘI A VENIT 1989...

Evenimentele din decembrie '89, au găsit familia Mitran în orașul Băile Herculane. Deși impactul asupra lui Victor, precum asupra a milioane de români a fost năucitor, el percepe și înțelege mai mult ca alții. E convins că evenimentele au fost conduse de serviciile secrete sovietice în cooperare cu șefi ai Securității și ai Ministerului Apărării.

Dar, în același timp, renasc speranțele. Odată cu prăbușirea dictaturii, el, fostul ofițer de securitate ar putea să-și valorifice experiența, oferindu-și serviciile puterii nou

instalate. Și cum Securitatea fusese – cel puțin formal – desființată, iată-l încercând să se reîncadreze în Ministerul de Interne, mai ales în condițiile în care șeful din '90 al I.G.P.-ului, generalul Jean Moldovan acuza numărul redus de profesioniști în comparație cu explozia infracțională.

Stupoare: prin adresa nr. 51697/8.03.1990 (vezi anexele), lui Mitran i se răspunde „Nu s-a aprobat reîncadrarea întrucât nu sunt funcții vacante.”

O nouă lovitură, post-decemnbristă de astă dată. Câtă răbdare mai are personajul nostru? Are, și încă multă. Răbdare, dar mai ales speranțe.

Așa încât, la sfârșitul lui martie, '90, se deplasează la Ambasada SUA din București, unde are o convorbire cu viceconsulul Mark Sullivan. Îi povestește acestuia aproape totul despre contactele avute în 1977 la Belgrad își exprimă convingerea că în noile condiții este posibilă cooperarea cu nou înființatul S.R.I. în care, el, Mitran, încearcă să se reintegreze. Sullivan îi comunică faptul că, în condițiile în care angajarea se va produce, el este abilitat de partea americană să înceapă negocierile.

La scurt timp după revenirea la Herculane, Mitran se întâlnește cu maiorul SRI, Ladislau Müller, căruia îi comuncă hotărârea și dorința de a fi angajat în nou creată instituție, și prin intermediul căruia trimite o cerere scrisă în acest sens. Nu omite să precizeze contactele pe care le-a avut și le poate dezvolta cu partea americană, convins că orientarea serviciilor noastre secrete trebuie dirijată spre Occident.

La nici două luni, colonelul Dorin Biriș, adjunct al SRI Timișoara sosește la Herculane dându-i lui Victor vestea cea mare: cererea este aprobată, urmând ca în luna iunie acesta să înceapă, ca sarcină de serviciu – procesul de negociere privind cooperarea cu serviciile americane. Mai mult: Mitran va lucra sub acoperire, neavând voie să intre în vreun sediu SRI, omul

său de legătură fiind maiorul Müller. Din iunie '90, Mitran este maior SRI, dovadă fiind chiar legitimația pe care o primește.

Ce frumos pare totul acum! Cel puțin deocamdată. Apare, însă, prima fisură în acest scenariu excitant, prezentată de cererea superiorilor ca Victor să poarte asupra lui un aparat de înregistrat atunci când se întâlnește cu viceconsulul american. De ce oare? Rapoartele pe care le-ar putea scrie agentul nostru nu ar inspira încredere superiorilor?

Mai mult: pe urmele celor doi apăruse filajul? O nouă dovadă de neîncredere. Dacă Sullivan observa „coada”, nu s-ar fi dus totul pe apa sâmbetei? A doua fisură!

A treia: în luna august, lui Mitran i se cere ca, înainte de următoarea întâlnire cu americanul, să-i facă o vizită atașatului rus la București, mai vechea sa cunoștință, Fiodor Botnari. De ce? întrebă Mitran. „Ca să-i întindem o cursă rusului!! „Toată logica aceasta era prea subțire! Cineva din SRI vrea să-l vâre pe rus în povestea asta”, spune Mitran care, în cadrul întâlnirii nu-i pomenește nimic acestuia despre relația sa cu americanul.

În timpul întâlnirii din septembrie, apare un prim element care va dovedi, în lunile ce vor urma, că Mitran a fost folosit ca un fel de pion în încercarea de discreditare a serviciilor americane, dar mai ales a „Societății Timișoara”

Capitolul al XXI-lea

AGENT DE MUCAVA

Așadar, în cursul întâlnirii din septembrie, '90, SRI-ul îi comunică lui Mark Sullivan, prin intermediul lui Mitran, „îngrijorarea” produsă de faptul că un congressman american, Agatha Kuperman, de origine maghiară, s-ar întâlni cu membri ai „Societății Timișoara” prin intermediul cărora ar incita la manifestări de violență și de destabilizare într-o zonă „sensibilă” precum Timișoara. Și că exista pericolul izbucnirii, în acest oraș, unor conflicte interetnice (sic!)

Se cuvine să ne reamintim că, mai ales în anul 1990, „Societatea Timișoara” reprezenta pentru puterea de atunci un coșmar. În jurul membrilor săi, s-au adunat sute de mii de oameni care nu mai doreau să aibă de-a face cu orice mirosea a comunism, cu ceea ce făceau structurile neocomuniste instalate atunci, în frunte cu Ion Iliescu, în „vidul de putere”. După jertfele umane din decembrie '89, timișorenii nu puteau accepta schimbarea unei garnituri de comuniști cu alta. Timișorenii erau îndurerăți, dar lucizi. Erau euforici, poate, dar fermi. În Timișoara, prin celebra „Proclamație” s-a tras un prim semnal de alarmă asupra molimei neocomuniste pe cale să se instaleze atunci și care avea să împiedice progresul țării.

Proaspăt înființatul SRI, care făcea, evident, jocul puterii, a avut permanent în obiectiv „Societatea Timișoara”, considerată, probabil, ca un element periculos pentru siguranța națională. Cu o imensă silă îmi amintesc câteva dintre mîrșăviile prin care, noi membrii ai Societății eram împrășcați cu noroi: că am fi fost vânduți ungurilor, că am fi dorit autonomia Banatului, că răposatul Ion Rațiu ne dădea dolari să facem manifestații, etc. Nu a fost nimic precupețit pentru discreditarea noastră. Dar, și mulți au observat asta, scenariile care se construiau în jurul Societății, manipulările populației împotriva noastră semănau izbitor cu repertoriul și metodele obsedantului deceniu. *Cine nu e cu noi, e împotriva noastră!*

Pe acest teren mlăștinos, intră în scenă Mitran. De bună seamă că Mark Sullivan a înțeles jocul murdar făcut, prin Victor, de SRI, atunci. Și, desigur, a înțeles că partenerul român este o piesă fără importanță, un agent de mucava, ori poate un pion de sacrificiu, de care nu le păsa șefilor săi ierarhici.

În mod sigur, acestea sunt motivele, iar nu războiul din Golf, pentru care Mark Sullivan îl anunță pe Mitran că vor întrerupe orice contact, transmițându-i, politicos, mulțumirile Washington-ului pentru bunele intenții.

Încetul cu încetul, Mitran se dezmeticește: înțelege ce rol a avut. Se înscrie în audiență la șefii SRI-ului, ajungând până la Virgil Măgureanu. Pricepe că „aceeași” Mărie, și-a schimbat doar pălăria. Generalul Diaconescu îi vorbește cu același limbaj și pe același ton ca înainte de '89.

Luni de zile de dezamăgiri. Presa centrală refuză să-i publice povestea, sau o face trunchiat. Foarte puțini, în vârtoarea lui '90, '91 au timp și poate, chef, să-l asculte. Sau, poate se îndoiesc de credibilitatea lui. Unii nici măcar nu-l bagă în seamă. Unii...

Așa se face că în vara lui '91 a bătut la ușile – culmea! – Societății și ziarului „Timișoara”.

Care, Societate și ziar i-au întins o mână, atunci când era pe drumuri, fără nici o sursă de subzistență, debusolat și fără nici o perspectivă... atunci când toate ușile îi erau închise...

Capitolul al XXII-lea

Pe la sfârșitul lui august, 1991, colegul meu de ziar, George Lână, a devenit foarte misterios, dispărea din redacție des și, inexplicabil, cel puțin pentru mine. Era clar că lucra la ceva, că avea, în limbajul nostru, un „tromf”.

Abia mai târziu aveam să aflu că se întâlnește cu un individ mai „special”, care lucrase în fosta Securitate și care i-ar fi comunicat că a fost însărcinat de SRI cu o misiune de

discreditate a Societății și cotidianului „Timișoara”. Mai precis a câtorva dintre membri și redactori.

Apoi, prin septembrie, l-am văzut pe Mitran. Mai mult, aflasem că fusese angajat, fără ca noi cei din Consiliul de conducere al Societății și ziarului să fim anunțați. Atunci când am cerut explicații mi s-a spus că, în condițiile în care suntem ținta unor atacuri concertate ale Puterii, când în jurul nostru se țeș tot felul de scenarii și diversiuni, prezența unui om care ar putea aduna informații utile prevenirii celor de mai sus, este binevenită.

Cele mai sus aveau să fie confirmate de interviul apărut în trei episoane (vezi Anexele) în numerele din 23, 25 și 27 noiembrie, 1991 ale cotidianului „Timișoara” sub titlul *Cum intenționa SRI-ul să discrediteze Societatea „Timișoara”*.

Întrebat de reporter care a fost motivul venirii la ziarul „Timișoara”, Mitran răspunde: „Am plecat în căutarea unei publicații dispuse să ducă totul până la capăt”. Cât despre SRI: „Ni se pregătește un aparat mut mai perfid decât fosta Securitate”.

În săptămânile care au urmat angajării lui Mitran, am început să discut cu el despre fosta lui profesie, despre evenimentele care se derulau cu repeziciune, despre apropierea alegerilor. Încet-încet, am ajuns la ideea înregistrării istoriei lui și apoi la aceea a publicării unei cărți (vezi declarația lui în acest sens în Anexele). Eram atât de incitat de povestea lui Victor, încât am lucrat și în ziua de 25 decembrie, 1991, până la ora 14.

În aceeași perioadă, primeam informații potrivit cărora în jurul P.S.M.-ului lui Ilie Verdeț se grupează ofițeri, în special generali de armată. Informații care ne speriau. Pe acest fond, în ianuarie, Mitran îmi comunică hotărârea lui de a se infiltra – chipurile, oferindu-și serviciile, în P.S.M., pentru a încerca să vadă cât de gravă e situația. Personal, am fost de acord. Am convenit ca la o anumită oră, a treia zi, să mă sune

și să-mi comunice, codificat, dacă a reușit sau nu. *Nu a reușit*, sau nu a vrut. Acum are mai puțină importanță. Mi-a făcut impresia că i-a fost teamă. Dar și că e posibil să nu joace cinstii.

A revenit la București, iar de la sfârșitul lui ianuarie, 1992, nu a mai venit la servicii.

Mă gândeam că o fi găsit în capitală vreo altă publicație dispusă a-i publica povestea și să-l și plătească pentru asta.

Cine avea să-și închipuie că Mitran, asemenea lui Iuda, avea să împrăște cu noroi în cei ce i-au întins o mână la greu? În data de 8 februarie, bomba a explodat: în cotidianul „Renașterea bănățeană” apare prima parte a unui interviu realizat de George Boieru, cu titlul *Un alt membru al Societății „Timișora” se destăinuie*. (vezi Anexele). „Mai bine sap șanțuri [...] decât să continui într-o cloacă în care îmi compromis numele, efectiv” zice Mitran referindu-se la redacția cotidianului „Timișoara”. Și asta nu e nimic, față de partea a doua, apărută în același cotidian în data de 14 februarie. Câtă ură, cât dispreț, câtă mocirlă verbală, câtă diversiune, câtă eludare intenționată a adevărului, câtă reavoință. Toți redactorii au fost „tocați” mărunț și metodic. Pare incredibil cum un om, căruia îi faci bine, poate avea o gândire atât de viciată și poate purta în el atâta rea-credință!

Chiar dacă în acel interviu eram singurul redactor pe care Mitran îl vorbea de bine, am hotărât să renunț la orice contact cu el. Pentru totdeauna.

Iată însă că în data de 15 februarie, sosește în biroul meu un mesager care îmi comunică rugămintea lui Mitran de a ne întâlni în secret. I-am transmis refuzul meu categoric. Mesagerul a revenit: mi-a spus că viața lui și a familiei lui este în pericol. Că a fost agresat de niște necunoscuți. Că mă imploră să ne întâlnim. M-a impresionat, am cedat și am plecat la întâlnire.

Același hanorac albastru, capul băgat între umeri, ușor încovoiat de spate și cu o privire de animal hăituit. „Cum ai putut să faci porcăria asta, Victore?, l-am întrebat. Tu nu ai nici un Dumnezeu? Și ce vor crede oamenii despre tine? Ce fel de om este cel care trădează de atâtea ori?”

Întrebările curgeau șuvoi. Trăiam în acele clipe între revoltă și compasiune. Mi-a spus că nu realizează nici el însuși cum a putut face un asemenea gest. Că îl regretă, dar cale de întoarcere nu mai există. Că nu are din ce trăi și că mă roagă să-l împrumut cu niște bani.

Am convenit că după ce se va întoarce din Herculane, vom continua înregistrările pentru cartea ce urma să apară.

Asta s-a și întâmplat.

Apoi ne-am întâlnit tot mai rar.

Iar în ultimii ani deloc.

Capitolul al XXIII-lea

ÎNTREBĂRI DE FINAL

Am în față o carte, semnată de chiar Victor Mitran: *Blestemul Șarpelui*. Mi-a căzut în mână la câteva săptămâni după ce am încheiat acest volum.

Multe din lucrurile pe care mi le-a spus atunci, nu apar în cartea sa. Unele sunt schimbate, iar multe deturnate. De pildă începutul relației dintre el și Ilie Cristescu apare acum într-o lumină idilică. În 1991-1992, lucrurile arătau altfel. Dar timpul este blând, și dacă nu șterge, estompează. Că și aceasta e în firea omului: iertarea.

Și totuși ceva mă intrigă: De ce, Victor Mitran, *ai uitat* perioada cât ai fost angajat al Societății și cotidianului „Timișoara”. E uitare, omisiune sau rușine?

Orice ar fi, să nu uiți, Victor Mitran, că toate câte le-am trăit ne aparțin și nu le putem renega!

CUM INTENȚIONA S.R.I.-UL SĂ DISCREDI- TEZE SOCIETATEA „TIMIȘOARA”

– *interviu realizat de George Lână, în cotidianul „Timișoara”
cu Victor Mitran – , în numerele din 23,
26, 27 noiembrie 1991*

Spre C.I.A., sau dizidență în Securitate

George Lână: *Ce ați urmărit să realizați prin acțiunea de infiltrare în C.I.A., din 1977?*

Victor Mitran: Neagreând metodele K.G.B., precum și sistemul pe care îl apăra, eu și instructorul meu, Mihai Pop, am căzut de acord să încercăm schimbarea de direcție în sensul apropierii de C.I.A. Pentru materializarea acestei intenții am hotărât ca în desfășurarea misiunii-școală pe care trebuia să o execut la Belgrad în 1977, urma să iau pe cont propriu încercarea de a intra în contact cu organele C.I.A., fapt pentru care m-am deplasat la Ambasada Americană din Belgrad, unde mi-am declinat identitatea reală și mi-am expus intențiile de colaborare. După verificările de rigoare mi s-a fixat modul de legătură, întâlnirile urmînd să aibă loc numai în țări occidentale. pentru a depăși vigilența organelor române de contraspionaj era vital să raportăm șefului Direcției, generalul Pacepa, la momentul pe care îl consideram cel mai potrivit, lucru care nu s-a întîmplat, Pacepa plecând din țară.

G.L.: *Cum ați procedat în situația nou creată?*

V.M.: După plecarea generalului Pacepa ne-au parvenit informații certe că întreaga Direcție de Informații Externe va fi sacrificată. În acest context, în mod conștient asumându-mi riscul de a suporta acuzația de trădare, am hotărât raportarea acțiunii generalului Manea, șeful Direcției de linie. Acesta a constituit o încercare limită de a ne menține în aparatul de informații, avînd singurul atu că acțiunea nefiind cunoscută de Pacepa, ea avea șanse reale de a fi exploatată. Generalul Manea s-a arătat interesat și mi-a propus să prezint planul de continuare, după care mi-a ordonat să aștept instrucțiunile acasă.

Acceptat de INTERPOL, persecutat de Securitate

G.L.: *Și cât ați așteptat?*

V.M.: Am fost plătit stând acasă până în iunie 1979, după care fiind anunțat că s-a desființat aparatul „Pacepa”, m-am angajat la S.U.G.T.C. București, șef birou personal. dar după 4 luni am pierdut postul prin comasare. La scoaterea în rezervă mi s-a atras atenția să nu încerc să protestez, să stau cuminte întrucât EI pot oricând să-mi intenteze proces. În 1980, nu m-am conformat întrucât am rămas fără nici un mijloc de subzistență. Am depus un protest la C.C. după care neprimind nici un răspuns mi-am depus carnetul de partid. În paralel mi-am depus actele de emigrare în Anglia și am completat formularele în scopul angajării în Interpol. După 30 de zile, prin Ambasada Marii Britanii, mi s-a adus la cunoștință că solicitarea mea de angajare în Interpol a fost acceptată.

G.L.: *De ce v-ați oferit serviciile tocmai Interpolului?*

V.M.: Era un gând mai vechi al meu, mai exact din 1975, când generalul Pele, pe atunci șeful Biroului Interpol România mi-a propus încadrarea în acest organism internațional la care, fiind afiliați, aveam obligația de a trimite 3 ofițeri care să lucreze la sediul din Saint-Claud (Franța). În 1980 am hotărât să-mi ofer serviciile acestei instituții, știut fiind că este apolitică, astatală și nu are nici o tangență cu serviciile de informații, eliminând astfel o eventuală speculație.

G.L.: *Care a fost reacția organului de Securitate?*

V.M.: Imediat am fost arestat și anchetat 3 zile și 3 nopți la Direcția Cercetări Penale Securitate sub acuzația de trădare. Mai târziu, lt. col. Radu Nicolae din Direcția a IV-a Contrainformații militare, m-a determinat să renunț, amenințându-mă cu distrugerea familiei.

G.L.: *În ce împrejurări ați fost eliberat?*

V.M.: Tatăl meu a protestat la C.C. solicitând explicații despre dispariția mea.

G.L.: *Ce a urmat după aceea?*

Împins spre marginea societății

V.M.: M-am angajat în comerț și, împreună cu câțiva entuziaști, am amenajat un disco-bar. În 1984 mi s-a făcut o înscenare, exact la o lună după ce am fost bătut crunt de 3 ofițeri de Securitate. În disco-bar se regizează o încăierare între studenți arabi și personalul barului, Localul este închis iar eu sunt amendat cu 20.000 lei, iar primarul Bucureștiului dă o dispoziție prin care să nu mai fiu angajat niciunde în București. M-am prezentat în audiență la Direcția Forțelor de Muncă din Ministerul Muncii iar directorul mi-a dat o adresă semnată și parafată, în care se menționa că am fost repartizat ca muncitor necalificat pe un șantier din Călărași.

G.L.: *În 1985 v-ați „pierdut” urma la Herculane...*

V.M.: Scârbit, am plecat într-adevăr la Băile Herculane, unde am lucrat în comerț. În 1986 m-am recăsătorit iar în 1987 soția mea a fost arestată fără probe fiind acuzată de delapidare, cu toate că timp de 20 de ani cât a funcționat în I.B.T. Herculane ca gestionar în shop nu adusese nici un prejudiciu.

K.G.B.-ul intră în scenă

G.L.: *Aici sunteți contactat de Feodor Botnari, pe atunci prim-secretar al Ambasadei Sovietice la București...*

V.M.: Exact, și el îmi propune ca sub aripa K.G.B, să reiau legătura cu C.I.A. promițându-mi că îmi va ajuta soția. Urma doar să cer reîncadrarea și în acest sens să fac raport la generalul Iulian Vlad, raport pe care nu l-am făcut.

G.L.: *De ce?*

V.M.: Din toată activitatea mea rezultă că nu agreeam K.G.B. și sistemul pe care îl servea.

G.L.: *Ce s-a întâmplat după revoluție?*

Profioniștii nu au loc în Poliție

V.M.: În ianuarie 1990 fiul meu din prima căsătorie a emigrat în S.U.A. În februarie am depus o cerere la Ministerul de Interne prin care solicitam încadrarea ca ofițer de poliție dar mi se comunică oficial că nu mi s-a aprobat „întrucât nu sunt funcții vacante”. În martie, încercând să aflu amănunte despre fiul meu stabilit în S.U.A., am vizitat Ambasada Americană unde l-am cunoscut pe viceconsulul Mark Sullivan căruia printre altele, i-am vorbit despre contactul meu din 1977 cu C.I.A. și față de care mi-am exprimat părerea că ar putea fi în perspectivă, în interesul țării noastre o cooperare oficială, dintre serviciul nostru de informații și cel american.

G.L.: *Deși S.R.I. s-a înființat abia în aprilie, este interesant că vizitele d-voastră la Ambasada Americană nu au trecut neobservate. Sunt tentat să vă întreb dacă nu cumva S.R.I. v-a sugerat aceste vizite, cunoscând contactul dvs. cu C.I.A. și exploatând plecarea fiului dvs. în S.U.A.*

Aparatul funcționa ca înainte. I se confecționa doar altă firmă

V.M.: În martie 1990, când am vizitat pentru prima oară Ambasada Americană, Securitatea nu își montase încă noua firmă, dar aparatul funcționa în punctele lui esențiale. Că nu este așa o dovedește acuzația pe care mi-a adus-o colonelul Diaconescu, adjunctul lui Măgureanu, pe atunci șeful Serviciului de contraspionaj pe spațiul S.U.A., care era convins că eu aveam contacte cu americanii încă înainte de revoluție. Eram clar suspectat, iar din afirmațiile lui rezultă că din 1980 se ocupa de dosarul meu.

Abia în luna mai am fost contactat de către „amicul” meu mr. Ladislau Müller de la Biroul S.R.I. Timișoara, care mi-a explicat că drumurile mele la Ambasada Americană erau cunoscute și mi-a sugerat reîncadrarea în aparat prin prisma interesului pe care îl prezentasem datorită relației mele cu viceconsulul. Am afirmat că accept doar cu condiția în care se dovedește realizarea unei cooperări oficiale.

G.L.: *Care a fost răspunsul lui Müller?*

„Colaborare oficială” cu C.I.A.

V.M.: Respectivul a afirmat că asta se dorește și pentru lămurire mi-a propus să accept o întâlnire cu lt. col. Dorinel Biriș, adjunct al Șefului Biroului S.R.I. Timișoara, cu care m-am întâlnit și care mi-a sugerat să fac raport de reîncadrare către Măgureanu. Pentru a justifica și urgenta reîncadrarea mea, Müller mi-a sugerat să prezint un material înregistrat pe bandă, dar să schimb sensul și să rezulte că americanii m-au contactat și că ei se interesează de șansele mele de a fi reîncadrat în noul serviciu de informații.

G.L.: *Și domnul Măgureanu trebuia să înghită hapul?*

V.M.: Măgureanu era director, ceilalți erau „profesioniști”. Dacă lui îi convine să lucreze cu astfel de profesioniști, înseamnă că îi place să înghită. Maiorul Ladislau Müller la o săptămână mi-a comunicat că eram încadrat și că trebuie să-l contactez pe Feodor Botnari iar după o zi pe domnul Mark Sullivan.

G.L.: *Nu vi s-a părut bizar că întâi trebuia să-l contactați pe F.B., cel cu propunerea din '87, și abia după aceea pe viceconsulul american?*

V.M.: Ba da! Am și pus întrebarea aceasta iar răspunsul dat de Müller a fost că informațiile de ultimă oră primite de la Botnari trebuia să le transmit domnului viceconsul a doua zi, crescându-mi astfel credibilitatea și valoarea.

G.L.: *Viceconsulul nu bănuia că Botnari era K.G.B.-ist?*

V.M.: Eu îi comunicasem domnului viceconsul despre încercarea lui Botnari de a mă racola în 1987...

G.L.: *Cum v-a primit domnul Sullivan?*

V.M.: Cu cordialitate. I-am adus la cunoștință că am fost reîncadrat și că doresc să ținem legătura. Pentru a evita o eventuală interceptare de către K.G.B., de comun acord, am hotărât să ne întâlnim pe stradă și numai în urma apelului meu telefonic.

G.L.: *Ce urmărirea de fapt S.R.I.-ul?*

Pe lista neagră a S.R.I. – Societatea „Timișoara”

V.M.: Eu trebuia să câștig încrederea domnului viceconsul și mi s-a sugerat să-i ofer *date scrise*. Primul material pe care l-am primit conținea date despre întâlnirea dintre diplomații americani Agatha Kuperman Bodeen și Fernandez și membrii Societății „Timișoara” și „CADA” (Vighi, Tolcea, Viorel Marineasa și ziaristul Harsany), întâlnire care a avut loc într-un restaurant din Timișoara. Materialul i l-am predat domnului Sullivan.

G.L.: *Ce date conținea acest material?*

V.M.: În primul rând se menționa că unul din subiectele importante ale discuției îl constituia intenția de organizare a unor manifestații antiguvernamentale în Timișoara. Apoi se accentua pe legătura de prietenie dintre Agatha Kuperman (cunoscută în evidențe ca fiind de origine maghiară) și Harsany, la domiciliul căruia trăgea ori de câte ori vizita Timișoara. După cele spuse de mr. Müller, informația avea mare importanță, pentru că trebuia să creeze neîncrederea viceconsulului în membrii Societății „Timișoara”, sugerându-i-se în același timp că un membru al Societății „Timișoara” furniza informații S.R.I.-ului.

Puterea se teme de Societatea „Timișoara”

G.L.: *Ce știați despre Societatea „Timișoara” la momentul respectiv?*

V. M.: Ceea ce am putut afla din presa scrisă și de la televiziune. Cunoșteam și textul Proclamației.

G.L.: *Cel puțin prin Proclamație, Societatea „Timișoara” era deja cunoscută și apreciată în țară și străinătate. Încercându-se discreditarea ei, chiar se putea câștiga încrederea viceconsulului?*

V.M.: În contextul prezentării materialului, trebuia să accentuez pe faptul că informația fusese primită de către Biroul S.R.I. Timișoara din partea unui membru din conducerea Societății „Timișoara”. Nefiind nominalizată persoana, suspiciunea plana asupra oricăreia dintre aceste persoane. Era cunoscut că Societatea „Timișoara” se bucura de o mare apreciere în cercurile democratice occidentale și din țară și, prin această acțiune specifică de intoxicare, se urmărea izolarea ei prin discreditare. Presupunându-se că, prin viceconsulul american, informația că în subteran Societatea „Timișoara” colabora cu S.R.I. ajungea în S.U.A., efectul era cel scontat. În același timp se crea suspiciune și în interiorul Societății, urmărindu-se destrămarea acesteia.

G.L.: *De ce credeți că se teme S.R.I. de Societatea „Timișoara”?*

V.M.: Nu S.R.I. se teme, ci Puterea. S.R.I. este doar instrumentul prin care Societatea „Timișoara” putea fi redusă la tăcere. S.R.I.-ul fiind direct subordonat lui Iliescu, sarcinile veneau de acolo. Punctul 8 al Proclamației irită în mod special și cadrele din conducerea S.R.I., acestea văzându-și periclitare privilegiile abia câștigate.

G.L.: *Cum a primit viceconsul informația servită?*

Îngrijorarea viceconsulului Mark Sullivan

V.M. A avut o evidentă reacție de îngrijorare întrebând imediat „Ce măsuri va întreprinde S.R.I.-ul împotriva celor trei diplomați americani?”

G.L.: *Înțeleg că S.R.I. urmărea și compromiterea celor trei diplomați americani.*

V.M.: Din conținutul datelor obținute de S.R.I. rezulta clar că respectivii au participat la o întâlnire cu membrii Societății „Timișoara” și „CADA”, în care subiectul principal l-a constituit pretinsa incitare la destabilizare atât în rândul populației cât și al armatei. Ca urmare, cei trei diplomați americani puteau suporta rigorile legii și oricând puteau fi expulzați tocmai datorită scurgerii acestor informații prin Societatea „Timișoara”, scenariu confecționat în Birourile S.R.I. Timișoara în care Societatea „Timișoara” cădea vinovată.

Eram împuternicit și i-am comunicat viceconsulului că având în vedere dorința de cooperare, S.R.I.-ul nu intenționează să ia nici o măsură, urmând ca pe viitor ei să aibă mai multă grijă cu cine stau de vorbă.

G.L.: *Cum a reacționat domnul Sullivan?*

V.M.: Nepunând nici o întrebare, a schimbat subiectul.

Filaj de înaltă clasă

G.L.: *Aveți cunoștință cum i-au parvenit S.R.I.-ului datele despre întâlnirea dintre diplomații americani și membrii Societății „Timișoara”?*

V.M.: Discutând cu mr. Ladislau Müller referitor la felul în care au fost obținute informațiile, acesta mi-a explicat că au fost folosiți cei mai buni profesioniști ai filajului S.R.I. București, precum și mijloace tehnice de ascultare. Respectivul mi-a menționat că, în lipsa unor informații provenite direct de la Societatea „Timișoara”, operațiunea de supraveghere a întrunirii respective a cerut înaltă calificare și aceștia s-au comportat perfect, neexistând pericolul deconspirării. Aprecierea a fost făcută pentru a mă convinge pe mine că viceconsulul va primi informația fără a avea motiv de suspiciune.

G.L.: *Apropo de tehnică, întâlnirile dvs, cu viceconsulul erau supravegheate?*

„Atât de rău s-au prezentat, încât se împiedicau în aparatură”

V.M.: Da, și mă simțeam suspectat. Atât de rău s-au prezentat băieții, încât se împiedicau în aparatură. Am cerut să-mi fie ridicat filajul, întrucât consideram că într-o cooperare nu-și avea sensul. Nu s-a jucat corect, motiv pentru care am cerut să fiu scos la raport la Măgureanu, căruia voiam să-i cer lămuriri despre scopul pe care îl urmărea. Dar nu am fost scos la raport pe motiv că acesta era plecat, ocupat ș.a.m.d. și am încercat să aflu de la Müller ce se urmărește.

G.L.: *A fost dispus că vorbească?*

V.M.: Da, la un pahar el devine mai vorbăreț. Mi-a explicat că se urmărea compromiterea Societății „Timișoara”.

G.L.: *Ce concluzii ați tras?*

V.M.: Mirosea tot mai puțin a cooperare. De fapt încerca, în mod evident, compromiterea unor cercuri democratice care deranjau Puterea și a unor diplomați care întrețineau legături cu ele.

G.L.: *Ce argumente mai trebuia să-i serviți viceconsulului pentru a-l convinge de bunele intenții?*

V.M.: Se mergea pe o convingere gradată. La întâlnirea din 11 noiembrie, ultima, i-am predat un material scris cu mâna mea în care erau menționate nume și funcții de ofițeri din biroul S.R.I. Timișoara. Tot atunci, domnul Sullivan m-a anunțat că întâlnirile noastre se sistează pentru 4 luni, din cauza conflictului din Golf.

O dublă încercare de compromitere

G.L.: *Ce semnificație are sintagma „material scris cu mâna mea”?*

V.M. Din primul moment am avut obiecțiuni asupra acestei metode de transmitere de informații care, la prima vedere, putea să pară copilărească. Dar instinctul de conservare îmi semnală că aducea mai mult a încercare de compromitere a mea și a diplomatului. Mi s-au dat asigurări ferme de către Müller că aprobarea legăturii mele cu viceconsulul s-a dat numai cu scopul de a realiza o cooperare oficială. Tocmai această idee, și pentru a-i întări americanului convingerea că suntem dispuși la cooperare oficială și nu în ascuns, mi-a justificat predarea materialului scris.

Se simte spectrul K.G.B.-ului

G.L.: *Făcând legătura cu încercarea lui Feodor Botnari de a vă racola în '87 și a lucra pentru K.G.B., nu ați mirosit că ceva era, totuși, putred?*

V.M.: Tot timpul am luat în calcul faptul că mulți dintre ofițerii fostei Securități, care în continuare acționau în S.R.I., aveau legături vechi cu K.G.B.-ul și operau în sensul

compromiterii cooperării. De aceea am insistat în cererea mea de a avea o discuție personală cu directorul Măgureanu pentru a mă lămuri care este de fapt concepția sa despre această cooperare. Fără a fi scos la raport, m-am prezentat din proprie inițiativă la sediul S.R.I. din Strada Povernei și am solicitat să fiu primit de directorul Măgureanu. Acesta m-a primit, s-a eschivat de la o discuție „la subiect”, motivând că acțiunea este condusă de colonelul Diaconescu, cu care m-a pus în legătură.

Fiind preluat de Diaconescu, acesta m-a dus la sediul fostului D.S.S. și m-a lăsat, circa o oră, în compania unui ofițer superior, probabil subalternul său direct, care cunoștea în amănunt misiunea mea. Încercând să aflu de ce nu se aprobă propunerile mele de analizare a acestei cooperări oficiale, mi s-a spus că de regulă o cooperare o realizează directorul personal. A și încercat ceva în acest sens, solicitându-l pe William Webster, directorul C.I.A., dar a fost total ignorat.

Exista riscul unui scandal de proporții internaționale

G.L.: *Ce rol vi se atribuia, totuși, în istoria cu viceconsulul?*

V.M.: Exact aceeași întrebare am pus-o și eu, fiind total derutat. Mi s-a explicat că eu eram foarte important, urmând ca la ultima întâlnire să primesc un material scris, consistent, iar în momentul predării acestuia viceconsulului apăreau EI. Viceconsulul urma să fie șantajat, iar mie mi se oferea un post de director de hotel. Dacă diplomatul nu accepta jocul, urma să fie expulzat. În viziunea mea, epulzarea lui declanșa un scandal care putea provoca prejudicii incalculabile pentru țara noastră.

G.L.: *Dacă ieșeam pățiți din această afacere, de ce se insista totuși?*

V.M.: Conducerea fostului D.S.S. era în mod evident sub tutela fratelui mai mare K.G.B. În actualul S.R.I. funcționează aceiași oameni, cu aceleași concepții. Având o

gândire îngustă, limitată, pentru aceștia dușmanul nr.1 a rămas Occidentul și implicit S.U.A., iar orice persoană care încearcă apropierea de aceste sfere este calificat drept trădător.

G.L.: *Colonelul Diaconescu v-a rechemat?*

V.M.: După circa o oră de la discuția cu subalternul său, am fost rechemat și întrebat dacă am înțeles ce am de făcut în continuare. Pentru a reuși să aflu cum gândește, l-am întrebat ce se va întâmpla cu mine, după. Mi-a explicat că va avea grijă să mă instaleze într-un post unde să pot câștiga bani mulți.

Obiectivul lor: compromiterea viceconsulului american

G.L.: *Ce dispoziție ați primit de la col. Diaconescu?*

V.M.: Urma ca, în prima parte a lunii martie, să-i dau telefon viceconsulului pentru a fixa întâlnirea a doua zi. De asemenea, mi-a comunicat că materialul pe care urma să i-l predau era pregătit. Pentru mine era clar că obiectivul lor îl constituia compromiterea diplomatului american, și nicidecum realizarea unei cooperări. Am plecat fără alte comentarii.

G.L.: *Cum ați procedat în continuare?*

V.M.: Plecând de la întâlnirea cu această relicvă a fostului aparat, am hotărât să stopez intențiile lor. În acest sens, se impunea să-l avertizez pe viceconsul despre ceea ce i se pregătea. Știut fiind că era imposibil s-o fac în țară, am hotărât să fac o excursie cu familia la Budapesta, în timpul căreia, la Ambasada Americană de acolo, am luat legătura cu domnul Barry Coleman, căruia i-am prezentat situația colegului său. Acesta a fost surprins și, din surpriza sa, am înțeles că datele au fost foarte bine primite. M-am întors în țară. În 5 martie am fost vizitat la Herculane de Ladislau Müller. Acesta mi-a comunicat că a primit ordin ca în aceeași zi să dau telefon viceconsulului prin care să-i cer ca a doua zi să ne întâlnim în București. Am refuzat să dau telefon și,

cerându-mi-se explicații, am motivat că nu pot să mă explic decât directorului Măgureanu. Mi s-a comunicat că voi fi scos la raport a doua zi, fapt pentru care ne-am deplasat la București.

„Am refuzat categoric să continui misiunea!

G.L.: *V-a preluat directorul Măgureanu?*

V.M.: Nu, am fost preluat de colonelul Diaconescu. Acesta a insistat să-i telefonez viceconsulului, de la el din birou, după care urma să mă scoată la raport la directorul Măgureanu. Col. Diaconescu a subliniat că Măgureanu, fiind foarte ocupat, îi lăsase inițiativa operațiunii; viziunea sa, o întâlnire cu Măgureanu nu își mai avea, practic, sensul.

În fața col. Diaconescu am refuzat categoric să mai continui misiunea, motivând că nu s-a respectat condiția pe care am pus-o la reîncadrare. Diaconescu s-a înfuriat și mi-a replicat că „Ești militar și trebuie să execuți ordinele”. I-am răspuns că în activitatea mea am executat doar ordinele a căror utilitate am înțeles-o. S-a enervat și mai tare: mi-a spus că-i pare rău că în 1980, când s-a ocupat de dosarul meu, nu a insistat să fiu condamnat pentru trădare de patrie. De asemenea, și-a exprimat convingerea – afirmând că are și date în acest sens – că, încă înainte de revoluție, eu mă aflam în contact cu organele C.I.A. M-a avertizat că, pe viitor, am obligația să informez imediat cel mai apropiat organ de Poliție despre orice vizită primită din partea unui cetățean străin. Ne-am despărțit amenințat că „a început să se strângă lațul în jurul gâtului tău”.

G.L.: *Cum ați hotărât să acționați după această discuție?*

Singura soluție – publicarea în presă; apar alte complicații

V.M.: După avertismentul primit de la Diaconescu, l-am avertizat la rândul meu că singura soluție care mi-a rămas era să public în presă întreaga istorie. Ceea ce s-a și întâmplat!

În continuare, S.R.I.-ul află că dl. Mitran a predat spre publicare materialul unui săptămânal din capitală și, în consecință, îl invită la directorul Măgureanu. Acesta îi cere ferm să renunțe la ideea publicării. Împreună cu soția, Victor Mitran este convocat, peste 4 zile de către același domn Măgureanu și, pentru a rezista din punct de vedere material, primește din mâna col. Diaconescu 10.000 lei. Cei doi soți se prezintă la întâlnirea fixată, unde, alături de col. Diaconescu, participă și ministrul adjunct al turismului de atunci. Este abordată posibilitatea de angajare a celor doi în turism, dar, angajarea în București se amână. Ținând cont de dorința celor doi de a se stabili în Timișoara, prin col. Diaconescu, Măgureanu îi dă dispoziție șefului S.R.I. Timișoara. col. Vasile Bot, să rezolve problema; V.B. promite, fixează un termen de 2 săptămâni, dar pleacă în concediu.

O indiferență calculată

G.L.: *Refuzând să continuați acțiunea cu viceconsulul și fiind ofițer S.R.I., este ciudată blândețea cu care ați fost tratat...*

V.M.: Cred că termenul cel mai potrivit este indiferență. Dar să judecăm logic: dacă s-ar fi urmat cealaltă cale, a colonelului Diaconescu de a-mi intenta un proces de trădare, aceasta ar fi dezvăluit adevăratele scopuri urmărite de S.R.I. în relația cu Ambasada S.U.A.

G.L.: *În viziunea lui Măgureanu, rezolvarea angajării dvs., și a soției era prețul tăcerii...*

V.M.: El s-a exprimat clar că dacă nu dau publicității datele pe care le dețin, ne va rezolva situația în modul în care dorim noi.

G.L.: *Admițând că dl. Bot v-ar fi rezolvat angajarea, ați fi lăsat totul baltă?*

„Nu puteam accepta compromisul”

V.M.: Pentru mine era evident că orice rezolvare a S.R.I.ului era un simplu compromis de moment. În concepția mea, un astfel de compromis era inadmisibil, dar eram curios să aflu până unde pot să mergă.

G.L.: *De ce inadmisibil?*

V.M.: Pentru că acceptarea compromisului însemna să renunț la ideea, bine cristalizată în gândirea mea, că organul S.R.I., așa cum se dezvăluia în acel moment, nu era decât continuatorul fostului aparat represiv – Securitatea.

G.L.: *Istoria d-voastră a mai apărut în „Lucifer” nr. din 1-15 septembrie și în „Contrast”, nr. 34-35 cu continuare în numărul 36. De ce ați mai contactat și cotidianul „Timișoara”?*

„... În căutarea unei publicații dispuse să ducă totul până la capăt”

V.M.: În discuțiile cu Radu Preda de la „Contrast” insistasem pe importanța continuării materialului în serial pentru ca opinia publică să ia cunoștință și să judece similitudinile existente între fostul aparat de Securitate și actualul S.R.I. Întrucât, în mod surprinzător pentru mine, „Contrast”. după publicarea celor două episoade nu a mai continuat. Am plecat în căutarea unei publicații dispuse să ducă totul până la capăt.

G.L.: *Ce reacție a avut S.R.I.-ul și cum credeți că va reacționa acum?*

V.M.: S.R.I.-ul a afișat o aparentă atitudine de ignorare, neluând nici o măsură fățișă. Singurul lucru pe care l-am simțit

eu și soția mea a fost că nu s-a dat nici un curs solicitărilor noastre de angajare. Este și aceasta un argument în sprijinul afirmației mele că ni se pregătește un aparat represiv mult mai perfid decât fosta Securitate, prin schimbarea de metodă pentru pedepsirea nealinierii mele. De ce să-mi dea cu parul în cap dacă prin „grija” lor pot muri de foame?

P.S. *După dialogul nostru și în baza declarațiilor domnului Victor Mitran (pentru care își asumă întreaga responsabilitate), am considerat că nu este deloc lipsită de importanță punerea sa și a familiei sale sub protecția forurilor internaționale. Drept pentru care Comisia pentru drepturile Omului a Societății „Timișoara” a întocmit un dosar în cazul Mitran, și a sesizat deja Amnesty International și Comitetul „Helsinki” pentru apărarea drepturilor omului.*

Un (alt) membru al Societății „Timișoara” se destăinuie (I)

(interviu realizat în cotidianul „Renașterea bănățeană” de către George Boieru cu Victor Mitran), în numerele 8 și 14 februarie 1992

– *Domnule Victor Mitran, înregistrăm această convorbire acum, 7 februarie, ora 15,20 (1992). Vreau să vă spun că voi transcrie integral de pe bandă convorbirea noastră și o voi publica, în ziarul de mâine. Mai înainte, însă, vă întreb încă o dată dacă sunteți conștient de ceea ce veți declara și de eventualele implicații ale publicării în ziar?*

– *Sunt conștient de ceea ce urmează să declar și sunt conștient că a tăcea înseamnă a nu aduce la cunoștința publicului ce înseamnă o societate numită „Timișoara”, un ziar autointitulat democrat, care, de fapt, este, ca să spun în termeni destul de duri, o bandă de bețivi și de oameni fără nici un fel de căpătâi.*

– *Deci sunteți conștient de ce urmează să declarați?*

– *Categoric.*

– *Vă rog atunci, ca să lămurim cititorii, să spună cine sunteți și în ce context ați ajuns în relații cu ziarul și cu Societatea „Timișoara”?*

– *Pe scurt, până în 1978 am fost ofițer de informații, cu grad de locotenent major. Eu am lucrat la Direcția Generală de Informații Externe, condusă de generalul Mihai Pacea. În 1978, când generalul a plecat din țară, trădându-ne, aparatul a fost desființat la ordinul lui Ceaușescu, acesta nemaiaivând încredere în nimeni. Fără nici o explicație privind desființarea noastră, am fost lăsați pe drumuri. După aceea, a început calvarul. În sfârșit, trecem peste perioada respectivă. Dacă vreți, o dezvoltăm ulterior. În 1990 am fost cooptat de SRI, imediat după înființarea lui, în luna mai, pentru o acțiune la Ambasada Americană, cu viceconsulul Mark Sullivan, iar pe scurt că spun, acțiune pentru care, în prima fază, mi s-a spus să*

propun cooperarea, eu, oficial, între cele două servicii, ca efect al schimbărilor pe plan național.

– *Cooperarea între SRI și CIA?*

– Exact! Mi s-a propus o cooperare între cele două servicii de informații, în sensul de a ne restructura pe sistemul lor, pentru că, sigur, știe toată lumea, până atunci fusesem sub umbra KGB-ului, care era depășit deja. Acest lucru, din punct de vedere profesional, era foarte interesant. Pe parcursul misiunii, anumiți ofițeri pe care i-am dezvăluit în presă, au deturnat această intenție bună, cred eu. Deci ideea a fost bună. Anumiți ofițeri pe care i-am numit, în principal col. Diaconescu, au deturnat acțiunea, probabil, din anumite instincte personale și au încercat compromiterea pe spinarea mea, cu diplomatul respectiv. Unul dintre ofițerii cu care am luat legătura mi-a spus: Am întrerupt acțiunea și i-am spus că-l voi demasca în presă, pentru că eu nu cred că domnul Măgureanu (eu deja eram interzis să mai ies la raport la Măgureanu)... respectivul a spus că „treaba mea” și ne-am despărțit printr-un „divorț” puțin cam violent, bineînțeles în cuvinte. M-am dus la ziarul „Expres”, pentru că îmi plăcea stilul lui. Am luat legătura cu Dan Badea, am tras toate episoadele pentru a face un serial: în prima fază, Cornel Nistoreascu – directorul ziarului – a fost încântat, dar după o săptămână a spus că nu publică. De treaba aceasta a aflat și domnul Măgureanu, m-a chemat la el și, în datele pe care le-am adunat eu, mi-am dat seama că de la Washington provine toată treaba, că nu-i convenea că, de fapt, diplomatul era dat în vileag acolo.

– *Erau deci niște dezvăluiri care se întorceau împotriva lor.*

– Exact, și nu aproba Washington-ul.

– *Ați făcut multe dezvăluri până acum. Nu vă e, totuși, teamă?*

– Mi-e teamă pentru familie, atât. De fapt, din 1980 am intrat într-o bătălie surdă cu anumite părți ale organelor de securitate. Unele m-au... în tăcere, alții...

– *Mă iertați că vă spun, dar trebuie să v-o spun: de arătat nu arătați grozav și oricine și-ar pune un mare semn de întrebare văzându-vă și mai ales auzindu-vă. Știți, probabil, cum e cu serviciile secrete, niciodată nu știi când lucrează pe față și când nu.*

– De beleaua asta mă lovesc peste tot și deja din octombrie, înainte de a mă contacta ziarul „Timișoara”, hotărâsem să plec din țară cu toată familia, pentru că, la un moment dat, după cât am tras atâția ani, în chiar mine a ajuns să nu mai aibă încredere noua societate, care se edifica. A trebuit să stau cu capul la fund pentru concepțiile mele de orientări total greșite...

– *Vă rog să continuați, să reînodați firul.*

– Deci, Cornel Nistorescu a spus că nu poate da dea drumul la material, pentru că nu știe al cui joc îl fac. I-am răspuns că nu fac jocul numănu, numai pe al meu, pentru că eu totdeauna am jucat singur. Dan Badea, plin de sollicitudine, m-a pus în legătură cu Preda, secretarul general de redacție de la „Contrast”. Ziarul „Contrast” a preluat imediat informația. Au publicat-o în două serii, sub formă de bombă, de senzație, de scandal, dar nu reieșea substanța din informațiile mele. În septembrie s-a întâmplat treaba aceasta. Supărat, am luat hotărârea să plec din țară, împreună cu familia. Am luat legătura cu Ambasada Engleză din Budapesta, să cer azil politic. Întocându-mă, în luna octombrie, sunt chemat de ziarul „Timișoara”, care mă căuta – mi-a spus George Șerban – prin George Lână. George Șerban mi-a spus că a fost la ziarul „Liberation”, care organizase un schimb de experiență, se pare. Acolo s-a întâlnit cu Dan Badea, care i-a povestit despre mine, George Șerban s-a arătat entuziasmat la ideea de a avea un colaborator un fost ofițer de securitate. În momentul în care

a luat legătura cu mine, mi-a propus să mă angajeze. Bineînțeles că am acceptat, eu neavând, în acel moment, loc de muncă. Am încheiat contractul de muncă, cu data de 6 noiembrie. Acum am aflat că, de fapt contractul de muncă pentru prestări servicii, ca documentarist, cu un salariu de aproximativ 15.000 lei. Am fost mulțumit, neavând nici o altă sursă de câștig. Împreună cu George Lână, am început să redactăm materialul.

– *E vorba de materialul în trei părți care a apărut în ziarul „Timișoara” în noiembrie.*

– Da, în cele trei seriale. Ei mi-au spus de la început că din material trebuie să rezulte că ei au fost supravegheați și sunt sub atenția SRI, pentru a le crește acțiunile. Le-am explicat că nu-i așa. SRI-ul nici nu-i băga în seamă. Informațiile pe care eu le dădeam consulului, printre altele, ca să-i câștig încrederea, era și aceasta că s-au întâlnit cei trei (Agatha Colerman – fost diplomat american de origine maghiară și foarte antiromân, Bodin și Fernandez – tot diplomați), cu Harsany, cu Marineasa Viorel, cu Vighi, Tolcea. Eu am primit informația, pentru a i-o livra consulului. La întâlnirea avută, au discutat să organizeze niște manifestații antiguvernamentale, antiprezidențiale în Timișoara .

– *Dumneavoastră funizând această informație viceconsulului, prin aceasta îi câștigați încrederea?*

– Da. Aceasta era o informație cheie pe care eu o primeam. Ei au tras concluzia că, de fapt, Societatea „Timișoara” era sub supraveghere. Nu-i așa, Din articol reiese clar că SRI încerca să dărâme Societatea „Timișoara”. De fapt, niște tâmpenii, căci nu este adevărat. Au deturnat, pur și simplu, ideea de bază a acțiunii respective. Eu le-am spus că dacă ei apreciază așa, îi privește, căci eu n-am semnat nimic. Le-am propus să mă lase pe mine să public și semnez eu, însă nu mi-au dat dreptul la semnătură. Mi-au spus că este de

importantă pentru ei să apară sub forma aceasta și le-am replicat că este treaba lor.

– *Deci, trebuie să înțeleg că dumneavoastră erați mulțumit că aveți un loc de muncă și un salariu.*

– Exact, și ei au speculat o situație disperată.

– *Ce alte sarcini de serviciu aveți?*

– Imediat după aceea, George Șerban, care mi s-a părut foarte afectat, și, pe undeva, mi se pare că are o obsesie că e atacat din toate părțile, că i se pregătește ceva...

– *De către cine?*

– De către adversar și adversarul nr. 1 al lui este „Renașterea bănățeană”, nici nu trebuie să vă spun acest lucruri. Deci, George Șerban mi-a spus că mă angajează pentru că sunt specialist în... M-au verificat... meseria aceasta... să le aduc informații despre cei care-i atacă. Mi-a și specificat că atacatorul nr. 1 este Someșan de la „Renașterea bănățeană”, care trebuie zdrobit prin compromitere. L-am întrebat dacă-și dă seama ce-mi cere. Întrucât eu n-am lucrat niciodată la vreun serviciu de verificări de cadre și nu știu ce rost are. Eu am învățat din literatura de specialitate străină, mai precis, din ziarele străine, că în momentul în care sunt atacat, mai bine tac, dacă eu mă simt curat. Mi-a spus că-mi dă date, că acesta a fost la Lugoj. L-am întrebat dacă nu i se pare că sunt un „superman”, căci nu se pot afla informațiile acestea. A lasat-o moartă, deși a luat contact cu o doamnă de la un muzeu de acolo, un om de-al lor, care a lucrat, probabil, tot în armată, care era în legătură cu Monoran, cu George Lână, s-a interesat și n-a obținut nimic. Le-am spus că pot aduna informații despre cazuri grave de încălcare a drepturilor omului, despre oameni care au fost condamnați pe nedrept.

– *Dar nu-i interesau astfel de cazuri,*

– Nu. Eu am un reportaj care, dacă sunteți de acord, o să-l studiem, un caz deosebit de grav din zona Herculane, în care a fost arestat fostul director Cristescu, cu toată echipa, fără

nici o probă, pentru că i s-a pus pata lui Elena Ceaușescu că acesta trebuie terminat, de fapt, niște chestii politice.

– *Vom reveni pe parcursul discuțiilor noastre. Reveniți, vă rog, la ideea anterioară.*

– Mereu trebuia să obțin informații despre ce sunt ei atacați. De exemplu, între altele, mi s-a spus de unul Iosif Turc sau Turcu, nici eu nu știau exact, inspector la Securitate cu ani în urmă, care, din informațiile lor, ar fi în Securitatea FSN-ului. Ultima instrucțiune a fost să pătrund în PSM, să văd ce fac aceștia. Le-am răspuns că nu pot să-mi pun singur ștreangul de gât, căci cine îmi va acoperi familia. Să nu mai vorbim de faptul că cheltuielile de deplasare și salariul nu justificau ceea ce mi se cerea mie. Aceasta-i politica ziarului „Timișoara”.

– *Dar cine face această politică?*

– Conducerea, mai precis creierul lui George Șerban, căci el conduce. La ora actuală, de la plecarea lui, se remarcă o debandadă, căci, totuși, acesta avea o mână forte în cadrul ziarului. Botoi, care a rămas la conducerea ziarului ca redactor șef, chiar azi îmi spunea că e total depășit de dimensiunile problemei.

– *De ce?*

– Pentru că fiecare face ce vrea. E o dezbinare fantastică.

– *George Șerban de ce a plecat?*

– A fost chemat de ziarul „Washington Post”. După câte știu eu, sunt chemați periodic. Înainte a fost altul, un puști tuns scurt, căuia nu-i știu numele. Sorin...

– *Sorin Bogdan?*

– Probabil, era și corespondent, la un moment dat. A fost plecat la studii acolo, acum a plecat George Șerban 3 luni.

– *Cine-i cheamă, în ce context?*

– După câte am înțeles eu (căci, totuși, se feresc de mine), au un contact permanent cu „Washington Post” și chiar urmează să le vină acum tipografia, dotată de „Washington

Post". Printre altele, vor să facă o carte despre aparatul de securitate, al cărei autor sunt, dar ei să o publice. Am stopat-o

– *Unde s-o publice, aici sau în America?*

– Aici.

– *Care este implicarea sau ați dedus că este implicată Societatea „Timișoara” în campania electorală?*

– După ce l-au invitat acum câteva săptămâni pe Oancea la o ședință, în care i-au pus niște întrebări, e clar că toată forța Societății „Timișoara” și tot creierul existent în redacția ziarului „Timișoara” se axează pe propulsarea lui Oancea ca primar. Altă soluție nu se admite. Pe ceilalți candidați urmau să-i compromită.

– *Prin ce metode, ce mijloace?*

– Sunt trimiși pe teren redactorii, pentru a aduna date și a face interviuri, a aduna declarații din partea celor care dau rău de tot împotriva contracandidaților. Orice dată e valabilă. În general am remarcat cum fac reportajele. Sugerează oamenilor răspunsurile.

– *Cât ați lucrat acolo?*

– Din 6 noiembrie până astăzi, când i-am depus legitimația.

– *Ce activități ați mai desfășurat în această perioadă?*

– În general, am studiat presa, în general presa de opoziție a lor, pentru a extrage materialele care-i ating pe ei. În principal, era urmărit ziarul „Renașterea bănățeană”, dar acest ziar era citit de soția lui George Șerban, nu de mine. Eu am comandat ziarele „Europa”, „Spionaj, contraspionaj”, „România Mare”, deci profilul meu, din care puteam să extrag niște articole interesante de unde să poată și ei dezvolta niște cazuri. „Renașterea bănățeană”, repet, era studiată cu atenție de soția lui George Șerban, Liana Colceriu.

– *De ce se cheamă Colceriu?*

– Nu știu, dar Liana Colceriu o cheamă.

– *Continuați.*

– În toate aceste trei luni, am observat că, de fapt, este un fel de cloacă de oameni fără nici un căpătâi. Ei se numesc între ei „Măi, cîine”. Acolo este legea câinelui, Să mușcăm tot timpul, nu contează adversarul. Și adversarul este opoziția lor. Tot timpul trebuie să inventeze, să găsească ceva, să muște, nu să facă un ziar sănătos. De la ora 12 sunt toți beți. Așa o cloacă nu cred să mai existe. Azi-dimineață venise Otiman, un profesor, se pare, cu un material la ziar, pentru a i-l preda lui Ioan Căciun, șeful secției unde lucram și eu. Era un reportaj-anchetă. Monoran zăcea pe birou – și asta se întâmplă frecvent – și sforăia cumplit, lucru ce se întâmplă repetat și nu numai cu el. Este drept că George Șerban le-a atras atenția că s-a aflat în Timișoara că acolo este ca într-o cârciumă. Mi-am dat seama că rămânând acolo îmi pot rupe gâtul. Mă duc dracului. Mai bine plec și lucrez, sap șanțuri și găsesc eu un contract de muncă în străinătate până trece valul ăsta, decât să continui într-o cloacă în care îmi compromit numele, efectiv.

– *Vă propun să ne oprim astăzi aici și continuăm în altă zi.*

– De acord.

14 februarie 1992

– *Domnule Victor Mitran, am crezut, la un moment dat, că nu mai veniți să continuăm dialogul nostru... Vă văd și puțin speriat...*

– În cursul dimineții, eu am plecat la 8,30 de acasă, ca să-mi fac plimbarea de dimineață și, pe stradă, mergând spre Badea Cârțan, am primit niște amenințări din partea unor cetățeni pe care nu-i cunoșteam. Mi-au spus că n-am ce căuta în Timișoara, din moment ce am publicat articolul respectiv în ziarul „Renașterea bănățeană”. N-am luat în seamă amenințările, pentru că am fost obișnuit în decursul anilor cu

amenințările... Aici trebuie să clarificăm cât am publicat. Aici am publicat articole în legătură cu SRI...

– În „*Timișoara*”?

– Da, și în „*Contrast*”. Subliniez, articole dirijate (și eu mi-am dat seama că sunt dirijate de anumite – le numesc așa – formațiuni), dar n-am primit nici o amenințare. În momentul acesta, ca să revin la întrebarea dumneavoastră, e clar că amenințarea vine de la... din partea Societății „*Timișoara*”, dar nu e vorba de teamă, e vorba că, din nou, am sentimentul că lucrez singur împotriva unor forțe oculte și am impresia că degeaba apelez la organismele statale...

– *Dar la cine ați apelat?*

– La ora actuală, m-am axat pe ziarul „*Renașterea bănățeană*”, în sensul că, cum să vă spun, este o alegere a mea. Eu am apelat la un ziar numai în sensul de a se afla situația în care mă aflu, de a se publica situația în care mă aflu. Probabil că o să revin la prima relatare că, în principal, am fost angajat ca să obțin informații despre ziarul „*Renașterea bănățeană*” și numărul 1, era vizat acest colonel în rezervă Someșan, pe care eu nu-l cunosc, despre care trebuia să obțin date compromițătoare. În altă ordine de idei, trebuia să aflu cine furnizează informații pentru ziarul „*Renașterea bănățeană*” împotriva ziarului „*Timișoara*”, în ideea faptului că apăruseră anumite articole cu grave greșeli – ca să le numesc așa – cum ar fi articolul „*Comemorarea Zilei Naționale*”, o titlatură gravă, care imediat ziarul „*Renașterea bănățeană*” a sesizat-o și remarcat-o, la care s-a tras concluzia că aici cineva e infiltrat, de s-a strecurat chestia asta.

– *S-a crezut că-i o greșeală intenționată?*

– Da. După aceea, un articol publicat de un anume Mihalcea, șef de secție la ei, acolo. Nu am pătruns prea... nici n-am vrut să pătrund prea adânc în redacție, că deja era creată impresia că sunt infiltrat, dar pe Mihalcea îl cunoaște toată

lumea, este cel care a publicat un articol preluat dintr-un ziar francez sub semnătura lui. Adică, un plagiat.

– *Pentru că tot vorbim de erori, vreau să vă spun că ni s-au făcut reproșuri că Liana Colceriu nu este nevasta lui George Șerban.*

– Eu ce să vă spun, asta nu era problema mea. Din moment ce ei spun că au un copil și s-a prezentat Liana Colceriu, ca soție a lui George Șerban, eu ce să mai zic. George Șerban mi-a spus că ea este omul lui de încredere și omul care sesizează și îndocumentează toate ziarele de opoziție. Există o secție acolo care se ocupă de toate ziarele care interesează redacția „Timișoara”.

– *Din câte ați sesizat lucrând acolo, de unde credeți că vine ostilitatea asta față de noi?*

– După părerea mea, s-ar putea să fiu acuzat și, în mod sigur, voi fi acuzat că, fiind fost ofițer, am fost infiltrat la ei, dar, după părerea mea de om care am stat 3 luni în această redacție, respectivii în mod clar încearcă să destabilizeze. Țsta-i un cuvânt care este hulit de populație deja, că prea se afirmă în mass-media..., dar se pare că este prea blând. Românul încă n-a înțeles ce înseamnă destabilizare. Se pare că asta este tema lor și, cum să vă spun eu, este ideea lor de bază, de destabiliza, în principal, axată pe orașul Timișoara.

– *Prin ce mijloace să producă destabilizarea?*

– Informații! Mass-media este cel mai... și-au dat seama că este punctul cel mai slab al populației române. Populația română, națiunea noastră nu a fost obișnuită cu informații. La ora actuală, primind informații șoc, foarte ușor românul care citește ziarul este dirijat, crezând că acesta este adevărul. Se speculează, în principal, foametea, situația asta a omului care nu are servicii mâine-poimâine și i se alimentează... Uite, noi avem dreptate, noi suntem cei care vrem să facem o altă societate și... E foarte complex fenomenul, e bine coordonat de ei, exact în ideea în care vor.

– *Totuși, prin statutul său, Societatea „Timișoara” se declară apolitică. Credeți că interesele vizibil deturnate ulterior sunt dirjate de anumite forțe interne sau externe?*

– Acum fac o afirmație care s-ar putea să mă coste libertatea, dar deja am intrat în joc. După convingerea mea (și datele o să le dau, probabil, altor organe), ziarul „Timișoara” este coordonat de Washington.

– *De cine de la Washington?*

– Aici e o întrebare care o puneți pentru, eventual, pentru cei de la Washington, pentru că eu, până unde am ajuns cu informațiile mele, îmi dau seama că ziarul este dirijat de Washington. Da ca să vă spun și cine, este prea mult.

– *S-a tot vorbit de o campanie de denigrare a Societății „Timișoara”. Considerați afirmațiile simple speculații?*

– Cunoscându-i din interior în cele 3 luni cât am funcționat la ei, mi-am dat seama de faptul că această societate, într-adevăr, nu reprezintă interesele naționale. Este real, adică informațiile apărute în presă la adresa lor sunt reale. Aici ar trebui să exemplificăm și să-l analizăm pe fiecare în parte, dar nu știu cât timp am, adică cât spațiu aveți dumneavoastră.

– *Nu prea mult.*

– Dacă stăm să analizăm „personalitățile” aceste societăți... Președintele Marcel Sămânță este pus să nu spună nimic, pentru că atunci când îi dă telefon George Șerban el trebuie să execute tot: Vice, director adjunct cum ar fi, Sorincău, se pare că chiar cei din cadrul Societății „Timișoara” au informații exacte că ar fi fost informator al Securității sau, probabil, asta-i obsesia lor. Date exacte, nu are nimeni, Despre fiecare, dacă vrea cineva să te dărâme, spui că-i informator. Asta-i obsesia lor.

– *Se suspectează reciproc?*

– Da, se suspectează: asta m-a deranjat la început. Când m-au angajat, mi-au spus: „Noi suntem penetrați și, încontinuu, suntem sub atenția „Renașterii bănățene” și a SRI-

ului". „Renașterea bănățeană” este categorisită la ei și, probabil, v-ați dat seama și după cum scriu, că sunteți ziarul SRI-ului. N-ar fi rău să fie așa, asta le-am spus și eu, doar SRI-ul este un organ al statului. În sfârșit, aici n-am intrat, nici nu puteam să intru în toate problemele, pentru că...

– *Aș reveni, totuși, pentru că s-ar putea spune că și ceea ce faceți dumneavoastră acum este tot denigrare...*

– Dacă stăm să analizăm cuvântul, una este să denigrezi și alta să spui adevărul. De exemplu, eu, în toată perioada asta, am fost – subliniez treaba asta – am fost constrâns. La un moment dat mi s-a spus: „Domnule, noi nu îți dăm salariu dacă nu aduci informații despre „Renașterea bănățeană”, Asta-i e o afirmație care o să mă ducă la Procuratura Militară, pentru că numai statul poate să aibă un serviciu de informații și, deci, eu, la ora actuală, vă fac niște afirmații prin care recunosc faptul că am fost angajat ca să organizez un serviciu de informații în cadrul unui ziar.

– *Afirmația este...*

– Afirmația este împotriva mea, asta o susțin. Da, o susțin și sunt de acord să apar în fața instanțelor.

– *O să revin la această întrebare. În interviul anterior ați afirmat că există orientări precise privind materialele care trebuie să apară. Cine impune aceste orientări?*

– Toate materialele trec prin creierul lui George Șerban (care acum este la Washington) pe la adjunctul lui, Doru Botoiu și secretarul general Pop.

– *Care a fost angajatul nostru.*

– Am auzit că a fost angajat la fostul ziar, nu știu cum se numea, eu nu sunt din Timișoara, deci nu cunosc aspectele. Dar, e de meserie. Dintre toți aceștia, mie mi s-a părut că e un băiat inteligent.

– *Dar pe el cum de nu-l suspectează?*

– Vă spun o chestie. Ei se suspectează fiecare. La un moment dat, George Șerban mi-a dat un scenariu, în care mi-a

explicat că nu există om curat, deci pe toți trebuie să-i supraveghez. La un moment dat, trebuia, în luna decembrie, a apărut un nume, Weisman sau Wisman, un nume de evreu...

– *Zimmerman?*

– Da, exact, Zimmerman, care a lucrat cu ei. Ăsta-i plecat acum și el în Statele Unite. Când a apărut omul ăsta, George Șerban parcă a damblagit, efectiv. Ăsta-i cuvântul. Mi-a spus să-i iau în primire, să-l filez... Cum să-l filez, de ce, eu sunt serviciu independent. I-am explicat, domnule, am impresia că discutați niște probleme care mă depășesc total. Îmi dați 7 mașini la dispoziție, ce să fac?, cum să-l...?

– *Vi s-au dat sarcini concrete în acest sens?*

– În principal trebuia să recrutez ofițeri de poliție, de SRI, eventual, de armată. I-am spus clar că sunt depășit de evenimente, că nu aș putea să fac singur așa ceva, să recrutez adică niște oameni, pe care să-i plătim să lucreze pentru Societatea „Timișoara”. Le-am spus că ne expunem prea tare. Mi-au replicat și mi-au menționat nominal că au oameni și în Procuratură.

r – *Pe cine?*

– Tot vorbesc, nu știu dacă e cazul acum, vedeți dumneavoastră, dacă puteți da publicității. E vorba de (...). Deci asta era prima sarcină a mea, să obțin informații și să recrutez oameni. În al doilea rând, să pătrundem în „Renașterea bănățeană”. Să fac un plan de bătaie pentru a vă supraveghea, cu mașini, cu niște chestii, într-adevăr de meserie. Să vă filmez, să filmez intrările, să încercăm interceptarea convorbirilor. Mi-au și spus niște nume din redacția dvs. pe care să le urmărim. După aceea, în paralel, următoarele sarcini pe care trebuia să le rezolv au fost să pătrund în PSM, să aflu ce structură de securitatea au formată, ce intenționează. Asta a fost ultima, când am fost trimis în București, între altele, să-i iau un interviu ministrului Babiuc.

– *Și sarcinile astea cine vi le dădea?*

– George Șerban, în principal, el comenta cu mine direct, iar după ce a plecat George Șerban, mi le-a dat Botoi.

– *Din toate sarcinile astea, ați rezolvat ceva?*

– La un moment dat, vă spun o chestie, asta trebuie subliniat, m-am gândit să le fac jocul: Dar m-am răzgândit. În primul rând că n-am considerat normal ceea ce fac; mi-am dat seama că iar am intrat într-o lume anormală; mi-am dat seama că iar am intrat pe mâna unor oameni care vor să se folosească de mine într-o idee care n-o înțelegeam. Și atunci, am fost constrâns și financiar (aici m-au speculat cel mai tare, v-am spus că am familie, dacă n-aveam familie, probail că știam eu să mă descurc, dar am familie și trebuie să-i asigur existența). Mi-au spus că dacă nu le dau informații nu mă plătesc. „Ești plătit dacă dai informații, dacă scrii” – dar nu să public, informații care să le folosească ei. Și atunci am inventat niște reguli care am simțit că le trebuie lor, ce vor ei.

– *Despre noi, de pildă, ce-ați spus?*

– Să publice ei ce-am scris eu cu mâna mea și atunci o să demonstreze că ei m-au angajat ca să le fac un serviciu de informații. Am discutat astăzi cu procurorul șef Izdrescu despre treaba asta și a spus că mâine s-ar putea să plecăm la București, e o treabă mult mai complexă.

– *Spuneți-mi, deci pentru un salariu de 15.000 de lei trebuia să...*

– M-au plătit în firecare lună, 12.000 lei în mână.

– *Am reținut prima oară când ați venit că supărarea dvs, se datorează faptului că nu s-au decontat drumul la București.*

– În București am fost trimis ca să pătrund în PSM. Acesta a fost obiectivul lor, nicidecum al meu. Mi-au dat delegație să-i iau interviu lui Babiuc, Acum o să vă explic de ce nu mi-au decontat. Mi-au dat un reportofon și mi-au spus: pătrunzi în PSM și când iei legătura cu Verdeț, îi dai drumul la aparat și vezi cum procedezi, că doar ești meseriaș. N-am făcut

gestul ăsta. Când m-am întors, le-am spus că n-am intrat pentru că mi-a fost frică. Mi-au spus că n-am adus nimic și nu-mi plătesc nimic.

– *George Lână, el care a publicat materialele dvs., a declarat în numele Societății „Timișoara” că s-au cheltuit sume modice, din buget, mult mai mici decât salariile. Atunci, totuși de unde sunt banii?*

– Din certurile (există divergențe mari și în rândul lor) care le ascultam stând în redacție, mi-am dat seama că situația lor financiară era gravă, chiar foarte gravă. Se pare că...

– *Dar de unde au bani pentru atâtea deplasări în străinătate?*

– Vedeți dumneavoastră dacă aș fi reușit să lucrez la serviciul contabilitate, poate îmi dădeam seama. De fapt, când m-am angajat la ei, nici nu mi-am propus acest lucru, vroiam să câștig doar un salariu cinstit. Am remarcat că ei au o contabilă, o anume Corina, care toată lumea se poartă frumos cu ea și care, după câte am aflat eu – m-am interesat și eu în stânga și în dreapta – e dirijată probabil de cei din conducere. Oricum, să revin la idee, eu nu sunt economist, nu mă pricep la finanțe, dar, vă spun, din câte s-a discutat în această redacție, situația se pare că este dezastruoasă. Asta rămâne de verificat. Eu nu vreau s-o lansez ca pe o acuzație.

– *Cine a avut ideea acelor acuzații că SRI-ul s-ar ocupa de Societatea „Timișoara”?*

– Păi ideea asta a fost a lui George Șerban. A spus că nici un acceptă altceva. Noi am discutat circa 3 săptămâni până s-a publicat acest articol în forma în care a dorit-o el. Eu ce aspect am vrut să arăt? Că un anume ofițer (probabil că orice cititor ar fi înțeles ceea ce doream să-i atrag atenția lui Măgureanu), un anume ofițer din aparatul SRI merge ca boul pe linia veche. Ceea ce n-am reușit. N-am reușit pentru că ziarele au fost coordonate spre alte interese. Eu n-am vrut să blamez un aparat întreg, că în aparatul ăla am lucrat și eu știu

foarte bine că mi-am făcut datoria. Pe mine m-au ajutat, după ce am fost scos din Securitate, m-au ajutat o grămadă care au ajuns sus. Dar George Șerban voia neapărat să scoatem în evidență ideea precum că Societatea „Timișoara” este sub vizorul SRI-ului, este supravegheată ș.a.m.d.

– *Dumneavoastră, în momentul în care v-au angajat, știați că veți face compromisuri...*

– Cum să vă spun eu, pe mine nu m-au angajat jurist: au ei juristul lor. Între altele, bine că mi-ați adus aminte, să vă povestesc ceva. Angajaseră la un moment dat un jurist, care a fost judecător în Timișoara, deci unul cu state de servicii. După trei zile i-au desfăcut contractul de muncă.

– *De ce?*

– Am citit, mi-a arătat Marcel Sămânță de ce i-a desfăcut contractul de muncă, căci pe mine mă consulta Sămânță, spunea că eu sunt securistul lor. Respectivul a cerut, cum a fost angajat, ca orice jurist, a cerut actele societății. Și, în principal, l-a interesat situația economică, ca pe orice jurist, ca să știe cum să fie... anumite procese. Cerea niște documente economice, ca să știe. Căci Societatea are o mulțime de procese pe rol. Imediat i s-a spus că „Dumneata ești trimis de poliție? Ești infiltrat de SRI?”. Și i-au desfăcut contractul de muncă.

– *Domnule Mitran, mărturiile dvs. vor fi primite în diferite feluri, însă vor produce oricum un seism local.*

– N-are ce cutremur să producă, adică nu afectează structurile statale, dar îmi implică mie persoana și, la ora actuală, repet, lucrez de unul singur. Eu sunt de acord să lucrez de unul singur, dar, spre neșansa mea, am o familie și un copil mic și n-aș vrea să apeleze la metode mafioate ca să-mi închidă gura.

– *Bine, dar credeți că aceste dezvăluiri în presă sunt un procedeu bun?*

– Da, e un procedeu vechi. În momentul când ai încheiat cu serviciul de informații... De exemplu, cum am fost

și eu... Eu am fost corect. Și când am încheiat cu redacția „Timișoara”, două zile le-am dat timp de gândire și am pus legitimație pe masă.

– *Să înțeleg că dacă ei vă decontau deplasarea la București...*

– Nu era vorba numai de decontare.

– *Ce v-ar fi putut determina totuși să rămâneți acolo?*

– Vreți să vă spun o chestiune care numai cu nevestă-mea am discutat-o? Din luna decembrie voiam să iau legătura cu dumneavoastră, deci numai la o lună după angajare, dar am zis că-mi asum un risc prea mare, pentru că știam, din ceea ce mi se cerea mie, că redacția dvs. este supravegheată, și în această conjunctură, singur în oraș, fără nici un sprijin, am eliminat eventualul risc de a intra direct pe ușa din față... Am avut o discuție în trei, cu George Șerban și cu Ioan Crăciun, în care, la insistențele lui Șerban să-i prezint un caz de supraveghere, i-am prezentat o invenție de-a mea, pentru că mi-a spus, de-abia așteaptă să vă prindă SRI-ul și alte chestii inventate, ca să-i satisfac curiozitatea bolnăvicioasă a lui Șerban. Ioan Crăciun a rămas uimit. Ioan Crăciun, printre altele, e un tip, după părerea mea, foarte inteligent, rătăcit, nu știu cum

dracu' s-a rătăcit acolo, dar are profesionalism, dar e prost dirijat și probabil că-l plătesc bine, nu știu cum stă el acolo. George Șerban e obsedat de regii din astea de servicii de informații. A început să spună despre perioada din vară, când SRI și „Renașterea bănățeană” ar fi infiltrat o grămadă de oameni la ei și era cât pe-aci să-i spargă, să-i nenorocească și să-i dezbină și atunci a preluat el puterea. Atunci mi-a explicat că în momentul respectiv a hotărât să formeze un serviciu intern – așa-l numește el. Serviciul intern l-au format din Geroge Lână (e locotenentul lui) și Lucian Szabo. Țstia doi lucrau să depisteze infiltrările. La un moment dat, am discutat foarte atent cu Ioan Crăciun și cu Botoi, care mi se pare un

băiat muncitor, dar depășit de dimensiuni. Am discutat și i-am spus: Domnule, nu aveți impresia că sunteți cariați de această obsesie a infiltrărilor? Asta n-am înțeles, obsesia asta fantastică, cred că au tot timpul informatori printre ei.

– *Totuși, problemele dumneavoastră majore nu se referă la Societatea „Timișoara”, ci sunt de altă natură. Eu vă aștept să le discutăm. Vă întreb însă dacă nu vi se par și acestea foarte grave și dacă nu aveți intenția de a sesiza organele în drept?*

– Deja mă depășesc dimensiunile problemei, vorba lui Botoi, în sensul că eu nu sunt stat în stat și nici nu vreau să depășesc atribuțiile unor organe care sunt puse, totuși, oficial. Trebuie deci să iau legătura cu ele.

– *Bine, și în funcție de ce hotărâre luați, vom purta următoarele dialoguri.*

PROCLAMAȚIA DE LA TIMIȘOARA

Populația orașului Timișoara a fost inițiatora revoluției române. Între 16 și 20 decembrie 1989, ea a purtat de una singură, un înverșunat război cu unul dintre cele mai puternice și mai odioase sisteme represive din lume. A fost o înclăștare cumplită pe care noi, timișorenii, o cunoșteam la adevăratele ei proporții. De-o parte populația neînarmată, de cealaltă parte Securitatea, Miliția, Armata și trupele zeloase de activiști ai partidului. Toate metodele și mijloacele de reprimare s-au dovedit însă neputincioase în fața dorinței de libertate a timișorenilor și hotărârii lor de a învinge. Nici arestările, nici molestările, nici chiar asasinatele în masă nu i-au putut opri. Fiecare glonț tras a adus pe baricadele revoluției alți o sută de luptători. Și am învins. În 20 decembrie 1989, Timișoara a intrat definitiv în stăpânirea populației, transformându-se într-un oraș liber în mare a închisoare care devenise în acela zile România. Din aceea zi, întreaga activitate din oraș a fost condusă, de la tribuna din Piața Operei, de către Frontul Democrat Român, exponent în acel moment al revoluției de la Timișoara. În aceea zi, armata a fraternizat cu demonstrații, hotărând să apere împreună cu ei victoria obținută. În 21 decembrie, în Piața Operei, peste o sută de mii de glasuri scandau: „Suntem gata să murim!”

O serie de fapte întâmplare în România, îndeosebi după 28 ianuarie 1990, vin în contradicție cu idealurile Revoluției de la Timișoara. Aceste idealuri nici nu au fost aduse la cunoștința opiniei publice românești de către mass-media centrală, decât parțial și confuz. În asemenea condiții, noi, participanții

nemijlociți la toate evenimeentele din 16 și 22 decembrie 1989, ne vedem nevoiți să explicăm întregii națiuni pentru ce au pornit timișorenii revoluția, pentru ce au luptat și mulți și-au jertfit viața, pentru ce suntem în continuare hotărâți să luptăm cu orice preț și împotriva oricui, până la victoria deplină.

1. Revoluția de la Timișoara a fost încă din primele ei ore, nu doar anticeaușistă ci și categoric anticomunistă. În toate zilele Revoluției s-a scandat, de sute de ori: „Jos comunismul!”. În consens cu aspirația sutelor de milioane de oameni din estul Europei, am cerut și noi abolirea imediată a acestui sistem social totalitar și falimentar. Idealul Revoluției noastre a fost și a rămas reîntoarcerea la valorile autentice ale democrației și civilizației.

2. La Revoluția de la Timișoara au participat toate categoriile sociale. Pe străzile Timișoarei au căzut, secerăți de gloanțe, unul lângă altul, muncitori, intelectuali, funcționari, studenți, elevi, copii și chiar locuitori ai satelor, veniți în sprijinul Revoluției. Suntem categoric împotriva tehnicii, tipic comuniste, de dominație prin învrăjbirea claselor și categoriilor sociale. Pe temeiul ideologiei „luptei de clasă” s-au urcat la putere bolșevicii în 1917, pe același temei, nomenclatura comunistă română a instigat după 1944 o clasă socială împotriva alteia, a dezbinat societatea pentru a o supune mai ușor. Avertizăm împotriva pericolului repetării acestei triste istorii și chemăm muncitorii, intelectuali, studenții, țărani și toate categoriile sociale la un dialog civilizat și constructiv, pentru a reface neîntârziat unitatea din timpul Revoluției. Trebuie plecat de la realitatea că toate aceste categorii sociale au fost oprimare în regimul comunist și nici una nu dorește astăzi răul celorlalte.

3. La Revoluția de la Timișoara au luat parte oameni din toate categoriile de vârstă. Chiar dacă tineretul a fost preponderent, este drept să recunoaștem că oameni de toate

vârstele s-au bătut cu aceeași dârzenie pentru cauza Revoluției. Lista victimelor, deși incompletă, este o dovadă în acest sens.

4. Pentru victoria Revoluției din Timișoara s-au jertfit, alături de români, și maghiari, și germani, și sârbi și membri ai altor grupări etnice care de secole conlocuiesc în orașul nostru pașnic, în bună înțelegere. Timișoara este un oraș românesc și european, în care naționalitățile au refuzat și refuză naționalismul. Invităm pe toți șovinii din România, indiferent că sunt români, maghiari sau germani, să vină la Timișoara, la un curs de reeducare în spiritul toleranței și al respectului reciproc, singurele principii care vor domni în viitoarea casă a Europei.

5. Încă în data de 16 decembrie, prin primele ore ale Revoluției, una dintre lozincile cele mai des scandate a fost: „Vrem alegeri libere!”. Ideea pluralismului a fost și a rămas una dintre cele mai scumpe timișorenilor. Suntem convinși că fără partide politice puternice nu poate exista o democrație autentică, de tip european. Cu excepția celor extremiste, de stânga sau de dreapta, toate partidele au drept la existența în cetatea Timișoarei. În orașul nostru nu au fost atacate și devastate sediile partidelor politice, nici unul dintre membrii acestora nu a fost amenințat, insultat sau calomniat. Membrii partidelor politice sunt concetățenii noștri, sunt colegii noștri de muncă, sunt prietenii noștri care au opinii politice. Democrația europeană înseamnă libera exprimare a opiniilor politice, dialogul civilizât între exponenții lor și competiția loială pentru cucerirea adeziunii politice și, implicit, a puterii de stat.

Am fi acceptat în sistemul democrației românești și Partidul Comunist Român, dacă el nu ar fi fost compromis total și definitiv de către nomenclatura sa, degenerând în fascism roșu. În țările est europene în care partidele comuniste și-au păstrat minima decență, societatea le contestă din principiu, dar le tolerează în fapt. La noi, partidul comunist a ajuns însă până

la genocid și, prin aceasta, s-a autoexclus din societate. Nu-l vom tolera nici în principiu, nici în fapt, indiferent sub ce denumire ar încerca să renască.

6. După patru decenii de educație și propagandă exclusiv comunistă, există în conștiința tuturor românilor prejudecăți aparținând acestei ideologii. Existența lor nu este o vină pentru purtător. Manipularea lor, însă, de către grupuri interesate în renașterea comunismului și reinstaurarea lui la putere este un act contrarevoluționar. Pe lista de lozinci, multiplicată la xerox și împărțită în 28 ianuarie demonstranților în Piața Banu Manta din București, se aflau și slogane vechi de 45 de ani. Identificarea, de pildă, a partidelor „istorice” cu partide vânzătoare de țară este un astfel de slogan și constituie o calomnie. Dimpotrivă, activiștii comuniști de acum 45 de ani, dintre care unii au și astăzi funcții importante în conducerea țării, se fac vinovați de trădarea României și aservirea ei U.R.S.S.-ului. Ei sunt cei care scandau atunci: „Stalin și poporul rus libertate ne-au adus!” și nu membrii partidelor „istorice”. Aceștia din urmă s-au opus transformării României într-un satelit al Moscovei și unii au plătit cu viața această îndrăzneală. Se impune redactarea de urgență a unei scurte, dar corecte, istorii a perioadei 1944-1950 și difuzarea ei în tiraje de masă.

7. Timișoara a pornit Revoluția împotriva întregului regim comunist și întregii sale nomenclaturi și nicidecum pentru a servi ca prilej de ascensiune politică unui grup de dizidenți anticeaușiști din interiorul P.C.R.ului. Prezența acestora în fruntea țării face moartea eroilor din Timișoara zadarnică. I-am fi acceptat poate în urmă cu zece ani, dacă la Congresul al XII-lea al partidului s-ar fi alăturat lui Constantin Pîrvulescu și ar fi răsturnat clanul dictatorial. Dar n-au făcut-o, deși aveau prilejul, și funcții importante, care le acordau prerogative. Dimpotrivă, unii chiar au ascultat de ordinul dictatorului de a-l huli pe dizident. Lașitatea lor din 1979 ne-a

costat încă zece ani de dictatură, cei mai grei din toată perioada, plus un genocid dureros.

8. Ca o consecință a punctului anterior, propunem ca legea electorală să interzică pentru primele trei legislaturi consecutive dreptul la candidatură, pe orice listă, al foștilor activiști comuniști și al foștilor ofițeri de Securitate. Prezența lor în viața politică a țării este principala sursă a tensiunilor și suspiciunilor care frământă astăzi societatea românească. Până la stabilizarea situației și reconcilierea națională, absența lor din viața publică este absolut necesară.

Cerem, de asemenea, ca în legea electorală să se treacă un paragraf special care să interzică foștilor activiști comuniști, candidatura la funcția de președinte al țării. Președintele României trebuie să fie unul dintre simbolurile despărțirii noastre de comunism. A fi fost membru de partid nu este o vină. Știm cu toții în ce măsură era condiționată viața individului, de la realizarea profesională până la primirea unei locuințe, de carnetul roșu și ce consecințe grave atrăgea predarea lui. Activiștii au fost însă acei oameni care și-au abandonat profesiile pentru a sluji partidul comunist și a beneficia de privilegiile materiale deosebite oferite de acesta. Un om care a făcut o asemenea alegere nu prezintă garanțiile morale pe care trebuie să le ofere un Președinte. Propunem reducerea prerogativelor acestei funcții, după modelul multor țări civilizate ale lumii. Astfel, pentru demnitatea de Președinte al României ar putea candida și personalități marcante ale vieții culturale și științifice, fără o experiență politică deosebită.

Tot în acest context, propunem ca prima legislatură să fie de numai doi ani, timp necesar întăririi instituțiilor democratice și clarificării poziției ideologice a fiecăruia dintre multele partide apărute.

De-abia atunci am putea face o alegere în cunoștință de cauză, cu cărțile pe față.

9. Timișoara nu a făcut revoluție pentru salarii mai mari sau pentru avantaje materiale. Pentru acestea era suficientă o grevă. Suntem toți nemulțumiți de sistemul de salarizare, există și în Timișoara categorii de muncitori care lucrează în condiții extrem de grele și sunt prost plătiți (vezi, de pildă, cazul celor ce muncesc în turnătorii sau în industria detergenților) și, totuși, nici un colectiv nu a făcut grevă pentru mărirea lefurilor și nu și-a trimis delegați să trateze cu guvernul revendicări materiale exclusive. Majoritatea timișorenilor știu ceea ce toți economiștii se străduie în aceste zile să aducă țării la cunoștință: mărirea în acest moment a salariilor ar declanșa automat inflația, așa cum s-a întâmplat în unele state est europene. Iar inflația odată pornită, sunt necesari ani de eforturi pentru a o stopa. Numai creșterea producției, deci a cantității de marfă aflată pe piață va permite, în paralel, creșterea generală a nivelului de salarizare. În plus, pentru bugetul sărac al României, prioritar trebuie să fie acum cheltuielile destinate restabilizării unui nivel minim de civilizație. Se impun, de pildă, investiții urgente în domeniul asistenței medicale și salubrității.

10. Deși milităm pentru reuopenizarea României, nu dorim copierea sistemelor capitaliste occidentale, care își au neajunsurile și inechităților lor. Suntem însă categoric în favoarea ideii de inițiativă particulară. Fundamentul economic al totalitarismului a fost atotputernicia proprietății de stat. Nu vom avea niciodată pluralism politic fără pluralism economic. S-au găsit însă și voci care, în spirit comunist, să asimileze inițiativa privată cu „exploatare” și pericolul catastrofei de a apare oameni bogați. Se speculează în acest sens invidia leneșului și teama de muncă a fostului privilegiat din întreprinderile comuniste.

Dovadă că timișorenii nu se tem de privatizare este faptul că mai multe întreprinderi și-au anunțat deja intenția de a se transforma în Societăți anonime pe acționari. Pentru ca

aceste acțiuni să fie totuși cumpărate pe bani curați, ar trebui înființate în fiecare oraș comisii de inventariere a averilor foștilor privilegiați ai puterii, corupției și penuriei. De asemenea, acțiunile unei întreprinderi se cuvin oferite spre cumpărare în primul rând lucrătorilor ei.

Considerăm constructivă și ideea, mai radicală, a privatizării prin împrumutarea tuturor lucrătorilor unei întreprinderi cu un număr egal de acțiuni, statul urmând să păstreze numai acel procent de fonduri care să-i asigure controlul activității. În felul acesta, s-ar oferi tuturor lucrătorilor șanse egale de prosperitate. Dacă cei leneși și-ar pierde șansa, nu s-ar putea totuși plânge de discriminare.

11. Timișoara este hotărâtă să ia în serios și să se folosească de principiul descentralizării economice și administrative. S-a și propus experimentarea în județul Timiș a unui model de economie de piață, pornind de la capacitățile sale puternice și de la competența specialiștilor de care dispune. Pentru atragerea mai ușoară și mai rapidă a capitalului străin, îndeosebi sub formă de tehnologie și materii prime speciale, și pentru crearea de societăți mixte, cerem și pe această cale înființarea la Timișoara a unei filiale a Băncii de Comerț Exterior. O parte din câștigurile în valută ale părții române din aceste societăți mixte va intra în salariile muncitorilor, într-un procent ce va fi negociat, de la caz la caz, cu liderii sindicali. Plata unei părți din salariu, în valută va asigura o bună cointeresare materială a muncitorilor. În plus, pașapoartele nu vor mai fi carnetele bune doar de ținut în sertar. O altă consecință pozitivă ar fi scăderea cursului valutar la bursa liberă, ceea ce ar atrage după sine creșterea imediată a nivelului de trai.

12. După căderea dictaturii au fost invitați în țară toți românii plecați în exil, pentru a pune umărul la reconstrucția României, Unii s-au și întors, alții și-au anunțat intenția de a o face. Din păcate, instigați de forțe obscure, s-au găsit și

oameni care să hulească pe exilații întorși, să-i califice trădători, să-i întrebe tendențios ce au mâncat în ultimii zece ani. Este o atitudine care nu ne face cinste. În disperarea care ne-a stăpânit în ultimii patruzeci de ani, poate că nu a fost român căruia să nu-i fi trecut prin minte, măcar o dată, să scape de mizerie luând calea exilului. Mulți dintre românii aflați astăzi departe de țară au plecat după persecuții politice și chiar după ani grei de închisoare. Ar fi rușinos din partea noastră să-i hulim și noi cu vorbele activiștilor comuniști de odinioară. Exilul românesc înseamnă sute de profesori eminenți care predau la cele mai mari universități din lume, mii de specialiști prețuiți la cele mai puternice firme occidentale, zeci de mii de muncitori calificați pe tehnologiile cele mai avansate. Să fim mândri de ei și să transformăm răul în bine, făcând din trista și dureroasa diasporă românească o forță înnoitoare pentru România. Timișoara îi așteaptă cu dragoste pe toți exilații români. Sunt compatrioții noștri și, azi mai mult ca niciodată, avem nevoie de competența lor, de europenismul gândirii lor și chiar de sprijinul lor material. De asemenea, cultura română va fi întreagă numai după ce se reintegrează în ea cultura din exil.

13. Nu suntem de acord cu stabilirea zilei de 22 decembrie ca zi națională a României. În felul acesta se eternizează persoana dictatorului, de fiecare dată sărbătorindu-se un număr de ani de la căderea lui. În majoritatea țărilor care și-au legat ziua națională de o revoluție, ziua aleasă este cea a declanșării mișcării revoluționare, fiind astfel glorificat curajul poporului român de a se ridica la luptă. Un singur exemplu: ziua națională a Franței este 14 iulie, ziua când, în 1789, a început Marea Revoluție franceză prin dărâmarea Bastiliei. În consecință, cerem instituirea zilei de 16 Decembrie ca zi națională a României. Astfel, copiii, nepoții și strănepoții noștri vor celebra curajul poporului de a înfrunta opresiunea, și nu căderea unui tiran nemernic. Cu excepția ziarului „România liberă”, presa, radioul și televiziunea din

București aproape că au uitat de revoluția de la Timișoara. Evenimentele comentate ca revoluționare sunt numai cele din 21-22 decembrie. Ne închinăm cu pietate în fața eroilor bucureșteni, ca și în fața eroilor din Lugoj, Sibiu, Brașov, Târgu-Mureș, Cluj, Arad, Reșița și din toate celelalte orașe care au avut nevoie de martiri pentru a cuceri libertatea. Ne doare și ne revoltă însă politica centrală de minimalizare a Revoluției noastre, evidentă și prin efortul de diminuare a numărului morților. Noi am fost pe străzile Timișoarei în zilele Revoluției și știm că numărul lor este mai mare decât cel anunțat oficial. Îi asigurăm însă pe acei care astăzi tănuiesc adevărul că nu vom înceta lupta până când nu vor fi aduși în fața instanței, în calitate de complici la genocid.

Această Proclamație s-a născut din necesitatea de a aduce la cunoștința națiunii române adevăratele idealuri ale revoluției de la Timișoara. A fost o revoluție făcută de popor și numai de el, fără amestecul activiștilor și securiștilor. A fost o revoluție autentică și nu o lovitură de stat. A fost categoric anticomunistă și nu doar anticeaușistă. La Timișoara nu s-a murit pentru ca activiștii comuniști din rândurile doi și trei să treacă în frunte și unul din participanții la genocid să fie numit de către aceștia ministru de interne. Nu s-a murit pentru ca dezbinarea socială și națională, cultul personalității, cenzura mass-media, dezinformarea, amenințările telefonice și scrise și toate celelalte metode comuniste de constrângere să fie practicate în văzul lumii, în timp ce nouă ni se cere pasivitate în numele stabilității sociale. Această Proclamație se adresează în primul rând celor care au primit revoluția cadou și se miră de ce suntem nemulțumiți, de vreme ce dictatura a căzut, s-au abrogat o serie de legi proaste și a mai apărut și câte ceva prin prăvălii. Acum știu de ce suntem nemulțumiți: nu acesta a fost idealul revoluției de la Timișoara.

Noi, autorii acestei Proclamații, participanți la evenimentele din 16 și 22 decembrie 1989, nu considerăm

Revoluția încheiată. O vom continua pașnic, dar ferm. După ce am înfruntat și am învins, fără ajutorul nimănui, unul dintre cele mai puternice sisteme represive din lume, nimeni și nimic nu ne mai poate intimida.

11 martie 1990

„LEGEA TICU DUMITRESCU”

Către

BIROUL PERMANENT AL SENATULUI ROMÂNIEI

Subsemnații senatori Constantin-Ticu Dumitrescu și Nicolae Cervenii, vă înaintăm „Proiectul de lege privind accesul la propriul dosar și desconspirarea Securității ca Poliție politică”

Proiectul are la bază inițiativa legislativă a senatorului Constantin-Ticu Dumitrescu din anul 1993, urmată de proiectul „Vasile Văcaru”(1995) și a unui grup de deputați din PNL (1997).

Implicarea unor personalități de mare valoare ca reprezentanți ai societății civile (Ana Blandiana, Gabriel Liiceanu, Alex. Patapievici) dovedește ca această problemă preocupă în mod deosebit opinia publică din țara noastră).

Reamintim și faptul că domnul Claudiu Iordache a cerut, încă din 1992, verificarea dosarelor de Securitate pentru deputați și senatori.

Față de toate acestea, solicitam, în temeiul Regulamentului Senatului, procedura de urgență, în ceea ce privește prezenta propunere legislativă.

De asemenea, vă rugăm ca în temeiul aceluiași Regulament al Senatului să propuneți votarea prezentei propuneri legislative prin apel nominal.

13 martie 1997

Constantin-Ticu Dimitrescu

Niculae Cervenii

Lege privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca Poliție politică.

„Noțiunea privind foștii informatori” adoptată în 1990 de Parlament este fundamentul teoretic al acestei inițiative legislative.

Pentru o motivație completă a prezentului proiect, inițiatorul consideră necesar să precizeze următoarele:

Nevoia de adevăr, care constituie dezideratul major al poporului român eliberat de dictatura comunistă, nu se poate împlini fără deconspirarea Securității ca poliție politică.

Se impune, de asemenea, ca fiecare persoană să aibă acces la propriul dosar dacă a fost urmărită de Securitate pentru convingerile sale anticomuniste sau antisovietice.

Adoptarea acestor legi constituie dovada respectării angajamentelor internaționale asumate de România și garantează exercițiul dreptului de acces la informațiile de interes public, consacrat atât de Constituția României cât și de documentele internaționale adoptate în materia drepturilor omului.

Proiectul urmărește informarea opiniei publice cu privire la activitatea fostelor organe de securitate, prin identificarea, studierea și valorificarea arhivelor.

Se asigură protecția individuală împotriva șantajului, înlăturându-se posibilitatea manipulării informațiilor deținute de Securitate cu privire la activitatea publică și privată a persoanei.

Scopul proiectului nu este unul punitiv. Se urmărește detensionarea climatului social și ordonarea societății românești pe criterii de moralitate, esențiale tranziției spre structurile democratice.

R A P O R T

la propunerea legislativă privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca Poliție politică

Prin adresa L4 din 13 ianuarie 1997, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a fost sesizată *în fond* cu propunerea legislativă privind dreptul cetățenilor români de a lua cunoștină de conținutul dosarelor întocmite de fostele organe ale Securității, inițiate de domnul senator Vasile Văcaru.

Prin adresa L 121 din 3 martie 1997, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a fost sesizată *în fond* cu propunerea legislativă privind accesul la dosarele întocmite până la 24 februarie 1992, de către fostele organe de Securitate, inițiată de domnul senator Niculae Cerveni, urmând să elaborăm un raport comun împreună cu Comisia de apărare, ordine publică și siguranță națională.

Cu adresa L 239 din 21 martie 1997, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a fost sesizată în fond cu propunerea legislativă privind accesul la propriul dosar

și deconspirarea Securității ca Poliție politică inițiată de domnii senatori Constantin Ticu Dumitrescu și Nicolae Cervești.

Comisia juridică lunând în dezbatere propunerile legislative enunțate mai sus, în unanimitate a hotărât să fie transmise pentru avizare Consiliului Legislativ.

Cu nota nr. 261/12.04.1997 Consiliul Legislativ a sugerat Comisiei juridice oportunitatea unificării într-un singur proiect legislativ, cu acordul inițiatorilor, a tuturor propunerilor legislative ținând seama că acestea au același obiectiv și cu soluții asemănătoare.

Comisia juridică a transmis acest punct de vedere al Consiliului legislativ inițiatorilor. care au fost de acord cu unificarea propunerilor legislative care de fapt s-a materializat într-un proiect unic.

În ședința din 23 aprilie a.c., Comisia juridică a analizat și amendat proiectul unic pe care l-a transmis din nou spre avizare cu adresa nr. XXIII/299/1997, Consiliului legislativ.

De asemenea, în data de 29.IX. 1997 cu același număr, în conformitate cu art. 110 (1) din Constituție a transmis proiectul unic Guvernului României pentru informare și punct de vedere, ținând cont de cheltuielile bugetare pe care le implică acest proiect.

Cu adresa nr. D.419/30.06.1997 Consiliul Legislativ a transmis avizul nr. 424 din 30.06. a.c. prin care în temeiul art. 2 alin. a din Legea nr. 73/1993 și art. 48 (2) din Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Legislativ, avizează favorabil propunerea legislativă privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca poliție politică.

În ședințele Comisiei juridice din 17 septembrie, 8, 14 și 15 octombrie au fost luate în dezbatere toate observațiile Consiliului Legislativ și unde a fost cazul s-au făcut reformulări, adăugiri sau eliminări de texte.

Cu adresa E 262 din 21.X.1997 am primit amendamentele propuse de Guvern în ședința din 17 octombrie

– amendamente pe care și le-a însușit domnul sen. Mircea Ionescu Quintus.

În ședințele din 5.12 și 19 noiembrie a.c. au fost luate în dezbatere acest amendamente de către Comisie rezultând textul proiectului pe care-l anexăm la prezentul raport și pe care-l supunem dezbaterii plenului Senatului. Comisia juridică a aprobat această ultimă formă a proiectului de lege cu 10 (zece) voturi „pentru” și 1 (unul) vot „împotriva”.

Nota bene

La propunerea legislativă s-a mai făcut o intervenție de către domnul Doru Braia, membru al Societății Civile Timișoara prin care se solicită prelungirea perioadei prevăzută de art. 1 (1), respectiv intervalul 1945 - 3 noiembrie 1996.

Acest amendament a fost preluat și susținut de domnii senatori Ioan Burghilea și Nicolae Cervenii în ședința Comisiei juridice din 12 noiembrie a.c.

Cu 10 (zece) voturi „pentru” și 1 (unul) vot „împotriva” Comisia juridică a respins acest amendament.

Potrivit art. 72 și 74 din Constituție, legea este ordinară.

București, 24 noiembrie 1997

Președinte, Răsvan Dobrescu ; secretar Octavian Oprea

LEGE
privind accesul la propriul dosar și deconspirarea
Securității ca poliție politică

Puterea comunistă instaurată în România în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 a exercitat în special prin organele Securității Statului, ca poliție politică, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, a drepturilor și libertăților lor fundamentale. Acesta îndreptățește accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, ca poliție politică, în condițiile prevederilor prezentei legi.

Art.1 (1) Orice cetățean român cu domiciliul în țară sau în străinătate, ori străin care în intervalul 1945-1989 a avut cetățenie română are dreptul de acces la propriul dosar întocmit de fostele organe ale Securității, ca poliție politică, până la data de 22 decembrie 1989. Acest drept se exercită la cerere și

constă în studierea nemijlocită a dosarului, eliberarea de copii de pe actele dosarului și de acte doveditoare despre cuprinsul dosarului.

(2) De drepturile prevăzute în alin. 1 beneficiază și soțul supraviețuitor și rudele până la grul II inclusiv ale persoanei decedat, în afară de cazul când acesta a dispus altfel.

(3) Exercitarea drepturilor prevăzute în alin. 1 și 2 se face personal sau prin prezentant cu procură specială și autentică.

Art.2 (1) Pentru a asigura dreptul de acces la informațiile de interes public, orice cetățean român cu domiciliul în țară sau în străinătate, precum și presa scrisă și audiovizuală, partidele politice, organizațiile neguvernamentale legal constituite, autoritățile și instituțiile publice au dreptul de a fi informați la cerere, în legătură cu calitatea de agent sau de colaborator al fostelor organe de securitate a persoanelor care ocupă următoarele funcții:

a) - Președintele României;

b) - deputat și senator;

c) - membru al Guvernului, secretar de stat și funcționar public de la director de minister în sus și asimilații acestor funcții:

d) - secretarii generali și secretarii generali adjuncți ai Camerelor Parlamentului, consilierii prezidențiali și ministeriali;

e) - prefect, subprefect, director de prefectură, primar, viceprimar, președinte și vicepreședinte al Consiliului județean și al municipiului București, șefii serviciilor descentralizate în județe:

f) - director și director adjunct al Serviciului Român de Informații și Direcției de Informații Externe.

g) - lucrător al serviciilor de informații interne, cu excepția angajaților civili care îndeplinesc atribuții administrative;

h) - Inspector General al Poliției, Inspector General adjunct, șefii inspectoratelor județene și adjuncții acestora, directori generali, director, șef de serviciu și șef de birou la nivel central și județean;

I) - funcție de conducere în garda Financiară;

j) - personalul diplomatic și consular cu excepția celor care îndeplinesc funcții tehnice și administrative;

k) - judecător și procuror la instanțe și parchete civile și militare;

l) - judecător la Curtea Constituțională;

m)- președinte și vicepreședinte al Curții de Conturi, procuror și judecător financiar;

n) - președinte și președinte de secție la Consiliul Legislativ;

o) - Avocatul Poporului și adjuncții acestuia;

q) - membru în Consiliul Național al Audiovizualului;

p) - director general și director în Serviciile publice de Televiziune și Radio,

r) - Guvernator al Băncii Naționale, președinte, vicepreședinte de bancă și membrii Consiliul de administrație;

s) - președintele Academiei Române;

ș) - rector, prorector, decan, prodecan și șef de catedră din învățământul superior;

t) - director și inspector șef din învățământul preuniversitar:

ț) - președinte, vicepreședinte și secretar general de partide politice sau ai unei organizații neguvernamentale și asimilații acestor funcții;

u) - membrii cu funcții de conducere ai Statului major General sau ai statelor generale ale categoriilor de forțe armate precum și comandanții de mari unități sau echivalent;

v) - ierarhii cultelor religioase recunoscute de lege până la nivel de preot precum și asimilații lor de la Parohiile din țară și străinătate.

(2) Acest drept se poate exercita față de persoanele care ocupă funcțiile enumerate în aliniatul 1 la data începerii funcționării Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Art. 3. - Persoanele care candidează, spre a fi alese sau numite, într-una din funcțiile prevăzute de art.2. sunt obligate să facă o declarație scrisă, pe proprie răspundere, privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator al fostelor organe de securitate ca poliție politică. După alegere sau numire, verificarea este obligatorie pentru persoanele care au fost alese sau numite în demnități sau funcții politice.

Art.4. - Verificările solicitate se sistează dacă persoana care îndeplinește una din funcțiile enumerate în art. 2 alin.1 demisionează sau, după caz, renunță la candidatură ori numire în termen de 15 zile de la data comunicării solicitării acestor verificări.

Art.5. - Dispozițiile art. 45 și alin.2 al Legii nr.14 din 1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații și ale art. 20 alineatul 2 li art. 22 cu referire la anexa 6 din Legea nr.16/1996 a Arhivelor Naționale nu sunt aplicabile dosarelor la care se referă art.1 și datelor solicitate în temeiul art. 2 al prezentei legi, care nu pot fi considerate că privesc siguranța națională a României.

Art.6. (1) Este agent al fostelor organe de Securitate în sensul folosit de prezenta lege orice persoană care a îndeplinit calitatea de lucrător operativ, inclusiv acoperit al fostelor organe de Securitate în perioada 1945-1989.

(2) Este colaborator al fostelor organe de Securitate în sensul folosit de art.2 persoana care a figurat în evidențele Securității statului ca rezident, deținător de locuință consipativă sau casă de întâlniri, informator, colaborator, indiferent dacă și-a exercitat activitatea informativă în stare de libertate sau detenție, în exil, sub nume de cod conspirativ, retribuit sau nu.

Art.7.(1) Pentru aplicarea prevederilor prezentei legi se înființează Consiliul pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități, cu sediul în București.

(2) Consiliul este un organism autonom, cu personalitate juridică, supus controlului Parlamentului, căruia îi prezintă rapoarte anuale sau la cererea acestuia.

Art.8. (1) Consiliul este condus de un Colegiu compus din 9 membri, numiți de Parlament, cu votul majorității parlamentarilor prezenți, pentru un mandat de 4 ani.

(2) Colegiul Consiliului își alege dintre membrii săi un președinte, un vicepreședinte și un secretar, în termen de 15 zile de la constituirea sa. Colegiul Consiliului lucrează în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor și adoptă decizii cu majoritatea voturilor. Votul este nominal.

(3) Candidaurile pentru Colegiul Consiliului se depun la Biroul permanent al Senatului în cel mult 20 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi. În cel mult 30 de zile de la data expirării termenului de depunere a candidaturilor, Biroul permanent al Senatului validează candidaturile, pe baza raportului Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului.

(4) Candidații depun copia fișei de antecedente penale și o declarație pe proprie răspundere cu privire la neapartenența și necolaborarea cu fostele organe de securitate, care vor fi verificate de Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări. După efectuarea verificărilor, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări propune prin raport Biroului permanent validarea sau invalidarea candidaturilor.

(5) Din Colegiul Consiliului nu pot face parte agenții sau colaboratorii fostelor organe de securitate, astfel cum sunt definiți în art. 5, și nici persoanele care au suferit condamnări pentru infracțiuni de drept comun chiar dacă a intervenit amnistia sau reabilitarea. Calitatea de membru al Colegiului

Consiliului este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice sau private exceptând cea de parlamentar?

(6) Consiliul funcționează pe baza unui regulament adoptat de Colegiul Consiliului în termen de 30 de zile de la data constituirii sale și care se publică în Monitorul Oficial.

(7) La investirea în funcție, membrii Colegiului Consiliului depun următorul jurământ în fața Parlamentului?

„Jur să respect Constituția și legile țării, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, să-mi îndeplinesc cu conștiinciozitate, onoare și fără părtinire îndatoririle ce-mi revin. Așa să-mi ajute Dumnezeu”.

Art.9. - Consiliul își elaborază propriul proiect de buget, care se aprobă de Parlament și face parte din bugetul de stat.

Ar.10. (1) Consiliul este organizat la nivel național și funcționează într-o structură unică.

(2) În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Consiliul General al Municipiului București va asigura spațiile corespunzătoare desfășurării activității Consiliului.

Art.11. (1) Consiliul are următoarea structură:

- a) Direcția secretariat-administrativ și de relații cu publicul;
- b) Direcția arhivistică;
- c) Direcția de verificare și analiză;
- d) Direcția de cercetare.

(2) Direcțiile enumerate în alin.1 lit.a) și c) exercită activitățile necesare realizării drepturilor prevăzute în art.1 și 2 ale prezentei legi. Direcția de cercetare studiază și cercetează activitățile și metodele specifice ale fostelor organe de securitate și pot organiza dezbateri publice.

Art.12. - Colegiul Consiliului angajează personal potrivit organigramei, cu respectarea prevederilor art.8, alin.5 din prezenta lege.

Art.13. - Pentru realizarea dreptului de acces la propriul dosar, persoana îndreptăţită conform art.1 se adresează Consiliul printr-o cerere scrisă. Consiliul va răspunde solicitării în termen de 30 de zile.

Art.14. - Persoanele îndreptăţite pot solicita Consiliului, în condiţiile art.1, următoarele:

a) consultarea dosarelor sau a oricăror materiale întocmite până la 22 decembrie 1989 de fostele organe de securitate;

b) eliberarea unor copii ale actelor aflate în acest dosare ori materiale;

c) eliberarea unor adeverinţe privind apartenenţa ori neapartenenţa, colaborarea ori necolaborarea cu fostele organe de securitate.

Art.15.(1) Conţinutul adeverinţelor eliberate potrivit art.14 lit.c) poate fi contestat în faţa Colegiului Consiliului, în termen de 30 de zile de la comunicare.

(2) Contestaţia va fi soluţionată de Colegiul Consiliului în termen de 60 de zile de la înregistrare.

(3) Decizia Colegiului Consiliului poate fi atacată în termen de 30 de zile de la comunicare la Curtea de Apel Bucureşti, potrivit procedurii contenciosului administrativ.

Art.16. (1) Dreptul de acces în informaţiile de interes public prevăzut în art.2. se exercită de către persoana fizică sau persoana juridică îndreptăţită, printr-o cerere adresată Consiliului.

(2) Prin această cerere se poate solicita eliberarea unui act din care să rezulte dacă a avut sau nu calitatea de agent sau de colaborator al fostelor organe de securitate privitor la persoanele care ocupă, sau sunt propuse a fi numite în funcţiile enumerate la art. 2.

(3) Verificările pot fi declanşate şi la cererea persoanelor care ocupă funcţiile prevăzute de art.2.

(4) Pe baza cererilor primite potrivit alin.1, Consiliul verifică documentele deținute, indiferent de forma lor, și înștiințează de îndată persoana prevăzută la art.2, în vederea exercitării drepturilor prevăzute în art.3.

(5) Menționarea unei persoane într-o evidență a fostelor organe de securitate poate servi la stabilirea calității de agent sau colaborator numai în măsura în care se coroborează cu alte probe, cum ar fi: angajamentul scris și semnat de cel în cauză, precum și condițiile în care acesta a fost obținut, rapoarte, sinteze informative, înscrisuri olografe și alte documente din arhivele Securității.

(6) În termen de 15 zile de la primirea cererilor, Consiliul citează în vederea audierii persoana cu privire la care s-au solicitat verificări, potrivit procedurii stabilite prin Regulament. Lipsa nejustificată a persoanei citate, nu împiedică declanșarea și finalizarea verificărilor solicitate.

(7) După finalizarea verificărilor, care nu pot dura mai mult de 60 de zile de la data primirii cererii, Consiliul comunică în scris solicitantului dacă persoana cu privire la care s-a cerut verificarea dacă a fost sau nu agent sau colaborator al fostelor organe ale Securității, în sensul definit la art.5. (1) împotriva comunicării eliberate potrivit art.16 alin. 4, solicitantul sau persoana cu privire la care s-a cerut verificarea se poate adresa Colegiului Consiliului, printr-o contestație, în termen de 15 zile de la primirea comunicării. Colegiul Consiliului reexaminează documentația care a stat la baza comunicării și, în termen de 30 de zile de la depunerea contestației, adoptă o decizie, care se comunică atât solicitantului, cât și persoanei cu privire la care s-au efectuat verificări, indiferent de autorul contestației. Decizia Colegiului Consiliului poate fi atacată în termen de 30 de zile de la comunicare la Curtea de Apel București potrivit procedurii contenciosului administrativ.

(2) În vederea adoptării deciziei, Colegiul Consiliului audiază persoana cu privire la care s-au cerut verificări și utilizează documentația depusă de acesta sau de solicitant. Documentația inițială poate fi completată. Persoana față de care se efectuează verificări are dreptul să consulte documentele care au stat la baza comunicării contestate. Lipsa nejustificată a persoanei cu privire la care s-au cerut verificări nu împiedică adoptarea unei decizii.

Art.18. Consiliul publică în Monitorul Oficial, partea a III-a comunicările necontestate în termen sau deciziile definitive ale Colegiului Consiliului, în termen de 10 zile de la data expirării termenului de contestație ori, după caz, al comunicării deciziei.

Art.19. Colegiul Consiliului dă publicității informațiile și documentele care atestă implicarea fostelor organe de securitate și a Partidului Comunist în săvârșirea unor infracțiuni grave contra vieții, integrității fizice și psihice și libertății persoanelor, precum și a unor acte de trădare a intereselor naționale.

Art.20. În cazurile de morți neelucidate despre care există indicii că au fost săvârșite în legătură cu activitatea fostelor organe de securitate, Consiliul oferă informații din proprie inițiativă sau pe baza unei cereri scrise din partea moștenitorilor celor dispăruți.

Art. 21. În scopul stabilirii adevărului istoric, Consiliul pune la dispoziția istoricilor documente și informații complete cu privire la structura, metodele și activitățile fostelor organe de securitate.

Art.22. (1) Serviciul Român de Informații, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării Naționale, toate fondurile arhivistice și orice alte instituții publice sau private au obligația să predea Consiliului în cel mult 30 de zile de la constituirea acestuia, Colegiului Consiliului toate arhivele și documentele fostelor organe de securitate, inclusiv sintezele întocmite de acesta. În afara documentelor scrise, se vor mai

preda înregistrările audio și video, disketele, fotografiile, filmele și microfilmele, precum și orice alte documente, indiferent de suportul lor fizic.

(2) Obligația prevăzută în alin.1 revine și persoanelor fizice care dețin astfel de documente.

(3) Sunt răspunzători pentru predarea arhivelor și documentelor conducătorii instituțiilor menționate în alin.1

(4) Instituțiile publice prevăzute în alin.1 au obligația de a preda, odată cu arhivele și dotările tehnice arhivistice aferente.

(5) Spațiile în care se află arhivele Securității ce fac obiectul prezentei legi se atribuie Consiliului prin hotărâre de guvern.

Art.23. Directorii sau persoanele aflate la conducerea instituțiilor prevăzute în art.21, alin.1 răspund, potrivit legii, pentru nerespectarea obligațiilor stabilite de prezenta lege.

Art.24. Sediul Consiliului precum și sediile arhivelor beneficiază de pază permanentă cu titlu gratuit, asigurată de Comandamentul Trupelor de Jandarmi.

Art. 25. La încetarea activității Consiliului pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități, fondul arhivistic și documentar constituit pe baza prezentei legi se predă spre conservare Arhivelor Statului,

Art.25,26,27 și 28 sunt identice cu cele din varianta Senatului.

**PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENATUL**

L E G E

**privind accesul la propriul dosar și deconspirarea
Securității, ca poliție politică**

Senatul adoptă prezentul proiect de lege

Puterea comunistă instaurată în România în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 a exercitat, în special prin organele Securității Statului, ca poliție politică, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, a drepturilor și libertăților lor fundamentale. Aceasta îndreptățește accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, ca poliție politică, în condițiile prevederilor prezentei legi.

Art.1. (1) Orice cetățean român cu domiciliul în țară sau în străinătate, ori străin care în intervalul 1945 a avut cetățenie română are dreptul de acces la propriul dosar întocmit de fostele organe ale Securității, ca poliție politică. Acest drept se exercită la cerere și constă în studierea nemijlocită a dosarului, eliberarea de copii de pe actele dosarului și de acte doveditoare despre cuprinsul dosarului.

(2) De drepturile prevăzute în alin. (1) beneficiază și soțul supraviețuitor și rudele până la gradul II inclusiv ale persoanei decedat, în afară de cazul când acesta a dispus altfl.

(3) Exercițarea drepturilor prevăzute în alin. (1) și (2) se face personal sau prin prezentant cu procură specială și autentică.

Art.2 (1) Pentru a asigura dreptul de acces la informațiile de interes public, orice cetățean român cu domiciliul în țară sau în străinătate, precum și presa scrisă și audiovizuală, partidele politice, organizațiile neguvernamentale legal constituite, autoritățile și instituțiile publice au dreptul de a fi informați la cerere, în legătură cu calitatea de agent sau de colaborator al fostelor organe de securitate a persoanelor care ocupă următoarele funcții:

a) - Președintele României;

b) - deputat și senator;

c) - membru al Guvernului, secretar de stat, director de minister și asimilații acestor funcții:

d) - secretarii generali și secretarii generali adjuncți ai Camerelor Parlamentului, consilierii prezidențiali și ministeriali;

e) - prefect, subprefect, director de prefectură, primar, viceprimar, președinte și vicepreședinte al Consiliului Județean și al municipiului București, șefii serviciilor descentralizate în județe:

f) - director și director adjunct al Serviciului Român de Informații și al Serviciului de Informații Externe.

g) - lucrător al serviciilor de informații interne, cu excepția angajaților civili care îndeplinesc atribuții administrative;

h) - inspector general al Poliției, inspector general adjunct, director general, director, șef de serviciu și șef de birou la nivel central și județean, precum și ofițeri și subofițeri angajați ai Ministerului de Interne;

i) - persoanele cu funcție de conducere în Garda Financiară;

j) - personalul diplomatic și consular cu excepția celor care îndeplinesc funcții tehnice și administrative;

k) - judecător și procuror la instanțe și parchete civile și militare;

l) - judecător la Curtea Constituțională;

m)- președinte și vicepreședinte al Curții de Conturi, procuror și judecător financiar;

n) - președinte și președinte de secție la Consiliul Legislativ;

o) - Avocatul Poporului și adjuncții acestuia;

p) - membru în Consiliul Național al Audiovizualului;

q) - patroni, directori, redactori șefi, redactori din serviciile publice sau private de televiziune și radio sau presă, după caz,

r) - guvernator al Băncii Naționale, președinte, vicepreședinte de bancă și membrii consiliul de administrație;

s) - membru, membru corespondent, membru de onoare sau secretar al Academiei Române;

ș) - rector, prorectorii, secretarul științific al Senatului și decanii din instituțiile de învățământul superior de stat și privat;

t) - directori și inspectori șefi din învățământul preuniversitar;

t) - președinte, vicepreședinte și secretar general de partide politice sau ai unei organizații neguvernamentale și asimilații acestor funcții;

u) - personalul militar și civil cu funcții de conducere din Ministerul Apărării Naționale și din Statele Majore ale Comitetelor de forțe armate, precum și comandanții de mari unități sau echivalente;

v) - ierarhii cultelor religioase recunoscute de lege până la nivel de preot, precum și asimilații lor de la parohiile din țară și străinătate.

x) - director al Direcției de Poștă și Telecomunicații, șefi de serviciu de Poștă și de Telecomunicații, șefi de centrală telefonică;

y) - persoanele cu funcții de conducere în direcțiile sanitare județene, în spitale județene, municipale și orășenești, în Colegiul Medical, în instituții de psihiatrie și medicală, medic psihiatru și medic legist;

z) - persoanele cu funcții de conducere, inclusiv membru al consiliului de administrație, în regiile autonome, societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, precum și în institutele și centrele de cercetare și proiectare.

(2) Acest drept se poate exercita față de persoanele care ocupă funcțiile enumerate în aliniatul 1 la data începerii funcționării Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

(3) Exercițarea dreptului prevăzut la alin. (2) încetează în condițiile prevăzute de prezenta lege.

(4) Prezentarea denaturată a datelor din dosarul de securitate în scopul discreditării constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

Art. 3. (1) - Persoanele care candidează, spre a fi alese sau numite, într-una din funcțiile prevăzute de art.2. sunt obligate să facă o declarație scrisă, pe proprie răspundere, privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator al

fostelor organe de Securitate ca poliție politică. După alegere au numire, verificarea este obligatorie pentru persoanele care au fost alese sau numite în demnități sau funcții politice.

(2) Prin poliție politică se înțeleg acele structuri ale Securității create în scopul menținerii puterii discreționare a fostului Partid Comunist Român, prin suprimarea sau îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(3) Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități va da publicității datele de identitate, inclusiv numele conspirative și funcțiile deținute, ale ofițerilor și subofițerilor de Securitate, activi sau acoperiți, implicați în activități de poliție politică.

(4) Participarea persoanelor implicate în activități de poliție politică se stabilește pe baza datelor, probelor și indiciilor existente în dosarele ce fac obiectul cercetării.

Art.4. - Verificările solicitate se sistază dacă persoana care îndeplinește una din funcțiile enumerate în art. 2 alin.(1) demisionează sau, după caz, renunță la candidatură ori numire în termen de 15 zile de la data comunicării solicitării acestor verificări.

Art.5. - Dispozițiile art. 45 și alin.(2) al Legii nr.14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații și ale art. 20 alineatul (2) și art. 22 cu referire la anexa 6 din Legea Arhivelor Naționale nr.16/1996 nu sunt aplicabile dosarelor la care se referă art.1 și datelor solicitate în temeiul art. 2 al prezentei legi, care nu pot fi considerate că privesc siguranța națională a României.

Art.6. (1) Este agent al fostelor organe de Securitate în sensul folosit de prezenta lege orice persoană care a îndeplinit calitatea de lucrător operativ, inclusiv acoperit al fostelor organe de Securitate în perioada 1945-1989.

(2) Este colaborator al fostelor organe de Securitate în sensul folosit de art.2 persoana care a figurat în evidențele Securității Statului ca rezident, deținător de locuință

consipativă sau casă de întâlniri, informator, colaborator, indiferent dacă și-a exercitat activitatea informativă în stare de libertate sau detenție, în exil, sub nume de cod conspirativ, retribuit sau nu.

(3) Se consideră colaborator al fostelor organe de securitate persoana care a transmis sau a înlesnit transmiterea de informații, note, rapoarte sau alte acte prin care se denunțau activitatea sau atitudinile potrivnice regimului comunist și prin care s-au încălcat drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Art.7.(1) Pentru aplicarea prevederilor prezentei legi se înființează Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități, cu sediul în București.

(2) Consiliul este un organism autonom, cu personalitate juridică, supus controlului Senatului, căruia îi prezintă rapoarte anuale sau la cererea acestuia.

Art.8. (1) Consiliul este condus de un Colegiu numit de Senat, cu votul majorității senatorilor, pentru un mandat de 4 ani, la propunerea grupurilor parlamentare, potrivit configurației și ponderii lor. Senatul se pronunță printr-un singur vot asupra listei cuprinzând numele și prenumele persoanelor desemnate.

(2) Candidaturile pentru Colegiul Consiliului se depun la Biroul Permanent al Senatului în cel mult 20 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi. în cel mult 30 de zile de la data expirării termenului de depunere a candidaturilor. Biroul permanent al Senatului validează candidaturile, pe baza raportului Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului.

(3) Colegiul Consiliului este compus dintr-un număr minim de 9 membri, numiți în condițiile prevederilor alin. (1). Consiliul își alege dintre membrii săi un președinte, un vicepreședinte și un secretar, în termen de 15 zile de la constituirea sa. Colegiul Consiliului lucrează în prezența a cel

puțin două treimi din numărul membrilor și adoptă decizii cu majoritatea voturilor. Votul este nominal.

(4) Candidații depun copia fișei de antecedente penale și o declarație pe proprie răspundere cu privire la neapartenența și necolaborarea cu fostele organe de Securitate, care vor fi verificate de Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului. După efectuarea verificărilor, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări propune prin raport Biroului Permanent validarea sau invalidarea candidaturilor.

(5) Din Colegiul Consiliului nu pot face parte agenții sau colabotorii fostelor organe de securitate, astfel cum sunt definiți în art. 6, ai altor servicii secrete străine, ai altor structuri informative interne și străine și organizații ce au desfășurat și desfășoară activități care contravin drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și nici persoanele care au suferit condamnări pentru infracțiuni de drept comun, chiar dacă a intervenit amnistia sau reabilitarea. Calitatea de membru al Colegiului Consiliului este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice sau private.

(6) Consiliul funcționează pe baza unui regulament adoptat de Colegiul Consiliului în termen de 30 de zile de la data constituirii sale și care se publică în Monitorul Oficial.

(7) La investirea în funcție, membrii Colegiului Consiliului depun următorul jurământ în fața Senatului.

„Jur să respect Constituția și legile țării, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, să-mi îndeplinesc cu conștiinciozitate, onoare și fără părtinire îndatoririle ce-mi revin. Așa să-mi ajute Dumnezeu”.

Art.9. - Consiliul își elaborază propriul proiect de buget, care se aprobă de Senat și face parte din bugetul de stat.

Ar.10. (1) Consiliul este organizat la nivel național și funcționează într-o structură unică.

(2) În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Consiliul General al municipiului București va asigura spațiile corespunzătoare desfășurării activității Consiliului.

Art.11. (1) Consiliul are următoarea structură:

- a) Direcția secretariat-administrativ și de relații cu publicul;
- b) Direcția arhivistică;
- c) Direcția de verificare și analiză;
- d) Direcția de cercetare.

(2) Direcțiile enumerate în alin.(1) lit.a) și c) exercită activitățile necesare realizării drepturilor prevăzute în art.1 și 2 ale prezentei legi. Direcția de Cercetare studiază și cercetază activitățile și metodele specifice ale fostelor organe de securitate și pot organiza dezbateri publice.

Art.12. - Colegiul Consiliului angajează personal potrivit organigramei, cu respectarea prevederilor art.8, alin.(5) din prezenta lege.

Art.13. - Pentru realizarea dreptului de acces la propriul dosar, persoana îndreptățită conform art.1 se adresează Consiliului printr-o cerere scrisă. Consiliul va răspunde solicitării în termen de 30 de zile.

Art.14. - Persoanele îndreptățite pot solicita Consiliului, în condițiile art.1, următoarele:

a) consultarea dosarelor sau a oricăror materiale întocmite până la 22 decembrie 1989 de fostele organe de securitate;

b) eliberarea unor copii ale actelor aflate în acest dosare ori materiale;

c) eliberarea unor adeverințe privind apartenența ori neapartenența, colaborarea ori necolaborarea cu fostele organe de securitate.

Art.15.(1) Conținutul adevărurilor eliberate potrivit art.14 lit.c) poate fi contestat în fața Colegiului Consiliului, în termen de 30 de zile de la comunicare.

(2) Contestația va fi soluționată de Colegiul Consiliului în termen de 60 de zile de la înregistrare.

(3) Decizia Colegiului Consiliului poate fi atacată în termen de 30 de zile de la comunicare la Curtea de Apel București, potrivit procedurii Contenciosului Administrativ.

Art.16. (1) Dreptul de acces în informațiile de interes public prevăzut în art.2. se exercită de către persoana fizică sau persoana juridică îndreptățită, printr-o cerere adresată Consiliului.

(2) Prin această cerere se poate solicita eliberarea unui act din care să rezulte dacă a avut sau nu calitatea de agent sau de colaborator al fostelor organe de Securitate, privitor la persoanele care ocupă, sau sunt propuse a fi numite în funcțiile enumerate la art. 2.

(3) Verificările pot fi declanșate și la cererea persoanelor care ocupă funcțiile prevăzute de art.2.

(4) Pe baza cererilor primite potrivit alin.(1), Consiliul verifică documentele deținute, indiferent de forma lor, și înștiințează de îndată persoana prevăzută la art.2, în vederea exercitării drepturilor prevăzute în art.3.

(5) Calitatea de agent sau colaborator se stabilește de către Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități prin mențiunile din evidențele fostelor organe de Securitate coroborate cu orice alte probe, cum ar fi: angajamentul scris și semnat de cel în cauză, precum și condițiile în care acesta a fost obținut, rapoarte, sinteze informative, înscrisuri olografe și alte documente din Arhivele Securității.

(6) În termen de 15 zile de la primirea cererilor, Consiliul citează, în vederea audierii, persoana cu privire la care s-au solicitat verificări, potrivit procedurii stabilite prin

Regulament. Lipsa nejustificată a persoanei citate, nu împiedică declanșarea și finalizarea verificărilor solicitate.

(7) După finalizarea verificărilor, care nu pot dura mai mult de 60 de zile de la data primirii cererii, Consiliul comunică în scris solicitantului dacă persoana cu privire la care s-a cerut verificarea a fost sau nu agent sau colaborator al fostelor organe ale Securității, în sensul definit la art.5.

Art.17. (1) Împotriva comunicării, eliberate potrivit art.16 alin. (4), solicitantul sau persoana cu privire la care s-a cerut verificarea se poate adresa Colegiului Consiliului, printr-o contestație, în termen de 15 zile de la primirea comunicării. Colegiul Consiliului reexaminează documentația care a stat la baza comunicării și, în termen de 30 de zile de la depunerea contestației, adoptă o decizie, care se comunică atât solicitantului, cât și persoanei cu privire la care s-au efectuat verificări, indiferent de autorul contestației. Decizia Colegiului Consiliului poate fi atacată în termen de 30 de zile de la comunicare la Curtea de Apel București potrivit procedurii contenciosului administrativ.

(2) În vederea adoptării deciziei, Colegiul Consiliului audiază persoana cu privire la care s-au cerut verificări și utilizează documentația depusă de acesta sau de solicitant. Documentația inițială poate fi completată. Persoana față de care se efectuează verificări are dreptul să consulte documentele care au stat la baza comunicării contestate. Lipsa nejustificată a persoanei cu privire la care s-au cerut verificări nu împiedică adoptarea unei decizii.

Art.18. Consiliul publică în Monitorul Oficial, partea a III-a comunicările necontestate în termen sau deciziile definitive ale Colegiului Consiliului, în termen de 10 zile de la data expirării termenului de contestație ori, după caz, al comunicării deciziei.

Art.19. Colegiul Consiliului dă publicității informațiile și documentele care atestă implicarea fostelor organe de

Securitate și a Partidului Comunist Român în săvârșirea unor infracțiuni grave contra vieții, integrității fizice și psihice și libertății persoanelor, precum și a unor acte de trădare a intereselor naționale.

Art.20. În cazurile de morți neelucidate despre care există indicii că au fost săvârșite în legătură cu activitatea fostelor organe de Securitate, Consiliul oferă informații din proprie inițiativă sau pe baza unei cereri scrise din partea moștenitorilor celor dispăruți.

Art. 21. În scopul stabilirii adevărului istoric, Consiliul pune la dispoziția istoricilor documente și informații complete cu privire la structura, metodele și activitățile fostelor organe de Securitate, în condițiile legii și ale regulamentului Consiliului.

Art.22. (1) Colegiul Consiliul are drept de acces neîngrădit la toate documentele privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute în prezenta lege, create de fostele organe de Securitate, cu excepția celor care privesc siguranța națională, potrivit legii.

(2) Documentele create de fostele organe de Securitate se păstrează și se studiază la sediile deținatorilor, la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(3) Serviciul Român de Informații, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării Naționale, și orice alte instituții publice sau private care dețin asemenea documente sunt obligate să asigure acest drept de acces, la cererea Colegiului Consiliului.

(4) Drepturile prevăzute la alin.(1) se referă și la înregistrările audio și video, dischete, fotografiile, filmele și microfilmele.

(5) Neîndeplinirea obligațiilor prevăzute la aliniatele precedente atrage, după caz, răspunderea penală, civilă sau administrativă a conducătorilor organelor și instituțiilor respective, potrivit legii

(3) Sunt răspunzători pentru predarea arhivelor și documentelor conducătorii instituțiilor menționate în alin.(1)

(4) Instituțiile publice prevăzute în alin.1 au obligația de a preda, odată cu arhivele și dotările tehnice arhivistice aferente.

Art.23.(1) Nerespectarea prevederilor prezentei legi de către personalul Consiliului atrage, potrivit legii, răspunderea penală, civilă, contravențională și disciplinară, după caz.

(2) Infrațiunile de fals și distrugere de acte, săvârșite de către Personalul Consiliului se pedepsesc, potrivit legii penale, maximul pedepsei majorându-se cu doi ani.

(3) Eliberarea de adeverințe, documente sau copii ale acestora din dosare, sau informații despre acestea, în alte condiții decât cele prevăzute în prezenta lege, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

(4) Darea spre publicitate a unor date sau informații din dosare, necorespunzătoare adevărului, de natură a leza viața, demnitatea, onoarea sau reputația unei persoane constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani.

Art.24. Sediul Consiliului precum și sediile arhivelor beneficiază de pază permanentă cu titlu gratuit, asigurată de Comandamentul Trupelor de Jandarmi.

Art. 25. La încetarea activității Consiliului pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități, fondul arhivistic și documentar constituit pe baza prezentei legi se predă spre conservare Arhivelor Naționale.

Art.26. Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Fostei Securități își desfășoară activitatea pe o perioadă de patru ani, cu posibilitatea prelungirii prin lege.

Art.27. Nerespectarea sau încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, după caz

Art.28. Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe și Direcția de Informații Militare au obligația de a pune la dispoziția Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări a Senatului materialele solicitate cu privire la persoana candidaților primului Colegiul al Consiliului.

Acest proiect de lege a fost adoptată de Senat în ședința din 25 iunie 1991 cu respectarea prevederilor articolului 74 alineatul (1) din Constituția României.

**BIROUL PARLAMENTAR NR. 212
DEPUTAT P.N.T.C.D. – MIHAIL NICA**

**LEGE PRIVIND ACCESUL LA PROPRIUL
DOSAR ȘI DECONSPIRAREA SECURITĂȚII CA
POLIȚIE POLITICĂ**

Text în varianta Camerei Deputaților

TEZA LEGII:

Puterea comunistă instaurată în România începând cu data de 6 martie 1945 a exercitat, în special prin organele Securității Statului ca poliție politică, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, a drepturilor și libertăților lor fundamentale. Aceasta îndreptățește accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, ca poliție politică, în condițiile prezentei legi.

TEMA I: ÎNFIINȚAREA CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII

Art. 6.(1) Pentru aplicarea prevederilor prezentei legi se înființează Consiliul Național pentru Studiarea Arhivelor Securității, ca poliție politică, cu sediul în București.

(2) Consiliul este un organism autonom cu personalitate juridică, supus controlului Parlamentului. Anual sau la cererea Parlamentului, Consiliul prezintă rapoarte.

Art.7. (1) Consiliul este condus de un Colegiu compus din 11 membri.

(2) Membrii Colegiului sunt numiți de Parlament, la propunerea grupurilor parlamentare, potrivit configurației politic a celor două Camere, pe baza raportului comun, întocmit de comisiile juridice ale Camerei Deputaților și Senatului, în sesiunea comună, pentru un mandat de 6 ani. Mandatul poate fi reînnoit o singură dată.

(3) Propunerile nominale pentru Colegiul Consiliului se depun la Birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, de către liderii grupurilor parlamentare, în limita numărului de locuri stabilit potrivit alin. (1) și alin. (2), în cel mult 10 zile calendaristice de la intrarea în vigoare a prezentei legi, care le trimite comisiilor juridice. Propunerile vor fi însoțite de: curriculum vitae, copiile fidele de pe fișe de antecedente penale, de declarațiile pe proprie răspundere ale

candidaților, în sensul că nu se încadrează în prevederile art. 4 alin.(2) - (5), respectiv că nu au aparținut și nu au colaborat cu organele de Securitate.

(4) Comisiile juridice ale Camerei Deputaților și Senatului vor audia în sesiunea comună și vor verifica îndeplinirea condițiilor impuse candidaților prin prezenta lege; candidaturile vor fi avizate individual. Raportul comun cuprinzând rezultatul audierilor se înaintează Birourilor permanente ale celor două Camere, în termen de 10 zile calendaristice de la primirea listelor de candidați.

(5) Candidații care nu îndeplinesc condițiile prevăzute în prezenta lege vor fi înlocuiți, la cererea comisiilor juridice ale celor două Camere, de către grupurile parlamentare care i-au propus. Noile propuneri se înaintează în termen de 5 zile de la comunicarea făcută de Birourile permanente ale celor două Camere, către grupurile parlamentare. Locurile rămase vacante ca urmare a nedepunerii de candidați de către grupurile parlamentare în termenul de 5 zile, se redistribuie între restul grupurilor parlamentare, potrivit configurației prevăzută de alin. (2).

(6) Camera Deputaților și Senatul, întrunit în sesiunea comună, pe baza raportului comun al Comisiilor juridice, se pronunță prin vot asupra listei de candidați pentru Colegiul Consiliului, în cel mult 10 zile calendaristice de la data depunerii raportului Comisiilor juridice. Votul se exprimă prin apel nominal:

(7) Colegiul Consiliului își alege dintre membrii săi un președinte, un vicepreședinte și un secretar, în termen de 5 zile de la constituirea sa. Colegiul Consiliului lucrează în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor și adoptă decizii cu majoritatea voturilor membrilor prezenți. Dezbaterile Colegiului Consiliului nu sunt publice.

(8) Din Consiliu și Colegiul Consiliului nu pot face parte agenții sau colaboratorii organelor de Securitate astfel

cum sunt definiți în prezenta lege, cei ai altor servicii secrete străine, ai altor structuri informative interne și străine și ai altor organizații ce au desfășurat și desfășoară activități care contravin drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. De asemenea, nu pot face parte persoanele care au suferit condamnări pentru infracțiuni de drept comun, chiar dacă au fost amnistiate sau reabilite. Calitatea de membru al Colegiului Consiliului nu poate fi acordată persoanelor care au făcut sau fac parte din partide politice.

(9) Consiliul funcționează în temeiul unui regulament adoptat de Colegiul Consiliului în termen de 30 de zile de la data constituirii sale și care se publică în Monitorul Oficial al României.

(10) La investirea în funcție, membrii Colegiului Consiliului depun următorul jurământ în fața Parlamentului:

„Jur să respect Constituția și legile țării, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, să-mi îndeplinesc cu conștiințozitate, onoare și fără părtinire îndatoririle ce-mi revin în calitate de membru al Colegiului Consiliului. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

Art.23. Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției și Ministerul Public au obligația de a pune la dispoziția comisiilor juridice ale Camerei Deputaților și Senatului materialele solicitate cu privire la persoana candidaților primului Colegiu al Consiliului Național constituit potrivit art.7.

Art.7a. (1) În cazul în care, ulterior alegerii Consiliului, se constată că unul din membrii acestuia nu îndeplinește condițiile prevăzute în prezenta lege, se procedează la revocarea mandatului ei la o nouă alegere. Verificarea îndeplinirii

condițiilor se face la cererea oricărei persoane, de către Curtea Supremă de Justiție.

(2) Revocarea se pronunță de Curtea Supremă de Justiție, în complet de 3 judecători, ci citarea părților. Decizia pronunțată poate fi atacată cu recurs, în termen de 10 zile de la pronunțarea deciziei. Recursul se judecă în complet de 7 judecători, cu citarea părților.

În ambele faze Curtea Supremă de Justiție soluționează aceste cauze cu celeritate.

Art.8. (1) Consiliul își elaborează proiectul de buget propriu pe care îl înaintează Guvernului în vederea includerii lui în bugetul de stat.

(2) Președintele Colegiului Consiliului este ordonator principal de credite.

Art.9. (1) Consiliul este organizat la nivel național și funcționează într-o structură unică.

(2) În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Consiliul General al municipiului București va sigura spațiile corespunzătoare desfășurării activității Consiliului.

Art.20. Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității își desfășoară activitatea pe o perioadă de 6 ani, cu posibilitatea prelungirii acesteia, prin hotărârea Parlamentului.

Art. 19. Sediul Consiliului, precum și sediul propriei sale arhive beneficiază de pază permanentă cu titlu gratuit, asigurată de Comandamentul Trupelor de Jandarmi.

TEMA II : CONSTITUIREA ARHIVEI CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII

Art. 18. (1) Colegiul Consiliului primește în gestiune toate documentele privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de

prezenta lege, deținute de organele de securitate, cu excepția celor care privesc siguranța națională, potrivit legii.

(2) Documentele, prevăzute al alin. (1), precum și orice copii ale acestora, se păstrează și se studiază la sediile deținătorilor, de la data intrării în vigoare a prezentei legi, membrii Colegiului având acces neîngrădit.

(3) Serviciul Român de Informații, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării naționale, Arhivele Naționale și orice alte instituții publice sau private, precum și persoanele fizice, care dețin asemenea documente sunt obligate să asigure acest drept de acces și să le predea, la cererea Colegiului Consiliului.

(4) Drepturile și obligațiile prevăzute la alin.(1), (2) și (3) se referă și la înregistrările audio și video, dischete, fotografii, filme și microfile.

(5) Neîndeplinirea obligațiilor prevăzute la alineatele prevăzute la alinatele precedente atrage, după caz, răspunderea penală, administrativă, civilă sau disciplinară, după caz, a conducătorilor organelor, instituțiilor și persoanelor fizice respective.

(6) Stabilirea în concret a dosarelor care privesc siguranța națională, prevăzute la alin.(1), se va face de comun acord de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, împreună cu conducerea Serviciului Român de Informații. În caz de divergență, hotărârea va fi adoptată de Consiliul Superior de Apărarea a țării.

Art. 21. (1) La încetarea activității Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, fondul arhivistic și documentar constituit pe baza prezentei legi se predă spre conservare Arhivelor Naționale.

(2) De asemenea, se transferă Arhivelor Naționale sediile și dotările Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Art. 24. Orice alte prevederi în vigoare contrare reglementărilor prezentei legi privind regimul documentelor, nu pot fi invocate pentru a împiedica aplicarea acesteia.

TEMA III : ACCESUL CETĂȚEANULUI LA PROPRIUL DOSAR ÎNTOCMIT DE ORGANELE SECURITĂȚII CA POLIȚIE POLITICĂ.

Art. 1. (1) Orice cetățean român sau cetățean străin care după 1945 a avut cetățenie română are dreptul de acces la propriul dosar întocmit de organele Securității, ca poliție politică. Acest drept se exercită la cerere și constă în studierea nemijlocită a dosarului, eliberarea de copii de pe actele dosarului și de pe înscrisurile doveditoare despre cuprinsul dosarului.

(2) Totodată persoana, subiect al unui dosar din care rezultă că a fost urmărită de organele Securității Statului, ar dreptul, la cerere, să afle identitatea agenților de securitate și a colaboratorilor, care au contribuit cu informații la completarea acestui dosar.

(3) De drepturile prevăzute la alin. (1) și (2) beneficiază soțul supraviețuitor și rudele până la gradul II inclusiv ale persoanei decedate, în afară de cazul când aceasta a dispus altfel.

(4) Exercițarea drepturilor prevăzute la alin.(1), (2) și (3) se face personal sau prin reprezentant cu procură specială și autentică.

Art. 10. Pentru realizarea dreptului de acces la propriul dosar, persoana îndreptățită conform art.1 se adresează Consiliului printr-o cerere scrisă. Consiliul va răspunde solicitării în termen de 30 de zile.

Art.11. (1) Persoanele îndreptățite pot solicita Consiliului, în condițiile art. 1, următoarele:

a) consultarea dosarelor sau a oricăror materiale întocmite până la 22 decembrie 1989 de organele de Securitate;

b) eliberarea unor copii ale înscrisurilor aflate în aceste dosare ori materiale;

c) eliberarea unor adeverințe privind apartenența ori neapartenența, colaborarea ori necolaborarea cu organelor de securitate.

(2) Nu se eliberează copii de pe aceste înscrisuri ale dosarului, al căror conținut poate afecta major o terță persoană, decât în următoarele condiții:

a) cu acordul scris al persoanei ce poate fi afectată major sau al moștenitorilor legali;

b) asigurând o copie care nu cuprinde pasajele privitoare la o terță persoană. ce poate fi afectată major.

Art. 12. (1) Conținutul adeverințelor eliberate potrivit art. 11 alin. (1) lit.c) poate fi contestat la Colegiul Consiliului, în termen de 30 de zile de la comunicare.

(2) Contestația va fi soluționată de la Colegiul Consiliului în termen de 60 de zile de la înregistrare.

(3) Decizia Colegiului Consiliului poate fi atacată, în termen de 30 de zile de la comunicare, la Curtea de Apel în competența căreia își are domiciliul contestatarul.

Art. 16. În cazurile de dispariții neelucidate despre care există indicii că s-au produs în legătură cu activitatea organelor de securitate, Consiliul oferă informații din proprie inițiativă sau pe baza unei cereri scrise din partea moștenitorilor prezumtivi ai celor declarați dispăruți.

Art.15. (1) Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității va publica în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, datele de identitate, inclusiv numele conspirative și funcțiile deținute ale ofițerilor și subofițerilor de securitate, activi sau acoperiți, implicați în activități de poliție politică.

Art.5. Dispozițiile art. 45 alin. (2) din Legea nr.14(1992) Privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații și ale art. 20 alin. (2) și art. 22 cu referire la Anexa nr.6 din Legea Arhivelor Naționale nr. 16/1996 nu sunt

aplicabile dosarelor la care se refera art.1. și datelor solicitate în temeiul art.2 al prezentei legi, are nu pot fi considerate că privesc siguranța națională a României.

Art. 24. Orice alte prevederi legale în vigoare contrare reglementărilor prezentei legi privind regimul documentelor, nu pot fi invocate pentru a împiedica aplicarea acesteia.

TEMA IV: DECONSPIRAREA SECURITĂȚII ȘI ACCESUL LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC

Art. 4. (1) Prin poliție politică se înțeleg toate acele structuri ale Securității create prin instaurarea și menținerea puterii totalitar-comuniste, precum și pentru suprimarea sau îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(2) Este agent al organelor de securitate, ca poliție politică, în sensul folosit de prezenta lege, orice persoană care a îndeplinit calitatea de lucrător operativ, inclusiv acoperit, al organelor de securitate în perioada 1945-1989.

(3) este colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică, în sensul prezentei legi, persoana care:

a) a fost retribuită sau recompensată în alt mod pentru activitatea desfășurată în această calitate;

b) a fost deținător de locuință conspirativă sau de casă de întâlnire;

c) a fost rezident al Securității, în sensul prezentei legi;

d) orice altă persoană care a dat informații prin care s-a adus, nemijlocit sau prin organe, atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Informațiile din declarațiile date în timpul anchetei de către persoana reținută sau arestată pentru motive politice privind cauza pentru care a fost cercetată, judecată și condamnată nu fac obiectul acestei prevederi.

(4) Se consideră colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică și persoana care a transmis sau a înlesnit

transmiterea de informații, note, rapoarte sau alte acte prin care se denunțau activitatea sau atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist, de natura să aducă atingere drepturilor și liberăților fundamentale ale omului.

(5) Sunt asimilați colaboratorilor prevăzuți la art. 4 alin.

(3) persoanele care au avut competențe decizionale, juridice sau politice, ori prin abuz de putere politică au luat decizii la nivel central ori local, cu privire la activitatea Securității sau cu privire la activitatea alor structuri de represiune ale regimului totalitar comunist.

(6) Implicarea în activitatea de poliție politică a persoanelor prevăzute de art. 2 se stabilește pe baza datelor, probelor și indiciilor existente în dosarele ce fac obiectul cercetării, precum și prin orice înscrisuri prezentate de orice persoană interesată în cazul lipsei, alterării sau descompletării dosarului.

Art.2. (1) Pentru a asigura dreptul de acces la informațiile de interes public, orice cetățean român cu domiciliul în țară au în străinătate, precum și presa scrisă și audiovizuală, partidele politice, organizațiile neguvernamentale legal constituite, autoritățile și instituțiile publice au dreptul de a fi informați, la cerere, în legătură cu calitatea de agent sau de colaborator al organelor Securității a persoanelor care au ocupat, ocupă sau candidează pentru a fi alese ori numite în următoarele demnități sau funcții:

a) Președintele României;

b) deputat sau senator;

c) membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat, secretar general, secretarii generali adjuncți din Guvern și din ministere, directori în ministere și asimilați ai acestor funcții;

d) secretari generali și secretari generali adjuncți ai camerelor Parlamentului, directorii departamentelor celor două camere, consilierii prezidențiali și de stat;

e) prefect, subprefect, secretar general și director în prefectură, secretar general al Consiliului județean și al Consiliul General al municipiului București, primar, viceprimar, consilier județean, consilier în Consiliul General al municipiului București, șefii serviciilor descentralizate în județe;

f) directorul și adjuncții săi la Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază și Serviciul de Telecomunicații Speciale;

g) inspector general al Poliției, inspector general adjunct, director general, director, șef de serviciu și șef de birou la nivel central și județean, preum și ceilalți ofițeri și subofițeri angajați ai Ministerului de Interne;

h) persoanele cu funcții de conducere, la nivel național și județean, în Garda Financiară și în organele vamale;

i) judecătorii și magistrații asistenți de la Curtea Supremă de Justiție și de la Curtea Constituțională, procurorii de la parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, judecătorii, procurorii și prim-grefierii la instanțele și parchetele civile și militare, avocații și notarii publici;

j) președintele, vicepreședinții, judecătorii, consilierii de conturi, procurorii financiai și prim-grefierul de la Curtea de Conturi;

k) președintele și președintele de secție la Consiliul Legislativ, membrii Consiliului Legislativ, persoanele cu funcții de conducere din Fondul Proprietății de Stat, președinții și membrii ai Consiliului Concurenței, ai Comisiei Naționale de Valori Mobiliare, ai Comisiei Naționale pentru Statistică și Oficiului Național de Cadastru, Geodezie și Cartografie;

l) Avocatul Poporului și adjuncții acestuia;

m) membru în Consiliul Național al Audiovizualului;

n) membru în consiliile de administrație ale societăților publice de radio și televiziune, patron, director, redactor șf,

redactor în serviciile publice sau private de televiziune, radio sau presa scrisă, analiști politici și asimilații acestora, după caz;

o) guvernator al Băncii Naționale, președinte, vicepreședinte de bancă și membrii Consiliul de administrație din sectorul bancar;

p) membru, membru corespondent, membru de onoare sau secretar al Academiei Române;

r) rector, prorector, secretar științific al Senatului, decan, prodecan, șef de catedră, cadru didactic universitar în instituțiile de învățământ superior de stat și privat;

s) inspector general sau adjunct, inspector de specialitate al Inspectoratului Școlar județean, director de liceu ori grup școlar, precum și director în instituțiile de cultură la nivel național, județean și municipal;

ș) președinte, vicepreședinte, secretar general și ceilalți membri ai organelor de conducere statutare ale partidelor politice, la nivel național și județean sau ai unei organizații neguvernamentale și asimilării acestor funcții;

t) personalul militar și civil cu funcții de conducere din Ministerul Apărării Naționale și din statele majore ale categoriilor de forțe ale armatei, precum și comandanții de unități sau echivalente;

ț) ierarhii și șefii cultelor religioase recunoscute de lege până la nivel de preot inclusiv, precum și asimilați lor de la parohiile din țară și străinătate;

u) președinte, vicepreședinte și secretar general de organizații patronale și sindicale reprezentative la nivel național și asimilării acestor funcții, precum și ceilalți membri ai conducerilor executive respective;

v) director al Direcției de Poștă și Telecomunicații, șefi de serviciu de Poștă și de Telecomunicații, șefi de centrală telefonică;

x) persoanele cu funcție de conducere din direcțiile sanitare județene, direcțiile județene de sănătate publică și a

municipiului București, din Colegiul Medicilor din România, din casele de asigurări de sănătate, directorii de spitale, precum și medicii psihiatri, anatomopatologii și medicii legiști;

z) Persoanele cu funcții de conducere, inclusiv membru al Consiliului de Administrație în regii, companii și societăți comerciale, având ca obiect activități de interes public sau strategic, precum și membrii conducerii fundațiilor, asociațiilor și filialelor care activează pe teritoriul României, inclusiv fondatorii acestora;

z) persoanele care dețin titlul de revoluționar sau luptător cu merite deosebite în Revoluția din decembrie 1989.

Art.3. (1) Persoanele care candidează spre a fi alese sau numite într-una din demnitățile sau funcțiile prevăzute la art.2. sunt obligate să facă o declarație autentică, pe proprie răspundere, potrivit legii penale, privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică. Înainte de alegere sau numire, verificarea se face din oficiu, pentru persoanele care candidează pentru a fi alese sau numite în demnitățile sau funcțiile prevăzute a art.2. lit. a), b) și c); de asemenea, verificarea este obligatorie și pentru persoanele care au fost alese sau numite în respectivele demnități sau funcții publice, inclusiv pentru cele aflate în exercițiul respectivelor demnități sau funcții la data intrării în vigoare a legii, în cazul în care aceasta nu s-a făcut în timpul candidaturii.

(2) Declarația prevăzută la alin. (1) se va depune o dată cu cererea de numire sau declarația de acceptare a candidaturii.

(3) Verificările se sistează dacă persoana care exercită una din demnitățile sau funcțiile enumerate la art.2. demisionează sau, după caz, renunță la candidatură ori numire în termen de 15 zile de la data comunicării sau solicitării acestor verificări.

(4) Pentru candidați verificarea se face, în mod obligatoriu, în ordinea prezenței pe listă. Rezultatele verificării

vor fi publicate imediat în Monitorul Oficial al României și puse la dispoziția mijloacelor de informare în masă.

(5) În vederea verificării, Biroul Electoral Central sau local, după caz, va comunica în 24 de ore listele candidaților Colegiului Consiliului Național, care va transmite în termen de 7 zile.

Art. 3a. (1) Verificările solicitate se vor face respectând următoarea ordine de priorități:

a) persoanele candidate în alegeri, în ordinea prevăzută la art.2;

b) persoanele ce urmează să fie numite într-una din funcțiile și demnitățile prevăzute la art.2, la nivel național;

c) persoanele ce urmează să fie numite într-una din funcțiile și demnitățile prevăzute la art.2. la nivel local.

(2) ținând seama de prioritățile de mai sus, prin regulamentul propriu de funcționare, Consiliul va da o ordine de priorități pentru toate funcțiile și demnitățile prevăzute la art.2.

Art.13. (1) Dreptul de acces la informațiile de interes public prevăzute la art.2. se exercită de către persoana fizică sau persoana juridică îndreptățită printr-o cerere adresată Consiliului.

(2) Prin această cerere se poate solicita eliberarea unui act din care să rezulte dacă a avut sau nu calitatea de agent sau de colaborator al organelor de securitate, privitor la persoanele care au ocupat, ocupă sau sunt propuse a fi numite în funcțiile enumerate la art.2.

(3) Verificările pot fi declanșate și la cererea persoanelor care ocupă funcțiile prevăzute de art.2. pentru propriul dosar.

(4) Pe baza cererilor primite potrivit alin. (1), Consiliul verifică probele deținute, indiferent de forma lor și înștiințează de îndată persoana în vederea exercitării drepturilor, prevăzute la art.3.

(5) Calitatea de agent sau colaborator se stabilește de către Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității prin probele aflate în evidențele organelor de securitate coroborate cu probe, cum ar fi: angajamentul scris și semnat de cel în cauză, rapoarte, sinteze informative, înscrisuri olografe și dovezi, indiferent de suportul pe care s-ar afla, din arhivele statului.

(6) În termen de 30 de zile de la primirea cererilor Consiliul citează, în vederea audierii, persoana care a solicitat, precum și persoana cu privire la care s-au solicitat verificări, potrivit procedurii stabilite prin regulament. Declanșarea și finalizarea verificărilor solicitate se pot face și în lipsa persoanelor legal citate.

(7) După finalizarea verificărilor, care nu pot dura mai mult de 60 de zile de la data primirii cererii, Consiliul comunică în scris solicitantului dacă persoana cu privire la care s-a cerut verificarea a fost sau nu agent sau colaborator al organelor securității, în sensul stabilit de prezenta lege,

Art. 14. (1) Împotriva comunicării, eliberate potrivit art.13, alin. (4), solicitantul sau persoana cu privire la care s-a cerut verificarea se poate adresa Consiliului Colegiului, printr-o contestație, în termen de 15 zile de la primirea comunicării. Colegiul Consiliului reexaminează documentația care a stat baza comunicării și, în termen de 30 de zile de la depunerea contestației, adoptă o decizie, care se comunică în termen de 10 zilee atât solicitantului, cât și persoanei cu privire la care s-au efectuat verificări, indiferent de autorul contestației. Decizia Colegiului Consiliului poate fi atacată în termen de 30 zile de la comunicare la Curtea de Apel, secția civilă, în competența căreia își are domiciliul contestatarul .

(2) Curtea de Apel judecă în ședință secretă în complet de 3 judecători. Participarea procurorului este obligatorie. Hotărârea este definitivă și irevocabilă. Actele și lucrările dosarelor au regim secret.

(3) În vederea adoptării deciziei, Colegiul Consiliului audiază persoana cu privire la care s-au cerut verificări și utilizează documentația depusă de aceasta sau de solicitant. Documentația inițială poate fi completată. Persoana față de care se efectuează verificări are dreptul să consulte documentele care au stat la baza comunicării contestate. Lipsa persoanei legal citate nu împiedică adoptarea unei decizii.

Art.15. (1) Consiliul publică în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, comunicatele rămase definitive, prin necontestare sau rămase definitive prin hotărâre a Curții de Apel.

(2) Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității va publica în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, datele de identitate, inclusiv numele conspirative și funcțiile deținute, ale ofițerilor și subofițerilor de securitate, activi sau acoperiți, implicați în activități de poliție politică.

(3) Consiliul Național dă publicității informațiile și documentele care atestă implicarea organelor de securitate și a altor structuri politice și represive ale regimului totalitar comunist în săvârșirea unor infracțiuni grave contra vieții, integrității fizice sau psihice și libertății persoanelor, precum și a unor acte de trădare a intereselor naționale.

(4) Prevederile alin.(2) sunt aplicabile în mod corespunzător și cu privire la persoanele prevăzute la art.4 alin.(5).

Art.16. În cazurile de dispariții neelucidate despre care există indicii că s-au produs în legătură cu activitatea organelor de securitate, Consiliul oferă informații din proprie inițiativă sau pe baza unei cereri scrise din partea moștenitorilor prezumtivi ai celor declarați dispăruți.

Art. 17. În scopul stabilirii adevărului istoric, Colegiul Consiliului pune la dispoziția cercetătorilor, acreditați în acest sens, documente și informații complete cu privire la

structura, metodele și activitățile organelor de securitate, în condițiile legii și ale regulamentului Consiliului.

Art.5. - Dispozițiile art. 45, alin. (2) al Legii nr.14 din 1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații și ale art. 20 alineatul (2) și art. 22 cu referire la anexa 6 din Legea nr.16/1996 a Arhivelor Naționale nu sunt aplicabile dosarelor la care se referă art.1 și datelor solicitate în temeiul art. 2 al prezentei legi, care nu pot fi considerate că privesc siguranța națională a României.

Art. 24. Orice alte prevederi în vigoare contrare reglementărilor prezentei legi privind regimul documentelor, nu pot fi invocate pentru a împiedica aplicarea acesteia.

TEMA V: SANCTIUNI ȘI DISPOZIȚII DIVERSE

Art. 22. (1) Nerespectarea prevederilor prezentei legi de către alte persoane decât cele prevăzute la art. 18, atrage, de asemenea, răspunderea penală, civilă, administrativă sau disciplinară, după caz.

(2) Sustragerea, tănuirea, falsificarea, contrafacerea, deteriorarea sau distrugerea dosarelor, registrelor și a oricăror documente ale Securității se pedepsesc potrivit legii penale, maximul pedepsei majorându-se cu 2 ani.

(3) Eliberarea de adeverințe, documente sau copii ale acestora, din dosare sau informații despre acestea, în alte condiții decât cele prevăzute de lege, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

(4) Darea spre publicitate a unor date sau informații din dosare, necorespunzătoare adevărului, de natură a leza viața, demnitatea, onoarea sau reputația unei persoane constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani.

(5) Prezentarea denaturată a datelor din dosarul de securitate în scopul discreditației sau nedeconspirării constituie

infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a mai lucra în domeniul arhivelor.

Art.5. - Dispozițiile art. 45 și alin.2 al Legii nr.14 din 1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații și ale art. 20 alineatul (2) și art. 22 cu referire la anexa 6 din Legea nr.16/1996 a Arhivelor Naționale nu sunt aplicabile dosarelor la care se referă art.1 și datelor solicitate în temeiul art. 2 al prezentei legi, care nu pot fi considerate că privesc siguranța națională a României.

Art. 24. Orice alte prevederi în vigoare contrare reglementărilor prezentei legi privind regimul documentelor, nu pot fi invocate pentru a împiedica aplicarea acesteia.

Acest proiect de lege a fost adoptat de Camera Deputaților în sesiunea din 10 iunie 1999, cu respectarea prevederilor Articolului 74 alineatul (1) din Constituția României.

BUCUREȘTI 14.06.1999

CUPRINS

Prefață.	5
Prolog.	7
Capitolul I (Exterminând poporul, îi apărăm cuceri- rile revoluționare !.)	9
Capitolul a II-lea (Un fost securist cu figură de actor. .)	14

Capitolul al III-lea (Securitatea statului - o sintagmă electrizantă)	19
Capitolul al IV-lea (Maiorul Marin intră în scenă).	21
Capitolul al V-lea (Elev în Școala de Ofițeri de Securitate)	24
Capitolul al VI-lea (Pe cine slujim: patria sau conducătorul)	31
Capitolul al VII-lea (Prima misiune la „Filaj-investi- gații”)	34
Capitolul al VIII-lea (Securitatea: structură, obiective, lupte intestine)	36
Capitolul al IX-lea (Drumul spre „înalta societate”).	68
Capitolul al X-lea (Începe delirul !).	72
Capitolul al XI-lea (Câtă degradare morală poate îndura un om!))	81
Capitolul al XII-lea (Excitația jocului dublu)	88
Capitolul al XIII-lea (Mărirea și decăderea spionajului românesc)	93
Capitolul al XIV-lea (O direcție desființată cu un singur agent de nedeconspirat)	99
Capitolul al V-lea (Aproape de condamnarea la moarte)	106
Capitolul al VI-lea (Din agent, șef de unitate).)	115
Capitolul al XVII-lea (Represiune pe față).)	125
Capitolul al XIX-lea (Ani de căutări, ani de eșecuri).)	133
Capitolul al XX-lea (Și a venit 1989..).)	136
Capitolul al XXI-lea (Agent de mucava))	139
Capitolul al XXII-lea)	141
Capitolul al XXIII-lea (Întrebări de final))	144
Cum intenționa SRI-ul să discrediteze Societatea „Timișoara”)	145
Un (alt) membru al Societății „Timișoara” se destăinuie)	161
Proclamația de la Timișoara)	179

Legea Ticu Dumitrescu 189

Parlamentul României - Senatul 205